

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת נשא תשפ"ו
(חול)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צוהערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

רויזן. פרק ראשון - הכל שוחטין רק עד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטנזנלץ)"

אמר קרא ושחט וזחקה - אומר רבינו תם: בדמשמע בפרש שני דוחכים (יחא) דחוקה לא הוי עיכוב ממשמע, אלא מגוריה שוה, דילפינן חתם מגוריה שוה דלא רחין דים חילל מגוריה שוה "חוקה" "חוקה" משתרי ין. ומה במקום שלא קדש הגורל כי - ואם תאמר: קנים גופיהו מנא לן שלא קדש הגורל אימא קל וחומר איפכא ויש לומר: דאימא שום מיעוט.

טעמא דכתב רחמנא ועשהו הא לא הכי דרשין קל וחומר - תימיה דבפרק "טרף בקלפי" (שם טא, מאא) מוקי אלא ברייתא כרבי יהודה, משום דסדום ספיר רבי יהודה היא. ורבי יהודה אית ליה בפרק "הוציאנו לך" דלא כתיב חוקה אלא בדברים הנעשים בפנים בבגדי לבן, והגורל בחוץ והוא אינו לומר דשים חתם לא פליג אדרשא ד"ועשהו", ולא פליג עליה רבי נחמיה דאית ליה דכתבי חוקה אנעשה בחוץ, דאחא אשכחן רב שמעון בפרק "טרף בקלפי" (שם טא) דסבר דהגורל לא אימנבא ויש לומר: דפרץ משום דבפרק "טרף בקלפי" (שם ט"ב) דרשי רבי ינאי מ"אשר עלה" "אשר עלה" תרי זמני לעכב. ופרץ: אלא דרשין קל וחומר אם על רב דאביאן אומא (לא אמרית) [אלמא אמרין] נוקמה "אשר עלה" לדרשא אחריתי משום קל וחומר. והשר מקצית תירץ: להחם לין מדכתיב "זאת לא" דכתיב חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים. והשאת פרץ הכא שפיר: ידאי לא דרשין קל וחומר, אמאי אצטריך "זאת" למעוטי דלא קאי חוקה בדברים הנעשים בחוץ ודלא בפרק דלא כתיב חוקה אלא בדברים הנעשים בפנים, דאי כתיב נמי בדברים הנעשים בחוץ אמאי אצטריך "ועשהו" הא דאי אף על גב דכתבי חוקה דרשין קל וחומר, ואפילו כתיב נמי בחוץ הזה דרשין קל וחומר אי לא דכתבי "ועשהו", ולכא אצטריך "באותה", אבל מכל מקום חקשה דרב רבינו מנחם דמאי פריך ודאי לא כתיב חוקה אלא אעבודה, והגורל לא עבודה היא ויצרך עין שם. **זאת** ללוים ולא אחרת ללוים (תימיה דבפרק "כיצד הרגל" (בבא קמא כד, א) דרשי מנחם היתה טומאתו למעוטי זהב מראיתו. ופרץ: ואימא למעוטי זב מימינו ומשני: קאי בראיתו - ממעט ראייתו. קאי בראיתו - ממעט יקום ואמאי לא קאמר קאי בזב מעוט, זב? דכר יש לן למעט זבב כמו זב מסתבר טפי, בדמשמע פשטיה דקרא "וזאת היתה טומאתו" ולא אחרה, בדררשין הכא: זאת ללוים ולא אחרת ללוים ויש לומר: הדא נמי היה דרשין "זאת אשר ללוים" ולא לבנהם, אי לא דרשי ליה מ"אשר ללוים", אי נמי, הא דרשין חתם משום דמוכרי ללוים בקרא, אלא חתם, אי למעוטי זבב כאי - היה ליה למכתב "זאת" שהיא טומאת חוב להוכיח חוב הוא, ולחיה לא שייך למימר קאי בזב ממעט זב, כי דכר יש לן למעט זבב כמו זב שם. **יבול** אף בשילה ובית עולמים כן - משמע דלא אלו מעוטי הוו גמרי מהדידי, וכן ברש עירובין (כ"ב) דפריך: ודא דאבן במשכן כתיב ומשנה: אשכחן מקדש דאיכא "משכן" ומשכן דאיכא "מקדש". ותימיה: דבפרק "דיעות" (שבועות ט"ו) משמע דלא גמרין מהדידי אי לא דכתבי תרי קראי דאמר הנה: לבכות או

ושחט וחוקה - "ושחט אותה לפני", וכתבי: "זאת חוקת התורה". וכל **היבא דכתבי חוקה** - לעיכובא. ואיכא לדריי מלתא אחריתא בקל וחומר, מי לא דרשין קל וחומר לדריי, ועיכובא דחוקה למילי אחריתא? **זאת נבי יום הכפורים** - דכתבי: גורל: "זאת" אחרן על שני וגו', וכתבי חוקה בסוף הפרשה, ואי לא דכתבי מיעוטא בהדיא דלא מקדיש בלא גורל וכן מרבין בקל וחומר דקדיש על ידי קריאת שם בלא גורל: **דחמא** - "הגורל לך" ועשהו חטא, בדמשמע: הגורל עשהו חטא, משום אמר: דה לם חטא לעזאול - אין נקבעים בכך, ומגורל עליהם, אם הגורל משנה את קביעות קריאת שם - חולכים אחר **שיבול הולא דין הוא** - אי לא כתב "הגורל ועשהו", אלא קרא קמא ד"נתן אחרן על שני וגו', הייתי יכול לומר: והלא קד הוא דהואיל בקריאת קובען - דהא אף קריאת אחר **קובען**, ומה **הקשר שלא קדש הגורל** - הן קני זבים ויולדות, דאחד לחטאת ואחד לעולה. אשם הגורל עליהם. שכתבו על אבן אחת טעם וטעל אבן אחת עולה הוסיף עליהם בגורל - לא מציעו שיהא הגורל קובען, ואם רצה לשנותו הוזהו בידיו. **השם** - במרשח שחטתו וזה לעולה, אם שיה - ספול, דכתבי (דברים כג): "מוצא שפתיך תשמור", אלמא שם קבע, ואם משנה ממצאת חטאת למעלה ועולה למטה. מקום שקדש בו. **טעמא דכתבי חוקה ועשהו** - דאמעיני ליה הכא מלתא בהדיא. **הא לא הכי** חוה מרבינן מקל וחומר - ומוקמינן לחוקה למילי אחריתא. **הקריאה** - משמע: זו ערופה, ואין אחרת ערופה. **וערפו הענינה** - שנה עליה הכותב חטא לעכב. **לוים כשנים פסולים** - פדות מכן פשלים ויחר, ויחר מכן ומשני, כדכתיב: "זאת אשר ללוים", ו"זאת" משמע מיעוטא. ומה כתיב שם חטא ושנים פסולים כן - כדילף לקמיה: "אשר ללוים" ולא אשר לבנהם. **זאת אשר ללוים** - כוליה יתירא הוא, דכולה פרשתא בלוים היא. וזהא ליה למכתב: "מן חטא ועושים" בו. **יבול** אף בשילה ובית עולמים - שאין עבודת לויים אלא שוועים ומשוררים, ויה נפסלין בשנים? **זאת יתירא** - ללמוד הלכות עבודה. **שלא אשר סימן יפה** - לומר ושובכו: רבי יוסי אוסר בשלשה שנים - פריך שיהא רואה סימן יפה במשנתו. **חריצין** - לחוריד ומשכן לפרקו ולגטוהו, להמניד קרסיו וקשריו, והשר לקרבן, כפה ובכלל. **משיבאי שתי שערות** - אבל ומה הכי לא, כדילף לקמך: "איש איש מוחרץ" וגו'. **כמה דאמוראים** - שהשנים פוסלות הן. ודרשנים נקראת "בית עולמים", דמשחבריה לא היתה אחריה היתר לשאר מקומות, אבל קדושת שילה היתה אחריה היתר לבמות, כל ימי נוב ובעזק.

אדי ואדי "מקדש", או אדי ואדי "משכן". וכן בסוטה בפרק "היה מבאי" (ט"ז) מצריך תרי קראי לאתויי שילה ובית עולמים, ובפרק "שני שעירי" (יומא ט"ו) גבי "מדבר" "המדברה", ובפרק "טרף בקלפי" (שם מד, א) גבי "וכל אדם לא יהיה אהל מועד", ובפרק "הוציאנו לך" (שם ג"א) גבי מעלה עשון ותרין זרב רבינו נתנאל. דבעירובין לא יצרך קרא למקדש, דעיקר דרשא באה על המקדש, דבמשכן לא היו דלתות. והא דרבא - סבא דהא, אם לא היה הפסוק, שיפסול אף בשילה ובית עולמים, הואיל ואינו תלוי בקדושת המשכן. בתלמא

נתמלא וקנו ראי ליעשות שליש ציבור ולירד לפני התיבה ולשא את כפיו - תימנה דברקס "הקורא את המגילה" (מגילה כ"א, א) אמרין: קטן קורא בתורה, ואינו פורס על שמע ולא יורד לפני התיבה ולא נושא את כפיו. משמע: הא הבאי שתי שערות יורד לפני התיבה ונושא את כפיו! ויש לומר: דכשהביא שני שערות יכול לירד לפני התיבה, אבל ליעשות שליש ציבור קבוע, א

להתפלל בתענית ובמעמדות - אינו נעשה עד שימלא זקנו, כדאמרין בבסבת תענית (ט"א, א) אין מורידין לפני התיבה אלא רורגלי ואם תאמר: בדסוף "לולב הלוול" (סוכה מ"א, א) משמע דאפילו קטן נושא את כפיו, דאמרין: קטן שידוע לישא את כפיו מחלקיו לו תרומה בבית הגרסה, וקבונטרס פירש: לא דוקא קטן, אלא מיירי בשערות שתי שערות, ולא משמע דהי, אלא קטן ממש, ודמיא דקטן היודע לרבר אביו מלמד תורה, היודע לשלוט אפילו בשמחה, ודקוף לו היודע עומד על גביו ויש לומר: דהא דקטן נושא את כפיו - היינו עם העולמים, כדאמרין גבי שיה: בן רגלי הלויים היו עומדין ועצרי הלויים היו נקדים, בעצמם "אין עבירין" (ערכין ג"ב, א) אבל כפיו פקק אינו נושא את כפיו עד שיביא שתי שערות. **וגב' טהור** - היינו דא שמיטתא מנבא, אבל אם נטמא מתוכו - נטמא נמי גב, ומשנתא אחרים, כדאמרין בתורת כהנים: מרובה מרת לטמא מליטמא, שכלי חרס טמאא אחרים מאחוריו ואינו מטמא. מאחוריו, אפילו חרס פקר "כל אל מוטמן" (בבבא ז'א, א) כל ימי נטמא תוכו - נטמא גבו, ונראה דגבו טהור אפילו נגע שרץ ביד שבו, דלא אמר יד להבניס בכלי חרס, והא דפרין בריש "העור והרוטב" (חולין ק"ח, א) ואימתי דא חרס לא להבניס לאו ומשני, יד יתירה כתיב: "תנור וכירים יותץ טמאים הם וטמאים היו כלם" לרבות את הידות - הכי קאמר: לרבות את הידות להרצא, ואיחור יד דרעיס להבניס, אבל יד דתנור וכירים לא מבניס, כדמשמע בתוספתא דכלים, דאמר: אין טומאה חרס אלא מניאיר, חרס (הוב) על גבי יבא נכנס, אבל יד חשיב שישט לו טומאה מידו, ועוד, דקרא דמטהר כלי חרס דהוקף צמיד פתיל משמע אפילו ש לו ידים. **או** אלא אם כן נגע - ואם תאמר: דהתנן רחמנא "תוכו" ולא תוכו, שמע מינה דמקבל טומאה מאחוריו ויש לומר: דאפילו לא מקבל טומאה מאחוריו, כיון דמשנתא אחרים מאחוריו אצטריך שפיר לאחוריה תתלים תוך תוכו דתסודרין, ומידו קשה: מדרכיה תוכו של זה ולא תוכו של אחר - שמע מינה דמטמאין אפילו ויש שמי, דהוא דהוא אמנא: אם אינו עני לטימא - תנור ענין לטימא, תוכו של זה נטמא אחרים מאחוריו, ולא תוכו של אחר. אי נמי, דהא אמנא: תוכו של זה מקבל טומאה במגע, ולא תוכו של אחר. ולא יקבלו טומאה שאר כלים אפילו במגע אלא מנגב, ולי נראה דקרא קמא ודחו מוקמינן שמקבל טומאה מאחוריהו מוקמינן שמקבל טומאה (גליון), **אלא** אם כן נגע - ורבותיו דבתב רחמנא על כרח' למעוטי גבו, ואם תאמר: דהא מקרא דצמיד פתיל נפקא! ועוד הקשה הרב רבינו יהודה בן: אם כלי חרס אינו מקבל טומאה מאחוריו, למה לו "הוא" דכתיב גבי צמיד פתיל, למימר: הא שאר כלים אפילו מוקפת צמיד פתיל טמאים! הא כיון דכלי חרס אינו מטמא מאחוריו, וכו' ליכא למעבד כל דחומר של ידו שאר כלים שמיטמאין מנגבן אלא מתוכו ובנגיעתו ומידו, לשעורא קמא שפירשו לעיל, דהוא אמנא: אם אינו ענין לטימא תנור ענין לטימא - אלא שפיר, דהוא אימא כל חומר של ידו שאר כלים שמיטמאין מנגבן ומה כלי חרס שמיטמא מאחוריהו מאחוריהו אינו מקבל טומאה מנגב, שאר כלים לא כל שכן! אבל למה (דפרין) ודפרשיתו דהוא אמנא: תוכו של זה מקבל טומאה במגע ולא תוכו של אחר, קשה ויש לומר: דכל כמה דלא ידעין דכלי חרס שמיטמא מאחוריהו - לא מצוין למידרש מ"כ כלל פתוח" דהא דרשיתן בסמוך: איחור כלי שטומארתו קדמת לפתח, והשואר דאי לא היינו יודעים היאך לדרוש פסוק.

התורה העידה על כלי חרס ואפילו מלא חרדל - לפי מה שגמפשו רבנו תם, דאין אוכל מקבל טומאה מאחוריהו פתוח מבכיבה - לא נקט חרדל דוקא, אבל כלומה, ואפילו מלא בריבם, ונקט חרדל משום דמדרבנן טומאא טהורא ככל שדוה, קשה רבני אפריס: מנל דאין מטעם אחר? ולמה דאין מטעם שכלי חרס מצרף שכוכלו נוגעין לו בזה, ונוגעין בכלי, אבל נתלים בארץ לאו וכו' מימא: אם כן צירוף דכתיב גבי קדשים למה לי, דדרשין (פסחים ט"א, א) "כך אחת" - הפסוק עשה לכל מה שכן אחת! איצטריך משום כלי שחטן ויש לומר: מדרכיהב חבא "כל" משמע: אפילו נחלה בארץ, ועוד, והם דרשין צירוף מדרכיהב "אחת", משמע שדק מצרף ועשה לכל אחת, אבל חבא לא כתיב "אחת", איחור

"ויהי פאחד למחצצרים ולמשפירם להשמיע קול אחר".
עד ששקין". עד פקוה? אמר רבי אלעא אמר רבי מניא: עד שירתה. תנן התם: בעל קרי ששכב ולא הפיל מים, לקשטיל - טמא. רבי יוסי אומר: בחולה ויבוקן - טמא, בליל ובכריא - טהור. וילך עד פקוה? אמר רבי אלעא אמר רבי מניא: כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנגעו ונועל מנגעו. אמר רבי אלעא אמר רבי מניא, שהיה בן שמונים שנה והיה עומד על רגלו אחת וחולץ מנגעו ונועל מנגעו. אמר רבי מניא: התינו ושמיטתנו אמי בילדותי עד שקדתי לי בעת זקנותי. תנו רבנן: נתמלא זקנו - ראוי ליעשות שליש ציבור, ולירד לפני התיבה, ולישא את כפיו. מאימתי כשר לעבודה? משביא שתי שערות. רבי אומר, אומר אני: עד שיהא בן עשרים. אמר רב חסדא: מאי טעמא דרבי? דכתיב: "ועשמידי הלויים מכן עשרים שנה ומעלה לצנח על מלאכת בית ה'". - ואידך? לצנח שאני. והא היא קרא בלויים כתיב! - כדרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים לויים, וזה אחד מהן: "הכהנים הלויים בני צדוק". תנו רבנן: "איש מןעמד לדרתם" - מלאן אמר רבי אלעאי: קטן פסול לעבודה, ואפילו תם. מאימתי כשר לעבודה? משביא שתי שערות, אכל אחיו הכהנים אין מניחין אותו לעבוד עד שיהא בן עשרים. איפא דאמר: הא - רבי היא, ואפילו פסול דרבנן לית ליה. ואיפא דאמר: רבי אית ליה פסול מדרבנן, והא - רבנן היא, ולכתחלה הוא דלא, אכל דיעבד - עבודתו כשרה. **משנה** טהור בכלי חרש - טמא בכל הכלים, טהור בכל הכלים - טמא בכלי חרש. **גמרא** תנו רבנן: אויר קלי חרש טמא, ונבא טהור; אויר קל הכלים טהור, ונבן טמא; נמצא טהור בכלי חרש - טמא בכל הכלים, טהור בכל הכלים - טמא בכלי חרש. **תלמוד** חרש: מנהיג מילוי? דתנו רבנן: "תוכו" - ואף על פי שלא נגע. אהא אומר: אף על פי שלא נגע? או אינו אלא אם כן נגע? רבי יוחנן בן אבטלומוס אומר: נאמר "תוכו" אמר "תוכו" אף על פי שלא נגע, אף "תוכו" האמור לטימא - אף על פי שלא נגע. והתם מנל? אמר רבי יוחנן: התורה העידה על כלי חרס ואפילו

ויהי באחד - אפילו זקנים במשמע. קול אחד - שצריכין לבשם את קולם שיהא נראה כקול אחד. שירתת - דינו ורגליו ורותתן מאין בת, ולא הפיל מים - קודם טבילה. לקשטיל מים טמא - שמונשאר בפי האמא צחצוח קרי, ויוצא עם מים רגלים, ושכבת ורע מטמאה בכל שהוא אפילו בדיקן, כדתנן במסכת נדה (מ"א, ב"לד) ובכריא טהור - דמקרא נפיק כליה. שליש ציבור - לכל צרכיהם, לתקוע שופר ולזנות ולמנות פרים. משביא שתי שערות - אבל קטן לא, דכתיב: איש מןעמד" כדלקמן, לצנח שאני - דמשמע: לעבוד עבודת כבודת הצריכות ניצוח, והא היא קרא בלויים כתיב - ואמרן בזה דאין נפסלים אלא בקול! וזה אחד מהם והכתיבים הלויים בני צדוק - דעל כרחך צדוק כהן היה, וקרי ליה לבניו "לויים" על שם שמשבט יום הם, ואני שמעתי שלשן "לויים" משמיים: כמו (במדבר יח) "יחלו עליך" וגו', **איש ולא יבן** - דהכי משמע: איש הוא דבעי מומא לאיפסולי, ואשר יהיה בו מום לא ינש, אלא קטן - אפילו הם לא ינש. אבל אין אחיו הכהנים - הוא דאין מניחין אותו, אבל רבנן לא פסלוהו. **אמר דאמר רבי חייא** - דאמר לעיל אומר אני עד שיהיה בן עשרים. ואשמעינן הכא דרבי נפיה לא פסיל ליה, כדביבד דאפילו מדרבנן, אבל שאן אחיו הכהנים מניחין אותו לכתחלה. **ואיכא דאמר רבי פסול מדרבנן** - אפילו כדביבד עד שיהא בן עשרים. **והא** - מתנינן דמכשר לה, אלא שאן אחיו הכהנים מניחין אותו - רבנן היא. ואשמעינן דאפילו רבנן מוד דלכתחלה לא, והא דמכשר לעיל - כדביבד, **אמר** - תגיע טומאה לאחוריו ולא נגעה. **וגבו טהור** - אפילו נגעה טומאה בגבו ואינו מקבל טומאה בכך. **אמר כל הכלים טהור** - כל זמן שלא נגעה בתו טומאה, אף על פי שנתלים בארץ. **תוב** - וכל כלי חרס אשר יפול מהם" וגו', **נאמר לטמא** - כשהכלי משט אובלין שבתוכו, דכתיב (ויקרא יא) "כל אשר בחביו טמא", **ונאמר תוכו לטמא** - כשהכלי מקבל טומאה מן השרץ, דכתיב: "כל אשר יפול מהם אלו תוכו", מה תוכו האמור לטמא אף על פי שלא נגע - הכלי למה שבתוכו, ואם טמא כל אובלין קמא הנתונים בארץ, כדפרש' לקמיה. **אף תוכו הטמא** - לענין חרדת טומאה לכלי, אף על פי שלא נגעה - טומאה בו. **העידה** - דכתיב "כל אשר בתוכו".

ואפילו

ואפילו מלא חדרל - ושהכל אינו נוגע בכולו אלא במה שסמוך לדפנות, והאמצעים מיטמאין מן האויר, ואי אתה יכול לומר שזה מטמא את זה, שדור אין בביצה בכל אחד. ועוד, אין אוכל מטמא אוכל, ועוד, אם כן זה שני וזה שלישי, והשלישי לא יעשה רביעי שלגמל את האמצעים. **וידא כל חרס שמיטא מנבו** - בגינה. מקל וחומר -

דחבו לו דף קר, מה שאין כן בשאר כלים. וגבו בגינה לית, בקל וחומר: מה בלי שטף לאקמן שמיטא מאוירן בלי גינה, כדילף שטף, תוכו של זה ולא תוכו של אחר. **מיטמאין מנבו** - בגינה, כדכתיב (ויקרא יא) "וכל אשר יפול עליו" וגו', "עליו" ששטף דגנע, ולא שזא גבו ולא שזא אוירי. **כל פתוח** - מפרדיס אפתחה, שנע מינה בבלי חרס קאי. דאידו כל שטמא קודמת לפתחו - באיזה כלים הרגילה תורה את הטמאה להשכים ולתורם ולבא דרך פתחו. **והי אומר זה בלי חדרס** - דכתב כל בגינה בדוכתא אחריה: "אל תורה". **הא יש צמיד פתיל עליו** - שמיטמא מנפיה עליו לפי יפה. **פתיל** - מגופו. **סחור** - ואף על פי שדוא באהל הבת, דקרא באהל הבת מישתע, אלמא לא נטמא מגבו. **ומה בלי חרס שאין מיטמא מנבו** - כדאמרן. **הא דרשינו** - חד לנפיה, וחד לגינה שזה דגמור "חור" לטמא כו'. **אברעה קריא כתיבי** - חר' "חור" ובכל חד היה מצד למיכת "חור" וכתב "חור". **הא לגינה** - "חור" האמור לטמא - לנפיה תא, שמיטא הבלי כל אוכלין ומשקין שבאוויר, אף על פי שלא נגע. וחד למורה שזה - ללמוד על הבלי שקבל טומאה מן האויר אף על פי שלא נגע בו. **השקן** - כדאמרין לעיל (חולין כד,ב). **גמור** "חור" לטמא כו'. **חורב ולא תוך חורב** - **ואפילו בלי שטף מצי** - אם היה בלי מותח בתוך בלי חרס, פתח למעלה מפי החיצון כדמפרש בתורת כהנים, ואוכלים ומשקין בפנימי, וטומאה באויר החיצון - אין האוכלין טמאין, דלא תוך כדלי חרס גינה, אלא תוך חורב, ואפילו בלי שטף מצי. **ולא מביעא פנימי** אם גם הוא של חרס דמציל, דכיון דאינו מיטמא מנבו - לא נטמא. **וחוצץ בפני הטומאה שבאוויר** - אלא אפילו בלי שטף, דמיטמא מנבו, חוצץ למינה: לא חוצץ בפני הטומאה - מציל על האוכלין שבתוכו, גם הוא לא נטמא, וחוצץ, דאי משום דנגע בחיצון - חיצון ראשון וזאין כל מכלל טומאה אלא מאויר האויר הטומאה. ואי משום דנגע באויר בלי חרס, וכתבי "וכל אשר בתוכו טמא" - וזי מלי אוכלין ומשקין, אבל כלים אין מיטמאין. דתניא בפסחים (כ,א). **יכול ידו כל הכלים מיטמאין**

מאוי בלי חרס? תלמוד לומר: "כל אשר בתוכו טמא" וסמך ליה "מכל האוכל אשר יאכל", אוכל ומשקין מיטמאין מאויר בלי חרס, ואין כל הכלים מיטמאין מאויר בלי חרס. **בלי שטף** - כל שאר כלים שאינם כל חרס מקרי "בלי שטף", על שם שש כלם טהרה במקוץ. **אילא מיתוכן ובגניעה** - על שפול לתוך ויגע בהן. ונמצא דהאי "אשר יפול עליו" - על שפול ועל ודפנותיו מתוכו קאמר. **חורב וחומר ומה לי חרס שמיטא מאויר** - בלי גינה. **אין מיטמא מנבו** - אפילו בגינה כו'. **אמר קרי וכל בלי פתוח** - דמדידא פתוח בלי חרס קאמר, וכתבי "אל למיטא דהאי וזא תלמידא רחמא בצמיד פתיל, מכלל האוכל אשר גולמי" - שלא נגמרה כל מלאכתו, כדמפרש ואילו, אבל נגמרה חקיקת ורואין הן לתשימשן. **פשוטיהן** - אפילו נגמרה מלאכתן. **סחורין** - דאיתקש עץ לשק, דכתיב (ויקרא יא) "מכל בלי עץ או גבר או ער או שק", מה שק מטעל מלא חרקן - אף כל מטעל מלא חרקן. **גולמי בלי מלאכת סחורין** - לשקן - כדמפרש טעמא. **פשוטיהן שמיטאין** - אם נגמרה כל מלאכתן. דכתיב איתקש לשק, וטומא בלי מלאכת כותב בפרשת מדרן (מבדר לא): "אך את החרב ואת הכסף" וגו', (לשקן דברכ המחליקין וכלי המשורש עבש שפירא. **אשפירא**). **לשביץ** - לשון מביע, מרמז, שעיין במגילת טענים. כמו "ומפכיל ליה כרמא דפרלא" במסכת נדר (ל,א). כלומר, ומחורטין קלועות בהן מסמרות ומשבעות לנו כמו שעשים בארנו ונעשים. **לגיר** - דרביטאן להחליק. **לכרביב** - שחוקן בהן חקיקות גדולות ותרובות, כדרך שעשים בכיסוי תיבות וספסלים. **לחשיב במנום** - דהוא. כמו ששנינו ביאלו טרופין (חולין טו,ב). אפנס אטנס. וספיק בעורו בלי עץ להחליק, וכדאמר בסנהדרין (ל,א). **מישפשע ביער חורב**. **דלא שמיטאין** - לא שיהיה עליו. **שפה פול** - שפה פול, כמו ששנינו שפול שחוקן בו אין לטי. **און** - אשניא בלע, כמו ששנינו לקופה ולגפה. **מחוס** - מחוסר. **חורב** - חורב. **דאין שמיטאין** - בלי שבעתו לחוק עד שדלוק שחוקן. **חקק בו שלשה לזוגין**. ואף על פי שראוי למלאכה, הואיל ולשק כן התחיל בו דעתו לחלק לאו גמור מלאכה.

ואפילו מלא חדרל - אמר ליה רב אדא בר אבהו: **וזה כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן** - מיטמאין מנבו, **כלי חרס שמיטאין מאוירן** - אינו דין שמיטאין מנבו? - **אמר קרא: "וכל בלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו", איזהו חרס: שמיטאין קודמת לפתחו? הוי אומר: הא יש צמיד פתיל אין צמיד פתיל עליו חרס דטמא, והא יש צמיד פתיל עליו - סחור. וזהו כל הכלים מיטמאין מאוירן מכל וחומר: ומה בלי חרס שאין מיטמא מנבו - מיטמאין מאוירן, כל הכלים שמיטמאין מנבו - אינו דין שמיטמאין מאוירן? - **אמר קרא: "חורב"** - חורב של זה ולא חורב של אחר. - **והני "חורב"** - הא דרשינו: - **אברעה "חורב" כתיבי: "חורב" "תוך", "חורב"** - **תוך** - **לגופיה**, וחד - **לגורה שות**, וחד - **חורב של זה ולא חורב של אחר**, וחד - **חורב ולא תוך חורב**, ואפילו בלי שטף. **ולא יהו כל הכלים מיטמאין מנבו**, אלא מתוך ובגניעה, מקל וחומר: ומה בלי חרס שמיטאין מאוירן - אינו מיטמא מנבו, **כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן** - אינו דין שאין מיטמאין מנבו? - **אמר קרא: "וכל בלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא"**, **האי הוא דכי אין צמיד פתיל עליו - טמא, הא יש צמיד פתיל עליו - סחור; הא כל הכלים, בין שיש צמיד פתיל עליהם, בין שאין צמיד פתיל עליהם - מיטמאין. משנה סחור בכלי עץ - טמא בכלי מתכות, סחור בכלי מתכות - טמא בכלי עץ. גמרא תנו רבנן: **גולמי בלי עץ - טמאין, פשוטיהן - סחורין; גולמי בלי מתכות - סחורין, פשוטיהן - טמאין; נמצא סחור בכלי עץ - טמא בכלי מתכות, סחור בכלי מתכות - טמא בכלי עץ. ואלו הן גולמי בלי עץ: כל שעתיד לשוף, לשבץ, לגיר, לכרביב, להשיבץ בטונס, מחוסר כן או און או און - טמא; מחוסר המיכה - סחור. מחוסר המיכה פשיטא - לא צריכא, דחק קפיוא בקבא. ואלו הן גולמי בלי מתכות: כל שעתיד לשוף******

ואפילו כל שטמא קודמת לפתחו הוי אומר זה בלי חרס - אבל אי לא בתיב "פתוח" על כרחך הוי מוקמין ליה בכל הכלים, ולא הוי ירענין מאי למיריש מ"הא". וש"ך לעיל (זמל) כל הכלים שאין מיטמאין מאוירן - ואם תאמר: מה לכל הכלים שכן נעשו אב הטומאה ובסמך נמי, דעבד קל וחומר שיהו כל הכלים מיטמאין מאויר, איכא למיפרי: מה לכלי חרס שכן אין לו סהרה במקוה ויש לומר: דלא חכב בלי עבד קל וחומר, אלא מכאן בא ויור. ומזה, לואי דפרשינו לעיל (זמל) דביר דבירא וזמא, דהאי קל וחומר הוי כמו "מה מצני", דלא תקשה כל חד וחד תיקום אדוכתיה, קשה דב"מא מצני, ליכא למילף ליתן האמור של זה בהו, דאכא למיפרי כדפרשינו ויש לומר, כדפרשינו לעיל: שיש כאן שום סכרא לעשות קל וחומר יוצא דופן מאויר, ועוד, האי קל וחומר דהבא לא נקטיה לכל אלא לירוחא דמילתא, דבסתם כלים כתיב טומא מנע אף מנבו - "וכל הכלי אשר יגע בו דוחי טמא" דמדידא נעט כל חרס? ולשאר כלים דליפתין טומא אויר מקל וחומר - היינו מכאן בא ויור. ולחכי איצטרך תוכו של זה ולא תוכו של אחר. **וזהו** כל הכלים מיטמאין מאוירן מקל וחומר - ואם תאמר: אם כן לא ליטמא מגבו, דהשתא מיתוקמא בכולו דאין ד"כל בלי פתוח", דבכלים טומא קודמת לפתחו ויש לומר: דמכל מקום לא מוקמין ליה אלא בלי חרס, דכתיב ביה טומא אויר דהבא. **וחד** לגורה שזה - מופנית היא, דהוה מצי למכתב: "וכל אשר יפול מלא בו כל אשר בו".

ואפילו בלי שטף מציל - פירש בקונטרס: דלא מביעא בלי חרס דאין מיטמא מנבו, אלא אפילו בלי שטף דמיטמא מנבו מציל, שגם בלי שטף אינו מקבל טומאה מאויר בלי חרס, כדאמרין בפסחים (כ,א). וקשה לפירושו דאם כן, מה הידוש יש בבלי שטף ויתר מבבלי חרס? ועוד, דאיכא הידוש ויתר בבלי חרס מבבלי שטף, כגון אם שרץ באויר בלי חרס פנימי, ואוכלין בבלי חרס חיצון - דטהור אף על פי שפשימי טמא. דהוי רבוחא טפי מבבלי שטף, דאינו מקבל טומאה מאויר ונראה לפי: דקרא אשטרך כללי שטף, אף על פי דלא מעיה הוא - מדחריב ביה, אבל בלי חרס דמינה הוא - בלאו קרא ירענין דחוצץ ומחריב ביה. וכן מוכח בשמעתא קמייתא דרובים (ג,ב). דפריך: ומי אמר רבא טמא ששחטה על מי שחריב טמא פסולה, על מי שחריב טמא פסולה - אלמא דמינה מחריב בה, דלא מינה לא מחריב בה; ותנו: אפילו בלי שטף מציל.

ומשני: התיב גלי קרא, דאברעה "חורב" כתיבי.

להחייב בטונס - חקשה רבינו תו: דבפרש שני סנהדרין (ג,ב) אמר: בלי עץ מאימיתו מקבלים טומאה; והרישה וזמנא שישפושם בער דרגו ותרץ: דשיפה דהתיב היינו לחסיר את הקסמים הגדולים שמקוץ לישב עליה, דלא שפיה דחייבא אינה אלא לנו

בעלמא. להחליקו ולצנחצו.

מאי

מכלל דאין אפילו יש צמיד פתיל עליון טמאין, אלמא מנבו נטמא, אפילו נגמרה מלאכתו. **סחורין** - דאיתקש עץ לשק, דכתיב (ויקרא יא) "מכל בלי עץ או גבר או ער או שק", מה שק מטעל מלא חרקן - אף כל מטעל מלא חרקן. **גולמי בלי מלאכת סחורין** - לשקן - כדמפרש טעמא. **פשוטיהן שמיטאין** - אם נגמרה כל מלאכתן. דכתיב איתקש לשק, וטומא בלי מלאכת כותב בפרשת מדרן (מבדר לא): "אך את החרב ואת הכסף" וגו', (לשקן דברכ המחליקין וכלי המשורש עבש שפירא. **אשפירא**). **לשביץ** - לשון מביע, מרמז, שעיין במגילת טענים. כמו "ומפכיל ליה כרמא דפרלא" במסכת נדר (ל,א). כלומר, ומחורטין קלועות בהן מסמרות ומשבעות לנו כמו שעשים בארנו ונעשים. **לגיר** - דרביטאן להחליק. **לכרביב** - שחוקן בהן חקיקות גדולות ותרובות, כדרך שעשים בכיסוי תיבות וספסלים. **לחשיב במנום** - דהוא. כמו ששנינו ביאלו טרופין (חולין טו,ב). אפנס אטנס. וספיק בעורו בלי עץ להחליק, וכדאמר בסנהדרין (ל,א). **מישפשע ביער חורב**. **דלא שמיטאין** - לא שיהיה עליו. **שפה פול** - שפה פול, כמו ששנינו שפול שחוקן בו אין לטי. **און** - אשניא בלע, כמו ששנינו לקופה ולגפה. **מחוס** - מחוסר. **חורב** - חורב. **דאין שמיטאין** - בלי שבעתו לחוק עד שדלוק שחוקן. **חקק בו שלשה לזוגין**. ואף על פי שראוי למלאכה, הואיל ולשק כן התחיל בו דעתו לחלק לאו גמור מלאכה.

לשוף

חולין, פרק ראשון – הכל שוחטין דף כה עמוד ב – מתוך מהדורות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

מאי שנה הני כר – דאמליהו קאי, דפשוטיהו פשוטא, דכלי עין הוא דאיחש לשק, **מכלל** דכלי עצם מקבלי טומאה – מדארייתא קא בעי לאתויי, דהאפשוטא שיש בהן טומאה, דמתניתין אין מבססת כלים (פ"ב מא) ומייתי לה בפרק קמא דשבת (טז,א), כלי עץ וכלי זכוכית וכלי עצם, פשוטיהן טהורין, ומקבליהן טמאין.

שאר דבמה חזיה חזון חזון, דאמליהו לומר וכל מעשה – ואם תאמר: בדפרק "במה אשה" (שבת סד,א), דריש דבר הבא מזה הסוס ומזה הפרה מבידן ועור", תיפוק ליה מ"ובל" ויש לומר: דאין לרבות מ"ובל" אלא עצמות שדומין זה לזה, של עוים ושל בהמה, אבל בשער לא דמו, ואם תאמר: והבא תיפוק ליה מהתם מבידן ועור ויש לומר: דלא ידעין אלא דשמייר דבגד ועור, **זה** וזה לשון – פירוש: מרים, בין גדולים ובין קטנים; גדולים – מפני שזמרים ביתר, וקטנים – מפני שלא נגמרו, ואמרי לה זה וזה לחיוב, גדולים – מפני שדמייר קטנים – וזה שזמרים ביתר, ופירוש הקוטטרס דחוק, דפירש: זה וזה לפטור – קטנים מרים ומתוקים, זה וזה לחיוב – גדולים מרים ומתוקים, והשתא לא הויא מענין אחד, ועוד, דכי בעי גדולים למאי חזו, הוי לה פירוש: גדולים מרים, כיון דאריי נמי במתוקים.

התמר כר – פירש בקוטטרס: מים הנתנים בחריצנים, ונראה דמיירי במים הנתנים בשמרים, דומיא ד"התמדת ונתן מים במדה" דמייתי עלה בגמרא, דמיירי דנתיבם בשמרים, כדמשמע בפרק "המזכיר פירות" (בבא בתרא זא,א), ואינם שוים לגמרי כדמשמע בפרק "אלו עוברין" (פסחים מו,ב).

ופוסל את המקוה – היינו מקוה חסר, אבל שיש אינו נפסל בשום ענין, כדפירשו בפרק "המזכיר את הבית" (בבא בתרא סו,ב) דבדור המחתול מכלל.

המתמדת ונתן מים במדה – ואם תאמר ולקמייהו ברמי תלתא, ארבעה ויש לומר: דלכולי עלמא חייב אפילו לא החמיץ, ואם תאמר: ומאי טעמא דרבנן דפסטי שזמרים שיש בהם ענין, ואף על גב דלא החמיץ והלא כל איסור שבתהיה, אלא במיני – בנותן טעם, וטבל חמור לענין שלא במיני ועוד, שאפילו החמיץ פוטרי חבמים, לנאן דאמר בהחמיץ מחלוקת, ואפילו בטבל דאי אריי, כדמשמע בפרק "המזכיר פירות" (בבא בתרא זא,א) ויש לומר: דין במים – אפילו בפחות מששים, אפילו רמא תלתא ותחת תלתא ופולגא – לא חשיב טעם גמור לרבנן כבשאר איסורין, דהבא לא הוי אלא קיורא בעלמא, **אי** רבי יודיה אף על גב דלא החמיץ – אף על גב דרבי יודיה לחמצי חזייה ליה לחמצי במעשר, והבא דלקל אלא, נדיקת בכסך מעשר אלא פוסל את המקוה, קסבר תלמודא דלא שנוא, וקשיא לפירוש רבינו ששמואל בן מאיר דביחמור פירוש" (זב, ב) מילוגא דרבנן ב"בזרא רבי הנפך", דקאמר תלמוד דרמא "תלתא ותחת תלתא לא פליגי, אלא רמא תלתא ותחת תלתא ופולגא, ופריך רבי יודיה דפליגי כדבי מדות ולא יתיר, ומשני: ביתר נמי פליגי, ומדי מדות נקט לדחודיך כדבי רבי יודיה, והשתא קשיא: דמאי משנין תקשי, אמאי לא מוקי נמי לפלוגתייהו דרבנן ואחרים כדבי מדות, כי דמי פלגי רבי יודיה ורבנן? ותיקשן שרבינו ששמואל בן מאיר, דרבי יודיה חמוציב כדבי מדות – היינו לחמורא, ואי אפשר לומר כן, כדמשמע ונאן ונריך לפרש, דגמרא סבירא לה כרבנן דפסטי כדבי מדות, ומוקי אחרים ורבנן כרבנן דרבי יודיה, אי נמי, ששמוע ליה דרבי יודיה חמוציב מדארייתא ברמא תלתא ותחת תלתא ותחת תלתא, לכך מחמיר מדרבנן כדבי מדות, ומתניתין ברמא תלתא ותחת תלתא ופולגא, בשוהחמין

א על די כן עירו – פטור, ובניו נמי, אין מצות שקליהם עליה, והווי ליה כשכנו בו עירו, **גמרא** כרי מדות – ולא יתיר, שאם מצא יותר – הכל מודים שחייב לעשר, שהי' יש כאן יין, **רבי יודיה מחיב** – במעשר, דכוליה פירא היא, והבמים פוטרים, הואיל ולא נוסף בו כלום, אף על פי שיש בו טעם יין אינו כלום, בשוהחמין

לשוף, לשביץ, לגר, לכרפר, להקיש בקורנם, מחוסר פן או אוניו או אוניו – מהור, מחוסר פסיו – ממא, מאי ששן הני ומאי ששן הני? רבי יוחנן אמר: הואיל ולקבד עשוין; רב נחמן אמר: הואיל ודמיין יקריה. מאי בינייהו? איכא בינייהו כלי עצם, ואודא רב נחמן למעמיה, דאמר רב נחמן: כלי עצם ככלי מתכות דמו, מכלל דכלי עצם מקבלי טומאה? אי, דתניא, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אמר: מה תלמוד לומר "כל מעשה עזים התחטאו" – להביא דבר הקא מן העזים מן הקרנים ומן המלפים; שאר בהמה ויהי מנין? תלמוד לומר: "כל מעשה" – אם כן, מה תלמוד לומר "עזים"? פרט לעופות, משנה התיב בשקדים המרים – פטור במתוקים, התיב במתוקים – פטור במרים. **גמרא תנו רבנן: שקדים המרים – קטנים חייבין, גדולים פטורין; מתוקים – גדולים חייבין, קטנים פטורין. רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משום אביו: זה וזה לפטור, ואמרי לה: זה וזה לחיוב, אמר רבי אלעאי: הורה רבי חנינא בצפורי דברבי האומר זה וזה לפטור, ולמאן דאמר זה וזה לחיוב, גדולים למאי חזו? אמר רבי יוחנן: הואיל ויכול למתקן על ידי האור, משנה התמר, עד שלא החמיץ – אינו ניקח בכסף מעשר, ופוסל את המקוה; משוהחמין – ניקח בכסף מעשר, ואינו פוסל את המקוה. האחין השותפין, פשתיבין פקלפון – פטורין מן מעשר בהמה, פשתיבין במעשר בהמה – פטורין מן הפקלפון, **גמרא** מני מתניתין? לא רבי יודיה ולא רבנן! דתניא: המתמר, ונתן מים במדה, ומצא פרי מדרו – פטור, ורבי יודיה מחיב. מני? אי רבנן – אי על גב דלא החמיץ? אמר רב נחמן אמר רבא בר אבבה: בשוהחמין**

נעשה יין, והתמר עד שלא החמיץ – מים בעלמא הוא, ונזהר בו תורת פסול מקלה, ואינו נזהר בו תורת קדש מעשר, ולאחר שהחמיץ נזהר בו קדש מעשר, ולא יתירו בו פסול מים, וכן האחין השותפין פשתיבין כו' – האחין שזון שותפין בירושלם, כשחייבין בקלפון פטורים ממעשר בהמה – חלקו ולבסוף נשתתפו – חייבין בקלפון, כשמוכיאין שקליהן מביאין שני חצאי שקלים ונותנין שני קלפונות, והקלפון הוא לשון חכר, שחייבין לחכריו שקליהן, ואם נתנו בין שנים שקל שלם – נתנו חלק שותפות, ואי חלקו לשקול לחצאין, ופטורין ממעשר בהמה – כל הנתיב להם כל ימי שותפותם, ששותפותו פטור ממעשר בהמה, בבכורות בפרק בתרא (נב,א), "ידיה לך" – ולא של שותפות, והם מוקי כל לאי קרא במעשר, ואף על גב דבבכורות תניב, ובשחיבין במעשר בהמה כן נאן אלא חלקו מעולם – חייבין במעשר בהמה, לעשר כל הנתיב להם כל ימי שותפותם, דאמר התם: יכול אפילו קנו בתפוסת הבית? תלמוד לומר "ידיה", ופסורין מן הקלפון לגמרי, ששוקלין בין שניים שקל שלם, ששמוון אביהם בחקוקו עומד, ואביהם השוקל על בניו לא עד אחד מבני עירו ופטורו בשל – פטור מן החמיר, דנתן בשקלים (פרק א ששנה ז) והשוקל על די עד יד שטנו

גמרא כרי מדות – ולא יתיר, שאם מצא יותר – הכל מודים שחייב לעשר, אף על פי שיש בו טעם יין אינו כלום, בשוהחמין

לשוף – בשופינא, *למאי בלעז, לשביץ – במשפחות וזה לניו, **לגר** *גרטושירי, לשוף שייך בכלי ברזל, לגרר שייך בכלי וזה ווסף, **לכרפר** – בצורים שקורין *ניישל, להקיש בקורנם – שיש בו פחיתות ופושטן בקורנם, מהור – הואיל ולא נגמרה כל מלאכת ניוו, ולקמן מפרש טעמא, מחוסר כסוי **ממא** – שאין הכיסוי מלאכת הכלי, שהכסוי כלי אחד הוא, ובלא כסוי הוא בניו, **מאי ששן** – גולמי כלי מתכות טהורין, ומאי ששן של עץ דטמאק? **הואיל** ולקבד עשוין – הנך ומכבת, הלכך לא חשיבי כלי למילתייהו עד שתגמור כל מלאכת כיובור, **הואיל** ודמיין יקריה – ומכר עבדי לניו לא חזו למילתייהו, לעמוד ביוקר כראוי להם, כלי עצם – דמיהם יקריה ואין עשוין לקבד, לרב נחמן הוא בכלי מתכות ולרבי יוחנן הווי ככלי עץ, **דכלי עצם** מקבלי טומאה בתמיה, וזכית רבימא? **להביא** דבר הבא מן העזים – מקרינאם ומטלפיהם, דהא כלי ער בהדיא תניב בירשא דקרא, ואין שיהו מרים, פטורים גוליים – חייבין – שנגמר קטנים, קטנים פטורין – שאין דרך אכילתן כר, זה וזה לפטור – קטנים פטורים בין מרים ובין מתוקים, זה וזה לחיוב – גדולים בין מרים ובין מתוקים, ולקמן מפרש גדולים מרים למאי חזו, **משנה** התמר עד שלא החמיץ – הא נמי להכי תנייה דמא, משום דדמיא להך דלעיל, אלא עד השתא אדירי בתרתי מילי, ודבר הנזהר בו אינו נזהר בו, ומשהשתא מיירי בהדיא מילתא ויש בה חלקו פרקם, ובזמן שדבר זה נזהר בה אין דבר זה נזהר בה, ויש שנו שזה נזהר בה ואין זה נזהר בה, יין הוכר לענין קדש מעשר בירושלם: "ונתת הכסף בכל אשר תאזח נפשי", וגו', מה הפרט מפרש שם מפרי וגידולי קרקע מעירובין (נב,א), ורמי דחורבי לענין לפסול את המקוה בשלשה לוגין מים שאובין, אם נפלו לתוכן קודם שהושמכו בו ארבעים סאה, ויין אינו פוסל את המקוה, **תמר** – מים הנתנים בחריצנים, ולכשהחמיץ ותוסס נעשה יין, והתמר עד שלא החמיץ – מים בעלמא הוא, ונזהר בו תורת פסול מקלה, ואינו נזהר בו תורת קדש מעשר, ולאחר שהחמיץ נזהר בו קדש מעשר, ולא יתירו בו פסול מים, וכן האחין השותפין פשתיבין כו' – האחין שזון שותפין בירושלם, כשחייבין בקלפון פטורים ממעשר בהמה – חלקו ולבסוף נשתתפו – חייבין בקלפון, כשמוכיאין שקליהן מביאין שני חצאי שקלים ונותנין שני קלפונות, והקלפון הוא לשון חכר, שחייבין לחכריו שקליהן, ואם נתנו בין שנים שקל שלם – נתנו חלק שותפות, ואי חלקו לשקול לחצאין, ופטורין ממעשר בהמה – כל הנתיב להם כל ימי שותפותם, ששותפותו פטור ממעשר בהמה, בבכורות בפרק בתרא (נב,א), "ידיה לך" – ולא של שותפות, והם מוקי כל לאי קרא במעשר, ואף על גב דבבכורות תניב, ובשחיבין במעשר בהמה כן נאן אלא חלקו מעולם – חייבין במעשר בהמה, לעשר כל הנתיב להם כל ימי שותפותם, דאמר התם: יכול אפילו קנו בתפוסת הבית? תלמוד לומר "ידיה", ופסורין מן הקלפון לגמרי, ששוקלין בין שניים שקל שלם, ששמוון אביהם בחקוקו עומד, ואביהם השוקל על בניו לא עד אחד מבני עירו ופטורו בשל – פטור מן החמיר, דנתן בשקלים (פרק א ששנה ז) והשוקל על די עד יד שטנו

גמרא כרי מדות – ולא יתיר, שאם מצא יותר – הכל מודים שחייב לעשר, אף על פי שיש בו טעם יין אינו כלום, בשוהחמין

חולין. פרק ראשון – הכל שוחטין דף כו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קצט רש"י תוספות

בשהחמץ מחלוקת — אבל בשלא החמץ רבי יהודה מודה דלאו פירא הוא.
ורבנן אפילו בשהחמץ פליגי. ובהיתין רבי יהודה היא — ובשלא החמץ לא
בעי רבנן לאוקמי פלוגתיהוה, ותיקום מתניתין ברבנן. דקסבר רב נחמן, דכין
בכשלא חמץ אמר לאו כדי מרתו קא מיימי, אי לא החמץ — לא מדייב עליה רבי
יהודה. קנה מעשר — ונמי נהמעתו בידו

[illegible]

קורטוב חכל כל משלים פסולת את המקה ואף על גב דחזוּתא כדלילוּ מיהא הוא
גמבש נמי, אף על גב דחזוּתיה מיהא, הוּאיל ופירא הוּה – לא פסיל מקדוּה, ולגבי
מבשר נמי – נקח. **לא פסלוּהוּ** – דאף על גב דאיכא שלשה לוגין שלמים, כן
חזוּתיהו דחמרא – לא פסלי. שלשה לוגין חסר קורטוב שנפּל לתוכן קורטוב
חכל – שאינו דוחה את מריאה המים. ומריאָן כמריאה מיִם – כן אוליכא
שיעורא מריאה, לא פסלי, דרבנן תרתי בעי שיעורא חזוּתא. **חכל הוּרִי אחר**
המריאה – דכי היכי דאזולת ברישא בתר חזוּתא, ואמרת לא פסלוּהוּ – סיפא נמי
לול בתר חזוּתא, ואימא: פסלוּהוּ. **לאי אמר רבי יוחנן ב'** – רבא הוא ומסיים לה
מיליתיה, דאיקו מתניתין כרבי יוחנן בן נורי. **והכא נמי** – תדמד עד שלא החמיק,
ואף על פי שתעיל חזוּתא ודחאת פירי הוא. הוּאיל חזוּתיה מיהא – פסיל מקדוּה
ואינו נקח. ורב נחמן כרבנן, דאף על גב דחזוּתיה מיהא – לא פסלי, דתרתִי בעינן
פסיל מקדוּה ושיעורא חזוּתא. ולענין מעשר – נקח. דאפירא פירי חמנא, הוּה
לחברא, והבא בל בעי תרתי, ולכי מהסס מנושח דרשטא שמעמ דאסור אתא
חזוּתא, וסיפא שמעמ דלא אויל בתר חזוּתא. ונראה בעיני דרבא "חסר קורטוב"
נתי ברישא, ומנשח דליכא שיעורא קאמר תנא קמא לא פסלוּהוּ, אבל שלשה
לוגין שלמים, אפילו מריאָן כמריאה מיִם פסלי, דרבנן לא קפדי חזוּתא כלל.
והנשח מתוקמא שפיר, דרב נחמן דאוייל בתר סבוּק אף על גב דחזוּתא חזוּתא
מיהא, דאמר כתנא קמא דלא אויל בתר חזוּתא. ורבא דאמר כרבי יוחנן (דאמר
כרבנן). והכי אמרינן בפרק קמא דמבטא אליבא דרבא, "דחסר קורטוב" תנינן
ברישא, ותנא קמא לא אז אף זו קאמר. ורבי יוחנן בן נורי אירשט נמי פליג, ואתא
למימר דאפילו שלשה לוגין שלמים ומריאָן כמריאה מיִם לא פסלי. ובסיפא, ואתא
על גב דליכא שלשה לוגין שלמים מיִם, הוּאיל איכא מריאה מיִם – פסלי. **ושפליגא**
דרבי אלעזר – חא דאמר בן נחמן לעיל: בשחזמינן מחלוקת, פליגא אדרבי
אלעזר. בל מריאה – אפילו ברי יודיה. **שאין מפישינן עליו מבטוקא אחר** –
מתמא אחר. **אלא אמר רב** החמיץ – תמדו זה שדוחה לתקן ולתפרש עליו
מבטוקא אחר. ומדקאמר רבי אלעזר אליבא דרבא יודיה דאין מפישינן עליו מבטוקא
אחר – מכלל מדחיב רבי רבי יהודה בלא החמיץ. ואתא רבי אלעזר לאשמועינן
דעד באן לא מחיב רבי רבי יודיה אלא במינה וביה, אבל מבטוקא אחר, אפילו
הוא כיצא בו מפרש החמיץ – לא. שגמא זה תעיל החמיץ ודור פירא. וזה אף
תעיל החמיץ, וקא מפרש מן הפטור על החיוב או מן החיוב על הפטור. והמפרש
לכן, ונמצא שלא תקנו זה שהפירש עליו. והמפרש מן החיוב על הפטור מאביל
לכן, נמצא שנתון לו מטבול זה החיוב בתרומה, ומאבילו לכח על חג

בשהחמיץ מחולקת – לאו דוקא בשהחמיץ, אלא כיון שסופו להחמיץ אף על גב
דלא החמיץ, כדאמר בסמוך. ובודאי יין חשיב לרבי יהודה, מדהנך בבסק
מעשר, ואפילו יש בו שלשה לוגין במים מולבד היין אינו פוסל את המזקה. כי היכי
דנחשבתי המים כמים להיות נקדים כמים מעשר, לא יענין מזה כי נחשבים כפרי או פסלי
לית. וכן אמר רבנא – בשהחמיץ – משום דלא פסלנו

שנקא אגב היין. לא דמי, רעל ידי הקנקן משומר
דיין, אבא מינס שבחמדיא בן נקרון אלע משום
חשיב כיון, לפי שיש בה טעם כמו י"י מזוג.
ואפילו נקרון דהנא "חסר קרושט" רישרא
במשנה דמידיה בסמוך, דא שלש לוגין של מים
פסלי ליה - לא דמי, דהתא לויא טעמא
דהנא לא חזאנה לבר, ולא הישקין בחזותא
ביון דליבא טעמא. אבל הכא דאיבא טעמא,
מזגא מוגא אקיר. דהנא לא חזאנה חשיב
ליה כודאי מים. מרפוסלין לא דהקדק, דספק
מים שאובין מוקדש שער. **ומתניתין** רבי
יהודה היא - דא דלא מוקדש פלוגתיהו בשלא
הזמין. ומתניתין כרבנן - משום דאף רבי
יהודה לא חזאנה פלוגתיהו.

20 **דלמא** אי שביעה הוד ממזרי — לאו אאן
 21 נקחז בכספ מנשר פריך, בדיון הוא
 22 דאין נקחז מספן, אלא אפוסל אל המקדא
 23 פריך, דמספן דאן לפסול, כדביתא בתוספתא
 24 ורש פרק ב דמקואות: מקדא שתינו ריקן ובה
 25 ומנאו מלא — כשר, מפני שהוא ספק מים
 26 שאובין למקדא, וכן מוכח בבבא משניות.
 27 **רבא** אמר דאן רבי יוחנן בן ברי דא —
 28 רבא בא לומר שאפילו שירי ממנו בבס
 29 החמיצין — חשיב מים כל זמן של חמיצין,
 30 לפסול אל המקדא. כדרי יוחנן בן נורי דאמר
 31 שלשה לוגין מים חכר קורטוב שנפל לחוכן
 32 משקו

קרטובו חל'ב חשיב כמים לפסול את המזקה, ודחם טעמו חזותו מיא. והבא דמי, טעמא
חזותו מיא. ואף על גב דלא דמי לגמרי, דחם חזותו חל'ב אין סופו להיות בו טעם חלב,
וגם לא היה נקח בזה ענין, אבל הכא סופו להיות בו טעם יין כשישמרין, ויחשיב חז'ב
נושבים יין להיות נקחים בספק מעשר, כדאמינא בעירובין (כ"ב.) כמים "בשר" לרבות תמד
משמירין. מכל מקום מודקדק רבא, כיון דאפילו חל'ב עומד נחשב כמים לחשלים שיער
שלשה לוגין לפסול את המזקה, ואז הויך דבא דלא פסול את המזקה אף על גב דסופו
לחמץ, כיון דהשתא מיהא טעמא חזותו מיא. וטעמא חזותו דהאי מיא ניתו —
אף על גב דלא חזיב יריב יחזון כן גורי אחתה. מכל מקום צריך שלא דאף על גב טעם
יין, ולכן קטא טעמא חזותו, דפשיטא דין כן שהיה מומחה למינא לא חל'ב פוסל את
המזקה. ואפילו מוזהר שלשה מים. ודחם, ולא קטא יריב יחזון כן גורי "חל'ב חז'ל" אור
והעם המזרחא, למאן דגריס מבית (ג.ב.) חסר קרטובו, ומשמעו: דא ש
שלשה לוגין פוסל את המזקה ואף על גב שישמירין יין, ורבא יחזון כן גורי חלוקה
על רישא ולמודא דלא פוסל בין שיש בו מראה יין, אף על גב שיש בו טעם עמים — לכן
לא חזיב טעמא אלא מראה. ולמאן דלא גריס ברישא "חסר קרטובו", דהשתא לא
קאמר יריב יחזון כן גורי אלא אספא. קטא מראה למינא דין ברישא קטא בספא חז'ל
אור המראה. כלומר, כי היכי דמודה דלא ארזלינן דין המראה — אורי ליה נמי
בספא ארזלינן ברת טעמא מראה.

וּפְלִיגָא דְּרַבִּי אֱלֵעָזָר דִּאֲמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר הֵבֵל מוֹדִים כּו' – וְאֵם תֹּאמַר: אֲמַאי פְּלִיגָא? הֲאֵי
אֵתִי שְׂפִיר כִּרְבַּן נִחְמָן, דְּהֵבִי קֶאֱמָר: אָף עַל גֵּב דְּרַבִּי יְהוּדָה חֲזִיבִי בִּמְעֻשָׁה
מִשְׁהַחֲמִין, – מוֹדָה אֲדָא עַל פִּרְשִׁין אֲפִילוּ מִתְּמַח אֵלֶּא אֵלֶּא אֵם כִּן
הַחֲמִין וְהוּא, מִשּׁוּם דְּלִמָּא זֶה סוֹף הַחֲמִין וְהוּא אֵין סוֹף הַחֲמִין, דְּזוּלָּה יֵבֵל כּו' וְשֵׁ
לִמּוֹ: דְּלִכְךָ קֶאֱמַר דְּפִלְגָא, דְּמִשְׁמַע הַלְשׁוֹן דְּמִדּוּר בֵּין רַבִּן בֵּין רַבִּי יְהוּדָה, שְׂאִפְלוּ רַבִּין
אֲמַר וְהַלְשׁוֹן שְׂאֵן פִּרְשִׁין עֲלֵיו מִמָּקוֹם אַחֵר אֵלֶּא אֵם כִּן הַחֲמִין, אֲבָל הַחֲמִין
מִפִּרְשִׁין. וְרַב נִחְמָן דְּמוֹקִי פְּלִגְוִתָּהּ בַּחֲתֻמָּה סִבָּה: פִּטְרִי רַבִּין אֲפִילוּ הַחֲמִין. **הַתְּמָר**
עַל שְׁלָל הַחֲמִין שִׁנְקִין בְּבִיטָה וְהוּדוּר מִשְׁהַחֲמִין אֵין מִשְׁקִין בְּבִיטָה – וְאֵם תֹּאמַר: הֲלִיב
נִחְמָן דְּחִשִּׁיבִי לִי פִירָה בִּשְׁסוֹף הַחֲמִין אָף עַל גֵּב דְּלֵא הַחֲמִין, בְּמֵאָן? לֹא כִרְבִי יְהוּדָה
וְלֹא כִרְבָּן וְשֵׁ לִמּוֹ: (סִפָּא) "עַד שְׁלָל הַחֲמִין" – דְּבִבָּא – אֵין סוֹף הַחֲמִין, שְׂשִׁיר מִמֶּנּוּ
בְּבִסּוּ וְלֹא הַחֲמִין, כִּדְּפִישִׁית לֵעִיל "עַד שְׁלָל הַחֲמִין" דְּמַתְּנִיתוּ.

הפטור על החיוב אוכל טבל, שהרי אין שם מעשר חל על מעשרותיו, שאינו ראוי ללכח, שהרי אין שם תרומה חלה עליו, כיון שזה שהוא מפריש עליו אין צריך טבל במיתה אף לכהן, כדאמרין ב"אלו הן הנשרפין" (סנהדרין פג,א).

חולטין פרק ראשון - הכל שוחטין דף כו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (רשטיגוולץ)"

תוספות

הבא נמי מבבללי - ורבא סלקא דעתך, דכי נטמא מעיקרא בפני עצמן, אינו מועיל לחן השקה אלא בפני עצמן. הקשה הרב רבינו אליעזר ממין: למה לי טעמא דמבבללי כי נמי קפי פרי מלעיל סלקא ליה השקה, כדאשכחן בפרק "התערובת" (ובחס' עתה) גבי יין וחלב לחין אין חוצצין, שדרך היין עוברים המים אל גוף האדם, ועלתה לו טבילתו ונראה דלא קשה מרדי, דלא דמי, דודאי אנבא דגברא או אנבא דנמא מחלחלי בהו מיא, אבל דרך השקה לא.

אבל חכמים אומרים יש מיואן במקום חליצה דהנאי - מתניתין ד"בא סימן ונדה נ"בא, הוה מצי לאתווי. אבל מייח' ברייתא, משום דמפורש בה רבי מאיר. **עד** שירבה השחור על הלבן - פירושו: הבשר לבן דוא, וקאמר רבי יהודה דבעי שישחור אותו ומקום מן השערות. ובשתי שערות סגי, כדמפורש בפרק "בא סימן" ונדה נ"בא: ולא שירבה ממש, אלא שיהו שתי שערות שוככות ונראה כמו שירבה השחור. כלומר, דומה כמו שיש שם שערות הרבה. ושם פירש בקונטרס דלא גרסין "על הלבן".

הדרן עלך הכל שוחטין

משקין במים, משקה חמין - אין משקין במים. אמר רבא: לא שנו אלא שתמדו במים מהוירים ונטמאו, אבל במיאים מעיקרא - לא. אול רב גביהה מבי תתלי אפרה לשמעתא קפיה דרב אשי: מאי שניא במיאים מעיקרא דלא - דאמרין: אידי דמיא יקורי שקני תתאי, ופירא קפי מלעיל, ולא קא סלקא ליה השקה במיאי: אי הך, מהוירים ולבסוף נטמאו נמי! אלא מכלכלי, הכא נמי מכלכלי? **משנה כל מקום שיש מים אין קנס, כל מקום שיש קנס אין מים. **גמרא** אמר ר' יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים אומרין: יש קנס במקום שתי שערות - יש לה מים ואין לה קנס, משתביא שתי שערות עד שתביגר - יש לה קנס ואין לה מים, דברי רבי מאיר; שהיה רבי מאיר אומר: כל מקום שיש מים אין קנס, וכל מקום שיש קנס אין מים. **חכמים אומרין:** קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות - יש לה מים ואין לה קנס, משתביא שתי שערות עד שתביגר - יש לה קנס, ומיאים אומרין: יש לה קנס ומיאים אומרין: יש לה קנס. **משנה** כל מקום שיש חליצה אין מיואן. **גמרא** אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר, אבל חכמים אומרין: יש מיואן במקום חליצה. דתניא: עד מתי הפת ממואנת? עד שתביא שתי שערות, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: עד שירבה השחור על הלבן. **משנה** כל מקום שיש תקיעה - אין הבדלה, וכל מקום שיש הבדלה - אין תקיעה; יום טוב שחל להיות בערב שבת - תוקעין ולא מבדילין, במוצאי אשם - מבדילין ולא תוקעין. ביצד מבדילין? "המבדיל בין קודש לקודש". רבי אבהו אומר: "בין קודש חמור לקודש קל". **גמרא** חייב תוקע? אמר רב יהודה: תוקע ומריע מתוך תקיעה, ורב אסי אומר: תוקע ומריע בנשימה אחת. ותתקין את אפי בהוציל לשמעיות. מיתבי: יום טוב שחל להיות בערב שבת - תוקעין ולא מריעין; מאי לאו לא מריעין כלל? לא, רב יהודה מתרין לשמעיה, ורב אסי מתרין לשמעיה; רב יהודה מתרין לשמעיה - לא מריעין בפני עצמה, אלא מתוך תקיעה; ורב אסי מתרין לשמעיה - לא מריעין בשתי נשימות, אלא בנשימה אחת. "ובמוצאי שבת" כו'. חייב אמר לה? אמר רב יהודה: בפתחתיה. וכן אמר רב נחמן: בפתחתיה. ורב ששת בריה דרב אידי אמר: אף בפתחתיה. ולית הלכתא פותיה. "רבי דוסא אומר: 'בין קודש חמור לקודש קל'". ולית הלכתא פותיה. אמר רבי יודא: יום טוב שחל להיות באמצע שבת, אומר: "המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחשך ובין ישיאל לגוים ובין יום השביעי לששת ימי הפעשה", מאי מעמא? סדר הבדלות הוא מונה.**

הדרן עלך הכל שוחטין

יכולה למאן. עד שירבה השחור - שיוק אותו מקום בשער. ובמסכת נדה (נ"ב). מפרש: לא שירבה ממש, אלא שיהו שתי שערות ארוכות שוככות ונראה כמו שירבה השחור. **משנה** תקיעה - ערבי שבתות וימים טובים, להבטיל את העם מן המלאכה, וכן השנשנות תוקעין להבדיל בין קודש לחול. הבהלה - בתפלה ועל הכוס, במוצאי שבת וימים טובים. תוקעין - אף על פי שגם היום יום טוב היה ואין בו מלאכה - תוקעין. להבדיל ממלאכה אוכל נפש. ולא מבדילין - מפני שהנכנס חמור מן הדין. אלא להיות במוצאי שבת מבדילין - לפי שהיה חמור מן הנכנס. ותקיעה באין כאן. ביצד מבדילין - בין שבת ליום טוב כשהוא במוצאי שבת. **גמרא** חייב תוקע - ביום טוב שבערב שבת, כשהוא תוקע להבדיל בין קודש לחול. דבעי שיהי משאר ערבי שבתות. שהרי אין קדושה הנכנסת חמורה מקדושה דיוצאה כל שכל מתוך תקיעה - קודש שסייע התקיעה הוא מריע בסופה. בנשימה אחת - ומכל מקום מפקס הוא ביניהם. חייב אמר חל - להאי "בין קודש לקודש". בחיתומה כו'. ונתקלה. אבל בפתחתיה הוא אומר: "בין קודש לחול", וכן נחניגם. אף בפתחתיה - מתחיל "המבדיל בין קודש לקודש", בין אור לחשך. ולית הלכתא פותיה - שהרי למנות סדר הבדלות הוא בא בתחלה, והבהלה דכתיבה באורייתא - בקודש וחול כתיבה. וכרבי דוסא נמי לית (ליה) הלכתא, דלא מוולגין ביום טוב לקרותו קודש קל. באמצע שבת - אפילו הכי אמרין "בין יום השביעי", אף על גב דלא שייך יום השביעי הכא כלל. סדר הבדלות - האמורות בתורה הוא מונה: "להבדיל בין הקדש וגו' ויקרא יו' ויבדל בין האור ובין החושך" ובראשית א', "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" ויקרא כו', ריבין יום השביעי" כו' היינו בין קודש לחול, ומשום דבעי למימר מעין חיתומה סמוך לחיתומה.

הדרן עלך הכל שוחטין

משקין במים - אם נטמא, דמיא בעלמא הוא. **משתהמין אין משקין במים** - דחמרא הוא, וכלים ואדם ניתנה להם תורת טהרה במקוה, אבל באוכל ומשקה לא נאמר בהן טבילה. ומים מיטהרים בדשקה, שאם יש לו מים יפיו לשתיה ונטמאו - נותנן בכלי ומשקען במי המקוה עד שנשקין המים, והוי חיבור ובטלי לגבי מקוה, כתרומה נטמא שורעה בקרקע, שבתלה טומאתה והיא טהורה, והכי מפרש "בכל שעה" (פסחים דל). אבל אין במים לאו וריעה דמיא, דטעמא לא בטיל. לא שנו - דמשקין במים. אבל פסאין מעיקרא לא - ורב גביהה פריך עלה: מאי שניא. לשמעתא כלומר, טעמא דחא מתניתין קנא מיניה מרב אשי: יקורי - כבדן. קפי - יוצא - הברול" מתרומתו, וקפא פירולא (מלכב) מכלכלי - הכל יחד, המים והדיו של המים, הלכן מהניא ליה השקה. **משנה** כל מקום שיש מים - כל זמן שחבת טענה ואביה זכאי למוכרה. אין קנס - אם נאנסה או נפתתה אין לאביה חמישים סכא, ד"נערה" כתיב (דברים כב): "ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמישים סכא". וכל מקום שיש קנס - דהיינו כשהיא נערה. אין מים - דהנאי בערבין (ט"ב). יכול למכור אדם בתו כשהיא אומרת: אמת תהיו, ומה מכורה כבר יוצאה בעשיו בסמיני נערות, שאינה מכורה אנו דין שלא תימכר? **גמרא** זו דברי רבי מאיר - דאמר: קטנה אין לה קנס, אבל חכמים אומרין: יש לה קנס לקטנה. וטעמא מפרש בחבורות (מ"ב). כל מקום שנאמר "נער" בלא ד"א" - אפילו קטנה במשמע. בת שלש שנים - ראויה לביאה. הכי גרסין: קטנה מבת יום אחד עד שתביא שתי שערות יש לה מים ואין לה קנס. וחכמים אומרין קטנה בת שלש שנים שהיא ראויה לביאה יש לה קנס. **גמרא** כו'. בתמינה, וחלאל קטנה היא עד שתביא שתי שערות. **אימא אף קנס** - כל שיש שתי שערות. וקודם לביאה עד שתביא שתי שערות. וקודם לביאה לביאה יש מים ואין קנס. משתביא שתי שערות ועד שתביגר יש קנס ולא מים. **משנה** וכן גברות לנערות ששה חדשים. **גמרא** - ביותמה שקדושה אמה או אשה, ואפילו לדעתה - יכולה למאן ויוצאה בלא גט. עד שתביא שתי שערות. וכל ימי קטנותה אינה ראויה לחליצה אם יבמה היא, דאיש" כתיב בפרשתה: "ואם לא יחפרו האיש" ודברים כה). ומקשינן אשה לאיש. ומשנאית לחליצה אינה יכולה למאן. **גמרא** זו דברי רבי מאיר - דאמר: נערה לא ממאנת. במקום חליצה - דאפילו נערה

חולין. פרק שני – השוחט כז דף עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

רש"י

משנה שחיטתו כשרה – בגמרא פרק: שנים בבמה מאי לשון דיעבד שייך ביה? אלא כמה ישחוט וילך? **אחד בעוף** – בגמרא תני טעמא. ורובו של **אחד** – של כל אחד ואחד. ויוריין – חטי הצואר עשוקלקין את הדם. ובגמרא (כחג) מפרש דאעוף קאי, ומשום הדחיצא את הדם. **רוב אחד בעוף כו'** – בגמרא (כטא) פרק: דאי תנא ליה ירשאו! **גמרא השוחט** – על כרחיך

השוחט אחד בעוף ושנים בבמה – שחיטתו כשרה, ורובו של אחד בעוף; רבי יהודה אומר:

עד שישחוט את הוורדיין. חצי אחד בעוף, ואחד וחצי בבמה – שחיטתו פסולה. רוב אחד בעוף, ורוב שנים בבמה – שחיטתו כשרה. **גמרא השוחט** – דיעבד איך, לבתחלה לא, שנים בבמה לבתחלה לא? עד כמה לשחוט ולחלוץ? – איבעית אימא: **אחד בעוף ואיבעית אימא: וארובו של אחד כמזהו.** (כמ"ט סימן)

אמר רב כהנא: מנין לשחיטה שהיא מן הצואר? שנאמר: 'ושחט את בן הקרן' – מקום ששחט חיהו. ממיא דהאי 'חיהו' לישנא דרבינו הוא? דכתיב: 'והטא את הכית' ואיבעית אימא, מהכא: 'תחטאני באוז ואתה'.

ואימא: מונבז! – שח – מכלל שקוקף בעיניו, והאי שח ועומד הוא. – ואימא: מאנזו! – בעיני דם הנפש ורואי! **ואימא: דקרע ואזיל עד דם הנפש! והו, שהיה דרסה חלדה הנרמה ועיקור, מנזן? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא.** וקרא למאי אתא? – דלא לשינויה גיסטרא.

רב יומו אמר, אמר קרא: 'ובחית' – מקום ששח חיהו. מאי משמע דהאי 'חתהו' לישנא דמזכר הוא? דכתיב: 'אל תירא ואל תחת'. – ואימא: מחוטמו! **וב על ידי חתוי בעיניו, והאי וב מאליו הוא.** – ואימא: מלבו!

והו, שהיה דרסה חלדה הנרמה ועיקור, מנזן? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? – דלא לשינויה גיסטרא. דבי רבי ישמעאל תנא: **'ושחט' – אל תקרי 'ושחט', אלא 'יחט' – מקום ששח חיהו.** – ואימא: מלשונו! – בעיני דם הנפש ורואי!

ואימא: דקרע ואזיל עד דם הנפש! והו, שהיה דרסה חלדה הנרמה ועיקור, מנזן? אלא גמרא, שחיטה מן הצואר נמי גמרא. וקרא למאי אתא? – דלא לשינויה גיסטרא. ותנא מיתי לה מהכא: **תנא, רבי חייא אמר:**

מנין לשחיטה מן הצואר? שנאמר: 'עקרו בני ארץ הכנענים את הנחלים', שאין תלמוד לומר 'את הראש ואת הפדר', מה תלמוד לומר 'את הראש ואת הפדר'?

והלא ראש ופדר בכלל כל הנחתים היו, למה יצאו לפי שנאמר: 'והפשט את העלה ונתח' – אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה, מנין לרבות את הראש ששבר הותיו? תלמוד לומר: 'את ראשו ואת פדרו וענף';

מקראמר: את הראש ששבר הותו – מכלל דשחיטה מן הצואר. ותנא פתח ב'ראש ופדר' וקסוים ב'ראשו ופדרו'? – הכי קאמר: מנין לרבות את הראש ששבר הותיו? תלמוד לומר: **'את הראש ואת הפדר'.** ו'ראשו ופדרו' למה ליה? – מביעי ליה לברתניא: מנין לראש ופדר שקודמין לכל הנחתים? תלמוד לומר: **'את ראשו ואת פדרו וענף'.** ופדר

השוחט רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורדיין – דוקא בעוף, והואל וצולחו כולו כאחד, מוקי לה בגמרא. וכרבי יהודה קיימא לך, כדאמר בפרק קמא דברכות (חגב) החורז בוורדיין כרבי יהודה. ונראה דדוקא לבתחלה קאמר רבי יהודה, אבל אם צלאו דיעבד ולא נחתכו בגמרא (וכטא), דקאמר רב פפא: ירשא בחולין מחבא, דקאמר רבי יהודה:

עד שישחוט את הוורדיין, ופליגי רבנן עליה, ואי אמרת בקדשים, אמאי פליגי עליה הוה עצמו דלם הוא צריך ואין יד רבי יהודה בדיבעד גמי אסה דלמא לבתחלה מודו רבנן, אבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה, דפשטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לבתחלה. והא דקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הוורדיין – לאו דוקא פוסל בדיעבד, אלא כלומר אסור.

חצי אחד בעוף – הוא הדין חצי כל אחד. ואגב ירוב אחד" נקט "חצי אחד", ומרישא נמי משמע ליה דדוקא רוב בעיניו, ולא נקטיה אלא אם אגב דבעי דלמא רוב חצי בבמה, אף על גב דהוי טפי מרוב השנים בן

הכל – שחיטה פסולה. **שנים** בבמה לבתחלה לא עד כמה לשחוט ולחלוץ – ואי משום הוורדיין – אפילו רבי יהודה מודה בבמה, והואל ומנחתא אבנא בבר כדלמקן הספרים גרסינן: (וליסטימין) וקונטרס הגיה "והו" דקשה לפירושו. דאי תחלמוד קאמר לה

ומסיק קראת אתה דלא לשינויה גיסטרא, וכן בסמוך גבי קרא ד"ובחית" מוקי לקרא דלא לשינויה גיסטרא, למא לי תיר קראי לחבי? ועוד, דמפרש דלא לשינויה גיסטרא – שלאי חתור

הצואר עם הסומנין, דהכי משמע מירשט? ועוד, אמאי סלקא דעתך שיתחור דמפרסם את שחיטת הסומנין? ונראה בגיורת הספרים דגרסי: (וליסטימין), דאי כותבא קאמר לה:

שחיטה מן הצואר נמי גמרא רבי מאנזו ולא מחוטמו, אבל אבתי לא ידענא מחיבן מתחיל, אי מן העורף מבקיעא לא מבין העורף סכימנים, ולחכי אתא "ושחט" – לומר ממקום ששח

וקיימא מילתא דרב כהנא דקאמר: מנין לשחיטה מן הצואר, דהיינו רוב, כדנזן לעיל (טב) שלכ הצואר כשר לשחיטה בכל העורף כשר למליקה. **מנין** לרבות את הראש שכבר חותו בו – תימא דלא חיי בכלל "ונחת אותה לבתחלה". ותימא: דבפרק קמא (י"א, י"א), אמר: אתאי מראשה של עולה, דרמנא אמר

"לנתחת" – ולא נתחתה לנתחים! ויש לומר, דהדר ערביה: "וערכו בני ארץ הכנענים את הנחתים ואת הראש".

מקראמר את הראש שכבר חותו מכלל דשחיטה מן הצואר – אל אתא דאי תנא אתא למעוטי זבוב, אבל אחי לא ידענא אי מן הצואר אי מן העורף.

ופדר ופדר **השוחט** רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורדיין – דוקא בעוף, והואל וצולחו כולו כאחד, מוקי לה בגמרא. וכרבי יהודה קיימא לך, כדאמר בפרק קמא דברכות (חגב) החורז בוורדיין כרבי יהודה. ונראה דדוקא לבתחלה קאמר רבי יהודה, אבל אם צלאו דיעבד ולא נחתכו בגמרא (וכטא), דקאמר רב פפא: ירשא בחולין מחבא, דקאמר רבי יהודה:

עד שישחוט את הוורדיין, ופליגי רבנן עליה, ואי אמרת בקדשים, אמאי פליגי עליה הוה עצמו דלם הוא צריך ואין יד רבי יהודה בדיבעד גמי אסה דלמא לבתחלה מודו רבנן, אבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה, דפשטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לבתחלה. והא דקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הוורדיין – לאו דוקא פוסל בדיעבד, אלא כלומר אסור.

חצי אחד בעוף – הוא הדין חצי כל אחד. ואגב ירוב אחד" נקט "חצי אחד", ומרישא נמי משמע ליה דדוקא רוב בעיניו, ולא נקטיה אלא אם אגב דבעי דלמא רוב חצי בבמה, אף על גב דהוי טפי מרוב השנים בן הכל – שחיטה פסולה. **שנים** בבמה לבתחלה לא עד כמה לשחוט ולחלוץ – ואי משום הוורדיין – אפילו רבי יהודה מודה בבמה, והואל ומנחתא אבנא בבר כדלמקן הספרים גרסינן: (וליסטימין) וקונטרס הגיה "והו" דקשה לפירושו. דאי תחלמוד קאמר לה ומסיק קראת אתה דלא לשינויה גיסטרא, וכן בסמוך גבי קרא ד"ובחית" מוקי לקרא דלא לשינויה גיסטרא, למא לי תיר קראי לחבי? ועוד, דמפרש דלא לשינויה גיסטרא – שלאי חתור

דיעבד משמע, הלכך קשיא לך: שנים בבמה לבתחלה לא מני כדבי? בתמיה. **אחד בעוף** – קאי "ושחוט", לבתחלה אצרכהו רבנן תרוייהו משום החרקה לעבירה, דלמא לא אתי למיעבד רובא דחי. מן **הצואר** – מן הגרון. ששח – שבפוח. חסחו – הכשרוהו לאכילה וטרהו. לישנא אצרכינן – חסחו – הדציא את דמו ונקחו. ולהאי לישנא גרסינן: "חסחו לישנא דרבינו הוא", וללישנא קמא גרסינן: דאבאשורי **ואימא מונבז** – שבפוח חסחו. ששח – שחיטה כופה אל פה, מכלל שמדך הליכתי הוא זקק. **מאנזו** – שהוא כופה כשהוא רוצה. **דם הנפש** – דהא בקדשים כתיב, ודם

בעינין רוקיה, דכתיב: "דמו בנשו ודם ואני נתתיו לכם על המזבח" וגו' ויורקא יו – דם שנפשו יוצאה בו מנפח. הכי גרסינן: ותו

שחייה דרסה חלדה כו' – ולא גרסינן: וקרא למאי אתא – כיון הדלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הן, דלא לשינויה גיסטרא – שלא יחתור כל המפרקת

לשחיטה דהכי משמע "חסחו" – הוציא את דמו ותו לא. ולאידך לישנא – הכשר אכילתו, דהיינו הסומנין ותו לא. לישנא אצרכינן: דלא לשויה גיסטרא – שלא ידרוס. אף על גב

הדלכות שחיטה הלכה למשה מסיני הם – יש מהם שנכתבו, כגון דרסה, דמפקינן לקמן (לב) מירשט" – אין ושחט אלא לשון ומשך, וכי גמריה לבתא – שהיא שחיטה קרי גיסטרא, כדנזן במתניין. ודאי שחוט והותו את הראש

בבת אחת – אלאמא דרסה לשון הותה ראש בבת אחת קרי לה, דהיינו גיסטרא. מפני שהמליק מנזיא אינו חותך אלא לפי דעתו וכשואר רצה מושך את ידיו. אבל הורוס – זה החותך כגון שהחובץ מקל קד או דלעת או

קפלוט, שחותך כגון ומתני להלן. **שוב** – שדמו חתו – שברדו, כדנזן תחתיו. מחוטמו – שהוא זב ליהח תמיד, דהא דם בקרא לא כתיב: לבו – אם נתקע בו סכין הוא זב דם

הרהב. **דלא לשינויה גיסטרא** – ולא ידרוס, דהכי משמע: חתהו עד שיזוב ותו לא. אבל דרוס אין בידו למנוע ולמשוך ידו. ובלשנא אצרכינן כדפרישתי: חתהו עד מקום שהוא זב

לא. מר יליף מרמיא: קרא ומר יליף מהאי קרא. ששח – שמוציא קול. לשון מסייע להוציא קול. ובבברות (מא) נמי לענין מומין בבמה תו: ושניטל רוב המזכר בלשנו. **ותנא מיתי לה מחבא** – אמוראי מיתי לה מקראי

דלעיל או גממרא, כדאמרן, אבל תנא דתורת שחיטה מיתי לה מחבא. אין לי – שחייקן נתחים. **איל אתו** שישנן בגלי הפשטה – כדכתיב "והפשט נתח", וכן עריכה דכתיב "נתחים" – נתחים הפשטים משמע. מנין לרבות – בכלל הותו גם את הראש שאינו

בכלל הפשטה, שחיו הותו בשחיטה קודם הפשטה. דכיון דנתחבו סימנין קרי ליה "דותו", מפני של חיותו תלוי בהן וכנחמ דבירקולא דמיא. ובכלל הפשטה אינו, אלא קרב כמות שהוא, כדאמרין בובחים (פהג). צמר ושראשי הכבשים ושערן שבזקן התישים והעצמות והגידין והקדנים והטלפים, ושנאמר "והקטיר הכהן את הכל המזבחתי". **תלמוד לומר: את ראשו ואת פדרו וגו'** – ולקיימא פרק: תלמוד לומר "את הראש ואת הפדר" מביעי ליה למיתני, דהא ביז קיימין? מכלל דשחיטה מן הצואר – דאי לאו הכי, אמאי הותו? ופריכין: **תנא פתח בראש ופדר** – למא נאמר "את הראש ואת הפדר" וסיים בראשו ופדרו, דקאמר: תלמוד לומר "את ראשו ואת פדרו וענף"? – הכי גרסינן: **וראשו ופדרו מביעי ליה לברתניא כו'** – וחכי מסיים תנא למתניתין.

ופדר ופדר **השוחט** רבי יהודה אומר עד שישחוט את הוורדיין – דוקא בעוף, והואל וצולחו כולו כאחד, מוקי לה בגמרא. וכרבי יהודה קיימא לך, כדאמר בפרק קמא דברכות (חגב) החורז בוורדיין כרבי יהודה. ונראה דדוקא לבתחלה קאמר רבי יהודה, אבל אם צלאו דיעבד ולא נחתכו בגמרא (וכטא), דקאמר רב פפא: ירשא בחולין מחבא, דקאמר רבי יהודה:

עד שישחוט את הוורדיין, ופליגי רבנן עליה, ואי אמרת בקדשים, אמאי פליגי עליה הוה עצמו דלם הוא צריך ואין יד רבי יהודה בדיבעד גמי אסה דלמא לבתחלה מודו רבנן, אבל בדיעבד פליגי עליה לכך נראה, דפשטא ליה דרבי יהודה לא קאמר אלא לבתחלה. והא דקאמר בתוספתא דרבי יהודה פוסל בעוף עד שישחוט את הוורדיין – לאו דוקא פוסל בדיעבד, אלא כלומר אסור.

חולין. פרק שני - השוחט דף כז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

ופדר קמא למאי אתא - משקשקש לבחון חד ראש ותרי פדר, דמדור ראש ידעין שהוא בכלל עריכה, ופדר קמא דדרשין מיניה שחופה על בית השחיטה, ידעין דראש דקדק לכל אבריו נראה, דאי לא כתיב אלא חד ראש לא היה דרשין מיניה שכבר הותו, אלא היה דרשין (מיניה שחופה על בית השחיטה, והיה שמעין מיניה שקדוק לכל האברים. אבל השתא מיתרא

דכתיב ראש שני אשמועינן שדחיטת מן הצואה. **באיזו** תורה שותה בהמה לעוף - בפרק "השאת העוף" בבבא (טס, ב) מביא מניה מה בהמה דרב שמכריח אכליל מניה שרפה משומאחה, אף עוף כר, רחמי שמע מניה. **מה** עוף כסימן אחד - דכתיב: "ומלך ולא יבדיל"

והקרא "ה".

דרש בר קפרא - לדידה איצטריך "זאת" לשום דרשא.

תרע שהרי יש להם שקשקש - תימה מה צריך ראי' על זה דקריב כתיב בהאי: "ישרעו המים שרץ נפש חיה ועוף" ויש לומר: דמייתי ראי'ה, דכיון דבריתא דהמים ניכרת בהם - ראי' לדמותם לדגים לענין שחיטה.

ועוד שאלו - פירוש: קונטרסין דהחגמן את רבן יוחנן בן באי, ולא כמו שפירש בקונטרס את רבן גמליאל, ובבל דוכתי דאיכא "ענין שאלו" עליה קאי, ואף על גב דלא מיתי' החם כמו "בו ביום" שבכל התלמוד, דהיי ביום שמינו בו את רבי אלעזר בן עזריה נשיא

כדאמרין בפרק הפחת השחר (ברכות כח, א) **בשפיכה** שאלו - ואפילו דלרב מאד דיליף לקמן בפרק "כסוי הדם" (פ.ה.) דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה, דגמר שפיכה שפיכה משוחטין חוץ, מכל מקום אין מקרא יוצא מיד פשוט.

תהיגי

ופדר קמא דכתב רחמנא למא לי? - מיבעי ליה לכתבנא: **פיצד** הוא עושה? **הופה** את הפדר על בית השחיטה ומעלהו, והוה דרף קבדו של מעלה. **והאי תנא מיתי לה מרבא, דתניא:** "זאת תורת הבקמה והעוף" - וכו' באיזו תורה שוונה הבקמה לעוף ועוף הבקמה? **הבקמה** מטמאה במגע ובמשא, **עוף** אינו מטמא במגע ובמשא; **עוף** מטמא בגדים **אפית** הבליעה, **הבקמה** אינה מטמאה בגדים **אפית** הבליעה! **באיזו** תורה שוונה הבקמה לעוף **הבקמה**? **לומר** לך: מה **הבקמה** בשחיטה - אף עוף בשחיטה. **אי** מה **להלן** ברוב שנים - אף פאן ברוב שנים? **תלמוד לומר:** "זאת", **רבי אלעזר** אומר: **באיזו** תורה שוונה הבקמה לעוף ועוף הבקמה? **לומר** לך: מה **עוף** הכשרו מן הצואה - אף **הבקמה** הכשרה מן הצואה. **אי** מה **להלן** כמזל עורה, אף פאן כמזל עורה? **תלמוד לומר:** "ומלך את ראשו כמזל עורפו ולא יבדיל" - ראשו של זה כמזל עורה, ואין ראשו של אחר כמזל עורה. **ורבי אלעזר**, האי "זאת" מאי עבד ליה? - אי לאו "זאת", הנה אמינא: מה עוף כסימן אחד - אף **הבקמה** כסימן אחד, כתב רחמנא: "זאת". **תני בר קפרא:** "זאת תורת הבקמה והעוף" -

הפיל בתבוב לעוף בין **הבקמה** לדגים; **לחייבו** בשני סימניו **אי אפשר** - שפכר הוקש לעוף, **שפכר** הוקש לבקמה, **הא** פיצד הכשרו? **כסימן** אחד. **דגים** דלאו בני שחיטה נינהו מלן? **אולימא** משום דכתיב: "הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דגי הים יאסף להם" - באסיפה בעלמא סגי להו. - **אלא** מעתה, גבי שליו דכתיב: "ויאספו את השליו", הכי נמי דלאו בשחיטה? **והא אמרת:** **לפוטרו** בלא כלום **אי אפשר**, **שפכר** הוקש לבקמה! - **התם** לא כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחרני, **הכא** כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחרני. **דרש** עובר גלילאה: **בהמה** שגבראת מן היבשה - **הכשרה** בשני סימנים, **דגים** שגבראו מן המים - **הכשרין** בלא כלום, **עוף** שגברא מן הרקק - **הכשרו** כסימן אחד. **אמר** רב שמואל קפוטמקאה: **תרע**, שהרי עופות יש להן קשקשת בגדליהם כדגים. **ועוד** שאלו, כתוב אחד אומר: "ויאמר אלהים ישרעו המים שרץ נפש חיה ועוף ועופה" - **אלמא** מארעא איכר, וכתבי: "ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים" - **אלמא** מארעא איכר! **אמר** לו: מן הרקק נברא. **ראה** תלמודיו מסתכלים זה בזה, **אמר** להם: קשה בעיניכם שדחיתו את אויבי בקש? מן המים נברא, ולמה כתיבא **אין** האדם? **לקרות** להן שם. **ויש** אומר: **כפלוש** אחר **אמר** לאותו הנבון, **כפלוש** הראשון **אמר** להן לתלמידיו, משום דכתיב על "ויצר". **אמר** רב יהודה משום רבי יצחק בן פנחס: **אין** שחיטה לעוף מן התורה, **שנאמר:** "וישפך" - בשפיכה בעלמא סגי. - **אי** הכי, היה נמי! - **איתקש** לפסולי המוקדשין. - **עוף** נמי איתקש לבקמה, דכתיב: "זאת תורת הבקמה והעוף"! - **הא** כתיב: "וישפך את דמו". - **ומאי** חיות דשחיטה ליה על עוף? **שחייה** אחיה! - **מסתברא**, משום דסליק מיניה. (סימן): **נתנבל** דם במליקה) **מיתיבי:** **השוחט** ונתנבלה בידו, **הנותר** ותקעשר - **פסור** מלקפות; **ואי** אמרת **אין** שחיטה לעוף מן התורה, **נחירתו** זו היא שחיטה, **ליבעי** פסוי! - **מי** סברת בעוף? **לא**, **בהיה**. **תא** שמע: **השוחט** וצריך לדם - **חייב** לכפות, **פיצד** הוא עושה? **אין** נותרו או עוקר;

מאי

ופדר קמא למא לי - בשלמא ראש איצטריך לרביי משום שכבר הותו, אלא הפדר למא לי? **דרך** קבדו - שבשחקריה הראש חופה הפדר על מקום חתך, מפני שמלולך ברם. **מייתי לה מהבא** - שחטת מן הצואה. **זאת תורת הבקמה** - לעיל מיניה איירי בטומאת נבילות. **עוף אינו מטמא במגע ובמשא**; דכתיב: "לטמאה בה" ויורקא כבו, אין קין אלא מה שאמור בה, "לא יאכל לטמאה בה"; **בהמה אינה מטמאה בבית** הבליעה - אם נתנה לו חפץ. **דנתיא**, יכול תהא נבלת בהמה מטמאה בבית הבליעה? **תלמוד לומר:** "לא יאכל לטמאה" - לא שאין לה טומאה אלא דרך אכילה, יצתה זו שיש לה טומאה אחרת שאיננה נבלת. **מה** **בהמה** **בשחיטה** - קודם מדיד נבלה, דכתיב ויורקא א; ושחט את בן הבקר, **אי** מה **בהמה** ברוב שנים - מדאצטריך לעיל לרבות את הראש שכבר הותו. **דאי** כסימן אחד - **לא** הותו קריא ליה, **ולא** איצטריך לרבות. **זאת** - מיעוטא דוא. **מה** **עוף** **הכשרו** מן הצואה - מליקתו. **אין** **בהמה** **הכשרה** מן הצואה - שחטתה. **היינו** דאמרין: ותנא מייתי לה מהבא. **זאת** **מאי** **עבד** ליה - כיון דקורא לא מבדילא ליק, אלא בהמה מעוף ילפא. **מיעוטא** מאי ניהו? **כסימן** אחד - דכתיב (ויקרא כ) בהטאת: "ולא יבדיל". **זאת** **ממעט**, שאלו לכל בריהם הוקש אלא לדבר אחד. **הבקמה** **והעוף** - וכל נפש חיה הורשעת במים, דגים. **לחייבו** בשני סימנים - בבקמה, דנפקא לן "ממנן לרבות את הראש שכבר הותו" (לעיל עמוד א). **אי** אפשר שכבר הוקשו לדגים - דלאו בני שחיטה נינהו, כדלקמן. **הכא** **כתיבא אסיפה** - דיהודה אצל שחיטת בהמה. **ומדשני** בדיבוריה וכתבי בהו אסיפה - שמע מינה דוקא דוא. **אין** **ליבשה** - לפיכך יש לו חיות בריא וחוק. **רקק** - *גביאל"א, שיש בה מים ברישה. **תרע** - שמן גבולא. **ועוד** שאלו - קונטרסין דהחגמן את רבן גמליאל שחטת שאלות דרביה, וכן בברכות (הא). **וגם** זאת שאלו, והבא הנייה משום גרמא דערפות. **שרץ** **נפש** חיה ועוף - **אלמא** ממיא איתבריהו, וכלהו **הכא** **כתיבא אסיפה** - אהם - רבן גמליאל קאמר לה. **כלומר**, ולמה נכתבו כאן - משום קריאת שם. **לקרות** להם שם - והכי קאמר: ויצא מה אדמת כל חית השדה ואת כל עוף השמים לראות מה יקרא לו, ולא איצירה קאי. **משום** **דכתיב** - "זאת כל עוף השמים" על "ויצר", דמשמע דאצטריך נמי קאי. **לשנא** אחרני: משום דכתיב "על", כלומר, מקרא קמא נופיה משמעט מן הארץ נברא, דכתיב: "והארץ", דמשמע דמינה איתבריא, וכתבי נמי בקרא בתרא: "ויצר מן האדמה", זה שמועה, וראשון נראה בעיני. **אין** **שחיטה** לעוף מן התורה - והיקשא ד"זאת תורת" לאקשרי בהמה למליקת העוף שנתה שחטתה מן הצואה, לרבות לעיל, ואפילו מתורה שבעל פה מהלכה כדאמרין משני אין לו, אלא מדברי סופרים. ואין נבלת עוף קריה נבלה אלא אם כן מתה מאליה, או הורגה במכה שלא על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימניו כשר כד חיי **חיי** - דהא חיה נמי בריא קריא כתיבא. **לפסולי** המוקדשין - כדאמרין לקמן בשמעתין (וכאן); **מקש** צבי ואלי לפסולי **איתקש** לבקמה - ונמינא: **אין**

הקש למחצהו דסליק מיניה - "וא עוף אשר יאכל ושפך את דמו". **ונתנבלה** בידו - שלא מדעת. **הנותר** והקעקר - מדעת. **פסור** **מלקפות** - "דאשר יאכל" כתיב (ויקרא יז). **ליבעי** כסוי - דהא כתיבא כסוי אגריה דידה, והנחיה חיתו למיפסיה? **מי** **סברת** **בעוף** - אפי' ביהא קאי, דכסוי דידה כי תיב - אהכשרה כתיב, והכשרה דידה שחיטה היא. **השוחט** - דבר הצריך כסוי. **וצריך** לרם - כדמפרש. **חייב** לכפות - על כרוה, ושבו לא יקרא למלאכה. **פיצד** **עושה** - להפסות מן הכסוי? נותרו או עוקר. **מאי**

מאי לא בעוף – קאי, שהרי דמו ראי לניכא, לתולעת הגדלה בבגדי צמר שקורין *טיניא, כדכתיב "כבגד אכלו עש" ואיוב יג, וקאמר: נחור ויפטר מן הכסוי, ואי אין שחיטה לעוף – נחורו עריך כסוי, שזו היא שחיטתו ללבא – צבע על אדום שקורין *פרקאי – מלך – עוף קדשים בסבין – נבילה, דאין מליקה

איל בציפורן. נתי נמי (דבי תבר) שדרה ומפרקת – בלא רוב בשר, כדאמרין בפרק קמא (חולין כא,) הוא טרפה. משום דסבין לא מליקה הוא. תינה לו סבין – שוחות סימנן לאחר שנטרפה. לשחיה מרד נבילה – דהא טרפה שחיטה אינה טמאה, (ועוד) נחירתו זו היא שחיטתו. וכן שחיטה כלא מוקד, כלא שחיה מחליד ודב שהוא דורס כדאמרין בפרק קמא (חולין כב,) מכל מקום לא נרעה ממחירה. וטרפה מיחא היא, מודה רבי יצחק שיש טרפה לעוף כדתנן (חולין גו,) אלו טרפות בעוף. ואין כשר בו אלא נחירה שהיא בסמינן, כדכתיב "ושפר", וא עוקר, אבל חריגה בעלמא לא. הוא דאמר – רבי יצחק בן פנחס, דאמר כי האי תנא: עוף אין לו שחיטה וכו'. כרבי = גרול בדורו. אך באשר באומן וגו' – בפסולי המוקדשין שנפדו במזמן קאי. מה למדנו מצבי ואיל – הכי לכתוב: "אין חטמא והטהור יחדו יאכלנו" מה פסולי המוקדשין בשחיטה – לדעיל מהחזק קרא כתיב "וזבחת מוקד" וגו'. בספרי גרסין: מקש צבי ואיל לבמה, מה בהמה בשחיטה כו', ולא מוקד להאי קרא דרבי יודי' בפסולי המוקדשין, אלא בבשר תאוד לו שחולין. מאן תנא – לדעיל, דקתני: נחורו או עוקר, דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר. באשר ציורית – למד שנתפרשה לו מנחת שחיטה על פה, דחזין ציורו בכתב. רוב אחר כו' – לא מליקה אילן, אלא כלומר, על הלבנת שחיטה נצטוה. חלל – מיוחד שבסימנים שחיות הבהמה וחלל בו, דהא נבבב בנשורה מטרפה. ואילו קנה עד דמפסק רובא. שחט את חוושט – בעוף. ואילו שחיטה בגרירת לא קתני – דנימא: שחט גרירת ואחר כך נשמת חוושט כשרה. אלא לא מליכתא בקנה לחודיה. משום דגרירת עבידא לאשתמושי – להכי נקט שחיטה בושט והשמיטה בגרירת. שני חצאי חוושט – פסול, דכמו דא עביד מיד דאי, דדיל הכא ליכא שיעורא חיל הכא ליכא, שיעורא. בעוף – שצולוה כולו כאחד, וצריך שיוציא דמו בשחיטה יפה. עד שיתחוש בו – והנא קמא לא פליג אלא אורידין. משום דושט פסול לוורידין – נקט ליה, ומינה הוא דחין לקנה. חוושט הוי כן נה למפרקת. סמוך לחודיה. ושהה בה – בשר – משום דחצי גרירת לאו התחלת שחיטה היא. שאפילו נקרע חציו לא שפירא בריכי. לא בבחה – כלומר, לא אמרו בבחמה קאמר, דהא גמרה לאו אגרירת קאי, אלא אכולה שחיטה קאי. וגמרו – סלקא דעתין: וגמרו בהאי כל שחורא, שהרי שחט הרוב, דפגימה קמיתא

שלימה דמאי. והאיכא רוב דקמן. נמי חוושט – קמא (חולין כא,) דאי חתיך רוב ורובח הבשר עם המפרקת קודם לסימנן – היא לא מתה קודם חתיכת הסימנן, ותו מאי מליק. בעולה – בדעי הבדלה, כדאמר בפרק קמא (חולין כא,) חתיך שנים. קתני מירא 'לרשע או לקנה', כרב תנמן. מאי חוי עלה – לענין שחיטה. כדקאמר – בסימנן – דלמא – מליקה שאני, דאיכא חתיכת שדרה ומפרקת, ואילו ליה חיוניה בכל דהו. מפספס קועיה – מלולכך צוארו באדמו. שנקרע צוארו, וצריך לברוק בסימנן שחט נפסק הקנה או ניקב חוושט. ומשום ספק דרסיה לא בעי למבדקה, דחלינן בבלבא או בקנאי. כדאמרין דהם (חולין גב,) ספק בלבא ספק שונאר – אימור בלבא.

מאי לא בעוף, דקא בעי ליה לרמיה לניכא? – לא, בתניה, דקא בעי ליה לרמיה ללפא. תא שמינ: מלך בסבין – מטמא בגדים אפית הפליעה; ואי אפרת אין שחיטה לעוף מן התורה, נתי נמי דכי תבר ליה שדרה ומפרקת הווא לה טרפה, תהני לה סבין לשחיה מרד נבילה! – הוא דאמר כי האי תנא; דתניא, רבי אלעזר הקפר ברבי אומר: מה תלמוד לומר "כאשר יאכל את הציב" וגו'? וכי מה למדנו מצבי ואיל מעתה? הרי זה בא למדו ונמצא למד, מקש צבי ואיל לפסולי המוקדשין: מה פסולי המוקדשין בשחיטה – אף צבי ואיל בשחיטה; ועוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר? רבי היא, דתניא, רבי אומר: "ובחטה... כאשר ציורית" – מלמד שצנצנה משה על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחר בעוף ועל רוב שנים בבחמה. "אחר בעוף". איתמר, רב נתנן אמר: או וושט או קנה, רב אדא בר אבהו אמר: וושט ולא קנה. רב נתנן אמר או וושט או קנה – אחר קתני, אחר כל דהו; רב אדא בר אבהו אמר וושט ולא קנה, מאי אחר – מיקור. (סימן) שחט חצאין גרירת גמימה דחמאת העוף) מיתבי: שחט את הושט ואחר כך לשמיטה הגרירת – כשרה, לשמיטה הגרירת ואחר כך שחט את הושט – פסולה. שחט את הושט ונמצאת גרירת שמיטה, ואינו יודע אם קודם שחיטה לשמיטה או לאחר שחיטה לשמיטה, זה היה מעשה, ואמרו: כל ספק בשחיטה – פסולה; ואילו שחיטה בגרירת לא קתני! – משום דגרירת עבידא לאשתמושי. תא שמינ: שחט שני חצאי סימנן בעוף – פסולה, ואין צריך לומר בבחמה. רבי יהודה אומר: בעוף עד שישחוט את הושט ואת הורידין! – משום דושט פסול לוורידין. תא שמינ: שחט חצי גרירת, ושהה כדי שחיטה אחרת, וגמר שחיטתו – כשרה; מאי לאו בעוף, ומאי גמרה – גמרה לגרירת? – לא, בבחמה,

ומאי גמרה – גמרה לשחיטה פולה. תא שמינ: הרי שהיה חצי קנה פגום, והוסיף עליו כל שהוא וגמרו – שחיטתו כשרה; מאי לאו בעוף, ומאי גמרו – גמרו לקנה? – לא, בבחמה, ומאי גמרו – גמרו לושט. תא שמינ: כיצד מולקין חטאת העוף? חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמינן לושט או לקנה; הניע לושט או לקנה חותך סימן אחר ורוב בשר עמו, ובעולה – שנים או רוב שנים; תיובתא דרב אדא בר אבהו! תיובתא. מאי הוי עלה? – מאי הוי עלה?! כדקאמר! – דלמא שאני ההם, דאיכא שדרה ומפרקת. מאי? תא שמינ: דההוא בר אוןא דהיה בי רבא, אתא בי מופסמס קועיה דמא, אמר רבא: היכי נעביד? ושמעיה

תיחני לה סבין לטורה מדי נבלה – דך פירכא ליתא לרבי יוסי, דאמר בבוזים פרק "חטאת העוף" (טסב,) גבי מלך ונמצאת טרפה, דאין מליקה מחטרת מדי נבלה, דדוקא שחיטה מחטרת בבחמה. אלא לרבי מאיר פריך, דקאמר הים נמי דמליקה מחטרת. רבי היא דתניא כו' – הזה מזה למינה רב קפרא היא, אלא דתניא אלא לאומי משניות לדעיל כרבי, הקשה רבינו אפרים: דהבא סבירא ליה לרבי דיש שחיטה לעוף מן התורה. ובפרק "מדי שמינ" (מדי טלב,) קאמר גבי פלוגתא דרבי ורבנן, דכולי לעוף כדי לחנוכ במצות. ואם כן לרבי הא קא אביל בהן מליקה! דהכי נמי פריך לעיל מיניה מליקה! דהכי נמי פריך לחנוכ במצות: קאביל בהן מליקה! ומשני: קסבר אין שחיטה לעוף מן התורה. ולרבי ליכא לשניו דהי, אם כן חוקש, ואפילו יחיד סימנן ויולין ויבי – נבלה היא לרבי, דבעי שחיטה בלחש פריק קמא (חולין טז,) מיריקא את המאכלת. ועוד, דמאן דאמר מחזיר קסבר מוליק ומביא מליקה פסול, דשחט אחר כל מחזיקות מונחין דפרק קמא (ש"ט,) דנימא כשר בשחיטה. ואם כן הזה ליה דורסו ויש לומר: דהתם בניו דחיות בעלמא הוא, דמהייתא ליכא למקד דחיות פלוגתא דתנאי אין הלכה היא בניו או כדי לחנוכ. בלא מלך מוקם מאן הוא דרבי סבר דהלכה הוא בניו, כיון דסבר דיש שחיטה לעוף מן התורה. אי נמי, קסבר כדי לחנוכ, ומביא חטאת העוף ואין נאכל, מיד דהוא חטאת העוף הווא על טבס, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבחמה – יש שפירש דרש"י בגימטריא "דבאשר" ארף – אחד בעוף, שר – שנים בבחמה, ירש – רובו של אחד כמותו, רוב אחד בעוף ורוב שנים בבחמה – ראשי תיבות למפרע כי "באשר" הוי רובו של אחד כמותו. אתא כי ממנסט קועיה דגא – פירש בקמטוס: וצריך בדיקה בסמינים שחט נפסק הקנה או ניקב חוושט. ומשום ספק דרסיה לא בעי דבדיקה, דחלינן בלבבא או בקנה. דאמר "כאילו טרפת" (חולין גב,) ספק בלבא ספק שונאר – אימור בלבא. ואם איתמר, למאי נפקא מינה אי תלינן בלבבא או בקנאי, כיון דאפילו קנה היה חללני ויש לומר: דנפקא מינה דהא חללני בשחיטה הוא צריך בדיקה כנגד כל החלל אף על גב דליכא ריעותא אלא כנגד הסימנן. אי נמי, לענין ספק דרסיה, אפילו לא הארימא חסמינן אלא משוהו טריפה. דאמר לקמן (דנ, נא,) דגרירת דרסוהו בנשורה, דוידא מיקלא קלא. ורבינו יצחק בן אשר פופרש, דהבא בשמעתי היא

חולין. פרק שני – השוחט דף כט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ר"א רש"י

כדי שחיטה אחרת – היינו שיעור שחייה. וגמרה – קא סלקא דעתין בבבמה קאי, דבעיא רוב שנים, ומאי גמרה – לשחיטה. ואי מחצה כרוב – כיון דשעה בחצי – אולא לה שחיטה, וחזיא לה כפגימה בעלמא, ואיטרפא לה בפסוקת הגרגרתא אלא שמע מינה אינו כרוב, ופסוקת הגרגרת ברובא בעינן. אלא בעוף – דמנה נפשך כשרה כדמפרש. הא עכר ליה

רובא – ואיתכשרא מקמי שחייה. לא עכר ליה כיום – מעשה טרפה. חצי קנה פגום בליה קרב הניחא לעינים – כלומר, רוב גמור, שהוא ניכר. חס טרפה – דאיכא מקומות טובא דמיטרפא בהו במשנה, כגון נקבות הוושט והריאה הדיקין. בעינן רוב הנראה לעינים – במקומות שהזכיר בהן רוב, כגון כקנה ובחוט השדרה. שחיטה דעד דאיכא רובא לא סתריכשה – דאפילו מאן דבכשר – משום דקרי ליה רוב חזא, דמכשרטא כולוה מדרו. מחצה על מחצה כרוב – וטהורין עושין לעצמן טהרה, ומטמאין עושין לעצמן בטומאה ולא מידחו לפסח שני ביהדיקין. אינו כרוב – ונודחן הטמאין לשני. והתם מאי טעמא דרב – דלא בעלמא אמרת דלא הוי רובא דבתים איש איש כי יהיה טמא – ידחה לשני. ופלא. לא דרובא לא מקרי, מידחו מכלל יחידין נפקי להו, ולא מידחו. לרם הוא צריך לזריקה. מליקתו כשרה מיבעי ליה – כלומר, אדער איבעי ליה למיתני; מליקתו כשרה, ודחוי ליתני אבומתו; שחיטתה כשרה. הא לא קשיא – גבי הדיד תננה, וכי סלק בבבמה נקט שחיטה. איכא רישא כי טבא השוחט. מכריז בעוף קאי – וכו' התחיל להורות, והכי סמך ליה שחיטה בעוף קדשים? "המולק" מיבעי ליה! הכי גרסינן: מאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד – ולא גרסינן "אלא". לא מפקינא "הוא" ותנא מילתא דמישמעט בתריהו. דהכי משמע: רוב כל אחד בעוף כשרה, דיכא טמא בחד בחד חזא חזא – רוב כולו, והכיא דבעי תרתי – הוי רוב כל אחד ככולו. שפיר – משום דהכי פליגי רבנן עליה. דכיון דלא הוזכרו וורידין אלא משום דמא לי בשעת שחיטה ומאי ליה לאחר שחיטה? אלא בקדשים – הדיכי פליגי רבנן עליה? הוא עצמו – כל עצמא דהשוחט של שחיטת קדשים עליו היא צריכה. תוכה – "לרצונם" תתבאר, ואמרין לקמן: "ותבחי" כתיב, ושם אמר למסורת. "ותבחי" משמע דלשוחט יחיד קאמרו לא לשנים, מלא כתיב "ותבחוהו" ומתכתיב "הוא" משמע נמי אובח, שאף הוא יחיד. ואמר רב כהנא – גרסינן. הא דרש לקיש בסדר יומא (לבג) גבי הביאו לו לכות גדול את תומדא. קריצו – מפרשינן התם: כרוב שנים, שלא היה יכול למרק ולגמור את שחיטתה כולו. לפי שכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא בו, דכתיב ב"חזרי מות" ויקרא טז: "וכפר הכהן את ימשה אותו", והיה צריך לאחוז מזה את המזרק ולקבל הדם – לפיכך תבין בו כדי הכשר שחיטה, ומניחה, וממחר לקבל.

ז"ל. הכא איכא רובא – ואם תאמר: מאי קשיא ליה? דכי אמר נמי הכא: הכי אנמיחה רחמנא למשה לא תשייר רובא. כדלעיל, הרי אין כאן רוב וטהורין? ויש לומר: דתלוי הדבר בחשיבות. דמשום דחשיב ליה מחצה כרוב שרי לעיל, דיש כאן שיעור הכשר שחיטה. וכן נאמי נמי שחיבות, מחצה דיתו כרוב. דכרובי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב – ואם תאמר: דבפרק קמא דעריובין (טז), פסקין כרב פפא, דאמר פרוץ כעמוד מותר ודחי נראה לחלק בין שאר איסורי דבר התלוי בחיות, לא לאימיתיה עלה לעיל דתור, וגם תימה: דבעריובין לא מייתי לה, והתו דמייתי תתם לא מייתי הכא ושואני יש לחלק דהכא איסור וטומאה, והתם לענין מחצית, ולא דמי.

איש נדחה ואין ציבור נדחין – תימה: דבפרק קמא דסתהורין (טז), גבי "והוצאת את האיש ההוא" וגו', דרשינן: איש ואשת אתה מצינא לשעריך, ואי אתה מצינא לא השטב כולו לשעריך. ודכא לא ממעטי מ"איש" אלא רוב ישראל ויש לומר: דהתם מצינו שחלקם הכתוב בין יחיד למרובים משום ענין בעלמא לענין עיר הנדחת, לפיכך מסתברא לחלק משום שבת ולומר דלא מיקרי איש, אי נמי, טבא איש ואשת כתיבי תתם. אבל בחולין רובא לדם הוא צריך איש בפלגא מי – והא דקתני: וצא אחד בעוף, ואחד חצי בבבמה שחיטתה פסולה – היינו ספא דאיירי בקדשים.

אחד שחיטתו על ידי – "ממיק" לשון גמור. כדאמרין במדרש וירושלמי סוף פרק קמא דראש השנה: מי שהתחיל במצוה אומרים לו מרדק.

אם בחולין ונדא בקדשים. וצריכא, דאי אשמיטענין חולין – תתם הוא דסגי ליה ברובא, משום דלאו דלם הוא צריך, אבל קדשים דלדם הוא צריך – אימא לא תיסינן ליה ברובא עד דאיכא פוליה; ואי אשמיטענין קדשים – משום דלדם הוא צריך, אבל חולין דלדם לא צריך, אימא בפלגא סגי ליה, קא משמע לן. הוי בחולין ותי בקדשים? אמר רב הניא: מיסתפרא רישא בחולין וסיפא בקדשים, מפאי? מקדמתי "השוחט", ואי סלקא דעתך רישא בקדשים, "המולק" מיבעי ליה. – אלא מאי, סיפא בקדשים? "שחיטתו כשרה", "מליקתו כשרה" מיבעי ליה! – הא לא קשיא, אידי דסליק מבהבות, תנא נמי "שחיטתו כשרה". אלא רישא, מפדי על עוף קאי, אי סלקא דעתך בקדשים – "המולק" מיבעי ליה. רב שימי בר אשי אמר: רישא בחולין מהכא, דקתני: אחד בעוף, ואי סלקא דעתך בקדשים – הא איכא עולת העוף בעוף דבעי שני סימנים! – אלא מאי, סיפא בקדשים? רוב אחד בעוף? הא איכא עולת העוף דבעי שני סימניו! – מאי? "רוב אחד" – רוב כל אחד ואחד; ודבין חצי דליתי? "רוב שנים", כיון דאיכא חזאת דסגי ליה בחד סימן – משום הכי לא פסקא ליה. רב פפא אמר: רישא בחולין מהכא; דקתני, רבי יהודה אומר: עד שישחוט את הורידין, ופליגי רבנן עליה; אי אמרת בשלמא בחולין – שפיר, אלא אי אמרת בקדשים, אמאי פליגי רבנן עליה? הוא עצמו דלם הוא צריך! רב אשי אמר: סיפא בקדשים מהכא, דקתני: השוחט שני ראשין פאחד – שחיטתו כשרה; "השוחט" – דיעבד אין, לכתחלה לא. אי אמרת בשלמא בקדשים – היינו דלכתחלה לא, משום דתני רב יוסף: "תובח" – שלא יהא שנים שוחטים ובה אחד, "תובחיה" – שלא יהא אחד שוחט שני זבחים; ואמר רב הניא: "תובחיהו" כתיב. אלא אי אמרת בחולין – אפילו לכתחלה נמי. ואף רבי שמעון דן לקיש כבר: רישא בחולין וסיפא בקדשים. דאמר רבי שמעון דן לקיש: מאחר ששנינו רובו של אחד כמותו, למה שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבבמה? לפי ששנינו: הביאו לו את התמיד, קרצו ומירק אחד שחיטתו על דיו, יכול לא מירק יהא פסול? לקד שנינו: רוב אחד בעוף ורוב שנים בבבמה. אמר מר: יכול לא מירק יהא פסול? אם

ומירק – כהן אחר שחיטה. על ידו – בשבילו. כמו (עירובין פבב.) מערב אדם על יד בנו ובתו – בשבילם. ומפני ששנינו שם דצריך למרק, יכול לא מירק יהא פסול, בדקדשים לא מי ברוב שנים? לכך – הוצרך לשנות כאן: רוב אחד בעוף וכו', דרישא – חולין הוא שמיטענין מינה. ותנא ספא משום קדשים. ופריכין: יכול לא מירק יהא פסול? בתמיד. הא אם כן הויה לך הא מריקה עבודה בארם אחר שלא ככהן גדול, ותניא: כל עבודת יום הכפורים כו'. ברייתא היא בשבילו הורית ויבב.

אם כן חיי ליה עבודה אחר – הוה מצי נמי למיפריך. אם כן הווי ליה שחיטה בשנים, כיון דאם לא מירק פסול, ואין שנים שוחטין בובא אחד אפילו בזה אור זה, כדמוכח לקמן בשמעתין, ואם תאמר: ומאי קשיא ליה מעבודה אחר? דה בפרק "טורף בלפני" (ומא מבי), איכא אמאן דסבר אפילו שוחטין פרן גדול בור, ואפילו מאן דפסיל – לא הוויי דוקא

אם כן הוּא לִיה עֲבוּדָה בִּאֲחֵר, וְתִנָּא: כֵּל עֲבוּדָתוֹ
יוֹם הַחֲפֻזִּים אֵינָן בְּשֵׁרוֹת אֵלָא בּוֹז - הֵכִי קֵאָמַר:
יִכּוֹל יְהֵא פִסּוּל מִדְּרַבָּנָּן? דִּסְלָקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא
אֵיבָא פִסּוּל מִדְּרַבָּנָּן - לִקְדֵּי שְׁנֵינִי: רַבּוֹ אֶחָד בַּעֲרֵף
וְרַבּוֹ שְׁנַיִם בִּבְחֻמָּה. וּמֵאַחַר דִּאֲפִילוּ פִסּוּלֵא דְרַבָּנָּן
לִיבָא, לָמָּה לִי לְמַרְקָא? - מַצִּוָּה לְמַרְקָא, אָמַר רַבִּי
שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מִשּׁוֹם לִוִּי סָבֵא: אֵינָה לְשִׁחֻטָּה
אֵלָא בַּסּוּף, וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יִשְׁנֵה לְשִׁחֻטָּה
מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף. אָמַר רַבָּא: הַחֵל מַדּוּמִּים, הִיבָא
דְּשִׁשְׁט סִימָן אֶחָד גּוֹי וְסִימָן אֶחָד יִשְׂרָאֵל
שִׁשְׁט פִּסּוּלֵא, שְׁתֵּרֵי נַעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה טְרֵפָה
בְּיַד גּוֹי; בַּעֲלוֹת הָעוֹף נָמִי, הִיבָא דְּמִלֵּק סִימָן
אֶחָד לְמִטָּה וְסִימָן אֶחָד לְמַעֲלָה - פִּסּוּלֵא, שְׁתֵּרֵי
נַעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה חֲטָאת הָעוֹף לְמַטָּה; לֹא נִחְלָקוּ
אֵלָא בִּגְזוֹן שִׁשְׁט סִימָן אֶחָד בַּחוּץ וְסִימָן אֶחָד
בַּפְּנִימִים, לְמָאן דְּאָמַר יִשְׁנֵה לְשִׁחֻטָּה מִתְחַלְהָ וְעַד
סוּף - מִיַּתִּיב, לְמָאן דְּאָמַר אֵינָה לְשִׁחֻטָּה אֵלָא
בַּסּוּף - לֹא מִיַּתִּיב, אָמַר לִיה רַבָּה בַּר שִׁמְיִ:
מִדּוּם לֹא אָמַר הֵכִי, וְיִנְגּוּ? רַב יוֹסֵף: הִיבָא דְשִׁשְׁט
סִימָן אֶחָד בַּחוּץ וְסִימָן אֶחָד בַּפְּנִימִים - נָמִי פִסּוּלֵא,
שְׁתֵּרֵי נַעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה חֲטָאת הָעוֹף בַּחוּץ;
לֹא נִחְלָקוּ אֵלָא בִּגְזוֹן שִׁשְׁט מַעֲשֶׂה סִימָנִין בַּחוּץ וְגִבְרָא
בַּפְּנִימִים, לְמָאן דְּאָמַר יִשְׁנֵה לְשִׁחֻטָּה מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף
- מִיַּתִּיב, לְמָאן דְּאָמַר אֵינָה לְשִׁחֻטָּה אֵלָא בַּסּוּף
- לֹא מִיַּתִּיב. מִתִּיב רַבִּי יוֹדָא: כֵּל הַעֲסִיקִין בַּפֶּרֶה
מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף - מִטְּמֵאִין בְּגִידִים וּפּוֹסְלִין אוֹתָהּ
בְּמִלְכָּא אַחֲרָתָא. אֵירַע בִּהּ פִּסּוּל בְּשִׁחֻטָּתָה - בֵּין
קוֹדֵם פִּסּוּלָּהּ בֵּין אַחֲרָ פִּסּוּלָּהּ אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגִידִים;
בְּתוֹאֲתָהּ, קוֹדֵם פִּסּוּלָּהּ - מְטַמְּאָה בְּגִידִים, אַחֲרָ פִּסּוּלָּהּ
אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגִידִים; וְאִי אִמְרִית יִשְׁנֵה לְשִׁחֻטָּה
מִתְחַלְהָ וְעַד סוּף - לְפָלּוּג נָמִי בְּשִׁחֻטָּתָה; אֵירַע בִּהּ
פִּסּוּל בְּשִׁחֻטָּה, קוֹדֵם פִּסּוּלָּהּ - מְטַמְּאָה בְּגִידִים, אַחֲרָ
פִּסּוּלָּהּ - אֵינָה מְטַמְּאָה בְּגִידִים! אָמַר רַבָּא: נִתְקַלְקְלָה
דִּקְלָא שְׁחִיטָה קֵאָמַרְתָּ? שְׁאֵי הֵתֵם, דִּאֲנִילָא מִלְתָּ לְמַפְרַע
הָא קִשְׁיָא לִי: לְמָאן דְּאָמַר אֵינָה לְשִׁחֻטָּה אֵלָא בַּסּוּף,
לְפָלּוּג בְּהִכְשָׁרָה דְּפֶרֶה, בִּגְזוֹן דְּשִׁחֻטוֹת בְּתֵרֵי גִבְרָא,
וְגִבְרָא קָמָא אֵל מְטַמְּאָה, וְגִבְרָא בְּתֵרֵם מְטַמְּאָה! אָמַר
רַבִּי יוֹסֵף: תֵּרִי גִבְרִי בְּתֵרִי זִכְבָּא קֵאָמַרְתָּ? בַּר מִינֵיהּ
דִּתְהוּא, דְּתִנָּא: "תּוֹבַח" - שְׁלֹא יְהִי שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין
וְזִכְבָּא אֶחָד, "תּוֹבַחְהוּ" - שְׁלֹא יְהֵא אֶחָד שׁוֹחֵט שְׁנֵי
זִכְבָּאִים; וְאָמַר רַב כְּתָנָא: "תּוֹבַחְהוּ" כְּתִיב. אָמַר לִיה

עתי כיומא: משום 'ברוב עם הדרת מך'. ואין
הרי הכתוב הקפיד באלן גדול וגירש את רוב
הי קריה שחשט אלא בסופה. ולקמיה מפרש
הכל קרי שחשט. **פסולא** — ואפילו למאן
דאמר אינה שחשט אלא לבסוף לא מיקרי
שחשט גוי, מידו שחשט ישראל ולא לא
הויא, והיא לא בכל קרין עולמא ואיטפאל לא
מעשה טרפה — מעשה שהיה כדי וכשעור
לטרופה בה, נעשה בה ביד גוי. עולת לשה,
כדמלא מחוט הסיסין — שהיו העוף למטה,
באמרם (סדר, סה"ט). **שחט קשה**
בה [מעשה הטאת העוף] למפנה — במקום
פסול, מעשה שזוהו חטוב בחטאת העוף
לכשעור בכך. שמולקי חטאת העוף בסמין
אחד, הילכך הכי נמי חשיב לפסול, אף על גב
דבעלה לא הוי סוף מליקה עד גמר השני.
מיחייב — משום שחטוי חזר. **מר לא אמר**
הכי — דאילו בעינן, אם שחט סימן ראשון
בחזן — מיחייב, שהרי דכותה כשר בפנים
במליקת חטאת העוף. והשחט קדשים
בחזן חיב, לעיל מירביא דרש' קדש' —
בשחטת קדשים בפרק 'השחט' (ק"א), אבל
המולק את העוף פטור. **כל העוסקין בפרה**
ארומה. מתחלה ועד **סופה** — באחת
עבודותיה, כגן באמצע ובין בתחלה ובין
בסוף. **מטמאין את הגגרים** — כדכתיב
(במדבר יט): "עץ ארז ואובב ושני תולעת
(השלב) את החרן שרפת תהיה", וסמך ליה:
"וכשב בגיויו החרן וגו'", וכתיב 'השחט':
'והשורף אתות' וגו'. ותניא בספרי: אם
המשליך את האזוב מטמא בגדים, והשורף
לא כל שכן? אמר תלמוד גמרי: 'והשורף'
— בא כתוב ולימד על כל העוסקין בפרה
מתחלה ועד סוף שיהו טעונים הכבוסות
בגדים. **ופוסלין אותה כמלאכה** — אם
תעסקו עמה כמלאכה אחרת, כגון ששחט
וחתך עמה דלעת, דתניא (ספרי פרשת חקת):
'ושחט אותה' — בא הכתוב ולימד על הפרה
שתהא מלאכה פוסלתה שחשטתה, 'ושחט'
את הפרה' — בא הכתוב ולימד שתהא
מלאכה פוסלת בשחיטתה. **בשחיטתה** —
כגון שתנבילה, **אינה מטמאה בגדים** —
שאין כאן עבודה, ואם אלא אפרה או שרפה
ולא נגע בה, או אפילו נגע בה בפשוט
כלי עץ, שלא טמאוהו משום נבל — אינו
מטמא משום מתקטב, שאין כאן פרה
ארומה. **כחאותה** — בהזאת דמה, שהיה
היכל, דכתיב (במדבר יט): "וזהו אלא נבל
פרי וגו'. קרום פוסלם בשחיטתה בגדים —
דמתקטב בפרה הוא, וכבר נעשית שחיטתה
בהישר. **ולאו שחיטה היא כלל** —
שהרי סופה חוכית, אבל איהא דנגמרה
שחיטה ממש, אימאן קל דרובלה קריה
שחיטה מתחלה ועד סוף. **לפלוני נפי** —
האי נתא בהשקרא דפרה, אפילו בפרה
שלי נפסלה שי חלקן קין בגדים לבגדים.
סמיטתאה

תחנן: זו דברי רבי אלעזר ברבי שמעון
סמיכתאה
השחיטה בכשרות. תרי גברי בחד זיבחתא קאמרת
לעיל מתניתין דרוחט שני ראשים באחד שחיטתו
פריך: לפלוג בשני סודרים — הא שכיחא טפי.
והוינן

מכל מקום קאמו שפיר בסמוך: שאני נתקלקלה 43
אבוי! לאו אתמרם עליה, אומר רבה בר בר חנה אומר רבי
 הוה בלית דאגלמי מילתא למפרע דשחטה
 היא חלה ונתקלקלה, אם לא נא עשה נדבין כלום לשם פרה בשחטה. אבל אירע פסול בהזאתה – אין לחשוש. דכבר נעשית
 – תימא: דא על כרח שלא ידע שנים שוחטין חבו אחד – היינו לכתחלה, אבל בדיעבד כשר. כמו אחד שוחט שני בחובים, דמקיף
 כשרה בקדשים. ואם כן אכתי לפלוג בהבשר דפרה ויש לומר דכיון דלכתחלה אסור – מילתא דלא שכחא היא. אף על גב ד

חולין. פרק שני - השוחט דף ל עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

רש"י

כתימתהא — שיש משנה וברייתא הרבה שאמר רבי אלעזר ברבי שמעון ורגילים התנאים לסדרן במשנה בלשון סתם. והאי סתמא ד'תובח' — הוא נמי אמרה. וגמרא גמיר ליה רבי יוחנן מרביה דהא רבי אלעזר אמרה. ובה אחז — ולרבנן לפלוג! ועוד, לרבי אלעזר גופיה לפלוג, כגון דרשעה חד גברא בתרי סודרי, שבאמצע שיחא אבל דבור וניל סודרי

מראשו ועטפו בסודר אחר. ומדלא מפליג — שבע מינה תריוויהו מיטמו, ודשנה לשחיטה מתחלה ועד סוף. אלא — לא מתרין כרב יוסף. אלא כחי תרין, דנחא בפרה פסולה איצטריך ליה לפלוגי, ולאשמועינן דאף על גב דנפסלה, מיהו דקאן פסולה תורת פרה עליה דהעוסקין בה נטמא. והבדכשהו 6 חש לאורויי אי שנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אי אינה אלא לבסוף. ובמועד לשמו פבור — בשוחט הפסח על החמץ קאי, אמר "מדינא נשחט" (פסחים סא.ט). ומרבין 8 ההם לשאר זבחים ששחט בפסח על החמץ, שלוקח עליהן משום "לא תשחט על חמץ" (שמות לד). וקאמר רבי שמעון שהשוחט פסח בתוך המועד, כגון שאבר בארבעה עשר ודקריב אחר תחתיו, ונמצא הראשון במועד, ושחטו לשמו על החמץ — פטור, וזה זבח פסח הוא, דחזי שלא בזמנו לשמו. שלא לשמו — דשחטו לשם שלמים. חייב — דפסח לאחרי זמנו קרב שלמים, וזה נשחט לשלמים — וזבב כשר הוא. ומדקתני 26 גמיר לשמו חייב, מכלל דרישא דקתני: לשמו פטור — היינו דשחטיה סתמא, וסתמא קרי "לשמו". דאי לשמו דוקא קאמר, 29 דא סתמא חייב — קשיא סיפא, דלא מוהיב 31 ליה אלא בשלא לשמו בדידיא. ורגסין: 32 הוינן בה טעמא דשלא לשמו דא סתמא פטור. והוינן בה — בסתמא אמאי פטור? 33 אלא סתמא שלמים — דנפקא לן 35 מ'יבוחת פסח ליה' אילוחין צאן ובקר' ודרבין (זו דמותר פסח קרב שלמים, בפסחים עב.) 36 ומפניכא פליגי בה בפסחים (עגב). אמר רבי 37 בשמע (עגב.) — מוהיב ליה פסול, דפסח 38 בשאר ימות השנה בעי למיעקר שם פסח מיניה, ולכ כמא דלא עקר — פסח הוא, וכי 41 שחטי ליה שלא בזמנו — היי פסח פסול. 42 ומיפלג פליגי בה בפסחים (עגב). אמר רבי 43 חייא בר גמרא נורקה — תשובה זו שאני משיב מפי חבורא, ואמרה לעולם לא בעי 44 עקירה. והאי דשבעמדי דבעי עקירה. כגון 45 שהיו חייבין — בפסח ראשון טמאי מתים, ופסח זה לא נדחה מחמת איבוד, אלא 46 מחמת בעלים שגרדו מחמת טומאה לפסח 47 וזהו. והאי פסח חזי לקריב באייר, הלכך בעי 48 עקירה. אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה 49 מתחלה ועד סוף — אפסיל ליה בתחלת שחיטה, דסתמייהו לא לפסח, דתחלת שחיטה 50 נמי פסלה. אלא אי אמרת לא מפסלה 51 גמר שחיטה — דא גמר שחיטה לאו פסח הוא, דכיון דשחט ביה פורתא ולא איחיו 52 להווייה לפסח שני — אידיחי ליה מנפסח. וכיון דלא חזי לפסח — דא אמרת דלשלמים 53 קאי, וגמר שחיטה ידידיה לשלמים הוא. ובפורתא קמא לא איפסל משום שחיטת פסח שלא בזמנו, דהא אינה לשחיטה אלא לבסוף! לשם פסח קא שחיש — לא גריסין. 54 וזמני פסח — ראינו או ליכר קודם גמר שחיטה ולצאת לחולין, שאין לך מום בקרב גדול מזה. דמיני לפסח. וכיון דחזי לזמי פסח — סתם שחיטת ידידיה כולה לפסח. 55 וזמני פסח — אין קדישם נפדין בלא העמדה והערכה. כדכתיב (ויקרא כז) "והעמיד את הבתמה לפסח והזכיר אתה אתה", וזו חזקה לעמוד על רגליה. בשנים 56 ושלשה מקומות — שחתן כאן וחורו והתחיל לשחוט למטה או למעלה. מפורעת — מגולה ובנדרה, ודכתיב במקום אחד. חזן שחוש — שחילתה דרמיא דחזן, שאינו חורין 57 בשני מקומות. שנים אווחין בכסין — קא סלקא דעתך בשני סכנין, אחד למעלה לצד הראש ואחד למטה לצד החזה. בכסין אחד — וזמאי אחד למעלה ואחד למטה — דנקטי סכינא באלכסון. אי הכי — לשון קושיא הוא.

סתימתהא, אכל חכמים אומרים: שנים שוחטים זבח אחדו - ולרבי אלעזר ברבי שמעון נמי לפלוג, כגון דשחט חד גברא בשני סודרים, דסודר קמא לא מנפא, וסודר בתרא מנפא! - אלא, בפסולא דפרה קא מיייר, בהקשרה לא קא מיייר. מתיב רב אידי פר אבין: ובמועד, לשמו - פטור, שלא לשמו - חייב; והוינן בה: טעמא - הישלא לשמו, הא סתמא - פטור; ואמאי פטור? פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא! ששם מינה: פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה! ואמר רבי חייא בר גמרא, נורקה כפי חבורה ואמרו: הכא במאי עסקינן - כגון שהיו בעלים סמיא מתים, דגרידן לפסח שני, דסתמא לשמו קאי; והאי הוא דבעי עקירה, הא אחר לא בעי עקירה. אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף - איפסיל ליה מתחלת שחיטה; אלא אי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף, כיון דשחט ביה פורתא - אידיחי ליה מנפסח, אידיך כי קא שחיש - שלמים קא שחיט! אמר ליה אבאי: נהי דאידיחי ליה מנפסח, מדימי פסח מי אידיחי? וכי תימא דעי העמדה והערכה, והתנן: שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרקפת - הרי היא פתיה לכל דבריה. אמר רבי יהודה אמר רב, השוחט בשנים וילשמה מקומות - שחיטתו פטורה. כי אמריתה כמיה לשלמיא, אמר לי: בעינן שחיטה מפורעת, וליפאי! ואף ששמעון בן לקיש סבר: בעינן שחיטה מפורעת, דאמר רבי שמעון בן לקיש: מניין לשחיטה שהיא מפורעת? שאמרי: "חזן שחיש לשונם מרבה דבר". מתיב רבי אלעזר: שנים אווחין בכסין ושוחטין, אפילו אחד למעלה ואחד למטה - שחיטתו פטורה; אמאי? והא ליפא שחיטה מפורעת! אמר ליה רבי ירמיה: משנתניו - בכסין אחד ושני בני אדם. אמר ליה רבי אבא: אי הכי, היינו דתני עלה: אין חוששין שפא וטרפו זה על זה; אי אמרת בשלמא בשתי סכנין ושני בני אדם שפיר, מהו דתימא: ליהוש לקמא סמכי אהרדי, והאי לא אמרי למעבר רובא והאי לא אמרי למעבר רובא, קא מושעין בן דאין חוששין. אלא אי אמרת בכסין אחת ושני בני אדם, והאי "אין חוששין שפא וטרפו זה על זה", "שפא ידרוסו זה על זה" מיבעי ליה! אמר ליה רבי אבין, תני: אין חוששין

שפא

טעו

רש"י

תוספות

והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור — כי דהאי גירסת הקונטרס. וקשה: דאדייק מסיפא, נידוק מרישא איפאב: טעמא דלשמו, הא סתמא — חייב, אלמא דלא בעינן עקירה ורובו ספרים ישנים גריסין: ודחינן בה, לשמו אמאי פטור? פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא, ששם מינה בעי עקירה. פירוש: דאי סתמא לא בעי עקירה — אם כן שחטו שלמים, ובשר כשחטו לשם פסח, מיהי דהוה אשלמים דאי ששחטן לשם פסח, דבשרי. מורבי פסח מי אידיד — ואם תאמר: ממה נפשך אידידו גם מדמי פסח, דמכיו שחטו פורתא — אינה ראוי לפדות אלא לכלבים, ואין פודין קדשים להאכילן לכלבים. ואם לאור פירון גומר שחיטתו — אם כן הויא ליה חולין בעורה, ואסורה באכילה ויש לומר: דמיא פירון פירון יציגאנו דחין וגומר שם שחיטת. והתנן שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרקפת הרי היא חיה לכל בריה — אין המשנה בה בשום מקום. אלא דייק לה מתנינן "דיהער ורובתו" (חולין קיז). דהנן השוחט בהמה טמאה לבשר ומפרקת — טעמא טמאת אובלין, אבל לא טמאת נבלות.

השוחט בשנים או שלשה מקומות — פירש בקונטרס: חתך כאן, וחור והתחיל לחתך למעלה או למטה. ושקשי דאם אור במקום אחד — היאך שחיטתו כשרה? ואם יש רוב במקום אחד — אם כן שחיטה מפורעת? והאי רבי לומר: דאף על דיש רוב במקום אחד לא שחט חזי שחיטה מפורעת. דבשלא נחתך הסימן לא למעלה מבית השחיטה ולא למטה — אז היא שחיטה מפורעת, דבית השחיטה מירוח רווח אבל כשנחתך למעלה או למטה — לא היא מירוח ואינה מפורעת. וכי פריך משנים אווחין בסכין ושוחטין — לא ידוי מצי לשנויי דהתם כששחט כל אחד רוב חזי דא מפורעת. דמכל מקום כשרה האחד ושחט רוב, והכירי דא שחט עדיין אלא מיעוט — אינה מפורעת, ונפסלה, וכינן דבר נפסלה — לא דהא דמותרא ומתבשרא בשני חציני מדי דרוב. ובמקום אחד חאאי מפרש שנים או שלשה מקומות — כגון שכל אותן מקומות הדיקש של סימן, כגון שחתך סביב, כגון מעט וכאן מעט, כטבעת אחת בקנה, וכיצא בו ביושט, ובין הכל יש רוב. ועוד פירש בשאלות: שאפילו חתך מיעוט הקנה למעלה לצד העור, וחזר ושחט מיעוט למטה לצד אחר, לא שלא כנגד זה — דכשרה, חזן דבין הכל יש רוב. ורבינו חננאל פירש שנים או שלשה מקומות — כגון רוב הקנה למעלה ורוב הוושט למטה. וליפירשוי לא משכחת בשני מקומות. מתיב רבי אלעזר שנים אווחין בסכין ושוחטין — לפירוש רבינו חננאל והשאלות לא בעי לשנויי דהכא כשחט האחד הדר, דלמא שבע השוחטש כשרה על ידי שניהם. דלמא סמכי אחדיו דלא עבדי רובא — לפירוש הקונטרס, כי אחד לא ישחוט רוב. ולפירוש השאלות, בין שניהם לא יעשו רוב.

למדנות

חולין. פרק שני - השוחט דף ל עמוד ב - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

למדנו רבינו משנתנו בשני סבינים ובשני בדי אדם — משמע שכן הלכה, בדשנים ושלשה מקומות שחיטה כשרה, ובהלכות גדולות גרס: למדנו רבינו משנתנו בסבין אחד ושני בני אדם, כלומר, חזקא אתה אוכלא ומכל מקום, כיון דלא חש לדבריו ואכל משופרי שופרי — שמע מינה שכן הלכה, שהרי חור בו ממה שהיה רגיל לפרש במגביתיו כסין אחד.

החליד הסבין בין סימן לסימן — לקמן (דף לב ע"א) נזכר מנהיג החלידה היה ראוי להביאה, אלא אגב דאכשר בר עלעל שחיטה שאניה מפורעת כזאת פסולה טעם חלדה. **וא** שהחליד הסבין תחת השני ופסקו — ברובא נקט, אף על גב שדבר נשחט האחד, ונקט נמי אדאמא מלימלא, וכבשרו סימן ראשון בחבואה, כשחורז ובא לעשות חולכה תחת ראש הסבין בין סימן שני לצואר.

החליד במיעוט סימניו מהו — פירש בקונטרס: במיעוט בתרא, אבל במיעוט קמא פשיטא לן דהויא נבלה, והגרמה נמי פסא דאפילו שחט שני שליש והגרם שליש ועברין לחומרא, מדקא אגב בתיקו, ורבינו יצחק ברבי אמאי אומר: בהדרגתם פסקין בפרק קמא (חולין יט,א) כרבי יוסי בר יודיה, ואיכא דבישר נמי לרבנן שחט שני שליש והגרם שליש, ולאו אמאי חלה, ודחתם שלא במקום שחיטה הוא, והוי כאילו שחט ברגלה אחד שחיטת הסימן, (וכאן) וכו' נמי, אם לאחר שחיטת הרוב עקר (החלד) המיעוט — שחיטתו כשרה, וכן דהוי שליש חדרך שחיטה, ורבינו ה' הקשה לפרושי הקונטרס, דהניא בתוספתא: שחט רוב והגררת בעיה, אפילו אם גמרו לזמן מרובה — שחיטתו כשרה ומפריש רבינו ה' דהבא בעי במיעוט קמא, ובעי לרב יודיה דבמיטת תחת העור, ודלמא אם תחת הסבין במיעוט הסימן ופסקו שחט רוב שלמטה כדרכו — דהוי חלול שני, ואפילו לאמור כי ב' תחת העור איני יודע — היינו משום דשחיטה לא שכיבא בעיה, והוי חלדה לפי שהיא שלם. אבל סימן דרשיבין לא חרץ חלד, ואפילו הכי אין צריך לחשוד אלא דרוב, במיעוט שחט הסבין הוי כאילו נתחך — לא הוי חלדה, אי נמי, במביעה ליה בתחת הסבין תחת מיעוט קמא ופסקו מלמטה לחלד, אחר כך שחט הרוב, וכן שהה במיעוט סימניו דלקמן (לכא), מפרש רבינו ה' במיעוט קמא, והשחט אחי שפיר האי דקאמרא לעיל (לכא), אי מחזה על מחצה כרוב לא רעד ליה רובא, ובמיעוט בתרא שחיטת איך כשרה, והשחט לפירושה, אם תמצו כדשר לא במיעוט קמא — לא פסלה שחיטה בעוף מן התורה, כיון דהכשרו בימין אחי, וזא דקאמר לקמן בפרקין (לכא), דשהיה הוי ברבמחה כלבמה ועוף לעוף — היינו מדרבנן, ובקנה לא שכיבא שהיה בעוף אפילו מדרבנן, דשהה במיעוט קמא כשרה, מיד דהוא אמצא חצי קנה פגום, ומנה שכתבו בתוספתא: שחט חצי הגרגרת ושחט כדי שחיטה וגמרה שחיטתו פסולה — טעם סופר הוא, וגרסין: "כשרה", דהא לעיל מייית ליה בני מחזה על מחצה כרוב, ומיהו, לא לפירושו רבינו ה' קשה מתוספתא: דהיא שחט מיעוט ושחט שהיה בר שחיטה — פסולה, אלא ש' שהיה במיעוט סימניו קמא, ולקמן (לכא), קאי בתיקא ואם נאמר דלא ידע, אם כן גם לפירושו הקונטרס נאמר דלא ידע הדיא תוספתא שהקשה ממנה רבינו ה', והרב רבינו אושעיא מפרש: שחיטתו כשרה סימנים — היינו לאחר ששחט רוב אחי, תחת חלדו המיעוט שנשאר, ושחט סימן שני, ושהה במיעוט סימנים דלקמן מפרש דקאי אשוחט בסבין רעה, דקאמר התם: אפילו חולין וחביא כל היום כולו כשר, ומביעה לן: אם שחט רובו של אחד, וחולין וחביא כל היום כולו במיעוט, מהו? ודלמא דהא דבמכשר בסבין רעה אפילו חולין וחביא כל היום כולו — שנא היינו במתעסק לחתוך הסימן, אבל כאן שכבר נתחך רובו, הרי הוא כאילו נתחך כולו, ובשומליו ומביא כל היום כולו באתו מיעוטא הוי כאילו מולין ביד וברגל, ויש כאן שהיה ופסולה לחך.

תנא דבי רבי בשעלאל שוחטין ואם נאמר — דהא ע' אל דרדיו נפיה דרשי בריש פירקין (חולין כז,א) "שחט" — במקום שחט חסור, חסור שמע מינה, דהא ע' אל דרדיו נפיה דרשי בריש פירקין (חולין כז,א) "שחט" — במקום שחט חסור, חסור שמע מינה, חסור.

שנא ירדו — דמתוך שזה מושך וזה לא לכאן, ושניהם דוחקים סבין על הצואר, יש לחשוש שלא יתיוו הראש בבת אחת, **בקולמוס** — באלכסון, דכרילה חד מקום הוא, ומפורעת קרינא ביה, והתחיל בקנה למעלה וחתך ושיפע כלפי מטה, במקום שנגמרה שחיטת קנה התחילה שחיטת וחסט, וכן מלמטה למעלה, **למדנו רבינו** — בלקיחה זו, **משנתנו** — דקתני שנים אוחזין בסבין, אפילו בשני סבינים קמבשר, **ופסקו** — לתחתון בהלכותא, אלא שהחליד, וחור והוציא את הסבין וחתך העליון כדרכו, **תחת השני** — ששחט בר את הראשון, **נבלה** — וממנא — מלמטה למעלה — דכיון דתחת השני החליד — לא אפשר אלא מלמטה למעלה, **תחת מביטית** — דהכרובא לה סביבתו צוארה, מהו — דהא עור נמי לאו בכלל שחיטה הוא, ומספקין ליה משום חלדה, הבא נמי לא שנא, או לדמא, האי גופא דהא לא דלא גופא, **סמוכב** — "פלטרי", תיקו — וכל תיקו דאיסורא לחומרא, **החליד במיעוט סימניו** — לאחר ששחט רובו בהכשר, מי אמרינן: דאי שחיטתו שפיר ברוב סימניו, או דלמא כולא דהא שחיטה היא, ואית בה חלדה? ובמיעוט פשיטא לן דנבלה דהיא, תיקו — ולחומרא, ובגו הגרמה נמי דפירקא קמא (חולין יט,א) בין שחט שליש והגרם שליש ושחט שליש, בין הגרם שליש ושחט שליש ושחט שליש, בין שחט שני שליש והגרם שליש — מספקא לן דלמא סבידא לן כרבנן טרופאי, דמסיתפין בכל דאם מביטית, ועברין לחומרא, ואף על גב דשנתיק לעיל (טז,א) שחט חצי גרגרת ושהה בה וגמרה — כשרה, ואוקומנא בעוף, אבשרא ממה נפשך דאי מחזה על מחצה כרוב — דא עדי ליה רובא, אלא נא דמכר עבד רובא בבשרות לא חישי לפסולא דמיעוטא — לא סמכין אהותו שניא, ודחידי הוא דרדייה, וטעמא, משום דמחזה על מחצה עדי כרוב, ובשחיטה מקריית לא מידר עבד, וכי שהה בפלגא קנה לא איסריק, אבל במיעוטא בתרא, בין קנהו בין דרשט, ובמיעוטא קמא דרשט — משרפא, ואף בהלכות גדולות כתוב: חזקא דשהה בסימניו בין בתחתו בלא סוף — אסור, דכיון דלא אפשר לן עברין לחומרא, שני אחין נכבש ושושין — בתמה אחת, **התני את הראש בבת אחת** — כאדם המתני קנה או דלעת, ודחק הסבין בכח ופסק, והיא דרסה, **היה שוחט** — במשיכה, וחתני **את הראש** — בהבאה ראשונה עד שלא הפסיק חולוקי, או חולין תחתה ובמשיכה חותו הראש עד חליק עד לספק להביא, **אם יש בסבין מלא צואר** — חוץ לצואר כדמוק בגמרא, יש כאן חולכה או האובא וכשר, שיש בו כדי לשחוט חולכה בלא דרסה, אבל אם אין חולין הסבין אלא כעבי הצואר או חוץ לצואר משוה — דרסה היא, שאין הסימניו נתחבין במשיכה זו לכדה בלא דרסה, **אם יש בסבין מלא צואר אחד** — מפרש בגמרא: חוץ לשני הצוארים, דיש בו שיעור שלשה צוארין, **אפילו באימל** — תער דק וקטן שאור — **אפילו באימל** — אף על גב דאיכא למיזר אטו יש לו קרינס, כדלקמן (לכא), **חין שחט** — מה חין חולכה במשיכה, אם שחיטה במשיכה, **וזב שחט** — משוך, שחור קר ומשכין אותו, כיון שתיקין צורפי בורחת חותין שתיקין שחטין מחטין, שנמנוהו כחוש — ושחטו כמו שחוט, אבל "שחט" לא לשון משיכה הוא, **ברך** — לחו גייר — מהפגמיה.

גירסי

הביא חולין וחביא כל היום כולו כשר, ומביעה לן: אם שחט רובו של אחד, וחולין וחביא כל היום כולו במיעוט, מהו? ודלמא דהא דבמכשר בסבין רעה אפילו חולין וחביא כל היום כולו — שנא היינו במתעסק לחתוך הסימן, אבל כאן שכבר נתחך רובו, הרי הוא כאילו נתחך כולו, ובשומליו ומביא כל היום כולו באתו מיעוטא הוי כאילו מולין ביד וברגל, ויש כאן שהיה ופסולה לחך.

גירסי

[דף כ"ב ע"א]

מאי גדון? כתיב דמר רבי שמואל בר רב יצחק: בתחילה אינו מדבר אלא בתם כו'. ומניין לניזקי העבד?
תלמוד לומר או בן יגח או בת יגח. ואם עבד וגו'.

רבי הויה בר ווא ורבי שמואל בר רב יצחק, חד אמר: לא תהא תוספת יתירה על העיקר, ותרנגא אמר:
משלם לו כל נזקו.

הלכה ו' מתני' שור שהיה מתחבד בביתו, ונפל על האדם, נתפגז להרג את הבתמה והרג את האדם,
לעבדו והרג את ישראל, לנפלים והרג בן קמא – פטור:

גמרא ואיש כי יגח כל נפש אדם (ויקרא כד, יז), להביא את המכה, ויש בו כדי להמית. אית תניי
תני: אין בו כדי להמית. אמר רבי לא: ואפילו יש בו כדי להמית ובא אחר והמית – הממית חייב.

והמית איש או אשה (שמות כא, כט) מה האיש מוריש נזקיו לבניו, אף אשה מורשת נזקיה לבניה,
ואין הפעל יורש את אשתו! אמר ריש לקיש: כך פירשה רבי הושעיה אבי המשנה: בכופר של אחר
מיתה שנו.

תני: המוכר שור לחבירו ונמצא נגזק, רב אמר: מקח טעות הוא. ושמואל אמר: יכיל הוא מימר ליה:
לשהיטא מכרתיו לך.

ונתן פדיון נפשו, אית תניי תני: נפש מוֹק. אית תניי תני: נפש נִזְק. מאן דאמר נפש נִזְק

[דף כ"ב ע"ב]

הפדו הראשון הפיית מיתה, ובא השני ובילבלו. אין תימר יש נזקים בכולו, הראשון – נתן נזקו,
והשני – נתן כופרו. אין תימר אין נזקין בכולו, הראשון נתן כופרו והשני פטור. כמאן דמר: פדיון
נפשו של מוֹק, אין תימר יש נזקין בכולו, הראשון – נתן כופרו, והשני – פטור, אין תימר אין נזקין
בכולו – שניהן פטורין.

הלכה ז' מתני' שור האשה, שור היתומים, שור אפטרופוס, שור המדבר, שור התקדש, שור הגר
שמת ואין לו יורשין, גרי אילו חייבים מיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, שור התקדש, שור הגר
שמת ואין לו יורשין – פטורים מן המיתה, מפני שאין להם בעלים:

גמרא מאי טעמא דרבי יודן? והועד בבבלי וְלא ישמרנו. אין בעלים לאילו.

לענין נזקין, תני רבי הושעיה: לענין נזקין – רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר.

לכופר מה? רבי פדת בשם רבי הושעיה: הכל מודין בכופר שהוא חייב. ואית דאמרינן: רבי יוחנן בשם רבי ינאי: בשם שחולקין בנזקין – כך הן חולקים בכופר.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: היך עבדין עובדא? אמר ליה: כרבי הושעיה לענין נזקין, רבי מאיר מחייב, ורבי יודן פוטר. הא לכופר – דברי הכל חייב:

הלכה ח' מתני' שור שהוא יוצא להפקל והקדישו בעליו – אינו מקדש. ואם שחטו – בשורו אסור. ואם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו – מקדש. ואם שחטו – בשורו מתר:

גמרא תני: שור שהיה יוצא ליסקל ונמצאו עדיו זוממין – רבי יוחנן אמר: כל הקודם בו – זכה. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא. וכן עבד היוצא ליהרג ונמצאו עדיו זוממין – רבי יוחנן אמר: זכה עצמו. ריש לקיש אמר: ייאוש טעות הוא:

הלכה ט' מתני' מסרו לשומר חנם, ולשוואל, ולנושא שכר, והשוכר – נכנסו תחת הפעלים. יצא והזיק, מועד – משלם נזק שלם. ותם – משלם חצי נזק. קשרו בעליו פמוסרה, ונעל בפניו פראוי, ויצא והזיק – חייב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם – חייב, ומועד – פטור, שנאמר: (שמות כא) וְלא ישמרנו בעליו – שומר הוא זה. רבי אליעזר אומר:

[דף כ"ג ע"א]

אין לו שמירה אלא סבין.

גמרא אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר שמירת נזקין בשמירת שומר חנם, דברי רבי יודן שמירת נזקין בשומר שכר.

אמר רבי לעזר: דברי רבי מאיר, מסר שור לשומר חנם, יצא והזיק – פטור. יצא ונטרף – פטור. לשומר שכר, יצא והזיק – חייב, יצא ונטרף – פטור. אמר רבי לעזר: דברי רבי יודן, מסר שור מועד לשומר חנם, יצא והזיק – חייב, יצא ונטרף – פטור. לשומר שכר, יצא והזיק – חייב, נטרף – חייב.

אמר רבי לעזר: וחלא שמור הוא והתורה הייבתו! אמר רבי לעזר: כל שמירה שאמרה תורה, אפילו תקיפו חומת ברזל – אין משערין אותו אלא בגופו. לפיכך, רואין אותו, אם ראוי לשמירה – שמור, ואם לאו – חייב.

הדרן עלך שור שנגח ד' זה'

פרק חמישי

הלכה א' מתני' שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, אם משנגחה ילדה – משלם חצי נזק לפרה, ורביע לילד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ילדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא ילדה נגחה, ואם משנגחה ילדה – משלם חצי נזק מן הפרה, ורביע נזק מן הילד: **גמרא** וכי כל הפרות מפילות? נהליף בהן אחר הרוב ואמור מחמת נגיחה הפילה! זאת אומרת:

[דף כ"ג ע"ב]

שלא הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב, אלא במעוט.

אמר רבי יוסי: במקום אחר הילכו במידת הדין בממון אחר הרוב, כהדא דתני רבי אחא: גמול האוחר בין הגמלים ונמצא שם אחד מת – חייב, בידוע שזה הרגו.

ואמר רבי ינאי: ביני מתניתא, משלם חצי נזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע. אמר רבי יוסי: זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. מה מפקה מביניהון? מתו הוולדות. מאן דמר: משלם חצי נזק לפרה, ורביע נזק לוולד – אהן יהיב נזקיה, ואהן יהיב נזקיה. מאן דמר: משלם חצי נזק מן הפרה, ובעל הוולדות עולה לבעל הפרה רביע – אהן יהיב נזקיה, ואהן אמר, לא לדין בעיית? אידי ליקומיך.

וכן פרה שנגחה את השור כו'. רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי אימי: מפני שהוא ספק, הא אילו וודאי – זה נותן מחצה וזה נותן מחצה. כך אני אומר, רגלה של אדם אחד, כולה של אדם אחד, זה נותן מחצה וזה נותן מחצה! אמר ליה: במועד היא מתניתא.

רגלה מכורה לך – מכר חציה. רגלה שנגיח מכורה לך – מכר חצי חצייה. אמר ריש לקיש: כל אילין שמעותא – דלוי אינון.

[דף כ"ד ע"א]

הלכה ב' מתני' תפדר שהכנים קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, שפרתן בהמתו של בעל הבית – פטור. ואם תזקה בהן – בעל התפדרות חייב. ואם הכנים ברשות – בעל התפדר חייב.

גמרא הכנים קדירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר ושכרן – פטור. תזק בהן – פטור. תדא אמרה: תגרן פטורה בהצר שאינה של שניהן.

הלכה ג' מתני' הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, אכלתן בהמתו של בעל הבית – פטור. ואם תזקה בהן – בעל הפרות חייב. ואם הכנים ברשות – בעל התפדר חייב:

גמרא הכנים פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר ואכלן – פטור. תזק בהן – פטור. תדא אמרה: שהשן פטורה בהצר שאינה לשניהן.

הלכה ד' מתני' הכנים שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו כלבו של בעל הבית – פטור. נגח הוא לשורו של בעל הבית – חייב. נפל לבור והכאיש את מימיו – חייב. היה אביו או בנו לתוכו – משלם את הפפר. ואם הכנים ברשות – בעל התפדר חייב. רבי אומר: בכלן, אינו חייב – עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור:

גמרא הכנים שור לחצר בעל הבית שלא ברשות, וכא שור ממקום אחר, נגח נגף נשף רביץ בעט – משלם גזק שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על השן ועל הרגל – חייב, על הנגיחה על הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועל הפעיטה ועל הדחייה, תם – משלם חצי גזק, מועד – משלם גזק שלם מן העלייה.

רב יהודה בשם שמואל: הלכה ברבי. רב ועירא אמר: הלכה ברבי. אומר רבי ירמיה: הכל מודין בבית, שהוא אומר לו: "הכנים ואני משמרו". הכל מודין בשדה, שאומר לו: "הכניםהו ושמרהו". מה פליגין? בהצר, רבי אומר: חצר – בשדה. וחכמים אומרים: חצר – בבית.

תמן תנינן: המגדיש בתוך שדה חבירו שלא ברשות. גדישים בשדה – בכלים בבית! אומר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בהיא דאית לה מסגר.

[דף כ"ד ע"ב]

הלכה ה' מתני' שור שהיה מתפנן לחברו, והכה את האשה ויצאו ילדיה – פטור מדמי ולדות.

אדם שהיה מתפנן לחברו, והכה את האשה ויצאו ילדיה – משלם דמי ולדות.

כיצד משלם דמי ולדות? שמין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה, וכמה היא יפה משילדה.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: אם בן, משתאשה יולדה היא משבחת! אלא, שמין את הולדות כמה הן יפין, ונותנין לבעל. ואם אין לה בעל – נותנים ליורשיו. היתה שפחה ונשתחררה, או גיורת – פטור:

גמרא שור שהיה מתפנן לחבירו. הא אם היה מתפנן לאשה – חייב! ולא שגניא היא בין שהוא מתפנן להכות את האשה בין שנתפנין להכות חבירו! ולמה תנינה הכא! אמר אבא בר רב חנן: בגין מתניתין הא דבתרה, אדם שהיה מתפנן לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה – משלם דמי ולדות.

תני: האומר לחבירו: שפחה וילדנית אני מוכר לך, בניה משביחין אותה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: קוטיזמי היא זו!

בתיב (שמות כא, כב): כי יצאו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה. אבא יוסי בן חנן אומר: ממשמע שגאמר ויצאו ילדיה, איני יודע שהוא הרה! מה תלמוד לומר הרה? מגיד שאין מתחייב עד שיכה במקום עוברת. הא אם הכה על כף ידה או על כף רגלה – פטור.

באשר ישית עליו בעל האשה. שומעני אף על פי שאין ההריון שלוש תלמוד לומר הרה, מגיד שאינו משלם אלא לבעל ההריון.

רבי עוקבא שאל: בא על אמו, בא על אחותו, אף הוא בעל הריון הוא! תלמוד לומר בעל – את שראוי ליקרות בעל, יצאו אילו שאינן ראויין להיות בעל.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: עוברין – אין יוצאין בשן ועין. ניקח בשן ועין? אמר רבי יסא כי רבי בון: ביני מתניתין, עוברין – אין יוצאין בשן ועין של אימן.

הלכה ו' מתני' החופר בור ברשות הרבים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת – חייב.

אחד החופר בור, ושיח ומערה, חריצים ונעיצין – חייב. אם בן, למה נאמר בור? אלא מה חבור

[דף כ"ה ע"א]

שהוא גדי להמית, עד עשרה טפחים, אף כל דבר שהוא גדי להמית עד עשרה טפחים. היו פחותין מעשרה טפחים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת – פטור. ואם חזק בו – חייב. החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים, ברשות הרבים ופתחו לרשות היחיד, ברשות היחיד ופתחו לרשות היחיד אחר – חייב.

גמרא פתיב: כי יפתח איש בור וכי יכרה איש בור. אחד בור לנזקין ואחד בור למיתה. אמר רבי יצחק: אחד בור של מיתה ואחד בור לנזקין – שניהן מפקרא אחד נתרבו, וכשהוא בא לבור של מיתה, את מר פטור על הפלים, וכשהוא בא לבור של נזקין – את מר חייב על הפלים.

אין לי אלא בשחפר. לקח, ירש, ניתן לו במתנה מניין? שנאמר: או כי יכרה איש בור. וכי יש לו רשות להפקיר נזקיו ברשות הרבים?

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר ברבי יוסי בי רבי יהודה, דאמר: שלשה דברים שהן סמוכין לרשות, ברשות.

רבי מנא בעי: מהו שיעשה את העומק בגובה? וחיכי דמי? אין ביה דאיתי מן עיל – חמי ליה, אלא ביה דאיתי מן לרע.

הלכה ז' מתני' בור של שני שתפין, ועבר עליו הראשון ולא כסהו, השני ולא כסהו – השני חייב. כסהו הראשון, וכא השני וגילהו – השני חייב.

כסהו הראשון, וכא השני ומצאו מוגלה ולא כסהו – השני חייב.

כסהו כראוי, ונפל לתוכו שור או חמור ומת – פטור.

לא כסהו כראוי, ונפל לתוכו שור או חמור ומת – חייב.

נפל לפניו מקול הפרה – חייב. לאחריו מקול הפרה – פטור.

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקרו – חייב על הבהמה ופטור על הפלים.

נפל לתוכו

[דף כ"ה ע"ב]

שור חרש שוטף, וקטן - חייב. בן או בת, עבד או אמה - פטור.

גמרא היך אפשר לבור של שני שותפין? אמר רבי ינאי: תיפתר שנתנו שניהן אכן האחרונה. ולמה לא פתר לה בחפר זה עשרה וזה עשרה? דו בעי מיפתריניה, בבור של עשרה טפחים של שני שותפין. עבר עליו הראשון ולא כיסהו, השני ולא כיסהו - השני חייב. רבי בא בר בינא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: נותנין לו שעות לכרות ארזים מן הלכנון.

אית בה להומרא ואית בה לקולא, פעמים שמייכין ללכנון, פעמים שרחוקין ללכנון.

ביסחו פראוי. עד היכן ביסחו? ייבא פיי דתנינן תמן: כדי שתהא עגלה מחלקת טעינה אבנים.

אמר רבי ינאי: לתוכו, בין שלפניו בין שלאחריו - פטור. חוצה לו, לפניו - פטור, לאחריו - חייב.

נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקרקעו - חייב על הבהמה ופטור על הכלים.

שמואל אמר: בשתריפו מחמת אורו. אבל אם נחבט בקרקעו - חייב.

רבי יוחנן גריש לקיש תריהון אמרין:

[דף כ"ו ע"א]

אפילו נחבט בקרקעו - פטור, דרך נפילה פטרה תורה. ונפל שמה שור או חמור, שור - ולא שור בכיליו, חמור - ולא חמור בכיליו. שהיה בדין, מה אם בור נזקין שפטור מן המיתה, חייב על הכלים. בור של עשרה טפחים שהחייב על המיתה, אינו דין שיהא חייב על הכלים! תלמוד לומר: ונפל שמה שור או חמור. שור - ולא שור בכיליו. חמור - ולא חמור בכיליו:

נפל לתוכו שור חרש שוטף וקטן - חייב. אמר רבי לעזר: ביני מתניתא: שור והוא חרש. שור והוא שוטף. בן ובת, עבד או אמה - פטור.

הלכה ח' מתני' אחד השור ואחד כל הבהמה לנפילת הבור, להפרשת חר סיני, לתשלומי כפל, ולהשיב אבידה, לפריקה, ולחסימה, לפלאים, ולשבת. וכן היה ועוף פיוצא בהן. אם בן, למה נאמר שור או חמור? אלא שדבר הכתוב בהנחה:

גמרא לנפילת הבור – ונפל שמה שור או חמור. להפרשת הר סיני – אם בהמה אם איש לא יחיה. לתשלומי כפל – משור עד חמור. להשב אבידה – השב תשיבם. לפריקה – עזוב תעזוב. להסימה – לא תחסום שור בדישו. לכלאים – בהמתך לא תרביע בלאים. לשבת – למען ינוח שורך וחרמורך: וכן חיה ועוף פיוצא בהן. שמואל אמר: אווז ים עם אווז יישוב – בלאים זה בזה. אמר רבי יוסי:

[דף כ"ו ע"ב]

מתניתא לא אמרה בן, אלא שור עם שור בר, חמור עם חמור בר – בלאים זה בזה.

ריש לקיש אמר: משנה שלמה שנה רבי: וכן חיה ועוף פיוצא בהן.

אמר רבי יוחנן: ואנא דאיתיתיה מן דבית לוי, תרנגול עם פיסיוני, תרנגול עם הפיוסות, אף על פי שדומין זה לזה – בלאים זה בזה.

הדרן עלך שור שנגח את הפרה

פרק טשי

הלכה א' מתני' הכונס צאן לדיר, ונעל בפניה כראוי, ויצתה והזיקה – פטור. לא נעל בפניה כראוי, ויצתה והזיקה – חייב. נפרצה בליקח או שפרצה לסמים, ויצתה והזיקה – פטור. הוציאה לסמים – חלסטין חייבין.

גמרא רבי לא בשם רבי ינאי: במחלוקת. רבי לעזר אמר: דברי הכל הוא. אמר רבי לא: מסתברא. הדין דרבי לעזר, שהרי אין פתיב שמירה בגופו, אלא בקרן.

מאי בדון? ריש לקיש אמר: במחלוקת. רבי לעזר אמר: דברי הכל היא. ואית דאמרינן: דרבי לעזר בן יעקב היא, דאמר: בין כך ובין כך – פטור.

עד בדון, בשחיתה גדורה מארבע רוחות. היתה גדורה משלש רוחותיו ופרוצה מרוח אחת ויצאת ממקום הפרצה מהו? נישמעניה מן הדא: נפל בותלו מקול הזעזועות, מקול הרעמים, אם עמד ובגאז, בצורכו – פטור, ואם לאו – חייב.

כלום צריכה?! לא,

[דף כ"ז ע"א]

בשנפלו שם שלשה כתלים בריאים מפנה.

תני: רבי יהושע אומר: ארבעה אין חייבין לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין להן עד שישלמו. חידע עדות לחבירו ואינו מעידו – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם.

השובר עידי שקר וגבה – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם.

הכובש קמה לפני האור, והפורץ גדר לפני בהמה – אין חייב לשלם מן הדין, ואין השמים מוחלין לו עד שישלם.

הוציאה ליסמין – הליסמין חייבין. אומר רבי הושעיה: בשהוציאה לגזלה. אבל אם הוציאה לאבדה – הליסמין פטורין.

הלכה ב' מתני' הניחה בחמה, או שמסרה לחרש שוטח וקטן, ויצאתה והזיקה – חייב. מסרה לרועה – נכנס הרועה תחתיו. נפלה לגינה והזיקה – משלמת מה שנהנית. ירדה בדרבה והזיקה – משלמת מה שהזיקה. ביצד משלם מה שהזיקה? שמיין בית סאה באותה שדה, כמה היתה יפה וכמה היא יפה. רבי שמעון אומר: אכלה פירות גמורים – משלם פירות גמורין. אם סאה – סאה, ואם סאתים – סאתים.

גמרא תני: רועה שמסר צאנו לרועה, הראשון – חייב, והשני – פטור. רב וריש לקיש תריהון אמרין: מבין שמסרה לבן דעת – פטור.

מסרה לרועה ונכנס רועה תחתיו. ונפלה לגינה והזיקה – משלם מה שנהנית.

רב הונא אומר: בשנחבטה על גבי עשבים. אבל עמדה ורעת – משלם מה שהזיקה. ירדה בדרבה והזיקה – משלם מה שהזיקה.

רבי יוסי בי רבי חנינה אומר: אותה השדה – פטורה, ושדה אחרת – חייבת.

רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין:

[דף כ"ז ע"ב]

אפילו רעת כל השדה – פטורה. לעולם אינה חייבת, עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ותיכנס לרשות הרבים לשדה אחרת.

אלא נפלה לגינה וירדה לתוך גינה אחרת מהו? על דעתיה דרבי יוסי בן חנינה דאמר: אותה השדה פטורה, וכא חייבת. על דעתיה דרבי יוחנן וריש לקיש דינון אמרין: אפילו רעת כל השדה פטורה – לעולם אינה חייבת עד שתצא מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לשדה אחרת.

אלא נפלה למקום שראויה לירד, ירדה למקום שראויה ליפול – אמר רבי יוסי בר חנינה: היא מתניתא. אלא נפלה למקום שראויה ליפול, נפלה למקום שראויה לירד.

דא צריכה לדא, ודא צריכה לדא. דא צריכה לדא – שמשלם מה שנחנית, ודא צריכה לדא – שמשלם מה שהזיקה.

תני: אין שמין בית כור, מפני שהוא פוגם. ולא בית קב, מפני שמושביתו. אלא שמין בית סאה באותה שדה כפמה היתה יפה וכפמה היא יפה. אמר רבי יודה:

[דף כ"ח ע"א]

אימתא? בזמן שאכלה יחורי תאנים, וקירטמה לולבי גפנים. אבל אם אכלה בוסר או פגין – שמין לו פירות גמורין. אמר רבי יודן משום רבי עקיבא: אכלה פירות גמורין – משלם פירות גמורין. גמיעות – שמין לו גמיעות. גמיעות – שמין לו בית סאה.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי עקיבא: תבואה שלא הביאה שליש – נידונה בגמיעות.

דבי רבי ינאי אמרין: שמין תרקב בששים תרקבים. רבי יוסי בי רבי חנינה אומר: שמין קלח בששים קלחים.

חד בר נש גנב חדא כפוני. אתא עובדא קמי שמואל, אמר ליה: זיל שיימח ליה בריש דיקלא. אמר רבי יוסי בי רבי בון: כבשה דאחיני תוה.

הלכה ג' מתני' תפגדיש לתוך שדה של חברו שלא ברשות, אכלתן בהמתו של בעל השדה – פטור. ואם הוזק בהן – בעל הגדיש חייב. ואם הגדיש ברשות – בעל השדה חייב.

גמרא אמר רבי יצחק: גדישין בשדה – ככלים בבית. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר, בההיא דאית ליה מסגר.

הלכה ד' מתני' השולח את הבעירה ביד הרש שוטה וקטן – פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים. שילחה ביד פיקח – הפיקח חייב. אחד הביא את האש, ואחד הביא את העצים – המביא את העצים חייב. אחד הביא את העצים, ואחד הביא את האור – המביא את האור חייב. בא אחר ולכה, המלכה – חייב. ליבתו הרוח – הרי כולן פטורין.

גמרא חזקה אמר: בשמסר לו גחלת. אבל מסר לו שלחבת – חייב.

אמר רבי יוחנן: היא גחלת היא שלחבת.

וקשיא על דעתיה דחזקה, אילו מי שראה גחלתו של חברו מגלגלת והולכת ואין כולה אותו,

[דף כ"ח ע"ב]

שמה אינו פטור! אמרי: תיפתר בשמסר לו גחלת הפקר. אי נמי, שלחבת הפקר, ולית שמע מינה כלום.

אית תנאי תני: ליבה. אית תנאי תני: וניבה. מאן דמר וליבה, דכתיב (שמות ג) בלבת אש. מאן דמר וניבה, וקיה בליבי כאש בוערת (ירמיה כ).

ליבתו הרוח – הרי כולן פטורין. תמן אמרין: ברוח של אונסין היא מתניתא. אבל ברוח שהעולם מתנהג בו – חייב.

רבי יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין: אפילו רוח שהעולם מתנהג בו – פטור, שפעמים בא, פעמים לא בא.

הלכה ה' מתני' השולח את הבעירה, ואכלה עצים, או אבנים, או עפר – חייב, שנאמר (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים וגו'. עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות, או דרך הרבים, או נהר – פטור. **גמרא** מה קוצים מיוחדין שדרבן לידלק, אף אין לי אלא דברים שדרבן לידלק! תלמוד לומר: גדיש. אי מה גדיש מיוחד שתלוש מן הפרקע, אף אין לי אלא דבר שתלוש מן הפרקע! תלמוד לומר: קמה. או מה אילו ואילו מיוחדין שדרבן לידלק, אף אין לי אלא דבר שדרבו לידלק! ליחכה גירו סיפספה אבניו.

מסכת יבמות פרק שישי

א. העושה מאמר ביבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - אין מאמרו מאמר. הוא מתר בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, ולא פסלה מן הכהונה. אין הולד של קימא - מאמרו מאמר, הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, ופסלה מן הכהונה. הכונס את יבמתו ונמצאת מעברת וילדה, בזמן שהולד של קימא - יוציא, וחיבין בקרבן. אין הולד של קימא - יקים. ספק שהוא בן קימא ספק שאינו בן קימא - מטילין עליו שני חומרים. ספק בן תשעה לראשון, ספק בן שבעה לאחרון - הולד הראשון כשר לעשות כהן גדול, והשני ממזר בספק. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אין ממזר בספק. העושה מאמר ביבמתו, ונמצאת מעברת - הרי זו לא תנשא צרתה, עד שיודע שהוא עבר של קימא, שאין הולד פוטר עד שיצא לאויר העולם.

ב. שומרת יבם שמתה - מתר באמה, מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל - היבמין חיבין. לא נתחייב הבעל - אין היבמין חיבין. הכונס את יבמתו - זכה בנכסי אחיו. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב - הנכסין של אב, אם אין שם אב - הנכסים של אחין.

ג. ארבעה חיבין מן התורה, וארבעה שניה להן. אביו, ובנו, אחיו ובן אחיו - הרי אלו חיבין עליה. אבי אביו ואבי אמו, בן בנו ובן בתו - הרי אלו שניה להן. חמר בגרושה שאין בחלוצה, וחמר בחלוצה שאין בגרושה, גרושה - מתרת לחזר למגרש, לפיכך חיב על קרובותיה. חלוצה - אסורה לחזר לחלוץ, לפיכך פטור על קרובותיה.

ד. שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, או שקדשה היא את עצמה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, ואומרים לו: המתן עד

שיעשה אחיך מעשה, או עד שתחליץ או עד שתתיבם. מת המקדש - המיבם חולץ שתייהן. מת המיבם - המקדש מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה. משום רבי אליעזר אמרו: מוציא את אשתו, חולץ ליבמתו, מתה יבמתו - כונס את אשתו.

ה. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה, היתה אחת מהן אסורה לאחר מן האחים אסור ערוה, וחלץ לה - לא עשה כלום, ולא פטר את צרתה, אלא היא או צרתה מתיבמת לשאר אחים. היתה אסור מצוה ואסור קדשה, חלץ לה או בא עליה - נפטרה צרתה.

ו. המחזיר את גרושתו משנשאת, הנושא את חלוצתו, והנושא את קרובת חלוצתו - אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה והולד פסול; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט. היא כשרה והולד כשר - כופין אותו להוציא.

ז. הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיה לה כעס מבצלה, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהלך בעלה למדינת הים, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים. המפלת לאחר מיתת בעלה, עקרה, זקנה, אילונית, וקטנה שאינה ראויה לילד - צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מתר להתארס ולהנשא מיד. אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: אני שמעתי בכרם ביבנה, שכל הנשים לא ינשאו ולא יתארו עד שיהיו להן שלשה חדשים. הגיורת, והשבויה, והמשחררת - צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי יהודה. רבי יוסי מתיר לנשא מיד. וכן היה רבי יוסי אומר: כל הנשים יתארו, חוץ מאלמנה שלוש יום מפני האבול, וכלן לא ינשאו עד שיהיו להן שלשה חדשים. היבמה שחלצו לה אחין בתוך שלשה

חדשים - צריכה להמתין שלשה חדשים. שלשה חדשים שאמרו - לאחר מיתת בעלה, ולא לאחר חליצת יבמה.

ח. המשליש גט לאשתו, ואמר לו: 'אל תתנהו לה, אלא לאחר שלשה חדשים', כיון שהגיע גט לידה - מתרת לנשא מיד, ואינו חושש שמא גט ישן הוא. בת כהן שנשאת לישראל ומת בעלה - אוכלת בתרומה לערב, ואינה חוששת שמא מעברת היא.

ט. יבמה, כל שלשה חדשים הראשונים - נזונית משל בעלה. לאחר שלשה חדשים - אינה נזונית, לא משל בעלה, ולא משל יבמה. אם עמד יבמה בבית דין וברח - הרי זו נזונית מנכסיו. מעשה באחד שבא לפני רבי יוסי, אמר לו רבי: מהו לחלץ בתוך שלשה חדשים, קרא עליו מקרא הזה (דברים כה, ז): 'ואם לא יחפץ האיש לקחת' וגו', הראוי ליבום - ראויה לחליצה. בתוך שלשה חדשים, הואיל ואין ראוי ליבום - אינו ראויה לחליצה. היבמה לא תחלוץ ולא תתיבם, עד שיהיו לה שלשה חדשים, וכשם שאין אומרים לו ליבם, כך אין אומרים לו לחלץ. ומעשה בחיפה, באחת שהלך בעלה למדינת הים, והיה לו שומרת יבם ולו אח קטן, משום רבי אליעזר בן רבי צדוק אמרו: תחלץ שמא יארע בו דבר, ונמצאת זקוקה לקטן. וחכמים אומרים: כשם שאין אומרים לו ליבם - כך אין אומרים לו לחלוץ. יפת תאר - התורה נתנה לה שלוש יום. אבל אמרו חכמים: צריכה להמתין שלשה חדשים, מפני תקון הולד. רבי שמעון בן אלעזר היה מביאו מן המקרא, שנאמר (דברים כא, ג): 'ירח ימים ואחר כן' וגו'.

י. אבא שאול אומר: הבא על יבמתו לשם נוי, לשם נכסים, רואין אותו כאלו פגע בערוה, וקרוב הולד להיות ממזר. וחכמים אומרים: "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) - מכל מקום. היה רבי מאיר אומר: לא יבא

אדם על יבמתו עד שתגיע לפרקה, וכן צרות וכן צריות - לא ינשאו ולא יתאכסו עד שיגיעו לפרקן, שמא נמצאו אלו אילונית ונמצאו אלו פסולות. וחכמים אומרים: הרי הן בחזקתן וכשרות; מודה רבי עקיבא באלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, שאף על פי שהיא ב"לא יבא" - אין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר. מודה רבי שמעון התימני, בהבא על אשתו נדה, שאף על פי שיש בה כרת - שאין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר.

מסכת יבמות פרק שביעי

ז. העושה מאמר ביבמתו ומת - חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם מאמרו מאמר - תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. כיצד מצות יבום? עושה בה מאמר ואחר כך כונסה, כנסה עד שלא עשה מאמר - קנה. העושה מאמר ביבמתו - קנאה לעצמו, ופסלה על ידי אחים, באו עליה אחים ועשו בה מאמר, נתנו גט וחלצו - פוסלים על ידו. העושה מאמר ביבמתו - נפטרה צרתה. הנותן גט ליבמתו - נפטרה היא וצרתה, חלץ לה - נפטרה צרתה. וחכמים אומרים: יש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר, מודה רבן גמליאל לחכמים, שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט, גט אחר ביאת מאמר, וביאת מאמר אחר ביאת גט. כיצד היה רבן גמליאל אומר אין גט אחר גט? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ונתן גט לזו וגט לזו. רבן גמליאל אומר: חולץ לראשונה, ואסור בקרובותיה, ומת בקרובות שניה. וחכמים אומרים: אסור בקרובות שתייהן, וצריכות שני גטין וחליצה לאחת מהן. כיצד אמר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ועשה מאמר בזו ומאמר בזו, רבן גמליאל אומר: נותן גט לראשונה וחולץ לה, ואסור בקרובותיה, ומת בקרובות שניה. וחכמים

חולץ, אם יש שם אחין – אין חולץ, ומפני מה אמרו: 'כהן גדול שעשה מאמר ביבמתו לא יכנס'? שאין מאמר קונה קניין גמור.

ב. לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים, בני בנים הרי הן כבנים, מת אחד מהן או שנעשה אחד מהן, סריס – אין רשאי לבטל. אין האיש רשאי לישוב שלא באשה, והאשה רשאי לישוב שלא באיש, האיש אין רשאי לשנות כוס עקרין שלא יוליד, והאשה רשאה לשנות עקרין שלא תלד.

ג. האיש אין רשאי לישא עקרה וזקנה, אילונית, קטנה, ושאינה ראויה לילד. האשה רשאה להנשא אפלו לסריס, רבי יהודה אומר: המסרס את הזכרים – חיב, ואת הנקבות – פטור. רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שני בנים כבניו של משה, שנאמר (דברי הימים א כג, טז): "ובני משה גרשום ואליעזר". בית הלל אומרים: זכר ונקבה, שנאמר (בראשית ה, ב): "זכר ונקבה בראם". רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: זכר ונקבה. ובית הלל אומרים: או זכר או נקבה.

ד. נשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה – אינו רשאי לבטל, אלא יוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה לבנות ממנה, ואף על פי שאין ראיה לדבר – זכר לדבר, שנאמר (בראשית טז, ג): "מקץ עשר שנים לשבת אברהם בארץ כנען", לפי דרכנו למדנו, שאין ישיבת חוצה לארץ עולה מן המניין.

ה. מי שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים, או שהלך בעלה למדינת הים, או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים – אין עולין לו מן המניין, גרשה – תלך ותנשא לאחר, שמא לא זכתה לבנות ממנו, ועד כמה מתרת להנשא? עד שלשה. יתר על כן, לא תנשא אלא למי שיש לו אשה ובנים. נשאת למי שאין לו אשה ובנים –

אומרים: נותן גט לשתיקה, ואסור בקרובות שתיקה וחליצה לאחת מהן, וכן אתה אומר בשני יבמין, ויבמה אחת. בעל את זו ובעל את זו. בעל את זו ועשה מאמר לזו, בעל את זו ונתן גט לזו, בעל את זו וחלץ לזו – אין אחר חליצה כלום, חלץ לזו וחלץ לזו, ועשה מאמר בזו, חלץ לזו ונתן גט לזו, חלץ לזו ובעל את זו – אין אחר בעילה כלום. אף על פי שאמרו: 'אין אחר בעילה כלום' – חליצה אחר בעילה פוסלת בכהונה, כיצד? שלש יבמות ויבם אחד, עשה מאמר בזו ובעל את זו, וחזר ועשה מאמר בזו, רבי נחמיה אומר: ראשונה צריכה גט ואין אחר בעילה כלום, מקל וחמר, ומה חליצה שפוסלת בכהונה, 'חליצה אחר בעילה' – אין אחריה כלום, בעילה שאין פוסלת בכהונה – 'בעילה אחר חליצה', אינו דין שלא יהא אחריה כלום? וחכמים אומרים: צריכות שלשה גטין וחליצה לאחת מהן, אימתי אמרו 'אין אחר בעילה כלום'? בזמן שהיא בתחלה, אינה בתחלה – הרי היא כמאמר.

מסכת יבמות פ"ק שמיני

א. בן תשע שנים ויום אחד, עמוני ומואבי, מצרי ואדומי, ועובד כוכבים, נתין וממזר שבא על בת כהן, ועל בת לוי ועל בת ישראל – פסלה מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו כשר – היא כשרה, וכל שזרעו פסול – היא פסולה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאתה מתר לשא בתו – אתה מתר לשא אלמנתו, וכל שאי אתה מתר לשא בתו – אי אתה מתר לשא אלמנתו, לוייה שנשבת – בתה כשרה לכהנה, לויים המזהמים באמן – לא חששו להם חכמים. לוייה שנשבת, ושנבעלה בעילת זנות – נותנין לה את המעשר. בת לוי מן הנתינה ומן הממזרת – אין נותנין לה את המעשר. כהן הדיוט שנשא את אילונית – הרי זה מאכילה בתרומה, כהן גדול לא ישא אנוסתו ומפותתו, אכל נושא הוא את הממאנת, כהן גדול שמת אחיו –

כְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא אוֹכֶלֶת, עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל – לֹא יֵאָכְלוּ מִפְּנֵי חֲלָקוֹ שֶׁל עֶבֶר בֶּהֱן; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: הַבֵּת מֵאֹכֶלֶת וְאֵין הַבֶּן מֵאָכִיל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר: כָּלֵם לֹא יֵאָכְלוּ, שְׁמָא יִהְיֶה עֶבֶר זָכָר, וְאֵין לִבְנוֹת בְּמָקוֹם כָּלֵם.

ג. בֵּת כֶּהֱן שֶׁנִּשְׁאֵת לִישְׂרָאֵל וְהִכְנִיסָה לוֹ עֲבָדֵי מְלוּג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל, מֵת, וְהִנִּיחָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, עֲבָדֵי מְלוּג – אֵין אוֹכְלִין, כְּדֶרֶךְ שֶׁאִינָה אוֹכֶלֶת. עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל – אוֹכְלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שֶׁעָשָׂה שִׁנְתָּנָהּ לָהּ.

ד. חֶרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקֹטֵן שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים – אֵין אוֹכְלִין בְּתֵרוּמָה, אֲבָל אִם קָנוּ לָהֶן בֵּית דִּין, אוֹ שִׁמְנוּ בֵּית דִּין לָהֶן אֶפְסוֹרְפִין, אוֹ שֶׁנִּפְּלוּ לָהֶם בִּירוּשָׁה מִמָּקוֹם אַחֵר – הֵרִי אֵלוֹ אוֹכְלִין בְּתֵרוּמָה.

ה. כֶּהֱן שֶׁקָּנָה עֶבֶד וְלִישְׂרָאֵל, אָפְלוּ אֶחָד מִמָּאָה בּוֹ – אֵינוֹ אוֹכֵל בְּתֵרוּמָה. אֲשֶׁת כֶּהֱן שֶׁקָּנָתָה עֲבָדִים, וְעֲבָדֶיהָ שֶׁקָּנוּ עֲבָדִים – הֵרִי אֵלוֹ אוֹכְלִין בְּתֵרוּמָה. עֶבֶד כֶּהֱן שֶׁבָּרַח, וְאֲשֶׁת כֶּהֱן שֶׁמָּרְדָה – הֵרִי אֵלוֹ אוֹכְלִין בְּתֵרוּמָה. לֹא יֵצֵא הָרוֹצֵחַ מִחוּץ לַגִּבּוֹל עֵיר מִקָּלָטוֹ – בְּחֻזְקַת שִׁכְהֵן גְּדוֹל קָיָם.

ו. הָעֶבֶר וְהַיֵּבֶם וְהָאֲרוּסִין וְהַחֶרֶשׁ, וְכֵן תִּשְׁעַ שְׁנַיִם יוֹם אֶחָד – פּוֹסְלִין וְלֹא מֵאֲכִילִין. אֹמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּזוֹ מִדַּת הַדִּין לּוֹקָה, שֶׁאִם יֵשׁ מַעֲשֶׂה לִפְסֵל – יֵשׁ מַעֲשֶׂה לְהֵאָכִיל, אִם אֵין מַעֲשֶׂה לְהֵאָכִיל – לֹא יִהְיֶה מַעֲשֶׂה לִפְסֵל. בְּתוֹ פִּקְחַת הַנִּשְׁוּאָה לְאַחִיו חֶרֶשׁ – צָרְתָהּ פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיֵּבוּם, מִקָּל וּחֹמֶר, אִם נִשְׁוּאִי בְּתָהּ נִשְׁוּאִין – נִשְׁוּאִי צָרְתָהּ נִשְׁוּאִין, אֵין נִשְׁוּאִי בְּתָהּ נִשְׁוּאִין – לֹא יִהְיֶה שֶׁל צָרְתָהּ נִשְׁוּאִין?

ז. בְּתוֹ הַחֶרֶשֶׁת הַנִּשְׁוּאָה לְאַחִיו פִּקְחָה – צָרְתָהּ חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתִּיבֶמֶת, חֶרֶשֶׁת שֶׁהִשְׁאִיָּה אֲבִיהָ – הֵרִי הִיא כִּפְקַחַת לְכָל דְּבָר. בֵּת יִשְׂרָאֵל פִּקְחַת שֶׁנִּשְׁאֵת לְכֶהֱן חֶרֶשׁ

תִּצָּא שְׁלֹא בְּכֶתֶבָהּ, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁוּאִיָּה נִשְׁוּאִי טְעוּת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל הַשּׁוֹפֵךְ דָּמִים – הֵרִי זֶה מִבְּטֵל אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית ט, ו): "שׁוֹפֵךְ דָּם הָאָדָם בָּאָדָם – דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ". רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה – הֵרִי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים וּמִמַּעַט אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי בְּצֵלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ". בֶּן עֲזַאִי אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה – הֵרִי זֶה שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וּמִבְּטֵל אֶת הַדְּמוּת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית ט, ו): "כִּי בְּצֵלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם" וְכַתִּיב (שָׁם ט, ז): "וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ" וְגו'. אֹמֵר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: נֹאֵין דְּבָרִים כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין מִפִּי עוֹשִׂיָהֶן, יֵשׁ נֹאֵה דוֹרֵשׁ וְאֵין נֹאֵה מְקַיֵּם, נֹאֵה מְקַיֵּם וְאֵין נֹאֵה דוֹרֵשׁ, בֶּן עֲזַאִי נֹאֵה דוֹרֵשׁ וְאֵין נֹאֵה מְקַיֵּם! אֹמֵר לוֹ: מַה אַעֲשֶׂה? חֲשָׁקָה נִפְשִׁי בְּתוֹרָה! וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּאַחֲרִים.

מִסְכַּת יִבְמוֹת פָּרָק תְּשִׁיעִי

א. בֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁאֵת לְכֶהֱן, וְהִכְנִיסָה לוֹ עֲבָדֵי מְלוּג וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל. עֲבָדֵי מְלוּג – אוֹכְלִין מִשְׁלָהּ, וְעֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל – אוֹכְלִין מִשְׁלוֹ. אֵלוֹ הֵן עֲבָדֵי מְלוּג: אִם פָּתְחוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הֵרִי הֵן שְׁלָהּ. וְאֵלוֹ הֵן עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל: אִם פָּתְחוּ אוֹ הוֹתִירוּ – הֵרִי הֵן שְׁלוֹ. הִכְנִיסְתֶּן בְּדָמִים – נוֹטִלְתֶּן בְּדָמִים. יִלְדִים – נוֹטִלְתֶּן נְעָרִים. נְעָרִים – נוֹטִלְתֶּן זָקְנִים. אֵלוֹ וְאֵלוֹ – פְּרוּתִיהֶן לִבְעַל. אֵלוֹ וְאֵלוֹ – הַבְּעַל חֵיב בְּמִזְוֹנוּתִיהֶן, וְזֶה וְזֶה – אֵין יִכּוּלִין לְמַכּוֹר. הָאִישׁ אֵין יִכּוֹל לְמַכּוֹר – מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁעָבָדִים לְאִשָּׁה, וְאִשָּׁה אֵינָה יִכּוֹלָה לְמַכּוֹר – מִפְּנֵי שֶׁפִּירוּתִיהֶן לִבְעַל.

ב. מֵת, וְהִנִּיחָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, עֲבָדֵי מְלוּג – אֵינָן אוֹכְלִין, כְּדֶרֶךְ שֶׁאִינָה אוֹכֶלֶת, עֲבָדֵי צֶאֱן בְּרֹזֶל – אוֹכְלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁין, עַד שֶׁעָשָׂה שִׁנְתָּנָהּ לָהּ. הִנִּיחָהּ לָהּ בָּנִים – אֵלוֹ וְאֵלוֹ אוֹכְלִין. הִנִּיחָהּ מַעֲבֶרֶת – אֵלוֹ וְאֵלוֹ אֵין אוֹכְלִין. הִנִּיחָהּ לָהּ בָּנִים וְהִנִּיחָהּ מַעֲבֶרֶת, עֲבָדֵי מְלוּג – אוֹכְלִין

בַּתְרוּמָה, הוֹאִיל וּבִאֵת לְכָלֵּל הַתֵּר אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת. עוֹדָה אֲרוּסָה וְנִעְשָׂה פְּצוּעַ דָּכָא וּכְרוֹת שְׁפָכָה - הָרִי זֹו אֵינָה אוֹכֶלֶת. אֲלֵמָנָה לְכָהֵן גִּדּוּל, גְּרוּשָׁה וְחִלוּצָה לְכָהֵן הִדְיוּט שְׁנִכְנָסָה לַחֲפָה לְשֵׁם נְשׁוּאִין, וְלֹא הִסְפִּיק לְבוּעֶלָה עַד שְׁמַת - הָרִי זֹו כְּשֶׁרָה לְכָהֵנָה וּכְשֶׁרָה לְאָכֵל בַּתְרוּמָה. בָּא עָלֶיהָ - פְּסָלָה מִן הַכְּהוֹנָה, וּפְסָלָה מִלְאָכֵל בַּתְרוּמָה.

ב. טְמֵטוֹם - אֵין אוֹכֵל בַּתְרוּמָה, אֲשֶׁתוֹ וְעַבְדּוֹ - אוֹכְלִין, מִשּׁוּךְ וּמִי שְׁנוּלֵד כְּשֶׁהוּא מְהוּל - הָרִי אֵלוֹ אוֹכְלִין בַּתְרוּמָה. אֲנִדְרוּגִינוֹס - אוֹכֵל בַּתְרוּמָה, אָבֵל לֹא בִקְדָשִׁים. טוֹמֵטוֹם - אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בַּתְרוּמָה וְלֹא בִקְדָשִׁים. מִי שִׁחֲצִיו עֶבֶד וְחֲצִיו בֶּן חוֹרִין - אֵינוֹ אוֹכֵל לֹא בַּתְרוּמָה, וְלֹא בִקְדָשִׁים. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: שְׁמַעְתִּי בְּאִנְדְרוּגִינוֹס שִׁחֲבִין עַל מִשְׁכָּבוֹ סְקִילָה כְּזָכַר. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְנָן שְׂבָא עָלָיו דֶּרֶךְ הַזְּכוּרוֹת, לֹא בָּא עָלָיו דֶּרֶךְ הַזְּכוּרוֹת - פָּטוּר.

ג. אֵיזָה הוּא פְּצוּעַ דָּכָא? כָּל שֶׁנִּפְצָעוּ הַבָּצִים שָׁלוֹ, שְׁנִמּוּקוֹ, שְׁנִקְבּוֹ, וְשִׁחֲסָרוֹ. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: שְׁמַעְתִּי בְּכָרִם בִּיבְנָה, מִי שָׁאִין לוֹ אֵלָא בִיצָה אַחַת - זֶהוּ סָרִיס חֲמָה, וְכָשֶׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּאַחַד בַּכֶּפֶר מְגִדוֹן, שְׁעָלָה לְרֹאשׁ הַזֵּית, וְנָפַל, וְנִפְצָעוּ אַחַת מִבִּיצָיו, וּבָא וּבָעַל אֶת אֲשֶׁתוֹ, וְמָת, וּבָאוּ וְשָׂאֻהוּ אֶת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גִּיּוֹרִי: אֲשֶׁתוֹ, מָה הִיא שִׁתְּתִיבָם? אָמַר לֵהֵן: עַד שֶׁאַתֶּם שׁוֹאֲלִין אוֹתִי מָה הִיא שִׁתְּתִיבָם, שְׁאֵלוֹנִי: מָהוּ שֶׁתֵּאכֹל בַּתְרוּמָה? שְׁנִפְסָלָה מִן הַכְּהוֹנָה וּפְסוּלָה מִלְאָכֵל בַּתְרוּמָה.

ד. אֵיזָהוּ כְרוֹת שְׁפָכָה? כָּל שֶׁנִּכְרַת הַגִּיד, מִן הָעֶטְרָה וְלִפְנִים. אִם נִשְׁתִּיר מִן עֶטְרָה לִפְנִים, אֶפְלוּ כְחוֹט הַשְּׁעָרָה סִמוּךְ לְרֹאשׁ וּמִקִּיף אֶת כָּלָה - כָּשֶׁר. נִקַּב מִלְמָטָה - פְּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוּפָךְ. נִסְתָּם - כָּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹלִיד, וְזֶהוּ פְּסוּל שְׁחוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ. מַעֲוֹךְ וְכִתּוּת, נִתּוּק וְכִרוֹת - כָּלֵם

- אֵין אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה, עֶבְרָה - לֹא תֹאכֵל, יִלְדָה - תֹאכֵל. נִתְחַתֵּךְ הָעֶבֶר בְּמַעֲיָה - תֹאכֵל. בֵּת יִשְׂרָאֵל חֲרֻשֶׁת שְׁנִשְׁאֵת לְכָהֵן פִּקֵּחַ - אֵינָה אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה. עֶבְרָה - לֹא תֹאכֵל. יִלְדָה - תֹאכֵל.

ח. בֵּת כֹּהֵן פִּקֵּחַת שְׁנִשְׁאֵת לְיִשְׂרָאֵל שׁוּטָה - טוֹבֶלֶת מִחִיק בַּעֲלָהּ וְאוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה לְעֶרְב. עֶבְרָה - לֹא תֹאכֵל. יִלְדָה - לֹא תֹאכֵל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן, בֵּין זָכָרִים בֵּין נִקְבוֹת, אֶפְלוּ זֶרַע מִזֶּרַע - הָרִי זֹו אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה.

ט. הֵיִתָּה בֵּתָה מִיִּשְׂרָאֵל נְשׁוּאָה לְכָהֵן - אֵינָה אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה, עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהּ זֶרַע מִכֹּהֵן תַּחֲלָה. כֹּהֲנֵת שְׁמַת עֶבְרָה בְּתוֹךְ מַעֲיָה - הָרִי זֹו אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה. הָאִשָּׁה שִׁמְקָשָׁה לִילָד - מִתְחַכֵּין אֶת הָעֶבֶר בְּמַעֲיָה, וְאֶפְלוּ בַשָּׁבֶת, וּמִזְמִינִין אוֹתוֹ אֲבָרִים אֲבָרִים, מִפְּנֵי שִׁחֲיָה קוֹדֵמִין לוֹ. יֵצֵא רֹאשׁוֹ, אֶפְלוּ בַיּוֹם הַשֵּׁנִי - אֵין נּוֹגְעִין בּוֹ, שָׁאִין דּוֹחִין נֶפֶשׁ מִפְּנֵי נֶפֶשׁ.

מִסְכֵּת יְבָמוֹת פָּרָק עֲשִׂירִי

א. בֵּת יִשְׂרָאֵל פִּקֵּחַת, שְׁנִתְאַרְסָה לְכָהֵן פִּקֵּחַ, וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָה עַד שְׁנִתְחַרַּשׁ - אֵינָה אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָה לִפְנֵי יָבֵם, אֶפְלוּ חֲרַשׁ - אוֹכֶלֶת. יָפָה כֹּחַ הַיָּבֵם לְהֶאֱכִיל מִכֹּחַ הַבַּעַל. בֵּת יִשְׂרָאֵל פִּקֵּחַת שְׁנִתְאַרְסָה לְכָהֵן פִּקֵּחַ, וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנְסָה עַד שְׁנִתְחַרַּשָׁה - אֵינָה אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָה לִפְנֵי יָבֵם, אֶפְלוּ חֲרַשׁ - אוֹכֶלֶת. יָפָה כֹּחַ הַיָּבֵם לְהֶאֱכִיל מִכֹּחַ הַבַּעַל, בֵּת יִשְׂרָאֵל פִּקֵּחַת שְׁנִשְׁאֵת לְכָהֵן חֲרַשׁ - אֵין אוֹכֶלֶת. מֵת וְהִנִּיחָה לִפְנֵי יָבֵם פִּקֵּחַ - אוֹכֶלֶת. חֲרַשׁ - אֵינָה אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה עַד שֶׁתִּכְנַס לַחֲפָה לְשֵׁם נְשׁוּאִין, וְתִבְעַל לְשֵׁם אִשּׁוּת. בֵּת יִשְׂרָאֵל חֲרַשׁ שְׁנִשְׁאֵת לְכָהֵן פִּקֵּחַ - אֵין אוֹכֶלֶת בַּתְרוּמָה. מֵת וְהִנִּיחָה לִפְנֵי פִקֵּחַ - אֵין אוֹכֶלֶת. בֵּת יִשְׂרָאֵל פִּקֵּחַת שְׁנִתְאַרְסָה לְכָהֵן פִּקֵּחַ וְנִכְנָסָה לַחֲפָה לְשֵׁם נְשׁוּאִין, וְלֹא הִסְפִּיק לְבוּעֶלָה עַד שֶׁנִּעְשָׂה פְּצוּעַ דָּכָא וּכְרוֹת שְׁפָכָה - הָרִי זֹו אוֹכֶלֶת

עשו כלום. בעלו - פסלו מן הכהונה, וחיבין בקרבן. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - לא עשו כלום, ואם בעלו - פסלו מן הכהונה וחיבין בקרבן.

ג. פצוע דכא, וכוות שפכה, וסריס אדם, וזקן - או חולצין או מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו - עשוי. אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות. מתו אחים והניחו נשים, ולהם אחים, באו הם ועשו מאמר, נתנו גט או חלצו - מה שעשו עשוי, אם בעלו - קנו ופטרו את הצרות, ואסורים לקים, שנאמר (דברים כג, ב): "לא יבא פצוע דכא וגו'".

ד. וזה וזה אינו זכאי בירושתה. רבי אליעזר אומר: הראשון זכאי בירושתה.

ה. האשה שהלך בעלה למדינת הים, ובאו ואמרו לה: 'מת בעליך', והורוה בית דין להנשא, הלכה ונשאת אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט - חייבת קרבן על כל ביאה וביאה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: קרבן אחד על הכל, מודים חכמים לרבי אליעזר, שאם נשאת לחמשה בני אדם, שחייבת קרבן על כל אחד ואחד. רבי שמעון אומר: אם עשו בית דין הורתן כזדון, איש באשה, נשאת על פי עדים כשגגת איש באשה.

ו. האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים, באתה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, הלכה לה למדינת הים, באה ואמרה: 'מת בעלי', נשאת על פי עצמה, והרי כלן ממשכין ובאין - תצא מכלן ומתרת לראשון. ביאתה וחליצתה מאחין של הראשון - פוטרת צרותיה. מן השני ומן השלישי - אין פוטרת צרותיה, אם בא עליה שני לשם אישות לאחר מיתת הראשון - ביאתה או חליצתה מאחיו של שני - פוטרת צרותיה. מן השלישי מן הרביעי - אין פוטרת צרותיה.

בביצים; דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כלם בגיד. רבי יוסי אומר: מעוף וכתות - בביצים, נתוק וכוות - בגיד.

ה. איזה הוא סריס חמה? כל ששהה עשרים שנה ולא הביא שתי שערות, אף על פי שהביא לאחר מכאן - הרי הוא כסריס לכל דבריו. ואלו הן סימניו: כל שאין לו זקן, ושערו לקוי, ובשרו מחליק. רבי שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהודה בן יאיר: כל שאין מימיו מעלין רתיחות, ויש אומרים כל שמטיל מים ואינו עושה כפה, ויש אומרים: כל ששכבת זרע דוחה. ויש אומרים: כל שאין מי רגליו מחמיצים. אחרים אומרים: כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו מעלה הבל. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולו לקוי, ואין נכר בין אשה לאיש.

ו. ואיזה היא אילונית? כל שהיא בת עשרים שנה ולא הביאה שתי שערות, ואפילו הביאה לאחר מכאן - הרי היא כאילונית לכל דבריה. אלו הן סימניה: כל שאין לה דדים, ומתקשה בשעת תשמיש. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין לה שפולי מעים כנשים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל שקולה עבה, ואין נפרת בין אשה לאיש.

מסכת יבמות פרק אחד עשר

יא. טומטום שקדש - קדושו קדושין. נתקדש - קדושו קדושין. חולץ וחולצין לאשתו. אם יש שם אחים - אין חולץ ואין מיבם, אבל מיבמין את אשתו. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: לא חולץ וחולצין לאשתו, מיבם ולא מיבמין את אשתו, שמא יקרע וימצא סריס חמה.

ב. סריס חמה, ואנדרוגינוס, ואח מאם, וגר, ועבד משחרר - לא חולצין ולא מיבמין. כיצד? מתו והניחו נשים, ולהם אחים, באו אחים ועשו מאמר, נתנו גט וחלצו - לא

ופוטרת צרתה, והשאר כלן אינן נשיו. ואם בא על השניה לשם אישות, לאחר מיתת הראשונה – שניה אשתו, פוטרת צרותיה, והשאר כלן אינן נשיו. אמרו לו: 'בתך מתה תחלה, ואחר כך מת אחיך', עמד ויבס את צרתה, ואחר כך אמרו לו: 'חלופה היו הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם'. כל ולדות שילדה – הרי אלו ממזרים. אמרו לו: 'אחיך מת תחלה, ואחר כך מתה בתך', הלכה צרתה, ונשאת לאחר, ואחר כך אמרו לו: 'חלופה היו הדברים, לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם'. כל ולדות שילדה בחיי יבמה – הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים: אין ממזרים ביבמה.

ט. חרש שנחלץ, וחרשת שחלצה, והחולצת מן השוטה, וכן שוטה שחלצה, וחולצת מן הקטן – תצא היא ושלושה עשר דברים בה; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא, וחכמים אומרים אין ממזרים ביבמה.

י. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו ומת – חולצת ולא מתיבמת, שביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. אין ביאתו ביאה – תתיבם, שהיא אשתו של שני.

יא. בן תשע שנים ויום אחד, שבא על יבמתו – פוסל על ידי אחין בדבר אחד, והאחין פוסלין על ידו בארבעה דברים. הוא פוסל על ידי אחין בביאה, והאחין פוסלין על ידו: בביאה, בגט, במאמר ובחליצה. וכשם שהוא אין פוסל על ידי אחין – במאמר, בגט, ובחליצה, כך האחין לא יפסלו זה על ידי זה – בביאה, ובגט, ובמאמר, ובחליצה. כיצד? שני אחים בני תשע שנים ויום אחד, בא זה ונעשה מאמר, ובא זה ונעשה מאמר, בא זה ונתן גט, בא זה ונתן גט, בא זה וחלץ, בא זה וחלץ –

ז. האשה שהלך בעלה ובנה למדינת הים, באו ואמרו לה: מת בנך ואחר כך מת בעליך, ונתיבמה, ואחר כך אמרו לה: חלופה הדברים, לא שהיתה ראויה להתיבם אלא להנשא. כל ולדות שילדה – הרי אלו ממזרים. אמרו לה: 'מת בעלך ואחר כך מת בנך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'חלופה הדברים, לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם', כל ולדות שילדה בחיי יבמה – הרי אלו ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזר ביבמה. אמרו לה: 'מת בעלך', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת' – הרי זו יוצאת בגט. כל ולדות שילדה בחיי בעלה – הרי אלו ממזרים, לאחר מיתת בעלה – כשרים. אמרו לה: 'מת בעלך', ונתקדשה, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת'; הרי זו יוצאה בגט וחליצה, וכל ולדות שילדה בחיי בעלה – ממזרים, לאחר מיתת בעלה – כשרים. אמרו לה: 'מת יבמיד', ונשאת, ואחר כך אמרו לה: 'קיים היה ומת', לא שהיתה ראויה להנשא אלא להתיבם – הרי זו יוצאה בגט, וכל ולדות שילדה בחיי יבמה – ממזרים; דברי רבי מאיר שאמר משום רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אין ממזרים מיבמה.

ח. מי שהלכה אשתו למדינת הים, באו ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, ואחר כך אמרו לו: 'קיימת היתה ומתה' – הרי זה יקיים, והולד הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר. רבי יוסי אומר: כל שפוסל על ידי אחרים – פוסל על ידי עצמו, וכל שאין פוסל על ידי אחרים – אין פוסל על ידי עצמו. אמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה למדינת הים, ואמרו לו: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, ואמרו לה: 'מתה אשתך', ונשא את אחותה, והלכה לה למדינת הים, והרי כלן ממשמשות ובאות, הראשונה אשתו,

לא עשה כלום. רבי מאיר אומר: חולצת מן הקטן, נפסלה מזה ומזה, בא זה ובצל, בא זה ובצל – נפסלה משניהם. רבי שמעון אומר: הראשון יקים והשני יוציא. אם ביאת הראשון ביאה – אין ביאת השני ביאה, שאין ביאה אחר ביאה, ואם ביאת הראשון ביאה – אין ביאת השני ביאה.

יב. בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, וחזר ובא על צרתה – פוסל על ידי עצמו. רבי שמעון אומר: לא פסל, שאם ביאתו על הראשונה ביאה – אין ביאתו על השנייה ביאה, שאין ביאה אחר ביאה. אין ביאתו על הראשונה ביאה – אין ביאתו על השנייה ביאה. במה דברים אמורים? בביאת בן תשע שנים ויום אחד, אבל חרש שוטה וקטן שבעלו – קנו ופטריו את הצרות.

יג. שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו, נשיהם פטורות מן החליצה. זה הכלל, כל ביאה שצריכה דעת – אינה ביאה, שאין צריכה דעת – הרי זו ביאה.

מסכת יבמות פרק שנים עשר

א. רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו, שנאמר (ויקרא יח, יז): "וערות אשת אביך לא תגלה" וגו'. ולהלן הוא אומר (דברים כג, א): "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו", ואומר (שם כב, יט): "ולו תהיה לאשה" וגו'. הגיורת שנתגירו בניה עמה – לא חולצין ולא מיבמין, היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן שלא בקדשה, ולא חולצין ולא מיבמין, ואין חיבין משום אשת אח. היתה הורתן שלא בקדשה ולדתן בקדשה – או חולצין או מיבמין, אבל חיבין משום אשת אח. היתה הורתן ולדתן בקדשה – הרי הם כישוראל לכל דבר.

ב. חמש נשים שנתעברו ולדותיהן והגדילו התעורבות, ונשאו נשים ומתו. מקצתן אחין ומקצתן אין אחין – האחין חולצין. שאין אחין – מיבמין. מקצתן כהנים

ומקצתן אין כהנים. הכהנים – חולצין. ושאין כהנים – מיבמין. מקצתן אחין ומקצתן כהנים – חולצין ולא מיבמין. ספק שהיא אמו ספק שהיא בתו, ספק שהיא אחותו – חולצין ולא מיבמין. זה הכלל, כל הספקות ביבמה – חולצין ולא מיבמין.

ג. כיצד חולץ אדם לאמו מספק? אמו ואשה אחרת, להן שני זכרים, וחזרו וילדו שני זכרים במחבא, ובא בנה של זו ונשא אמה של זה, ומת בלא בנים – זה חולץ לשתייהן וזה חולץ לשתייהן, נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק. כיצד חולץ אדם לאחותו מספק? אמו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות, חזרו וילדו שתי נקבות במחבא, ובא אחיהם שלא מאותה האם ונשאו ומתו בלא בנים – זה חולץ לשתייהן, וזה חולץ לשתייהן, נמצא, אדם זה חולץ לאחותו מספק. כיצד חולץ אדם לבתו מספק? אשתו ואשה אחרת שילדו שתי נקבות במחבא, ובא אחיהם ונשאו, ומתו בלא בנים – חולץ לשתייהן, נמצא אדם זה חולץ לבתו מספק, וזה חולץ לבתו מספק.

ד. כהנת שנתעברו ולדה בולד שפחתה – אין אוכלין במורם מקדשי הקדשים, שאין עבדי כהנים אוכלין במורם מקדשי הקדשים. אבל אוכלין במורם מקדשים קלים, שעבדי כהנים אוכלין מהם, שניהם יוצאין לגרן וגוטלין חלק אחד, שאין נוהגין לעבד אלא אם כן היה רבו עמו. רבי יוסי אומר: יכול לומר לו: 'אם ברשות רבי כהן אני' – תן לי ברשות רבי! ואם לאו – תן לי ברשות עצמי. הגדילו התעורבות ושחררו זה את זה – אינן אוכלין בתרומה מקדשים קלים, שאין הורים אוכלין מהן. רבי יהודה אומר: מוכר את התרומה ולוקח בדמיה חלין; שכל שאינו אוכל קדשי אחרים – אינו אוכל קדשי עצמו.

ה. מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים, ונשאת וילדה, ואין ידוע אם בחזקת הראשון הוא – הרי הוא בנו של

באנפליא של עור. והחולצת מן הגדול – בין עומד בין יושב, בין מטה. והחולצת מן הסומא – חליצתה כשרה. אבל במנעל הנפרס, ואינו חופה את רב הרגל, בסנדל שנפחת ואינו מקבל רב הרגל, ובסמיכות הידים, ובאנפליא של בגד, וחולצת מן הקטן – חליצתה פסולה. אמר רבי יהודה: אילו ראה רבי אליעזר בסנדל של עץ, עכשו היה אומר עליו: 'הרי הוא כסנדל לכל דבר'. אמר רבי יוסי: מצאתי זקן אחד מנציבין, נמתי לו: 'כלום אתה בקי ברבי יהודה בן בתירה? אמר לי: 'הן! ועל שלחני היה תדיר'. אמרתי לו: 'ראית כשהוא חולץ מימיו? נם לי: 'הן! נמתי לו: 'במה ראיתו, במנעל או בסנדל? נם לי: 'כךי חולצין במנעל? אמרתי לו: 'אם כן, מה ראה רבי מאיר לומר: חלצה במנעל – חליצתה כשרה? רבי יעקב אומר משמו: מודה היה רבי מאיר, שחולצין במנעל לכתחלה.

ט. קטנה שחלצה – תחלץ משתגדיל. אם לא חלצה – חליצתה פסולה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אם לא חלצה – חליצתה כשרה. נשטמו לו רצועות מנעל וסנדל, או שנשטמו רוב הרגל – חליצתה פסולה. אם רצה לחזור – לא יחזור. חלצה ולא רקקה, ולא קראה – חליצתה כשרה. אם רצה להחזיר – לא יחזיר. רקקה ולא קראה ולא חלצה – חליצתה פסולה. קראה אבל לא רקקה ולא חלצה – לא עשה כלום, ויכול לחזור.

י. חליצה מטעת – כשרה. חלץ לה, הוא מתכונן והיא אינה מתכוננת. היא מתכוננת והוא אין מתכונן – חליצתה פסולה. חליצה

ראשון. ואם בחזקת השני הוא – הרי הוא בנו של השני. ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון, הכה את זה וחזר והכה את זה, קלל את זה וחזר וקלל את זה – הרי זה פטור. הכה שניהם כאחד, קלל שניהם כאחד – חייב. רבי יהודה אומר: המכה את אביו ואת אחר כאחת – פטור. המקלל את אביו ואת אחר כאחת – חייב. היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני – הן לא חולצין ולא מיבמין, וכן הוא להן – לא חולץ ולא מיבם. היו לו אחין מן הראשון, ואחין מן השני שלא מאותה האם – הוא להן חולץ ומיבם, והן לו – אלו חולצין ואלו מיבמין.

ו. האשה שיצא עליה שם רע – ולדות כשרין, מפני שהן בחזקת הבעל. רבי יהודה אומר: שניהן מבית אב אחד – נוטלין חלק אחד.

ז. מצות חליצה בשלשה, שיהו יודעין לקרות כעין דינים. רבי יהודה אומר: בחמשה. אמר רבי אליעזר ברבי שמעון: מעשה וחלצה לפני רבי שמעאל ביחיד בלילה.

ח. חלצה בסנדל שנפחת¹ ומקבל את רב הרגל, במנעל שנפרס² וחופה את רב הרגל, בסנדל של שעם³, בסנדל של סיב⁴, ובקב הקטע⁵, במוק⁶, ובסמיכת הרגלים⁷,

¹ מן הסנדל אבל עודנו מקבל את רב הרגל.

² שנקרע קצת.

³ קליפי עץ הנקרא גמא.

⁴ עקר ושרש.

⁵ אדם שנקטעו רגליו, והוא הולך על ידי, ומשים את ידיו ופאתי רגליו בבתים של עור, בכתוכות עץ חקוקות כמו קב.

⁶ נעל של לבד, והוא קשה ומגן.

⁷ חתיכות העץ החקוקות כדי להשים בהן את פאתי רגליו ולסמכן – חליצתו כשרה.

⁸ הינו שהנעל היתה של בגד אף היתה מכסה ומחפה בשל עור.

מעשית, בבית דין של ישראל - כשרה.
בבית דין של עובדי כוכבים - פסולה.
בעובדי כוכבים היו חובטין אותו,
ואומרים לו: 'עשה מה שרבי פלוני אומר
לך'.

יא. חולצין לאשה אף על פי שאין מכירין
אותה, ממאנין לאשה אף על פי שאין
מכירין אותה, לפיכך האשה שאמרה:
'חלצתי' - תביא ראיה לדבריה. 'מאנתי' -
תביא ראיה לדבריה.

יב. בראשונה היו כותבין שטר חליצה:
קרבת לקדמנא ושרת סינייה מרגליה
דימינא⁹, ורקת קדמנא רק דמתחזיא,
ואמרת¹⁰ (דברים כה, ט): "ככה יעשה וגו'".
רבי שמעון אומר משום רבי עקיבה:
חליצה מעכבת ואין ריקנה מעכבת. רבי
שמעון בן אלעזר אומר: הואיל ולא רצה
להקים לאחיו שם בישראל, יבא ויטל לו
השם תחת השם (דברים כה, י): "ונקרא שמו
בישראל וגו'".

יג. מצוה בדינים ולא מצוה בתלמידים.
רבי יהודה אומר: מצוה על כל העומדין
לומר - "חלוץ הנעל"; שלש פעמים! אמר
רבי יהודה: מעשה והיינו יושבין לפני רבי
טרפון, ואמר לנו: 'ענו כלכם - חלוץ
הנעל, חלוץ הנעל, חלוץ הנעל'.

⁹ קרבה לפנינו, והתירה נעלו הימנית מעל
רגלו.

¹⁰ ורקקה לפנינו רק שנראה, ואמרה.

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

נשא את-ראש בני גרשון גם-הם לבית אבתם למשפחתם: קביל ית חושבן בני גרשון אף אנון לבית אבתהון לנרעתהון:

נשא את ראש בני גרשון גם הם — כמו שצויתיו על בני קהת, לראות כמה יש שהגיעו לכלל עבודה.

מבן שלשים שנה ומעלה עד בן-חמשים שנה תפקד אותם כלי-הבא לצבא צבא לעבד עבדה באהל מועד: מבר תלתין שנים ולעילא עד בר חמשים שנים תמני תהון כל דאתי לחילא חילא למפלח פולחנא במשכן זמנא:

זאת עבדת משפחת הגרשני לעבד ולמשא:

דין פולחן נרעית גרשון למפלח ולמשל:

ונשאו את-יריעת המשכן ואת-אהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר-עליו מלמעלה ואת-מסך פתח אהל מועד: ויטלון ית יריעת משכנא וית משכן זמנא חופאיה וחופאיה דססגונא דעלוהי מלעילא וית פרסא דתרע משכן זמנא:

את יריעת המשכן — עשר המתנות. ואת אהל מועד — יריעות עזים העשויות לאהל עליו. מכסהו — עורות אילים מאדמים. מסך פתח — וילון המזרחי.

ואת קלעי הקצר ואת-מסך ו פתח ו שער הקצר אשר על-המשכן ועל-המזבח סביב ואת מיתריהם ואת כל-כלי עבדתם ואת כל-אשר יעשה להם ועבדו: וית סרדי דרתא וית פרסא דמעלנא דתרע דרתא דעל משכנא ועל מדבקה סחור סחור וית אטוניהון וית כל מגי פולחנהון וית כל דיתמסר להון ויפלחון:

אשר על המשכן — כלומר, הקלעים והמסך של חצר, הסוככים ומגנים על המשכן ועל מזבח הנחשת סביב. ואת כל אשר יעשה להם — כתרומות: "ות כל די יתמסר להון", לבני גרשון.

על פי אהרן ובניו תהיה כל-עבדת בני הגרשני לכל-משאם ולכל עבדתם ופקדתם עליהם במשמרת את כל-משאם: על מימר אהרן ובנוהי יחי כל פולחן בני גרשון לכל מטולהון ולכל פולחנהון ותמנון עליהון במשרא ית כל מטולהון:

על פי אהרן ובניו — ואיזה מהבנים ממנה עליהם "ביד איתמר בן אהרן הכהן".

זאת עבדת משפחת בני הגרשני באהל מועד ומשמרתם ביד איתמר בן-אהרן הכהן: דין פולחן נרעית בני גרשון במשכן זמנא ומשרתהון בידי דאיתמר בר אהרן כהנא:

בני מרגי למשפחתם לבית-אבתם תפקד אתם:

בני מרגי לנרעתהון לבית אבתהון תמני תהון:

מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן-חמשים שנה תפקדם כלי-הבא לצבא לעבד את-עבדת אהל מועד: מבר תלתין שנים ולעילא ועד בר חמשים שנים תמני תהון כל דאתי לחילא למפלח ית פולחן משכן זמנא:

וזאת משמרת משאם לכל-עבדתם באהל מועד קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו ואדניו: ודא משרת מטולהון לכל פולחנהון במשכן זמנא דפי משכנא ועברוהי ועמודוהי וסמכוהי:

ועמודי הקצר סביב ואדניהם ויתדתם ומיתריהם לכל-כליהם ולכל עבדתם ובשמרת תפקדו את-כלי משמרת משאם: וכל מגייהון ולכל פולחנהון ובשמרת תמנון ית מגי משרת מטולהון:

ויתדתם ומיתריהם — של עמודים; שהרי יתדות ומיתרי הקלעים — במשא בני גרשון היו. ויתדות ומיתרים היו ליריעות ולקלעים מלמטה, שלא מגביהם הרום; ויתדות ומיתרים היו לעמודים סביב, לתלות בהם הקלעים בשפתם העליונה בכלונסות וקנכסין, כמו ששנויה במלאכת המשכן.

זאת עבדת משפחת בני מרגי לכל-עבדתם באהל מועד ביד איתמר בן-אהרן הכהן: דין פולחן נרעית בני מרגי לכל פולחנהון במשכן זמנא בידי דאיתמר בר אהרן כהנא:

ויפקד משה ואהרן ונשיאי העדה את-בני הקהתי למשפחתם ולבית אבתם: ומנא משה ואהרן ורבבי כנשתא ית בני קהת לנרעתהון ולבית אבתהון:

מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיָלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כָּל דְּאִתִּי לַחֲיָלָא לְפֻלְחָנָא בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא:	מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הָבָא לִצְבָּא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
וְהָיוּ מִנְּיָנֵיהוֹן לְנִרְעֻתָהוֹן תַּרְיִן אֲלָפִין שְׁבַע מֵאָה וְחֲמִשִּׁין:	וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים:
אֲלִין מִנְּיָנֵי נִרְעֻת קָהָת כָּל דְּפִלַּח בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא דְּמָנָא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן עַל מִימְרָא דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:	אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲנִי כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְ-הוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

שני

וּמִנְּיָנֵי בְנֵי גִרְשׁוֹן לְנִרְעֻתָהוֹן וּלְבֵית אֲבֹהֵתָהוֹן:	וּפְקוּדֵי בְנֵי גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיָלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כָּל דְּאִתִּי לַחֲיָלָא לְפֻלְחָנָא בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא:	מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הָבָא לִצְבָּא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
וְהָיוּ מִנְּיָנֵיהוֹן לְנִרְעֻתָהוֹן לְבֵית אֲבֹהֵתָהוֹן תַּרְיִן אֲלָפִין וְשִׁית מֵאָה וּתְלָתִין:	וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם אֲלָפִים וְשִׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
אֲלִין מִנְּיָנֵי נִרְעֻת בְּנֵי גִרְשׁוֹן כָּל דְּפִלַּח בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא דְּמָנָא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן עַל מִימְרָא דִּי:	אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִרְשׁוֹן כָּל־הָעֹבֵד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְ-הוָה:
וּמִנְּיָנֵי נִרְעֻת בְּנֵי מְרָרִי לְנִרְעֻתָהוֹן לְבֵית אֲבֹהֵתָהוֹן:	וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם:
מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיָלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כָּל דְּאִתִּי לַחֲיָלָא לְפֻלְחָנָא בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא:	מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הָבָא לִצְבָּא לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד:
וְהָיוּ מִנְּיָנֵיהוֹן לְנִרְעֻתָהוֹן תְּלָתָא אֲלָפִין וּמֵאָתָן:	וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתָיִם:
אֲלִין מִנְּיָנֵי נִרְעֻת בְּנֵי מְרָרִי דְּמָנָא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן עַל מִימְרָא דִּי בִידָא דְּמִשָּׁה:	אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְ-הוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:
כָּל מִנְּיָנֵי דְּמָנָא מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּרְבָרְבִי יִשְׂרָאֵל יָת לִינְאִי לְנִרְעֻתָהוֹן וּלְבֵית אֲבֹהֵתָהוֹן:	כָּל־הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
מִבֶּן תְּלָתִין שָׁנִין וְלַעֲיָלָא וְעַד בַּר חֲמִשִּׁין שָׁנִין כָּל דְּאִתִּי לְמַפְלַח פּוּלְחָן פּוּלְחָנָא וּפּוּלְחָן מִטוּל בְּמִשְׁכֵּן זְמָנָא:	מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הָבָא לַעֲבֹד עֹבֵדָה עֹבֵדָה מִשָּׂא בְּאֹהֶל מוֹעֵד:

עֹבֵדָה עֹבֵדָה – הוּא הַשִּׁיר בְּמִצְלָתִים וּכְבוֹרוֹת, שֶׁהִיא עֹבֹדָה לַעֲבֹדָה אַחֲרָת. וְעֹבֵדָה מִשָּׂא – כְּמִשְׁמְעוּ.

וְהָיוּ מִנְּיָנֵיהוֹן תְּמָנִיָּא אֲלָפִין וְחֲמִישׁ מֵאָה וּתְמָנִין:	וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים:
עַל מִימְרָא דִּי מָנָא יְתָהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה גָּבֵר גָּבֵר עַל פּוּלְחָנִיה וְעַל מִטוּלִיה וּמִנְּיָנֵיהִי דְּפָקִיד יְיָ יְת מִשָּׁה:	עַל־פִּי יְ-הוָה פָּקַד אוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֹבֲדוֹתוֹ וְעַל־מִשְׁאֹו וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְ-הוָה אֶת־מֹשֶׁה:

וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה – וְאוֹתָן הַפְּקָדִים הָיוּ בְּמִצְוָה מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים.

שלישי

וּבִידְבָר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:
צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ מִן־הַמִּחֲנֶה כָּל־צְרוּעַ וְכָל־זָב וְכָל טָמֵא לְנַפְשׁוֹ:	פָּקִיד יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ מִן מִשְׁרִיתָא כָּל דְּסָגִיר וְכָל דְּדָאִיב וְכָל דְּמִסָּאב לְטָמִי נַפְשָׁא:

צוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר – פֶּרֶשֶׁה זֶה נֶאֱמָרָה בַּיּוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן. וְשִׁמוּנָה פְּרָשִׁיּוֹת נֶאֱמָרוּ בּוֹ בַּיּוֹם, כִּדְאִיתָא בְּמִסְכַּת גִּטִּין בְּפֶרֶק 'הַנִּזְקִין'. וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּחֲנֶה – שְׁלֹשׁ מִחֲנוֹת הָיוּ שֵׁם בְּשַׁעַת חֲנֻכָּתוֹ. תוֹךְ הַקְּלָעִים הִיא מִחֲנֶה שְׂכִינָה; חֲנֻכַּת הַלְוִיִּם סְבִיב, כְּמוֹ שֶׁמְפֹרָשׁ בְּפֶרֶשֶׁת 'בְּמִדְבַר סִינִי', הִיא מִחֲנֶה לְוִיָּה; וּמִשָּׁם וְעַד סוּף מִחֲנֶה הַדְּגֻלִּים, לְכָל אַרְבַּע הָרוּחוֹת, הִיא מִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. הַצְּרוּעַ נִשְׁפָּלַח חוּץ לַמִּחֲנֶה; הַזָּב מֵתָר בְּמִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁלַח מִן מִחֲנֶה לְוִיָּה; וּמִשָּׁם וְעַד סוּף מִחֲנֶה הַדְּגֻלִּים, לְכָל אַרְבַּע הָרוּחוֹת, הִיא מִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל. הַצְּרוּעַ נִשְׁפָּלַח חוּץ לַמִּחֲנֶה; הַזָּב מֵתָר בְּמִחֲנֶה יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁלַח מִן

השמים; וטמא לנפש מתר אף בשל לונה, ואינו משלח אלא משל שכינה. וכל זה דרשו רבותינו מן המקראות במסכת פסחים. **טמא לנפש** – 'דמסאב לטמי נפשא דאנשא', אומר אני שהוא לשון עצמות אדם בלשון ארמי. והרבה יש בבראשית רבה, "אדריאנוס שחיק טמא", שחיק עצמות.

מזכר עד נוקבא תשלחון למברא למשריתא תשלחוננון
ולא יסאבון ית משריתהון דשכינתי שריא ביניהון:

ויעשוֹכֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה
כְּאֲשֶׁר דָּבַר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

ויַדְבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מַכְלִיחַטָּאת
הָאֲדָם לְמַעַל מַעַל בִּי־הוָה וְאֲשַׁמָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא:

למעל מעל בה' – הרי חזר וכתב כאן פרשת גזל ונשבע על שקר, היא האמירה בפרשת 'ויקרא': "ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו" וגומר; ונשנית כאן בשביל שני דברים שנתחדשו בה: האחד, שקטב "והתנדו", לומר שאינו חייב חמש ואשם על פי עדים, עד שיודה בדבר; והשני – על גזל הגר, שהוא נתון לפהגים.

והתנדו את־חטאתם אשר עשו והשיב את־אשמו
בראשו וחימישתו יסף עליו ונתן לאשר אשם לו:

את אשמו בראשו – הוא הקרן שנשבע עליו. לאשר אשם לו – למי שנתחייב לו.

ואם־אין לאיש גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאֲשָׁם אֵלָיו הָאֲשָׁם הַמּוֹשֵׁב
לִי־הוָה לִפְתָּן מִלִּבָּד אֵיל הַכִּפָּרִים אֲשֶׁר יַכְפֹּרֻבוּ עָלָיו:

ואם אין לאיש גאל – שמת התובע שהשביעו, ואין לו יורשים. **להשיב האשם אליו** – כשנמלך זה להתנדות על עונו. ואמרו רבותינו: וכי יש לה אדם בישראל שאין לו גואלים, או אח או בן אח, או שאר בשר הקרוב ממשפחת אביו למעלה, עד יעקב אלא זה הגר שמת ואין לו יורשים. **האשם המושב** – זה הקרן והחמש לה' **לפתן** – קנאו השם, ונתנו לפתן שבאותו משמר. **מלבד איל הכפרים** – האמור ב'ויקרא' שהוא צריך להביא.

וכל־תרומה לכל־קדשי בני־ישראל אשר־יקריבו
לפתן לו יהיה:

וכל תרומה וגומר – אמר רבי ישמעאל: וכי תרומה מקריבין לפתן וכלא הוא המסור אחריה לבית הגרנות ומה תלמוד לומר: **אשר יקריבו לפתן** אלו הכפורים, שנאמר בהם: "תביא בית ה' אֶ־ל־ה'יד", ואיני יודע מה יעשה בהם; תלמוד לומר: **לפתן לו יהיה**, כא הכתוב ולמד על הכפורים שיהיו נתנין לפתן.

ואיש את־קדשיו לו יהיו איש אשר־יתן לפתן לו
יהיה:

ואיש את קדשיו לו יהיו – לפי שנאמרו מתנות כהנה ולונה, יכול יבואו ויטלו בנרוע תלמוד לומר: **ואיש את קדשיו לו יהיו**, מגיד שטובת הנאתן לבעלים. ועוד מדרשים דרשו בו בספרי. ומדרש אגדה: **ואיש את קדשיו לו יהיו** – מי שמעבב מעשרותיו ואינו נותן, לו יהיו המעשרות; סוף שאין שדהו עושה אלא אחד מעשרה שהיתה למודה לעשות. **איש אשר יתן לפתן** – מתנות הראויות לו. לו יהיה – ממון הרבה.

רביעי
פרשת הסוטה

ויַדְבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי־
תִּשְׁטֶה אִשְׁתּוֹ וּמַעְלָה בּוֹ מַעַל:

איש איש כי תשטה אשתו – מה כתוב למעלה מן הענין "ואיש את קדשיו לו יהיו": אם אתה מעבב מתנות הפתן, סייד שתצטרך לבא אצלו להביא לו את הסוטה. **איש איש** – ללמדך שמועלת בשנים: ב"איש מלחמה" שלמעלה, ואישה מלמטה. **כי תשטה אשתו** – שנו רבותינו: אין המנאפין נואפין עד שתפגס בהן רוס שטות, דכתיב: **כי תשטה**, וכתוב בו: "נואף אשה חסר לב". ופשוטו של מקרא, **כי תשטה**, תט מדרכי צניעות ותתקדש בעיניו, כמו: "שטה מעליו ונעבור"; "אל ישט אל דרכיה לפר". **ומעלה בו מעל** – ומהו המעל ושכב איש אתה.

ושכב איש אתה שכבת־זרע ונעלם מעיני אישה
ונסתרה והיא נטמאה ועל אין בה והוא לא נתפשטה:

וישכוב גבר יתה שכבת זרעא ויהי מכוסא מעיני בעלה
ומטמרא והיא מסאבא וסהיד לית בה והיא לא אתאחדת:

וְשָׁכַב אִישׁ – פָּרַט לְקַטֹּן וּמִי שְׁאַיִנוֹ אִישׁ. אֹתָהּ – שְׁכִיבְתָּהּ פּוֹסְלַת אוֹתָהּ, נָאִין שְׁכִיבַת אַחֲוָתָהּ פּוֹסְלַת אוֹתָהּ כַּמְעָשָׂה בְּשֵׁמִי אֲחִיּוֹת שֶׁהָיוּ דּוֹמוֹת זֶז לְזֶז. **וְנִעְלַם מֵעֵינַי אִישָׁה –** פָּרַט לְסוּמָא. הָא אִם הָיָה רוֹאֶה וּמַעֲמָעַם, אֵין הַמִּים בּוֹדְקִין אוֹתָהּ. **וְנִסְתָּרָה –** שְׁעוֹר שְׁתַּרְצָא לְטַמְּאָת בִּיאָהּ. **וְעַד אֵין בָּהּ –** הָא אִם יֵשׁ בָּהּ אֶפְלוּ עַד אֶחָד שְׁאֵמֶר נְטַמְּאָת, לֹא הָיְתָה שׁוֹתָהּ. **וְעַד אֵין בָּהּ –** בְּטַמְּאָה; אֲבָל יֵשׁ עֲדִים לְסִתְיָהּ. **נִתְפָּשָׂה –** נֶאֱנָסָה, כְּמוֹ: "וַתִּפְשֹׁה וַשְּׁכַב עִמָּה".

וְעָבַר עָלָיו רוּחַ-קִנְיָאָה וְקִנְיָא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהָיָה נְטַמְּאָה אוֹ- עָבַר עָלָיו רוּחַ-קִנְיָאָה וְקִנְיָא אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לֹא נְטַמְּאָה:
וְעָבַר עָלָיו – קָדַם לְסִתְיָהּ. **רוּחַ קִנְיָאָה וְקִנְיָא –** פָּרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ לְשׁוֹן הַתְּרָצָה, שְׁמִתְרָה בָּהּ: אֵל תִּסְתְּרֵי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי. **וְהָיָה נְטַמְּאָה אוֹ עָבַר עָלָיו וְגוֹמֵר –** כְּלוּמֵר: הוּא הַתְּרָה בָּהּ, וְעָבְרָה עַל הַתְּרָאָתוֹ, נָאִין יָדוּעַ אִם נְטַמְּאָה אִם לֹאוּ.

וְהָבִיָא הָאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ אֶל-הַכֹּהֵן וְהָבִיָא אֶת-קֶרְבְּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירֵת הָאִיפָה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא-יֵצֵק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלָיו לִבְנָה כִּי-מִנְחַת קִנְיָאָה הִוא מִנְחַת זִכְרוֹן מִזִּבְחֵי עֹזֶן:
וַיְבִיֵא גוֹבְרָא יֵת אֶתְתִּיהָ לְזֶז כֶּהֱנָא וַיְבִיֵא יֵת קוֹרְבָנָה עָלָה חֵד מִן עֲשָׂרָא בִתְלַת סָאִין קֶמַח שְׁעָרִין לֹא יִרִיק עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבִנְיָא אֲרִי מִנְחַת קִנְיָאָה הִוא מִנְחַת דִּזְכְּרָנָא מִדְּכֶרֶת חוּבִין:

קֶמַח – שְׂלֵא יְהֵא מִסְלַת. **שְׁעָרִים –** וְלֹא חֲסִים: הִיא עֲשֻׁתָּה מַעֲשָׂה בְּהֶמָּה, וְקֶרְבְּנָה מֵאֵכֶל בְּהֶמָּה. **לֹא יֵצֵק עָלָיו שֶׁמֶן –** שְׂלֵא יְהֵא קֶרְבְּנָה מְהֵדֵר, שֶׁשֶׁשֶׁמֶן קְרוֹי 'אוֹר', וְהִיא עֲשֻׁתָּה בַחֲשֹׁךְ. **וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה –** שְׁהֶאֱמָהוּת נִקְרָאוֹת לְבִנְיָא, שְׁנַאֲמֵר: "אֵל גִּבְעַת הַלְבוּנָה", וְהִיא פָּרָשָׁה מִדְּרָכִיקוֹן. **כִּי מִנְחַת קִנְיָאָה הִוא –** הַקֶּמַח הַזֶּה; **קֶמַח לְשׁוֹן זֶכֶר. מִנְחַת קִנְיָאָה –** מְעוֹרְרַת עָלֶיהָ שְׁמִי קִנְיָאוֹת: קִנְיָאָה הַמְּקוּם, וְקִנְיָאָה הַבְּעַל.

וְהַקְרִיב אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהַעֲמִידָהּ לִפְנֵי-יְ-הוָה:
וַיַּקְרִיב יֵתָה כֶּהֱנָא וַיַּקְרִיבָהּ קָדָם יְיָ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיָּמִים קִדְשִׁים בְּכָל־תָּרֶשׁ וּמִן-הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בַקֶּרֶקַע הַמִּשְׁפָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל-הַמִּיָּם:
וַיִּסַּב כֶּהֱנָא מִי כִיּוֹר בְּמָאן דְּחִסְפָּה וּמִן עֶפְרָא דִּיהִי בְּאִיסוּדִי מִשְׁפָּנָא יִסַּב כֶּהֱנָא וַיִּתֵּן לְמִיָּא:

מִיָּם קִדְשִׁים – שֶׁקִּדְשׁוּ בְּכִיּוֹר. **לִפִּי שְׁנַעֲשָׂה הַכִּיּוֹר מִנְחָשֶׁת מִרְאוֹת הַצּוֹבָאוֹת.** וְזֶז פָּרָשָׁה מִדְּרָכִיקוֹן, שֶׁהָיוּ נִבְעָלוֹת לְבַעֲלֵיהֶן בְּמַצְרִים מִסַּת הַתְּפִיחַ, וְזֶז קֶלְקֵלָה לְאַחֵר; **תִּבְדֹּק בּוֹ. בְּכָל־תָּרֶשׁ –** הִיא הַשְּׁקֵתָה אֶת הַנוֹאֵף יֵין מִשְׁבַּח בְּכוֹסוֹת מִשְׁבָּחִים, לְפִיכָף תִּשְׁתָּה מִיָּם הַמִּרִים בְּמַקְדָּה בְּזוּיָה שֶׁל חֶרֶס.

וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה לִפְנֵי-יְ-הוָה וּפָרַע אֶת-רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל-כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּכְרוֹן מִנְחַת קִנְיָאָה הִוא וּבִגְדֵי הַכֹּהֵן יִהְיוּ מִי הַמִּרִים הַמְּאֻרָּרִים:
וַיִּקִּים כֶּהֱנָא יֵת אֶתְתָּא קָדָם יְיָ וַיִּפְרַע יֵת רִישָׁא דְּאֶתְתָּא וַיִּתֵּן עַל יְדֵהָ יֵת מִנְחַת דְּכֶרֶנָא מִנְחַת קִנְיָאָה הִיא וּבִגְדֵי דְּכֶהֱנָא יִהְיוּ מִיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא:

וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן וְגוֹמֵר – וְהָלֹא כָּכָר נֶאֱמֵר: "וְהַעֲמִידָהּ לִפְנֵי ה'" אֲלֵא מִסִּיעִין הָיוּ אוֹתָהּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, כְּדִי לִיגְעָה, וַתִּשְׂרַף דַּעְתָּהּ וַתּוֹדֶה. **וּפָרַע –** סוֹמֵר אֶת קְלִיעַת שְׁעָרָה כְּדִי לְבִזּוֹתָהּ. מִכָּאן לְבִנְיָא יִשְׂרָאֵל, שְׁגָלוּי הָרָאשׁ גָּבִיא לָהֶן. **לִפְנֵי ה' –** בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, הוּא שְׁעַר הַעֲזָרָה הַמְּזוֹרָחִי, דְּרָף כָּל הַנִּנְכָּסִים. **וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ –** לִיגְעָה, אוֹלִי תִשְׂרַף דַּעְתָּהּ וַתּוֹדֶה, וְלֹא יִמְחָה שֵׁם הַמִּיחָד עַל הַמִּים. **הַמִּרִים –** עַל שֵׁם סוּפֹן, שֶׁהֵם מְרִים לָהּ. **הַמְּאֻרָּרִים –** הַמְּחַסְרִים אוֹתָהּ מִן הָעוֹלָם, לְשׁוֹן "סִלּוֹן מִמְּאִיר". וְלֹא יִתֵּן לְפָרֶשׁ 'מִיָּם אֲרוּרִים', שֶׁהָיוּ קְדוּשִׁים הֵן; וְלֹא 'אֲרוּרִים' כְּתִבּ הַכְּתוּב, אֲלֵא "מְאֻרָּרִים" אֶת אַחֲרִים. וְאַף אוֹנִקְלוֹס לֹא תִרְגֵּם 'לִיטִיא', אֲלֵא "מְלֻטְטִיא", שְׁמִרְאוֹת קֶלְקֵלָה בְּגוּפָה שֶׁל זֶז.

וְהַשְׁבִּיעַ אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְאָמַר אֶל-הָאִשָּׁה אִם-לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם-לֹא שְׁטִית טַמְּאָה תַּחַת אִישׁךָ הַנָּקִי מִמֵּי הַמִּרִים הַמְּאֻרָּרִים הָאֵלֶּה:
וַיּוֹמֵר יֵתָה כֶּהֱנָא וַיִּימַר לְאֶתְתָּא אִם לֹא שָׁכִיב גִּבְרַי יִתִּיךְ וְאִם לֹא סְטִית לְאַסְתָּאבָּא בְּרַי מִבְּעַלִּיךְ הָיוּ זִכְרָא מִמִּיָּא מְרִירִיא מְלֻטְטִיא הָאֵלִין:

וְהַשְׁבִּיעַ וְגוֹמֵר – וְמָה הִיא הַשְׁבּוּעָה אִם לֹא שָׁכַב הַנָּקִי; הָא אִם שָׁכַב, הַנָּקִי [סְפָרִים אַחֲרִים: לֹא תִנְקִי], שְׁמַכְלִל לָאוּ אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן; אֲלֵא שְׁמַצְנָה לְפָתֵחַ כְּדִינִי נִפְשׁוֹת תַּחֲלָה לְנִכּוֹת.

וְאֵת כִּי שְׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נְטַמְּאָת וַיִּתֵּן אִישׁ בְּיָדְךָ אֶת-שְׁכָבְתּוֹ מִבְּלַעַד־י אִישׁךָ:
וְאֵת אֲרִי סְטִית בְּרַי מִבְּעַלִּיךְ וְאֲרִי אֶסְתָּאבָּת וַיִּהֲב גִּבְרַי בִּידְךָ יֵת שְׁכָבְתִּיהָ בְּרַי מִבְּעַלִּיךְ:

וְאֵת כִּי שְׁטִית – "כִּי" מִשְׁמַשׁ בְּלִשׁוֹן "אִם".

וְהַשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה יִתֵּן יְ-הוָה אוֹתָךְ לְאֵלָה וּלְשִׁבְעָה בְּתוֹךְ עֲמֻךְ בִּתְּלֵי-יְ-הוָה אֶת-יִרְכָּךְ נִפְלֵת וְאֶת-בִּטְנְךָ צָבָה:
וַיּוֹמֵר כֶּהֱנָא יֵת אֶתְתָּא בְּמוֹמְתָא דְּלוֹטָא וַיִּימַר כֶּהֱנָא לְאֶתְתָּא יִתֵּן יְיָ יִתִּיךְ לְלוֹט וּלְמוֹמִי בְּגוֹ עֲמִיךְ בְּדִיתִין יְיָ יֵת יִרְכִיךְ מִסִּיא וַיִּתֵּן מַעֲכִי נִפְיחִין:

בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה – שְׁבּוּעָה שֶׁל קֶלְקֵלָה. **יִתֵּן ה' אוֹתָךְ לְאֵלָה וְגוֹמֵר –** שִׁיְהָיו הַכֹּל מְקַלְלִין בִּידְךָ, יְבוֹאֵף כְּדָרָף שָׁבָא לְפִלּוֹנִית. **וּלְשִׁבְעָה –** שִׁיְהָיו הַכֹּל נִשְׁפָּעִין בִּידְךָ: אִם לֹא, יִזָּרַע לִי כְּדָרָף שְׁאֵרַע לְפִלּוֹנִית. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהַנְחַתְּם שְׁמַכְּם לְשִׁבּוּעָה לְבַחֲרִי", שֶׁהַצְדִּיקִים נִשְׁפָּעִים בְּכַרְעֻנוֹתָ שֶׁל רְשָׁעִים. וְכֵן לַעֲנֵן הַבְּרָכָה, "וְנִבְרָכְכוּ" וְגוֹמֵר; "בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר". **אֵת יִרְכָּךְ –** בְּקֶלְקֵלָה הַקְדִּים יִרְךָ לְבִטְּנְךָ, לִפִּי שֶׁהִיא [סְפָרִים אַחֲרִים: שְׁבָה] הַתְּחִילָה בַעֲבָרָה. **צָבָה –** כְּתִרְגוּמוֹ, נִפְוָחָה.

וּבָאוּ הַמַּיִם הַמֵּאֲרָרִים הָאֵלֶּה בַּמַּעֲיָד לַצְבוֹת בְּטוֹן וּלְנֶפֶל יֶרֶךְ וְאֶמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן | אָמֵן:
וַיַּעֲלוּן מִיָּא מְלֻטְיָא הָאֵלִין בַּמַּעֲכִי לְאַפְחָא מַעֲיָן וּלְאַמְסָאָה יֶרֶךְ וְתִימָר אֶתְתָּא אָמֵן אָמֵן:

לַצְבוֹת בְּטוֹן – כְּמוֹ 'לְהַצְבוֹת בְּטוֹן'; זֶהוּ שְׁמוֹשׁ פֶּתַח שֶׁהֶלֶם"ד נְקוּדָה בּוּ. וְכֵן "לְנַחְתֶּם הַדֶּרֶךְ"; "לְרֹאוֹתְכֶם בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בָּהּ". וְכֵן לְנֶפֶל יֶרֶךְ – לְהַנְפִיל יֶרֶךְ, שֶׁהַמַּיִם מַצְבִּים אֶת הַבְּטוֹן וּמִפִּילִים אֶת הַיֶּרֶךְ. לַצְבוֹת בְּטוֹן וּלְנֶפֶל יֶרֶךְ – בְּטֹנוֹ וִירְכוֹ שֶׁל בּוֹעֵל. אוֹ אֵינוֹ אֵלָּא שֶׁל נִבְעָלָת כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אֵת יֶרֶכְךָ נָפַלְתָּ וְאֵת בְּטֹנְךָ צָבָה", הֵרִי שֶׁל נִבְעָלָת אָמֹר. אָמֵן אָמֵן – קִבְּלַת שְׁבוּעָה. "אָמֵן" עַל הָאֵלֶּה, "אָמֵן" עַל הַשְּׁבוּעָה; "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ זֶה, "אָמֵן" אִם מֵאִישׁ אֲחֵר; "אָמֵן" שְׁלֹא שְׁטִיתִי אֲרוּסָה וְנִשְׁוָאָה, שׁוֹמֶרֶת יָבָם וְכַנּוּסָה.

וְכָתַב אֶת־הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֶּפֶר וּמִחָה אֶל־מִי הַמָּרִים:
וַיְכַתּוֹב יֵת לְנֻטְיָא הָאֵלִין כֶּהֱנָא בַּסֶּפֶר וַיִּמְחֹק לְמִיָּא מְרִירִיָּא:

וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מִי הַמָּרִים הַמֵּאֲרָרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמֵּאֲרָרִים לְמָרִים:
וַיִּשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא מְרִירִיָּא מְלֻטְיָא וַיַּעֲלוּן בָּהּ מִיָּא מְלֻטְיָא לְלוֹט:

וְהִשְׁקָה אֶת הָאִשָּׁה – אֵין זֶה סֶדֶר הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁהֵרִי בַתחִלָּה מִקְרִיב מִנְחָתָה; אֵלָּא הַכְּתוּב מִבְּשָׂרָךְ, שֶׁכְּשִׁישְׁקָנָה, יָבֹאוּ בָּהּ לְמָרִים. לְפִי שְׁנֵאֲמַר 'בְּטוֹן' וְ'יֶרֶךְ', מִגִּין לִשְׁאֵר כָּל הַגּוֹף תִּלְמוּד לֹמַר: "וּבָאוּ בָּהּ", בְּכֻלָּהּ. אִם כֵּן, מֶה תִּלְמוּד לֹמַר בְּטוֹן וְיֶרֶךְ לְפִי שֶׁהֵן הַתְּחִילוֹ בַּעֲבֹרָה תַּחֲלָה, לְפִיכָךְ הַתְּחִיל מִקֶּם הַפְּרָעָנוֹת. לְמָרִים – לְהִיּוֹת לָהּ רָעִים וּמָרִים.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחָתָה הַקִּנְיָא וְהִגִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לְפָנָי יְיָ־הוֹיָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:
וַיֹּסֵב כֶּהֱנָא מִיָּדָא דְאַתְתָּא יֵת מִנְחָתָא דְקִנְיָאָתָא וִירִים יֵת מִנְחָתָא קָדָם יְיָ וַיִּקְרִיב יֵתָּהּ לְמַדְבָּחָא:

וְהִגִּיף – מוֹלִיף וּמִבִּיא מַעֲלָה וּמוֹרִיד; וְאִף הִיא מְנִיפָה עִמּוֹ, שֶׁיָּדָהּ לַמַּעֲלָה מִיָּדָהּ שֶׁל כֹּהֵן. וְהִקְרִיב אֹתָהּ – זֶה הִיא הַגָּשָׁתָה בְּקֶרֶן דְּרוֹמִית מִמְּעֵרְבִית שֶׁל מִזְבֵּחַ קוֹדֵם קְמִיצָה, כְּשֶׁאֵר מִנְחוֹת.

וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֲזַנְיָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאַחֵר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם:
וַיִּקְמֹץ כֶּהֱנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ וַיִּסִּיק לְמַדְבָּחָא וּבִתְרָא כֵּן יִשְׁקִי יֵת אֶתְתָּא יֵת מִיָּא:

אֲזַנְיָתָהּ – הוּא הַקִּמֵּץ, שֶׁעַל יָדֵי הַקְטָרְתּוֹ – הַמִּנְחָה בָּאָה לְזָכְרוֹן לְגָבוֹהַ.

וְהִשְׁקָה אֶת־הַמַּיִם וְהִיתָה אִם־נִטְמָאָה וְתִמְעַל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמֵּאֲרָרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בְּטֹנָה וְנִפְלָה יֶרֶכָהּ וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקֶרֶב עַמָּה:
וַיִּשְׁקִינָה יֵת מִיָּא וְתִהִי אִם אִסְתָּאכַת וְשִׁקְרָת שִׁקְרָא בְּבַעֲלָהּ וַיַּעֲלוּן בָּהּ מִיָּא מְלֻטְיָא לְלוֹט וַיִּפְחֹן מַעֲהָא וְתִתְמַסִּי יֶרֶכָהּ וְתִהִי אֶתְתָּא לְלוֹטָא בְּגוֹ עַמָּה:

וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם – לְרִבּוֹת שָׂאם אֶמְרָה "אֵינִי שׁוֹמֶרֶת" לְאַחֵר שְׁנִמְסָקָה הַמְּגִלָּה, מַעֲרָעֲרִין אוֹתָהּ וּמִשְׁקִין אוֹתָהּ בְּעַל כְּרֹסָה, אֵלָּא אִם כֵּן אֶמְרָה "נִטְמָאָה אֵנִי". וְצָבְתָה בְּטֹנָה וּגּוֹמֵר – אִף עַל פִּי שֶׁבִּקְלָלָהּ הַזִּכִּיר יֶרֶךְ תַּחֲלָה, הַמַּיִם אֵינֶן בּוֹדְקִין אֵלָּא כְּדֶרֶךְ כְּנִיסָתָהּ בָּהּ. וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה – כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁיתִי, שֶׁיִּהְיֶה הַכָּל אֵלִין בָּהּ. בְּקֶרֶב עַמָּה – הַפֶּרֶשׁ יֵשׁ בֵּין אֲדָם הַמִּתְגַּנֵּל בְּמָקוֹם שְׁנֹפֵר, לְאָדָם הַמִּתְגַּנֵּל בְּמָקוֹם שְׁאֵינוֹ נֹפֵר.

וְאִם־לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְיִתְרָהּ הוּא וְנִקְחָהּ וְנִנְרָעָה זָרַע:
וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה – בִּסְתִירָה זֶה. וְיִתְרָהּ הוּא – מִמָּקוֹם אֲחֵר. וְנִקְחָהּ – מִמַּיִם הַמֵּאֲרָרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָּא וְנִנְרָעָה זָרַע – אִם הִיתָה יוֹלֶדֶת בְּצֶעַר, תִּלְדַּ בְּרֹחַ; אִם הִיתָה יוֹלֶדֶת שְׁחוּרִים, יוֹלֶדֶת לְכַנִּים.

זֹאת תוֹרַת הַקִּנְיָאָתָא אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאָה:
דָּא אֲוִרִיתָא דְקִנְיָאָתָא דְתַסְטִי אֶתְתָּא בָּר מִבְּעִלָּה וְתַסְתָּאב:

אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְיָאָה וְקִנְיָאָה אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהַעֲמִיד אֶת־הָאִשָּׁה לְפָנָי יְיָ־הוֹיָה וַעֲשֵׂה לָּהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל־הַתּוֹרָה הַזֹּאת:
אוֹ גָּבֵר דְּתַעֲבֹר עָלוּהִי רוּחַ קִנְיָאָה וַיִּקְנִי יֵת אֶתְתָּמִּיה וַיִּקִּים יֵת אֶתְתָּא קָדָם יְיָ וַיַּעֲבִיד לָהּ כֶּהֱנָא יֵת כָּל אֲוִרִיתָא הַדָּא:

אוֹ אִישׁ – כְּמוֹ "אוֹ נֹדֵעַ"; כְּלוּמַר: אִם אִישׁ קִנְיָא הוּא, לִכְךָ וְהַעֲמִיד אֶת הָאִשָּׁה.

וְנִקְחָה הָאִישׁ מַעֲוֹן וְהָאִשָּׁה הִהוּא תִּשָּׂא אֶת־עֹנָהּ:
וַיְהִי זָכָא גּוֹבְרָא מַחֲוִבִין וְאַתְתָּא הִהִיא תִּקְבִּיל יֵת חוֹבָה:
וְנִקְחָה הָאִישׁ מַעֲוֹן – אִם בְּדִקּוּהַ הַמַּיִם, אֵל יִדְאָג לֹמַר: סִבְתִּי בְּמִיתָתָה; נָקִי הוּא מִן הַעֲנָשׁ. דְּבָר אֲחֵר: מִשְׁיִשְׁקָנָהּ, תִּהְיֶה אֲצִלּוֹ בְּהִתֵּר וְנִקְחָה מַעֲוֹן, שֶׁהַסּוּסָה אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ.

וַיַּדְבֵּר יְיָ־הוֹיָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי יִפְלֹא לְגִדְּרָא גִדְּרָא נָזִיר לְהַזִּיר לִי־הוֹיָה:
מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן גָּבֵר אוֹ אֶתְתָּא אָרִי יִפְרִישׁ לְמִדָּר גִּדְּרָא גִזִּיר לְמִזִּיר קָדָם יְיָ:

כי נפלא – נִפְרִישׁ. למה נסמכה פְּרִשֶׁת נזיר לפרשת סוטה לומר לה, שְׁכַל הַרְוָאָה סוּטָה בְּקִלְקוּלָהּ – נזיר עצמו מן הזין, שהוא מביא לידי ניאוף. **נדר נזיר** – אין נזירה בכל מקום אלא פְּרִישָׁה; אף כאן, שִׁפְרֹשׁ מן הזין. **להזיר לה'** – להבדיל עצמו מן הזין לשם שמים.

מגזין ושכר נזיר תמץ גיו ותמץ שכר לא ישתה וכל־משרת ענבים לא ישתה וענבים לתים ויבשים לא יאכל: **מחמר חדת ועתיק יזר חל דחמר חדת וסל דחמר עתיק לא ישתי וכל מתרות ענבין לא ישתי וענבין רטיבין ויבשין לא ייכול:**

מזין ושכר – פתגמו: "מחמר חדת ועתיק"; שהזין משכר כשהוא ישן. **וכל משרת** – לשון צביעה במים או בכל משקה. ובלשון משנה יש הרבה, "אין שורין דין וסממנים"; "נזיר ששקה פתו בגין".

כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן הזין מחרצנים ועד־זג לא יאכל: **כל יומי נזריה מכל דיתעביד מגפנא דחמרא מפרצניו ועד עצורין לא ייכול:**

חרצנים – הם הגרעינין. **זג** – הם הקלפות שמבחוץ, שהחרצנים בתוכן פענבל בזוג.

כל־ימלי גדר נזרו תער לא־יעבר על־ראשו עד־מלאת הימם אשר־יזיר לי־הנה קדש יהיה גזל פרע שער ראשו: **כל יומי גדר נזריה מספר לא יעבר על רישיה עד משלם יומיא דנזיר קדם יי קדיש יהי ירבי פירוע שער רישיה:**

קדש יהיה – השער שלו, לגזל הפרע של שער ראשו. **פרע** – נקוד פתח קטן [=סגול], לפי שהוא דבוק ל"שער ראשו", פרע של שער. ופירושו של **פרע**, גדול של שער; וכן "את ראשו לא פרע". ואין קרוי פרע פחות משלשים יום.

כל־ימי הזירו לי־הנה על־גפש מת לא יבא: **כל יומין דנזיר קדם יי על נפשת מיתא לא ייעול:**

לאביו ולאמו לאחיו ולאחתו לא־ישמא להם במתם פי גזר א־להיו על־ראשו: **לאבוהי ולאמיה לאחוהי ולאחתיה לא יסתאב להון במותהון ארי נזרא דא־להיה על רישיה:**

כל ימי נזרו קדש הוא לי־הנה: **כל יומי נזריה קדיש הוא קדם יי:**

כל ימי נזרו קדש הוא – זו קדשת הגוף מלהטמא למתים.

וכי־ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי וגלחצו: **ונארי ימות מיתא עלוהי בתפיה שלו ויסאיב ריש נזריה ויגלח רישיה ביומא דדכותיה ביומא שביעא גלחציה:**

פתע – זה אנס. **פתאם** – זה שוגג. ויש אומרים, **פתע פתאם** – דבר אחד הוא, מקרה של פתאם. וכי ימות מת עליו – באהל שהוא בו. **ביום טהרתו** – ביום הנזאתו. או אינו אלא בשמיני, שהוא טהור לגמרי תלמוד לומר: **ביום השביעי**. אי שביעי, יכול אפלו לא הנה תלמוד לומר: **ביום טהרתו**.

וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בגי יונה אלי־הכהן אלי־פתח אהל מועד: **וביומא תמינא גימי תרין שפניגין או תרין בגי יונה לנת כהנא לתרע משפן זמנא:**

וביום השמיני יבא שתי תרים – להוציא את השביעי. או אינו אלא להוציא את התשיעי קבע זמן לקרבין, וקבע זמן למקריבין. מה קרבין, הכשיר שמיני ומשמיני נהלאה, אף מקריבין, שמיני ומשמיני נהלאה.

ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על־הגפש וקדש את־ראשו ביום הקוא: **ועביד כהנא חד לחטאת וחד לעלתא וכפר עלוהי מדחב על מיתא ויקדיש ית רישיה ביומא ההוא:**

מאשר חטא על הגפש – שלא נזהר מטמאת המת. רבי אלעזר הקפר אומר: שצער עצמו מן הזין. וקדש את ראשו – לחזור ולהתחיל מגן נזירותו.

והזיר לי־הנה את־ימי נזרו והביא בבש בן־שנתו לאשם והימים הראשנים יפלו פי טמא נזרו: **ויומי קדם יי ית יומי נזריה וייתי אמר בר שתייה לאשמא ויומיא קדמאי יבטלון ארי אסתאב נזריה:**

והזיר לה' את ימי נזרו – יחזור וימנה נזירותו בתחלה. והימים הראשונים יפלו – לא יעלו מן המנן.

ונאת תורת הנזיר ביום מלאת ימי נזרו יביא אתו אלי־פתח אהל מועד: **ודא אורייתא דנזירא ביום משלם יומי נזריה גימי יתייה לתרע משפן זמנא:**

יביא אתו – יביא את עצמו; וזה אחד משלשה אתים שנהיה רבי ישמעאל דורש כן. כיוצא בו: "והשיאו אותם עון אשמה", את עצמם. כיוצא בו: "ויקבר אתו בגי", הוא קבר את עצמו.

והקריב את־קרבנו לי־הוֹה פֶּבֶשׁ בּוֹ־שָׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לַעֲלֹה וּכְבֹשָׁה אֶחָת בַּת־שָׁנָתָהּ תָּמִימָה לַחֲטָאת וְאֵיל־אֶחָד תָּמִים לַשְּׁלָמִים:	וּקְרִיב יֵת קוֹרְבָּנִיהָ קָדָם יְיָ אָמַר בַּר שְׁתִּיּה שְׁלִים חַד לַעֲלֹתָ וְאֶמְרָתָּא חָדָא בַת שְׁתִּיּה שְׁלָמָתָא לַחֲטָתָּא וּדְכַר חַד שְׁלִים לְנִכְסַת קוּדְשִׁיא:
וְסָל מִצֹּת סֵלַת חֵלֶת בְּלוּלַת בִּשְׁמֹן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁתִּים בִּשְׁמֹן וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם:	וְסָל פִּטִּיר סוֹלֶת גְּרִיצוֹן דְּפִילוֹן בַּמִּשַׁח וְאַסְפּוֹגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁיַחִין בַּמִּשַׁח וּמִנְחָתָהוֹן וְנִסְפֵיהוֹן:
וּמִנְחָתָם וְנִסְפֵיהֶם – שֶׁל עוֹלָה וּשְׁלָמִים. לְפִי שְׁהִיּוּ בְּכָלֵל, וְנִצָּאוּ לְדוֹן בְּדָבָר חֲדָשׁ, שְׁיִטְעֲנוּ לַחֶסֶם, הִתְחִזְרוּ לְכָלֵל, שְׁיִטְעֲנוּ נִסְכִּים, כְּדִין כָּל עוֹלָה וּשְׁלָמִים. חֵלֶת בְּלוּלַת וּרְקִיקֵי מִצֹּת – עֶשֶׂר מִכָּל מִין.	
והקריב הכהן לפני י־הוֹה ועָשָׂה אֶת־חֲטָאתוֹ וְאֶת־עֲלֹתוֹ:	וּקְרִיב כְּהֵנָּא קָדָם יְיָ וַיַּעֲבִיד יֵת חֲטָתִיהָ וְיֵת עֲלֹתֶיהָ:
וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים לִי־הוֹה עַל סֵל הַמִּצֹּת וְעֵשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ:	וְיֵת דְּכָרָא יַעֲבִיד נִכְסַת קוּדְשִׁיא קָדָם יְיָ עַל סֵלָא דְּפִטִּירִיא וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָּא יֵת מִנְחָתֶיהָ וְיֵת נִסְפֵיהָ:
זֶבַח שְׁלָמִים לַה' עַל סֵל הַמִּצֹּת – וְשִׁחַט אֶת הַשְּׁלָמִים עַל מִנֶּת לְקַדֵּשׁ אֶת הַלֶּחֶם. אֶת מִנְחָתוֹ וְאֶת נִסְכּוֹ – שֶׁל אֵיל.	
וּגִלְחַת הַנְּזִיר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ וּלְקַח אֶת־שַׁעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:	וּגִלְחַת נְזִירָא בְּתִרַע מִשְׁכּוֹן זִמְנָא יֵת רִישׁ נְזַרְיָה וְיִסַּב יֵת שַׁעַר רִישׁ נְזַרְיָה וַיִּתִּין עַל אִישְׁתָּא דְּתַחַת דּוּדָא דְּנִכְסַת קוּדְשִׁיא:
וּגִלְחַת הַנְּזִיר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד – יָכוֹל יִגְלַח בַּעֲזָרָה הַרִי זֶה דְּרָף בִּזְיוֹן אֵלָּא וּגִלְחַת הַנְּזִיר לְאַחַר שְׁחִיטַת הַשְּׁלָמִים, שְׁכָתוֹב בְּהוֹן "וּשְׁחִטוּ פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד". אֲשֶׁר תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים – תַּחַת הַדּוּד שֶׁהוּא מְבַשְּׁלֵן בּוֹ. לְפִי שְׁשִׁלְמֵי נְזִיר הָיוּ מִתְבַּשְּׁלִין בַּעֲזָרָה, שְׁעָרֶיהָ לְטַל הַכֹּהֵן הַזֶּרֹעַ אַחֵר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה, וּלְהִנִּיף לִפְנֵי ה'.	
וּלְקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֶּרֶע בְּשִׁלְחֹ מוֹ־הָאֵיל וְחֵלֶת מִצָּה אֶחָת מוֹ־הַסֵּל וּרְקִיקֵי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחֵר הַתְּגַלְחָתוֹ אֶת־נִזְרוֹ:	וְיִסַּב כְּהֵנָּא יֵת דְּרַעָא בְּשִׁילָא מִן דְּכָרָא וּגְרִיצָתָא פִּטִּירָתָא חָדָא מִן סֵלָא וְאַסְפּוֹג פִּטִּיר חַד וַיִּתִּין עַל יְדֵי נְזִירָא בְּתִרַע דִּיגִלְחַת יֵת נְזַרְיָה:
הַזֶּרֶע בְּשִׁלַּח – לְאַחַר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה.	
וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי י־הוֹה קָדָשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחֵר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יְיָ:	וּרִירִים יִתְהוֹן כְּהֵנָּא אֲרָמָא קָדָם יְיָ קוּדְשָׁא הוּא לְכְהֵנָּא עַל חֲזָיָא דְּאַרְמוּתָּא וְעַל שְׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָּא וּבְתִרַע כּוֹן יִשְׁתִּי נְזִירָא חֲמָרָא:
קָדָשׁ הוּא לַכֹּהֵן – הַסֵּלָה וְהַרְקִיק וְהַזֶּרֶע, תְּרוּמָה הֵן לַכֹּהֵן. עַל חֲזָה הַתְּנוּפָה – מִלְכַּד חֲזָה נְשׁוֹק הַתְּרֹאמִים לוֹ מִכָּל שְׁלָמִים, מוֹסָף עַל שְׁלָמֵי נְזִיר, הַזֶּרֶע הַזֶּה. לְפִי שְׁהִיּוּ שְׁלָמֵי נְזִיר בְּכָלֵל, וְנִצָּאוּ לְדוֹן בְּדָבָר הַחֲדָשׁ, לְהַפְרֵשֶׁת זֶרֶע, הַצֶּרֶף לְהִתְחַזְרוֹ לְכָלֵל, לְדוֹן אַף בְּחֲזָה נְשׁוֹק.	
זֹאת תֹּזַרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדָּר קָרְבָּנוֹ לִי־הוֹה עַל־נִזְרוֹ מִלְכַּד אֲשֶׁר־תַּשְׁיֵג יָדוֹ כָּפִי נִדְרוֹ אֲשֶׁר יִדָּר כּוֹן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ:	דָּא אֲוִרִיתָא דְּנְזִירָא דִּידָר קוֹרְבָּנִיהָ קָדָם יְיָ עַל נְזַרְיָה בְּרַ מְדַתְּדִבְקִי יָדֶיהָ כְּפֹם נְזַרְיָה דִּידָר כּוֹן יַעֲבִיד עַל אֲוִרִיתָא דְּנְזַרְיָה:
מִלְכַּד אֲשֶׁר תַּשְׁיֵג יָדוֹ – שָׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר עַל מִנֶּת לְגַלֵּם עַל מֵאָה עוֹלוֹת וְעַל מֵאָה שְׁלָמִים, כְּפִי... אֲשֶׁר יִדָּר כּוֹן יַעֲשֶׂה מוֹסָף עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ, עַל תּוֹרַת הַנְּזִיר, מוֹסָף וְלֹא יַחֲסֹר; שָׂאֵם אָמַר: הַרִינִי נְזִיר חֲמֵשׁ נְזִירוֹת עַל מִנֶּת לְגַלֵּם עַל שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת הַלָּלוּ, אֵין אֵנִי קוֹרָא בּוֹ "כַּאֲשֶׁר יִדָּר כּוֹן יַעֲשֶׂה".	
וַיִּדְבֹּר י־הוֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִבְרָכוּ אֶת־בָּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם:	מַלְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָוֵיהִי לְמִימַר כְּדִין תִּבְרַכּוּן יֵת בָּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּד תִּימְרוּן לַהוֹן:
אֲמֹר לָהֶם – כְּמוֹ "זְכוֹר", "שְׁמוֹר", בְּלַעַז דִּישֵׁנ"ט [disant = באַמֶּרְכֶּם ^[1]]. אֲמֹר לָהֶם – שְׁיִהִיו כָּלֶם שׁוֹמְעִים. אֲמֹר – מְלֵא: לֹא תִבְרַכְכֶּם בְּחַפְזוֹן וּבְקִלּוֹת, אֵלָּא בְּכֹנֶנָה וּבְלֵב שָׁלֵם.	
יִבְרַכְכֶּה י־הוֹה וַיִּשְׁמְרֶה:	יִבְרַכְכֶּה יְיָ וַיִּשְׁרָנֶה:
יִבְרַכְּךָ – שְׁיִתְבָּרְכוּ נִכְסֶיהָ. וַיִּשְׁמְרֶךָ – שְׁלֹא יִבְאוּ עָלֶיךָ שׁוֹדָדִים לְטַל מְמוֹנָה. שְׁהִנְחָתוֹן מִתְּנָה לְעַבְדּוֹ, אֵינּוּ יָכוֹל לְשְׁמָרוֹ מִכָּל אֲדָם; וְכִינוֹן שְׁבָאִים לְסִטִּים עָלָיו וְנוֹטְלִין אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ, מָה הִנָּאָה יֵשׁ לוֹ בְּמִתְּנָה זֹא אֲכָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא הַנּוֹחַן, הוּא הַשּׁוֹמֵר. וְהַרְבֵּה מְדַרְשִׁים דְּרָשׁוּ בּוֹ בְּסִפְרֵי.	
יָאֵר י־הוֹה וַיִּשְׁמְרֵה וַיִּחַנֶּה:	יִנְהַר יְיָ שְׁכִינָתֶיהָ לְוַתֵּךְ וִירַחֲמִים יִתֵּךְ:
יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ – יִרְאֶה לָּךְ פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, פָּנִים צְהֵבוֹת. וַיִּחַנֶּךָ – יִתֵּן לָּךְ סֵן.	

<p>יִשְׂאָה יִי-הִנֵּה פָּנִיו אֵלַיָּה וְיָשֹׁם לִי שָׁלוֹם:</p>	<p>יִשְׂאָה יִי-הִנֵּה פָּנִיו אֵלַיָּה וְיָשֹׁם לִי שָׁלוֹם:</p>
<p>יִשְׂאָה ה' פָּנִיו אֵלַיָּה – יִכְבֹּשׁ כְּעֶסוֹ.</p>	<p>יִשְׂאָה ה' פָּנִיו אֵלַיָּה – יִכְבֹּשׁ כְּעֶסוֹ.</p>
<p>וְשָׁמוּ אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:</p>	<p>וְשָׁמוּ אֶת-שְׁמִי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם:</p>
<p>וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי – יִכְרְכֹם בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם – לִישְׂרָאֵל, וְאֶסְכִּים עִם הַכֹּהֲנִים. דָּבָר אַחֵר: וְאֲנִי אֲבָרְכֶם, לַכֹּהֲנִים.</p>	<p>וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי – יִכְרְכֹם בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ. וְאֲנִי אֲבָרְכֶם – לִישְׂרָאֵל, וְאֶסְכִּים עִם הַכֹּהֲנִים. דָּבָר אַחֵר: וְאֲנִי אֲבָרְכֶם, לַכֹּהֲנִים.</p>
<p>חֲמִישִׁי</p>	<p>חֲמִישִׁי</p>
<p>וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְלֹךְ אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וַיִּמְשְׁחֵם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:</p>	<p>וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְלֹךְ אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כְּלָיו וַיִּמְשְׁחֵם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם:</p>
<p>וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה – "פֶּלֶת" כְּתִיב; יוֹם הַקִּמַּת הַמִּשְׁכָּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּכֹלָה הַנִּכְנָסֶת לַחֹפֶה. פְּלוֹת מִשָּׁה – בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל חֹכֵם לֵב עָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן; וְתִלְאֹה הַכְּתוּב בְּמִשָּׁה, לִפִּי שְׁמֶסֶר נִפְשׁוֹ עָלָיו, לְרֹאוֹת תְּכֵנִית כֹּל דָּבָר וְדָבָר כְּמוֹ שֶׁהָרָאָהוּ בְּהָר לַהֲוֹרוֹת לַעֲוֹשֵׁי הַמִּלְאָכָה, וְלֹא טָעָה בְּתֵכֵנִית אַחֶת. וְכֵן מְצִינוּ בְּדוֹד, לִפִּי שְׁמֶסֶר נִפְשׁוֹ עַל בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנָאָמֶר: "זְכוֹר ה' לְדוֹד אֶת כָּל עֲצוֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה" וְגוֹמֵר, לִפְיֶכָה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ; שְׁנָאָמֶר: "רָאָה בֵּיתְךָ דּוֹד". בַּיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים – וְלֹא נֶאֱמַר 'בַּיּוֹם הַקִּים' מִלְּמַד שֶׁכָּל שְׁבַעֵת יָמֵי הַמִּלּוּאִים הָיָה מִשָּׁה מַעֲמִידוֹ וּמִפְּרָקוֹ; וּבִאוֹתוֹ הַיּוֹם הַעֲמִידוֹ וְלֹא פְּרָקוֹ, לִכְךָ נֶאֱמַר: בַּיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים, אוֹתוֹ הַיּוֹם כָּלוּ הַקְּמוּתָיו. וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן הָיָה; בִּשְׁנֵי נִשְׁרָפָה הַפָּרָה, בִּשְׁלִישִׁי הָיָה הַנִּזָּה רֹאשׁוֹנָה, וּבִשְׁבִיעִי גִלְחָהוּ.</p>	<p>וַיְהִי בַיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה – "פֶּלֶת" כְּתִיב; יוֹם הַקִּמַּת הַמִּשְׁכָּן הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּכֹלָה הַנִּכְנָסֶת לַחֹפֶה. פְּלוֹת מִשָּׁה – בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל חֹכֵם לֵב עָשׂוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן; וְתִלְאֹה הַכְּתוּב בְּמִשָּׁה, לִפִּי שְׁמֶסֶר נִפְשׁוֹ עָלָיו, לְרֹאוֹת תְּכֵנִית כֹּל דָּבָר וְדָבָר כְּמוֹ שֶׁהָרָאָהוּ בְּהָר לַהֲוֹרוֹת לַעֲוֹשֵׁי הַמִּלְאָכָה, וְלֹא טָעָה בְּתֵכִינִית אַחֶת. וְכֵן מְצִינוּ בְּדוֹד, לִפִּי שְׁמֶסֶר נִפְשׁוֹ עַל בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנָאָמֶר: "זְכוֹר ה' לְדוֹד אֶת כָּל עֲצוֹתוֹ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לֵה" וְגוֹמֵר, לִפְיֶכָה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ; שְׁנָאָמֶר: "רָאָה בֵּיתְךָ דּוֹד". בַּיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים – וְלֹא נֶאֱמַר 'בַּיּוֹם הַקִּים' מִלְּמַד שֶׁכָּל שְׁבַעֵת יָמֵי הַמִּלּוּאִים הָיָה מִשָּׁה מַעֲמִידוֹ וּמִפְּרָקוֹ; וּבִאוֹתוֹ הַיּוֹם הַעֲמִידוֹ וְלֹא פְּרָקוֹ, לִכְךָ נֶאֱמַר: בַּיּוֹם פְּלוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים, אוֹתוֹ הַיּוֹם כָּלוּ הַקְּמוּתָיו. וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן הָיָה; בִּשְׁנֵי נִשְׁרָפָה הַפָּרָה, בִּשְׁלִישִׁי הָיָה הַנִּזָּה רֹאשׁוֹנָה, וּבִשְׁבִיעִי גִלְחָהוּ.</p>
<p>וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטֹּת הֵם הַעֲמִידִים עַל-הַפְּקָדִים:</p>	<p>וַיִּקְרִיבוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטֹּת הֵם הַעֲמִידִים עַל-הַפְּקָדִים:</p>
<p>הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטֹּת – שֶׁהָיוּ שׁוֹטְרִים עֲלֵיהֶם בְּמַצָּרִים וְהָיוּ מְכִים עֲלֵיהֶם, שְׁנָאָמֶר: "נִכְפוּ שְׁטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגוֹמֵר. הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים – שֶׁעָמְדוּ עִם מִשָּׁה וְאֶהְרֹן כְּשֶׁמָּנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנָאָמֶר: "וְאַתֶּם יְהוּ" וְגוֹמֵר.</p>	<p>הֵם נְשִׂאֵי הַמִּטֹּת – שֶׁהָיוּ שׁוֹטְרִים עֲלֵיהֶם בְּמַצָּרִים וְהָיוּ מְכִים עֲלֵיהֶם, שְׁנָאָמֶר: "נִכְפוּ שְׁטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגוֹמֵר. הֵם הַעֲמִידִים עַל הַפְּקָדִים – שֶׁעָמְדוּ עִם מִשָּׁה וְאֶהְרֹן כְּשֶׁמָּנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנָאָמֶר: "וְאַתֶּם יְהוּ" וְגוֹמֵר.</p>
<p>וַיָּבִיאוּ אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי י-הוָה שְׁש־עֶגְלֹת צֶבֶד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִי בָקָר עֶגְלָה עַל-שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאַחֶד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן:</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי י-הוָה שְׁש־עֶגְלֹת צֶבֶד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִי בָקָר עֶגְלָה עַל-שְׁנֵי הַנְּשִׂאִים וְשׁוֹר לְאַחֶד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן:</p>
<p>שֵׁשׁ עֶגְלֹת צֶבֶד – אֵין צֶבֶד אֵלָּא מִחֲפִים, וְכֵן: "בְּצִבְיִים וּבַפְּרָדִים"; עֶגְלֹת מִכְסוֹת קְרוּיוֹת צִבְיִים. וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן – שֶׁלֹּא קִבַּל מִשָּׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנָאָמֶר לוֹ מִפִּי הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי נֶתָן: מָה רָאוּ הַנְּשִׂאִים לְהַתְנַדֵּב כָּאֵן בַּתְּחִלָּה, וּבִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן לֹא הִתְנַדְּבוּ תְּחִלָּה אֵלָּא כִּי אָמְרוּ הַנְּשִׂאִים: יִתְנַדְּבוּ צִבּוֹר מַה שִׁיתְנַדְּבוּ, וּמַה שְׁמִסְסִרִין, אָנוּ מִשְׁלִימִין. כִּינֵּן שָׁרְאוּ שֶׁהִשְׁלִימוּ צִבּוֹר אֶת הַכֹּל, שְׁנָאָמֶר: "וְהַמִּלְאָכָה הֵיטָה דָּבָר". אָמְרוּ: מַעֲתָה מַה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת "הִבִּיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אֲבָנֵי הַמִּלּוּאִים לְאַפֵּד וּלְחַשֵּׁן". לִכְךָ הִתְנַדְּבוּ כָּאֵן תְּחִלָּה.</p>	<p>שֵׁשׁ עֶגְלֹת צֶבֶד – אֵין צֶבֶד אֵלָּא מִחֲפִים, וְכֵן: "בְּצִבְיִים וּבַפְּרָדִים"; עֶגְלֹת מִכְסוֹת קְרוּיוֹת צִבְיִים. וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן – שֶׁלֹּא קִבַּל מִשָּׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנָאָמֶר לוֹ מִפִּי הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר רַבִּי נֶתָן: מָה רָאוּ הַנְּשִׂאִים לְהַתְנַדֵּב כָּאֵן בַּתְּחִלָּה, וּבִמְלֶאכֶת הַמִּשְׁכָּן לֹא הִתְנַדְּבוּ תְּחִלָּה אֵלָּא כִּי אָמְרוּ הַנְּשִׂאִים: יִתְנַדְּבוּ צִבּוֹר מַה שִׁיתְנַדְּבוּ, וּמַה שְׁמִסְסִרִין, אָנוּ מִשְׁלִימִין. כִּינֵּן שָׁרְאוּ שֶׁהִשְׁלִימוּ צִבּוֹר אֶת הַכֹּל, שְׁנָאָמֶר: "וְהַמִּלְאָכָה הֵיטָה דָּבָר". אָמְרוּ: מַעֲתָה מַה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת "הִבִּיאוּ אֶת אֲבָנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אֲבָנֵי הַמִּלּוּאִים לְאַפֵּד וּלְחַשֵּׁן". לִכְךָ הִתְנַדְּבוּ כָּאֵן תְּחִלָּה.</p>
<p>וַיֹּאמֶר י-הוָה אֶל-מִשָּׁה לֵאמֹר:</p>	<p>וַיֹּאמֶר י-הוָה אֶל-מִשָּׁה לֵאמֹר:</p>
<p>סֹב מִנְּהוֹן וַיְהוֹן לְמַפְלַח יֵת פּוֹלְחֵן מִשְׁכָּן זְמַנָּא וְתַתִּין יִתְהוֹן לְלִינְאֵי גִבֹר כְּמַסַּת פּוֹלְחִנְיָה:</p>	<p>קַח מֵאֲתָם וְהָיוּ לַעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד וְנִתְּנָה אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ:</p>
<p>וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת-הָעֶגְלֹת וְאֶת-הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם:</p>	<p>וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת-הָעֶגְלֹת וְאֶת-הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל-הַלְוִיִּם:</p>
<p>אֶת שְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם:</p>	<p>אֶת שְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם:</p>
<p>כְּפִי עֲבֹדָתָם – שֶׁהָיָה מִשָּׂא בְנֵי גֵרְשׁוֹן קָל מִשָּׁל מְרָרִי, שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים הַקֶּרָשִׁים וְהַעֲמוּדִים וְהָאֲדָנִים.</p>	<p>כְּפִי עֲבֹדָתָם – שֶׁהָיָה מִשָּׂא בְנֵי גֵרְשׁוֹן קָל מִשָּׁל מְרָרִי, שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים הַקֶּרָשִׁים וְהַעֲמוּדִים וְהָאֲדָנִים.</p>
<p>וְאֶת אַרְבַּע הָעֶגְלֹת וְאֶת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בִּידֵי אִיתָמָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאֶת אַרְבַּע הָעֶגְלֹת וְאֶת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לִבְנֵי מְרָרִי כְּפִי עֲבֹדָתָם בִּידֵי אִיתָמָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:</p>
<p>וּלְבְנֵי קֹהַת לֹא נָתַן כִּי-עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם בַּפֶּתַח יִשְׂאֹו:</p>	<p>וּלְבְנֵי קֹהַת לֹא נָתַן כִּי-עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם בַּפֶּתַח יִשְׂאֹו:</p>
<p>כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם – מִשָּׂא דְבַר הַקֹּדֶשׁ, "הָאֲרוֹן וְהַשֻּׁלְחָן" וְגוֹמֵר; לִפְיֶכָה בַּפֶּתַח יִשְׂאֹו.</p>	<p>כִּי עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עָלֵהֶם – מִשָּׂא דְבַר הַקֹּדֶשׁ, "הָאֲרוֹן וְהַשֻּׁלְחָן" וְגוֹמֵר; לִפְיֶכָה בַּפֶּתַח יִשְׂאֹו.</p>
<p>וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ – לְאַחֵר שֶׁהִתְנַדְּבוּ הָעֶגְלֹת וְהַבָּקָר לְשֹׂאת הַמִּשְׁכָּן, נִשְׂאָם לָכֵם לְהַתְנַדֵּב קָרְבָּנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לְסֻכּוֹ. וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ – כִּי לֹא קִבַּל מִשָּׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנָאָמֶר לוֹ מִפִּי הַגְּבוּרָה.</p>	<p>וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ – לְאַחֵר שֶׁהִתְנַדְּבוּ הָעֶגְלֹת וְהַבָּקָר לְשֹׂאת הַמִּשְׁכָּן, נִשְׂאָם לָכֵם לְהַתְנַדֵּב קָרְבָּנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לְסֻכּוֹ. וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ – כִּי לֹא קִבַּל מִשָּׁה מִיָּדָם, עַד שְׁנָאָמֶר לוֹ מִפִּי הַגְּבוּרָה.</p>

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נָשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם
לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת־קַרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

וַיֹּאמֶר יי' לְמֹשֶׁה רְבֵּא מִדְּלִיּוּמָא רְבֵּא מִדְּלִיּוּמָא יִקְרְבוּן יִתְקַרְבְּנָהוֹן לְחִנּוּפַת מִדְּבַחָא:

יְקָרִיבוּ אֶת קָרְבָּנָם לַחֲנוּכַּת הַמִּזְבֵּחַ – וְעָדִין לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִשָּׁה הָיָא יְקָרִיבוּ, אִם כְּסֶדֶר תּוֹלָדוֹתָם, אִם כְּסֶדֶר הַמַּסְעוֹת; עַד שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ מִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יְקָרִיבוּ לַמַּסְעוֹת אִישׁ יוֹמוֹ.

וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הַזֶּה
עֲמִינַדָב לְמִטָּה יְהוּדָה:

וְהָיָה דְמָקָרִיב בְּיוֹמָא קַדְמָאָה יָת קוֹרְבָּנֶיהָ נַחֲשׁוֹן בְּרַעְמִינְדָב לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה:

ביום הראשון – אותו היום נטל עֶשֶׂר עֶטְרוֹת: ראשון לַמַּעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, ראשון לְנִשְׂיָאִים וְכוּלֵּיהֶם, כְּדָאֲתָא בְּסֵדֶר עוֹלָם. לַמַּטֵּה יְהוּדָה – יְחִסּוֹ הַכְּתוּב עַל שִׁבְטוֹ, וְלֹא שִׁנְיָה מִשְׁבְּטוֹ וְהַקְרִיב. אוֹ אֵינוֹ אוֹמֵר לַמַּטֵּה יְהוּדָה אֶלָּא שִׁנְיָה מִשְׁבְּטוֹ וְהִבִּיא תַלְמוּד לוֹמַר: "זֶה קֶרְבֵּן נַחֲשׁוֹן"; מִשְׁלֹ הִבִּיא.

וְקָרְבָּנוֹ קִעְרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שָׁקֶל בַּשִּׁקֵּי
מְלֵאִים סֵלֹת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה:

וְקוֹרְבָנֶיהָ מִגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וּתְלָתִין סְלֵעִין הָרִי
מִתְקֵלָה מִזְרָקָא חֲדָא דְכֶסֶף מִתְקֵלָה שְׁבַעִין סְלֵעִין בְּסִלְעֵי
קוֹדֶשָׁא תְרוּוִיהוּן מִלֵּן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָא לְמִנְחָתָא:

שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֵלֶת – לְמִנְחַת נִדְבָה.

כָּרָא אֶתֶת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:

בְּזָפָא תִּדָּא מִתְקַלָּה עֲשׂוֹר סְלִעִין הִיא דְּדָהֵב מְלָא קְטוֹרֵת בּוֹסְמִיא:

עֲשֵׂהָ זֶהָב – כְּתֻבָּהּ מִן הַתּוֹרָה; מִשְׁקַל עֶשְׂרֵי שְׁקָלִי הַקֹּדֶשׁ הָיָה בָּהּ. **מִלֵּאָה קִטְרֶת** – לֹא מְצִינוּ קִטְרֶת לְיִחִיד, וְלֹא עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, אֲלָא זֶה בִּלְבָד; וְהוֹרָאתָ שְׁעָה הַיְמָה.

פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שְׁנָתוֹ לְעֹלָה:

תּוֹר מִדְּבַר תּוֹרֵי דְּכֹר מִדְּאִמֵּר מִדְּבַר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:

פַּר אֶחָד – מִיָּחָד שְׁבַעֲדָרוֹ.

שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת:

צִפִּיר בַּר עֲזִיז מֵד לְחַטָּא:

שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאֹת — לְכַפֵּר עַל קִבְר הַתְּהוֹם, טְמֵאֹת סָפֵק.

וּלְנֶכְסֵי קוֹדֶשֶׁת תּוֹרֵי תְּרִין דְּכָרֵי תַּמְשָׁא גְּדִי תַּמְשָׁא אַמְרִין
בְּנֵי שְׁנָא תַּמְשָׁא דִּין קוֹרְבָּנָא דְנַחֲשׁוֹן בְּרַ עַמִּינְדָב:

בְּיוֹם הַשְּׁנִי הַקָּרִיב נִתְּנָאֵל בֶּן-צוּעָר וְנָשִׂיא יִשָּׁשְׁכָר:

פֿיֹמָא תַּנְינָא קָרִיב נִתְנָא לְ בַר צוֹעֵר רַב עֲשֵׂבֵטָא דִּישְׁשֹׁכֶר:

הקריב ונתנאל בן ציוער... הקרב את קרבנו – מה תלמוד לומר **הקריב** בשבטו של יששכר, מה שלא נאמר בכל השבטים לפי שבא ראובן וערער ואמר: די שקדמני יהודה אחי, אקריב אני אחריו אמר לו משה: מפי הגבורה נאמר לי שיקריבו כסדר מסעך לדגליהם; לכה אמר: **הקרב את קרבנו**, והוא חסר יו"ד, שהוא משמש "הקרב" לשון צווי, שמפי הגבורה נצטווה: "הקרב". ומהו "הקריב... הקרב", שני פעמים שבשביל שני דברים זכה להקריב שני לשבטים: אחת, שהיו יודעים בתורה, שנאמר: "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים"; ואחת, שהם נתנו עצה לגשיאים להתנדב קרבנות הללו. וביסודו של רבי משה הדרשן מצאתי, אמר רבי פנחס בן יאיר: נתנאל בן ציוער השיאן עצה זו. **קצרת כסף** – מנן אותיותיו בגימטריא תתק"ל, כנגד שנותיו של אדם הראשון. **שלישים ומאה משקלה** – על שם שפשהעמיד תולדות לקיום העולם, בן מאה ושלשים שנה היה, שנאמר: "ויהי אדם שלישים ומאת שנה ויולד בדמותו" וגומר. **מזרק אחד כסף** – בגימטריא תק"כ, על שם נח, שהעמיד תולדות בן ת"ק שנה, ועל שם עשרים שנה שנגזרה גזרת המבול קדם תולדותיו, כמו שפרשתי אצל "והיו ימי מאה ועשרים שנה". לפיכך נאמר **מזרק אחד כסף**, ולא נאמר "מזרק כסף אחד" כמו שנאמר בקערה, לומר שאף אותיות של "אחד" מצטרפות למנן. **שבעים שקל** – כנגד שבעים אמות שיצאו מבניו.

הקרב את-קרבנו קצרת-פסח אמת שלשי
משקלה מזרק אחד פסח שבועים שקל בשק
שניהם | מלאים סלת בלילה בשמן למנוחה:

**קָרִיב יְתָ קוֹרְבָנִיהַ מִגָּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מְאָה וְתַלְתִּין סְלֵעִין הָוִי
מִתְקַלְהַ מְזַרְקָא חַד דְּכֶסֶף מִתְקַלְיָה שְׁבַעִין סְלֵעִין בְּסִלְשִׁי
קוֹדֶשָׁא תְרוּיָהוּן מְלֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ לְמוֹנָחָא:**

כָּף אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:

בְּזָנָא תָּדָא מִתְקַלָּה עֲשׂוֹר סְלִיעִין הִיא דְּדָהֵב מְלֵיא קְטוֹרֶת בּוֹסְמִיא:

כף אחת – כנגד התורה, שנתנה מידו של הקדוש ברוך הוא. **עשרה זהב** – כנגד עשרת הדברות. **מלאה קטרת** – גימטריא של קטרת – תרי"ג מצוות, ובלבד שתחליף קו"ף בדל"ת על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק.

פַּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵילָּא אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שְׁנָתוֹ לְעֹלָה:

תֹּרַם מִדְּבַר תְּהִי דְּכֹר מִדְּאִמְרַת מִדְּבַר שְׁתִּיָּה לְעֵלְתָא:

פר אחד – כנגד אברהם, שנאמר בו: "וישח בן בקר" **איל אחד** – כנגד יצחק, "וישח את האיל" וגומר. **כבש אחד** – כנגד יעקב, "והכשבים הפריד יעקב".

צפיר בר עזין חד לחטאת:	שעיר-עזים אחד לחטאת:
שעיר עזים – לכפר על מכירת יוסף, שנאמר בה: "וישחטו שעיר עזים".	
ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני שנא תמשא דין קורבנא דנתנאל בר צוער:	ולנכח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה בכשים בני-שנה תמשה זה קרבן נתנאל בן-צוער:
ולנכח השלמים בקר שנים – כנגד משה ואהרן, שנתנו שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. אילם... עתדים... בכשים – שלשה מינים, כנגד פהגים ולוים וישראלים, וכנגד תורה וביאים וכתובים. שלש תמשות, כנגד תמשה חמשי, ותמשות הדברות הכתובין על לוח אחד, ותמשה הכתובין על השני. עד כאן מיסודו של רבי משה הדרשן.	
ביוםא תליתאה רבא לבני זבולון אליאב בר חילון:	ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב בן-חלון:
ביום השלישי נשיא וגומר – ביום השלישי היה הנשיא המקריב לבני זבולן, וכן כלם. אבל בנתנאל, שנאמר בו "הקריב נתנאל", נופל אחריו הלשון לומר "נשיא יששכר", לפי שכבר הזכיר שמו והקרבתו. ובשאר, שלא נאמר בהן 'הקריב', נופל עליהן לשון זה: "נשיא לבני פלוני"; אותו היום היה הנשיא המקריב לשבט פלוני.	
קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעי קודשא תרוניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:	קרבנו קערת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד פספ שבועים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:
בזפא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:	בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:
תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:	פר אחד בן-בקר איל אחד פכש-אחד בן-שנתו לעלה:
צפיר בר עזין חד לחטאת:	שעיר-עזים אחד לחטאת:
ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני שנא תמשא דין קורבנא דאליאב בר חלון:	ולנכח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה בכשים בני-שנה תמשה זה קרבן אליאב בן-חלון:
ביוםא רביעאה רבא לבני ראובן אליצור בר שדיאור:	ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן-שדיאור:
קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעי קודשא תרוניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:	קרבנו קערת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד פספ שבועים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:
בזפא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:	בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:
תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:	פר אחד בן-בקר איל אחד פכש-אחד בן-שנתו לעלה:
צפיר בר עזין חד לחטאת:	שעיר-עזים אחד לחטאת:
ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי תמשא גדי תמשא אמרין בני שנא תמשא דין קורבנא דאליצור בר שדיאור:	ולנכח השלמים בקר שנים אילם תמשה עתדים תמשה בכשים בני-שנה תמשה זה קרבן אליצור בן-שדיאור:
ביוםא תמישאה רבא לבני שמעון שלומיאל בן-צורישדי:	ביום התמישי נשיא לבני שמעון שלומיאל בן-צורישדי:
קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבועין סלעין בסלעי קודשא תרוניהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:	קרבנו קערת-כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד פספ שבועים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:
בזפא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:	בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:

פר אחֵד בּוֹ-בֶקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בּוֹ-שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה:	תֹּר מִד בַּר תּוֹרִי דָכָר מִד אָמַר מִד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָא:
שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:	צִפִּיר בַּר עִזִּין מִד לַחֹטָתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנָיִם אֵילִם תַּמְשֶׁה עֲתִידִים תַּמְשֶׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי-שָׁנָה תַּמְשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן שְׁלָמִיאל בּוֹ-צוּרִישְׁדִּי:	וּלְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָא תּוֹרִי תִרִין דְּכָרִי תַמְשֶׁא גְדִי תַמְשֶׁא אִמְרִין בְּנִי שְׁנָא תַמְשֶׁא דִּין קוֹרְבָנָא דְשְׁלֹמִיאל בַּר צוּרִישְׁדִּי:
שִׁישִׁי	
בְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי נָשִׂיא לִבְנֵי גֵד אֱלִיסָף בּוֹ-דְּעוּאָל:	בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה רַבָּא לִבְנֵי גֵד אֱלִיסָף בַּר דְּעוּאָל:
קֶרְבָּנוֹ קִעֲרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַמִּנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מַגִּסְתָּא דְכֶסֶף תִּדָּא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה מִזֶּרְקָא מִד דְּכֶסֶפָּא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁא תַרְוִיהוּן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:
כֹּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תִדָּא מִתְקַלָּה עֲשׂוֹר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מִלֵּאָ קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא:
פר אחֵד בּוֹ-בֶקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בּוֹ-שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה:	תֹּר מִד בַּר תּוֹרִי דָכָר מִד אָמַר מִד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָא:
שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:	צִפִּיר בַּר עִזִּין מִד לַחֹטָתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנָיִם אֵילִם תַּמְשֶׁה עֲתִידִים תַּמְשֶׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי-שָׁנָה תַּמְשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן אֱלִיסָף בּוֹ-דְּעוּאָל:	וּלְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָא תּוֹרִי תִרִין דְּכָרִי תַמְשֶׁא גְדִי תַמְשֶׁא אִמְרִין בְּנִי שְׁנָא תַמְשֶׁא דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִיסָף בַּר דְּעוּאָל:
בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בּוֹ-עֲמִיהוּד:	בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה רַבָּא לִבְנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישָׁמַע בַּר עֲמִיהוּד:
קֶרְבָּנוֹ קִעֲרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַמִּנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מַגִּסְתָּא דְכֶסֶף תִּדָּא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה מִזֶּרְקָא מִד דְּכֶסֶפָּא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁא תַרְוִיהוּן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:
כֹּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תִדָּא מִתְקַלָּה עֲשׂוֹר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מִלֵּאָ קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא:
פר אחֵד בּוֹ-בֶקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בּוֹ-שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה:	תֹּר מִד בַּר תּוֹרִי דָכָר מִד אָמַר מִד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָא:
שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:	צִפִּיר בַּר עִזִּין מִד לַחֹטָתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנָיִם אֵילִם תַּמְשֶׁה עֲתִידִים תַּמְשֶׁה כֶּבֶשִׁים בְּנִי-שָׁנָה תַּמְשֶׁה זֶה קֶרְבֵּן אֱלִישָׁמַע בּוֹ-עֲמִיהוּד:	וּלְנִכְסֹת קוֹדֶשֶׁיָא תּוֹרִי תִרִין דְּכָרִי תַמְשֶׁא גְדִי תַמְשֶׁא אִמְרִין בְּנִי שְׁנָא תַמְשֶׁא דִּין קוֹרְבָנָא דְאֱלִישָׁמַע בַּר עֲמִיהוּד:
בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמַלִּיאֵל בּוֹ-פְדָה-צוּר:	בְּיוֹמָא תַמִּינָאָה רַבָּא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גְּמַלִּיאֵל בַּר פְּדָה-צוּר:
קֶרְבָּנוֹ קִעֲרַת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן לַמִּנְחָה:	קוֹרְבָנִיה מַגִּסְתָּא דְכֶסֶף תִּדָּא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה מִזֶּרְקָא מִד דְּכֶסֶפָּא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוֹדֶשֶׁא תַרְוִיהוּן מִלּוֹן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לַמִּנְחָתָא:
כֹּה אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת:	בְּזָפָא תִדָּא מִתְקַלָּה עֲשׂוֹר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מִלֵּאָ קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא:
פר אחֵד בּוֹ-בֶקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בּוֹ-שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה:	תֹּר מִד בַּר תּוֹרִי דָכָר מִד אָמַר מִד בַּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָא:
שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֹטָאת:	צִפִּיר בַּר עִזִּין מִד לַחֹטָתָא:

ולזבוח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן גמליאל בן־פדהצור:	ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשא גדי חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קורבנא דגמליאל בר פדהצור:
ביום התשיעי נשיא לבני בנימן אבידן בן־גדעוני:	ביוםא תשיעא רבא לבני בנימן אבידן בר גדעוני:
קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:	קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:
בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:	בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:
פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה:	תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שעיר־עזים אחד לחטאת:	צפיר בר עזין חד לחטאת:
ולזבוח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן אבידן בן־גדעוני:	ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשא גדי חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קורבנא דאבידן בר גדעוני:
ביום העשירי נשיא לבני דן אחיעזר בן־עמישדי:	ביוםא עשירא רבא לבני דן אחיעזר בר עמישדי:
קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:	קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:
בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:	בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:
פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה:	תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שעיר־עזים אחד לחטאת:	צפיר בר עזין חד לחטאת:
ולזבוח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן אחיעזר בן־עמישדי:	ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשא גדי חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קורבנא דאחיעזר בר עמישדי:
שביעי	
ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל בן־עכרון:	ביום חד עשר יומין רבא לבני אשר פגעיאל בר עכרון:
קרבנו קצרת־כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה:	קורבניה מגסתא דכסף חדא מאה ותלתין סלעין הוי מתקלה מזרקא חד דכספא מתקליה שבעין סלעין בסלעי קודשא תרויהון מלן סולתא דפילא במשח למנחתא:
בה אחת עשרה זהב מלאה קטרת:	בזבא חדא מתקלה עשר סלעין היא דדהב מליא קטורת בוסמיא:
פר אחד בן־בקר איל אחד כבש־אחד בן־שנתו לעלה:	תור חד בר תורי דכר חד אמר חד בר שתיה לעלתא:
שעיר־עזים אחד לחטאת:	צפיר בר עזין חד לחטאת:
ולזבוח השלמים בקר שנים אילם חמשה עתדים חמשה כבשים בני־שנה חמשה זה קרבן פגעיאל בן־עכרון:	ולנכסת קודשיא תורי תרין דכרי חמשא גדי חמשא אמרין בני שנה חמשא דין קורבנא דפגעיאל בר עכרון:
ביום שנים עשר יום נשיא לבני נפתלי אחירע בן־עיגון:	ביום תרי עסר יומין רבא לבני נפתלי אחירע בר עיגון:

קִרְבָּנוֹ קַעֲרַת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:	קִירְבָּנִיהּ מַגִּסְתָּא דְכֶסֶף חֲדָא מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה מִזְרָקָא חַד דְכֶסֶפָא מִתְקַלִּיה שִׁבְעִין סְלַעִין בְּסְלַעִי קוּדְשָׁא תְרַנִּיהוּן מְלֵן סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח לְמִנְחָתָא:
כֹּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת:	בְּזַפָּא חֲדָא מִתְקַלָּה עֲשָׂר סְלַעִין הִיא דְדָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת בּוּסְמִיָּא:
כֹּף אֶחָד בֶּן־בֶּקֶר אֵיל אֶחָד כֶּבֶש־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלָה:	תּוֹר חַד בֶּר תּוֹרֵי דְכֶר חַד אָמַר חַד בֶּר שְׁתִּיָּה לַעֲלָתָא:
שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת:	צִפִּיר בֶּר עִזִּין חַד לַחֲטָתָא:
וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבֵּן אֲחִירַע בֶּן־עִינָן:	וּלְנִכְסַת קוּדְשִׁיא תּוֹרֵי תְרִין דְכָרִי חֲמִשָּׁא גָדִי חֲמִשָּׁא אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָא חֲמִשָּׁא דִין קִירְבָּנָא דְאַחִירַע בֶּר עִינָן:
זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל קַעֲרֹת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֲשָׂרָה מִזְרָק־כֶּסֶף שְׁנַיִם עֲשָׂר כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֲשָׂרָה:	דָּא חֲנוּכַּת מִדְּבָחָא בְּיוֹמָא דְרַבִּיאָו יְתִיָּה מִן רַבְרָבִי יִשְׂרָאֵל מַגִּסִּי כֶסֶפָא תַרְתָּא עֲשָׂרִי מִזְרָקִי כֶסֶפָא תְרִי עֲשָׂר בְּזַפִּי דְדָהָבָא תַרְתָּא עֲשָׂרִי:
בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ – בּוֹ בְּיוֹם שֹׁנְמִשַׁח, הַקָּרִיב. וּמָה אֲנִי מְקַיֵּם "אַחֲרֵי הַמִּשָּׁח" שֹׁנְמִשַׁח תַּחֲלָה וְאַחֵר כֹּף הַקָּרִיב. אוֹ "אַחֲרֵי הַמִּשָּׁח" – לְאַחֵר זָמַן, וְלֹא כֹּא לְלִמּוּד בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֲלֹא לְזִמְרָן שֹׁנְמִשַׁח בְּיוֹם כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "בְּיוֹם מִשַּׁחוּ אֹתָם", לְמַדְנֵנוּ שֹׁנְמִשַׁח בְּיוֹם; וּמָה תַלְמוּד לְזִמְרָן: בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ בְּיוֹם שֹׁנְמִשַׁח, הַקָּרִיב. קַעֲרֹת כֶּסֶף שְׁתֵּים עֲשָׂרָה – הֵם הֵם שֶׁהַתְּנָדְבוּ, וְלֹא אֶרֶץ בְּהֶם פְּסוּל.	בְּיוֹם הַמִּשָּׁח אֹתוֹ – מַה תַּלְמוּד לְזִמְרָן לְפִי שְׁנָאָמַר: "שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ", וְלֹא פֶרֶשׁ בְּאִיזוֹ שֶׁקֶל; לְכַד חֲזוֹר וּשְׁנָאָה כָּאֵן, וְכָלִל בְּכָלִין: כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים וּגְזִירָה – לְמַדְדָּה שְׁהִי כָּלִי הַמִּקְדָּשׁ מְכֻנָּנִים בְּמִשְׁקֵלָן: שׁוֹקֵלֵן אֶחָד אֶחָד, וְשׁוֹקֵלֵן כָּלִין כְּאַחָד; לֹא רַבָּה וְלֹא מַעֲט.
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקַּעֲרָה הָאֶחָת וּגְזִירָה – מַה תַּלְמוּד לְזִמְרָן לְפִי שְׁנָאָמַר: "שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ", וְלֹא פֶרֶשׁ בְּאִיזוֹ שֶׁקֶל; לְכַד חֲזוֹר וּשְׁנָאָה כָּאֵן, וְכָלִל בְּכָלִין: כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים וּגְזִירָה – לְמַדְדָּה שְׁהִי כָּלִי הַמִּקְדָּשׁ מְכֻנָּנִים בְּמִשְׁקֵלָן: שׁוֹקֵלֵן אֶחָד אֶחָד, וְשׁוֹקֵלֵן כָּלִין כְּאַחָד; לֹא רַבָּה וְלֹא מַעֲט.	מֵאָה וּתְלָתִין סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה דְמַגִּסְתָּא חֲדָא דְכֶסֶפָא וְשִׁבְעִין דְמִזְרָקָא חַד כָּל כֶּסֶף מְנִיא תְרִין אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאָה בְּסְלַעִי קוּדְשָׁא:
שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקַּעֲרָה הָאֶחָת וּגְזִירָה – מַה תַּלְמוּד לְזִמְרָן לְפִי שְׁנָאָמַר: "שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ", וְלֹא פֶרֶשׁ בְּאִיזוֹ שֶׁקֶל; לְכַד חֲזוֹר וּשְׁנָאָה כָּאֵן, וְכָלִל בְּכָלִין: כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים וּגְזִירָה – לְמַדְדָּה שְׁהִי כָּלִי הַמִּקְדָּשׁ מְכֻנָּנִים בְּמִשְׁקֵלָן: שׁוֹקֵלֵן אֶחָד אֶחָד, וְשׁוֹקֵלֵן כָּלִין כְּאַחָד; לֹא רַבָּה וְלֹא מַעֲט.	בְּזַפִּי דְדָהָבָא תַרְתָּא עֲשָׂרִי מְלֵן קִטְרֶת בּוּסְמִיָּא מִתְקַל עֲשָׂר סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה דְבְּזַפָּא בְּסְלַעִי קוּדְשָׁא כָּל דָּהָב בְּזַפִּיא מֵאָה וְעֶשְׂרִין:
כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים־עֲשָׂרָה מְלֵאֵת קִטְרֶת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הִפָּךְ בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־זָהָב הַכִּפּוֹת עֲשָׂרִים וּמֵאָה:	בְּזַפִּי דְדָהָבָא תַרְתָּא עֲשָׂרִי מְלֵן קִטְרֶת בּוּסְמִיָּא מִתְקַל עֲשָׂר סְלַעִין הֵוִי מִתְקַלָּה דְבְּזַפָּא בְּסְלַעִי קוּדְשָׁא כָּל דָּהָב בְּזַפִּיא מֵאָה וְעֶשְׂרִין:
כִּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עֲשָׂרָה – לָמָּה נֶאֱמַר לְפִי שְׁנָאָמַר: "כֹּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב".	כָּל תּוֹרֵי לַעֲלָתָא תְרִי עֲשָׂר תּוֹרִין דְכָרִין תְרִי עֲשָׂר אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָא תְרִי עֲשָׂר וּמִנְחָתָהוּן וְצִפִּירִי בְנֵי עִזִּי תְרִי עֲשָׂר לַחֲטָתָא:
כָּל־הַבֶּקֶר לַעֲלֹה שְׁנַיִם עֲשָׂר פָּרִים אֵילִם שְׁנַיִם־עֲשָׂר כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם עֲשָׂר וּמִנְחָתָם וּשְׁעִירֵי עִזִּים שְׁנַיִם עֲשָׂר לַחֲטָאת:	וְכָל תּוֹרֵי לְנִכְסַת קוּדְשִׁיא עֲשָׂרִין וְאַרְבַּעַת תּוֹרִין דְכָרִי שְׁתֵּין גָּדִי שְׁתֵּין אֲמָרִין בְּנֵי שָׁנָא שְׁתֵּין דָּא חֲנוּכַּת מִדְּבָחָא בְּתַר דְרַבִּיאָו יְתִיָּה:
וּבָבֹא מִשָּׁה אֶל־אֱהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת־ הַקּוֹל מִדַּבָּר אֱלֹוֹ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־אֲרֹן הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֹבִּים וַיְדַבֵּר אֲלֵיוֹ:	וְכַד עָלִיל מִשָּׁה לְמִשְׁכָּן זָמָנָא לְמַלְלָא עַמִּיָּה וַיִּשְׁמַע יְת קִלָּא דְמִתְמַלֵּל עַמִּיָּה מֵעַלְיוּ כְּפוּרְתָא דְעַל אַרְוֹנָא דְסִהְדוּתָא מִבֵּין תְרִין כְּרוּבִיא וּמִתְמַלֵּל עַמִּיָּה:
וּבָבֹא מִשָּׁה – שְׁנֵי כְּתוּבִים הַמְכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה, כֹּא שְׁלִישִׁי וְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם. כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵיו מֵאֱהֶל מוֹעֵד", וְהוּא חוּץ לַפָּרָכֶת; וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: "וַיְדַבְּרָתִי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת"; כֹּא זֶה וְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם: מִשָּׁה כֹּא אֵל אֱהֶל מוֹעֵד, וְשֵׁם שׁוֹמֵעַ אֶת הַקּוֹל הִבָּא מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִּים: הַקּוֹל יוֹצֵא מִן הַשָּׁמַיִם לְבֵין שְׁנֵי הַכְּרוּבִּים, וּמִשָּׁם יֵצֵא לְאֱהֶל מוֹעֵד. מִדַּבֵּר – כְּמוֹ מִתְדַּבֵּר. כְּבוֹדוֹ שֶׁל מַעֲלָה לְזִמְרָן כֵּן, מִדַּבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ, וּמִשָּׁה שׁוֹמֵעַ מֵאֱלֹוֹ. וַיְדַבֵּר אֲלֵיו – לְמַעַט אֶת אֱהֶרֶן מִן הַדְּבָרוֹת. וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל – יְכוֹל קוֹל גְּמוּדָּה תַלְמוּד לְזִמְרָן: אֶת הַקּוֹל, הוּא הַקּוֹל שֶׁנִּדְבַר עִמּוֹ בְּסִינַי; וְכַשְׁמַגִּיעַ לַפֶּתַח, הִנֵּה נִפְסָק, וְלֹא הִנֵּה יוֹצֵא חוּץ לְאֱהֶל.	

יא וַיָּבֹא רַחֲבֶעֶם וְיֹשְׁלָם וַיִּקְהִל אֶת־בֵּית יְהוּדָה
 וּבְנֵימָן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אָלֶף בָּחוּר עֹשֶׂה מִלְחָמָה
 לַהֲלָחֵם עַם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב אֶת־הַמַּמְלָכָה
 לְרַחֲבֶעֶם׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־
 הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃ אֲמַר אֶל־רַחֲבֶעֶם בֶּן־שַׁלּוּמָה
 מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֵל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבְנֵימָן
 לֵאמֹר׃ דָּבָה אֲמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ
 עִם־אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאֲתִי גִהָה
 הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמָעוּ אֶת־דְּבָרֵי יְהוָה וַיָּשָׁבוּ מִלָּכָת
 אֶל־יְרֵבֶעֶם׃ וַיָּשָׁב רַחֲבֶעֶם בִּירוּשָׁלַם וַיָּבֹן עָרִים
 לְמִצּוֹר בִּיהוּדָה׃ וַיָּבֹן אֶת־בֵּית־לָחֶם וְאֶת־עֵיטָם
 וְאֶת־תְּקוּעַ׃ וְאֶת־בֵּית־צֹר וְאֶת־שׁוֹכוֹ וְאֶת־
 עֲדָלָם׃ וְאֶת־גֹּת וְאֶת־מְרֹשָׁה וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־
 אֲדוּרִים וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־עֲזֻקָּה׃ וְאֶת־צָרְעָה
 וְאֶת־אֵילֹון וְאֶת־חֶבְרוֹן אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבְנֵימָן
 עָרֵי מִצְרוֹת׃ וַיִּתְחַזַּק אֶת־הַמִּצְרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם
 גִּידִים וְאַצְרוֹת מֵאֵכֶל וְשֶׁמֶן וַיִּיּוֹן׃ וּבְכָל־עִיר
 וְעִיר צָנוֹת וּרְמָתִים וַיִּתְחַזַּק לְהִרְבֶּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ
 יְהוּדָה וּבְנֵימָן׃ וַהֲפָהֲגִים וְהַלּוּם אֲשֶׁר בְּכָל־
 יִשְׂרָאֵל הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־עָזְבוּ
 הַלּוּם אֶת־מִגְרָשֵׁיהֶם וְאַחֲזָתָם וַיִּלְכוּ לִיהוּדָה
 וּלִירוּשָׁלַם כִּי־הִזְנִיתָם יְרֵבֶעֶם וּבְנָיו מִפְּהֹן
 לִי־הָיָה׃ וַיַּעֲמֵד־לוֹ כָּהֲנִים לַבָּמֹת וּלְשַׁעֲרֵים
 וּלְעֵגְלִים אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וְאַחֲרֵיהֶם מִכָּל שִׁבְטֵי
 יִשְׂרָאֵל הִנָּתְנִים אֶת־לִבָּבָם לִבְקָשׁ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלַם לִזְבוֹחַ לִי־הָיָה
 אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃ וַיִּתְחַקּוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה
 וַיֹּאמְרוּ אֶת־רַחֲבֶעֶם בֶּן־שַׁלּוּמָה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ כִּי
 הָלַכוּ בְּדֶרֶךְ דָּוִיד וּשְׁלָמָה לְשָׁנִים שְׁלוֹשׁ׃ וַיִּקְחָה־
 לוֹ רַחֲבֶעֶם אִשָּׁה אֶת־מַחֲלַת בַּת־יְרִימֹת בֶּן־דָּוִיד
 אֲבִיהֶּל בַּת־אֱלִיאָב בֶּן־יִשִׁי׃ וַתֵּלֶד לוֹ בָּנִים אֶת־
 יַעוֹשׁ וְאֶת־שְׁמֶרְיָה וְאֶת־זֶהֶם׃ וְאַחֲרֵיהֶם לָקַח אֶת־
 מַעֲכָה בַת־אֲבִשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אֲבִיהָ וְאֶת־עַמִּי
 וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלָמִית׃ וַיֹּאֲהֵב רַחֲבֶעֶם אֶת־
 מַעֲכָה בַת־אֲבִשָׁלוֹם מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילָגָשָׁיו כִּי
 נָשִׁים שְׁמוֹנֶה־עֶשְׂרֵה נָשָׂא וּפִילָגָשִׁים שְׁשִׁים
 וַיֹּלֶד עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה בָּנִים וְשְׁשִׁים בָּנוֹת׃
 וַיַּעֲמֵד לְרֹאשׁ רַחֲבֶעֶם אֶת־אֲבִיהָ בֶּן־מַעֲכָה

לְנָגִיד בְּאֲחֵיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃ וַיָּבֹן וַיִּפְרֹץ מִכָּל־
 בָּנָיו לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה וּבְנֵימָן לְכָל עָרֵי
 הַמִּצְרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמְּזוֹן לָרֶב וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ
 נָשִׁים׃
 יב וַיְהִי כִּהְכִין מַלְכוּת רַחֲבֶעֶם וַיַּחֲזֹקְתּוּ עֲזָב אֶת־
 תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃ וַיְהִי בַשָּׁנָה
 הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רַחֲבֶעֶם עָלָה שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
 מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם כִּי מָעָלוּ בִּי־הָיָה׃ בְּאֵלֶף
 וּמֵאתַיִם רָכָב וּבָשָׁשִׁים אָלֶף פָּרָשִׁים וְאִין מִסְפָּר
 לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם לֹדִים סִפְיִים
 וְכוֹשִׁים׃ וַיִּלָּכֵד אֶת־עָרֵי הַמִּצְרוֹת אֲשֶׁר לִיהוּדָה
 וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלַם׃ וַיִּשְׁמַעְיָה הַנָּבִיא בָּא אֶל־
 רַחֲבֶעֶם וּשְׁרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר־נֹאֲסָפוּ אֶל־יְרוּשָׁלַם
 מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֲתֶם
 עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאֶף־אֲנִי עֲזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישַׁק׃
 וַיִּכְנָעוּ שְׁרֵי־יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק
 יְהוָה׃ וַיִּבְרָאוּת יְהוָה כִּי נִכְנָעוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה
 אֶל־שְׁמַעְיָה לֵאמֹר נִכְנָעוּ לֹא אֲשַׁחֲיָתֶם וְנִתַּתִּי
 לָהֶם כְּמַעַט לְפָלִיטָה וְלֹא־תִתֶּן חֲמַתִּי בִירוּשָׁלַם
 בְּיַד־שִׁישַׁק׃ כִּי יִהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים וַיִּדְעוּ עֲבוֹדָתִי
 וְעֲבוֹדַת מַמְלְכוֹת הָאָרְצוֹת׃ וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
 מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּקָּח אֶת־אַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
 וְאֶת־אַצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקַח וַיִּקַּח אֶת־
 מִגְנֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלָמָה׃ וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
 רַחֲבֶעֶם תַּחֲתֵיהֶם מִגְנֵי גִחְשָׁת וְהַפְלִיד עַל־יַד שְׁרֵי
 הָרָצִים הַשְּׂמָרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי מִדֵּי־
 כּוּא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה בָּאוּ הָרָצִים וּנְשָׂאוֹם
 וְהַשְּׂבוֹם אֶל־תֵּא הָרָצִים׃ וַיִּבְהַכְּנָעוּ שָׁב מִמֶּנּוּ
 אֶף־יְהוָה וְלֹא לְהַשְׁחִית לְכֻלָּהּ וְגַם בִּיהוּדָה הָיָה
 דְּבָרִים טוֹבִים׃ וַיִּתְחַזַּק הַמֶּלֶךְ רַחֲבֶעֶם בִּירוּשָׁלַם
 וַיִּמְלֹךְ כִּי בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רַחֲבֶעֶם בָּמֶלֶכוֹ
 וַיִּשְׁבַּע עֲשָׂרָה שָׁנָה ׀ מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־
 בָּחַר יְהוָה לָשׁוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכָּל שִׁבְטֵי
 יִשְׂרָאֵל וְשָׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֻּנִית׃ וַיַּעַשׂ הָרַע כִּי
 לֹא הִכִּין לָבוֹ לְדָרוֹשׁ אֶת־יְהוָה׃ וַיִּדְבְּרִי רַחֲבֶעֶם
 הָרָאשִׁים וְהָאֲחֻרָנִים הַלֹּא־הֵם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי
 שְׁמַעְיָה הַנָּבִיא וְעַד הַחֲזָה לְהַתְיַחֵשׁ וּמִלְחָמוֹת

רַחֲבֵעַם וַיִּרְבְּעוּ כָּל־הַיָּמִים: ^אוַיִּשְׁכַּב רַחֲבֵעַם עִם־
 אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיהָ בְּנוֹ תַחְתָּיו:
 יג ^בבִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עָשָׂרָה לַמֶּלֶךְ יִרְבֵּעַם וַיִּמְלֹךְ
 אֲבִיהָ עַל־יְהוּדָה: ^גשָׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם
 וְשֵׁם אִמּוֹ מִיכָיִהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה וּמִלְחָמָה
 הָיְתָה בֵּין אֲבִיהָ וּבֵין יִרְבֵּעַם: ^דוַיָּאֶסֶר אֲבִיהָ אֶת־
 הַמִּלְחָמָה בְּחִיל גְּבוּרֵי מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף
 אִישׁ בַּחֹר וַיִּרְבְּעוּ עָרֹךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנֶה
 מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בַּחֹר בְּחֹר גְּבוּר חֵיל: ^הוַיָּקָם אֲבִיהָ
 מֵעַל לְהָר צְמָרִים אֲשֶׁר בְּהָר אֶפְרַיִם וַיֹּאמֶר
 שְׁמַעְוִנִי יִרְבֵּעַם וְכָל־יִשְׂרָאֵל: ^והֲלֹא לָכֶם לָדַעַת כִּי־
 י־הָיָה אֲנִי־יִשְׂרָאֵל נָתַן מִמְּלָכָה לְדָוִד עַל־
 יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מִלַּח: ^זוַיָּקָם
 יִרְבֵּעַם בּוֹ־נֹבֵט עָבַד שְׁלֹמֹה בּוֹ־דָוִד וַיִּמָּרֵד עַל־
 אֲדֹנָיו: ^חוַיִּקְבְּצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים רַקִּים בְּגִי בָלִיעַל
 וַיִּתְּאֲמָצוּ עַל־רַחֲבֵעַם בּוֹ־שְׁלֹמֹה וּרַחֲבֵעַם הָיָה
 נֹעַר וְרוֹד־לֵבָב וְלֹא הִתְתַּנֵּק לִפְנֵיהֶם: ^טוַעֲתָה אַתֶּם
 אֲמָרִים לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מִמְּלָכָה י־הָיָה בֶּן־דָּוִד
 דָּוִד וְאַתֶּם הֶמּוֹן רָב וְעִמָּכֶם עֲגָלִי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה
 לָכֶם יִרְבֵּעַם לֹא־לֵהִים: ^יהֲלֹא הִדְחַתֶּם אֶת־פְּהַגִּי
 י־הָיָה אֶת־בְּנֵי אֶהְרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כְּהֻנִּים
 כְּעַמִּי הָאֲרָצוֹת כָּל־הַבָּא לְמַלְא יָדוֹ בְּכָר בּוֹ־בִקְרָה
 וְאֵילִם שִׁבְעָה וְהָיָה כְהֵן לֹלֵא אֲלֵהֶם: ^{יא}וַאֲנַחֲנוּ
 י־הָיָה אֲלֵהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנָהוּ וְכַהֲנִים מִשְׁרָתֵם
 לִי־הָיָה בְּנֵי אֶהְרֹן וְהַלְוִיִּם בְּמִלְאכָתָם: ^{יב}וּמִקְטָרִים
 לִי־הָיָה עֲלֹת בַּבִּקְר־בַּבִּקְר וּבַעֲרֵב־בַּעֲרֵב וּקְטֹרֶת־
 סַמִּים וּמַעֲרֹכֶת לָחֵם עַל־הַשִּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמִנֹּחֶת
 הַזֶּהָב וְנֹרְתִיהָ לְבַעַר לְבַעַר בַּעֲרֵב בַּעֲרֵב כִּי־שֹׁמְרִים
 אֲנַחֲנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת י־הָיָה אֲלֵהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם
 אֹתוֹ: ^{יג}וְהִנֵּה עִמָּנוּ בְּרָאשׁ הָאֲלֵהִים וְכַהֲנָיו
 וַחֲצִצְרוֹת הַתְּרוּעָה לְהַרְיֵעַ עֲלֵיכֶם בְּגִי יִשְׂרָאֵל
 אֲלִיתְלַחֲמוּ עִם־י־הָיָה אֲלֵהֵי־אַבְתִּיכֶם כִּי־לֹא
 תִצְלִיחוּ: ^{יד}וַיִּרְבְּעוּ הִסֵּב אֶת־הַמַּאֲרֵב לָבוֹא
 מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּהְיוּ לִפְנֵי יְהוּדָה וְהַמַּאֲרֵב מֵאַחֲרֵיהֶם:
^{טו}וַיִּפְּגּוּ יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם הַמִּלְחָמָה פָּגִים וְאַחֲזֹר
 וַיִּצְעֲקוּ לִי־הָיָה וְהַכְּהֻנִּים מִחֲצָרִים בַּחֲצִצְרוֹת:
^{טז}וַיַּרְיֵעוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיְהִי בַּהֲרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה
 וְהָאֲלֵהִים נִגַּף אֶת־יִרְבֵּעַם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי

אֲבִיהָ וַיְהוּדָה: ^{יז}וַיָּנוּסוּ בְּגִי־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי יְהוּדָה
 וַיִּתְּנֶם אֲלֵהִים בְּיָדָם: ^{יח}וַיָּכּוּ בָהֶם אֲבִיהָ וְעִמּוֹ מִכָּה
 רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמִש־מֵאוֹת אֶלֶף
 אִישׁ בַּחֹר: ^{יט}וַיִּפְּגּוּעוּ בְּגִי־יִשְׂרָאֵל בַּעַת הַהִיא
 וַיִּתְּאֲמָצוּ בְּגִי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעָנוּ עַל־י־הָיָה אֲלֵהִי
 אֲבוֹתֵיהֶם: ^כוַיַּרְדֵּף אֲבִיהָ אַחֲרֵי יִרְבֵּעַם וַיִּלְכֹּד
 מִמֶּנּוּ עָרִים אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יִשְׁנָהָ
 וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עַפְרָיוֹן וּבְנֹתֶיהָ: ^{כא}וְלֹא־עָצָר כָּח־
 יִרְבֵּעַם עוֹד בִּימֵי אֲבִיהָ וַיִּגְּפָהוּ י־הָיָה וַיָּמָת:
^{כב}וַיִּתְּתֶנּוּ אֲבִיהָ וַיִּשְׁאֲלוּ נָשִׁים אַרְבַּע עָשָׂרָה
 וַיֹּלֵד עָשָׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים וְשֵׁשׁ עָשָׂרָה בָּנוֹת:
^{כג}וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אֲבִיהָ וּדְרָכָיו וּדְבָרָיו כְּתוּבִים
 בַּמִּזְרָשׁ הַנִּבְיָא עֵדוֹ: ^{כד}וַיִּשְׁכַּב אֲבִיהָ עִם־אֲבֹתָיו
 וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְּנוֹ תַחְתָּיו
 בְּיָמָיו שָׁקֹטָה הָאָרֶץ עֲשׂר שָׁנִים:

יד ^אוַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי י־הָיָה
 אֲלֵהֵיו: ^בוַיִּסֶּר אֶת־מִזְבְּחוֹת הַנֹּכַר וְהַבָּמוֹת וַיִּשְׁכַּר
 אֶת־הַמַּצְבּוֹת וַיִּגְדַּע אֶת־הָאֲשָׁרִים: ^גוַיֹּאמֶר
 לִיהוּדָה לְדָרוֹשׁ אֶת־י־הָיָה אֲלֵהִי אֲבוֹתֵיהֶם
 וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה: ^דוַיִּסֶּר מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה
 אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הַחֲמָגִים וַתִּשְׁקֹט הַמִּמְלָכָה
 לִפְנָיו: ^הוַיָּבֶן עָרֵי מְצוּרָה בִּיהוּדָה כִּי־שָׁקֹטָה
 הָאָרֶץ וְאִין־עִמּוֹ מִלְחָמָה בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הִגִּיתִּי
 י־הָיָה לוֹ: ^ווַיֹּאמֶר לִיהוּדָה נִבְנָה אֶת־הָעָרִים
 הָאֵלֶּה וְנִסָּב חוֹמָה וּמַגְדָּלִים דְּלָתִים וּבְרִיתִים
 עוֹלָנוּ הָאָרֶץ לִפְנֵינוּ כִּי דִרְשָׁנוּ אֶת־י־הָיָה
 אֲלֵהֵינוּ דִרְשָׁנוּ וַיִּנָּחֲלָנוּ מִסָּבִיב וַיָּבֶנוּ וַיִּצְלִיחוּ:
^זוַיְהִי לְאָסָא חֵיל נִשְׂא צָנָה וְרִמָּח מִיהוּדָה שְׁלֹשׁ
 מֵאוֹת אֶלֶף וּמִבְּנֵימָן נִשְׂאִי מָגֵן וְדָרָכֵי קִשָּׁת
 מֵאֲתָרִים וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל־אֵלֶּה גְּבוּרֵי חֵיל: ^חוַיִּצְא
 אֲלֵיהֶם זֶרַח הַפּוֹשֵׁי בְּחִיל אֶלֶף אֶלְפִים וּמִרְפָּבוֹת
 שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיָּבֹא עַד־מִרְשָׁה: ^טוַיִּצְא אָסָא לִפְנָיו
 וַיַּעֲרֹכוּ מִלְחָמָה בְּגִיא צִפְתָּה לְמִרְשָׁה: ^יוַיִּקְרָא
 אָסָא אֶל־י־הָיָה אֲלֵהֵיו וַיֹּאמֶר י־הָיָה אִין־עִמָּךְ
 לַעֲזֹר בֵּין רֶב לְאִין כָּח עֲזָרְנוּ י־הָיָה אֲלֵהֵינוּ כִּי־
 עָלֶיךָ נִשְׁעָנוּ וּבִשְׁמֶךָ בָּאֵנוּ עַל־הַהֶמּוֹן הַזֶּה י־הָיָה
 אֲלֵהֵינוּ אֶתְּהָ אֲלֵי־עָצָר עִמָּךְ אָנוֹשׁ: ^{יא}וַיִּגַּף י־הָיָה
 אֶת־הַפּוֹשִׁים לִפְנֵי אָסָא וּלִפְנֵי יְהוּדָה וַיָּנוּסוּ

הפוששים: וַיִּירָדָפֶם אֱסָא וְהָעָם אֲשֶׁר-עִמּוֹ עַד-
 לַגֶּרֶךְ וַיִּפֹּל מִפּוֹשִׁים לְאִין לָהֶם מִחַיָּה כִּי-נִשְׁבְּרוּ
 לִפְנֵי-יְהוָה וּלְפָנָי מִחֲנֵהוּ וַיִּשְׁאוּ שָׁלָל הַרְבֵּה
 מְאֹד: וַיִּיפּוּ אֶת כָּל-הָעָרִים סְבִיבֹת גֶּרֶר כִּי-הָיָה
 פֶּחַד-יְהוָה עֲלֵיהֶם וַיִּבְזּוּ אֶת-כָּל-הָעָרִים כִּי-בָנָה
 רַבָּה הָיְתָה בָּהֶם: וַגַּם-אֶהְיֶה מִקֵּנָה הַכּוֹ וַיִּשְׁבּוּ
 צֹאן לָרֹב וּגְמָלִים וַיִּשְׁבּוּ יְרוּשָׁלַם:

טו וַיַּעֲזְרֵהוּ בַּיָּד עוֹלָד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ אֱ-לֹהִים:
 וַיֵּצֵא לִפְנֵי אֱסָא וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁמַעוּנִי אֱסָא וְכָל-
 יְהוּדָה וּבְנֵיהֶם: יְהוָה עִמָּכֶם בְּהִיוֹתְכֶם עִמּוֹ וְאִם-
 תִּדְרָשׁוּהוּ יִמָּצֵא לָכֶם וְאִם-תִּעֲזָבֻהוּ יַעֲזֹב אֶתְכֶם:
 וַיָּמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לֵלֵא אֱ-לֹהֵי אֱמֶת וּלְלֵא
 כֶּתֶן מוֹרָה וּלְלֵא תוֹרָה: וַיֵּשֶׁב בְּצִר-לוֹ עַל-יְהוָה
 אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְקֹשׁוּהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם: וּבַעֲתִים
 הָהֵם אֵין שָׁלוֹם לְיוֹצֵא וּלְבָא כִּי מֵהוּמַת רַבּוֹת עַל
 כָּל-יִשְׂבֵּי הָאָרְצוֹת: וַכֹּתְתוּ גוֹי-בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר
 כִּי-אֱ-לֹהִים הִמָּמֵם בְּכָל-צָרָה: וְאַתֶּם חֲזָקוּ וְאַל-
 יִרְפוּ יָדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפַּעַלְתְּכֶם: וַכְּשָׁמַע אֱסָא
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַהֲנִיבֹאֵה עֹדֵד הַנְּבִיאַת הַתַּחֲזֹק
 וַיַּעֲבֵר הַשְּׁקוּצִים מִכָּל-אֶרֶץ יְהוּדָה וּבְנֵיהֶם וּמִן-
 הָעָרִים אֲשֶׁר לְכַד מִתֶּר אֶפְרַיִם וַיַּחֲדֹשׁ אֶת-מִזְבֵּחַ
 יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי אוֹלָם יְהוָה: וַיִּקְבֹּץ אֶת-כָּל-
 יְהוּדָה וּבְנֵיהֶם וְהַגָּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
 וּמִשְׁמַעוֹן כִּי-נִפְּלוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב בְּרֹאֲתָם
 כִּי-יְהוָה אֱ-לֹהֵיו עִמּוֹ: וַיִּקְבְּצוּ יְרוּשָׁלַם בַּחֲדָשׁ
 הַשְּׁלֵשִׁי לַשָּׁנָה חֲמֵשׁ-עָשָׂרָה לַמַּלְכוּת אֱסָא:
 וַיִּזְבְּחוּ לִי-הוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן-הַשָּׁלָל הַבִּיאוּ
 בָּקָר שִׁבְעָה מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיִּבְּאוּ
 בַּבִּרִית לְדָרוֹשׁ אֶת-יְהוָה אֱ-לֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל-
 לִבָּם וּבְכָל-נַפְשָׁם: וְכָל אֲשֶׁר לֹא-יִדְרָשׁ לִי-הוָה
 אֱ-לֹהֵי-יִשְׂרָאֵל יוֹמַת לְמוֹן-קֶטֶן וְעַד-גָּדוֹל לְמֵאִישׁ
 וְעַד-אִשָּׁה: וַיִּשְׁבְּעוּ לִי-הוָה בָּקוֹל גָּדוֹל
 וּבְתוֹרַעַה וּבְחֻצְצָרוֹת וּבְשׁוּפְרוֹת: וַיִּשְׁמְחוּ כָל-
 יְהוּדָה עַל-הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל-לִבָּם נִשְׁבְּעוּ וּבְכָל-
 רִצּוֹנָם בִּקְשׁוּהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם וַיִּנַּח יְהוָה לָהֶם
 מִסִּבִּיב: וַגַּם-מַעֲכָה אִם אֱסָא הַמֶּלֶךְ הִסִּירָהּ
 מִגְבִּירָה אֲשֶׁר-עָשְׂתָה לְאַשְׁרָה מִפְּלָצַת וַיִּכְרֹת
 אֱסָא אֶת-מִפְּלָצָתָה וַיִּדְק וַיִּשְׂרָף בְּנַחַל קִדְרוֹן:

וַיְהַבְמוֹת לֹא-סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב-אֱסָא הָיָה
 שָׁלֵם כָּל-יָמָיו: וַיָּבֵא אֶת-קִדְשֵׁי אֲבִיו וְקִדְשֵׁי
 בֵּית הָאֱ-לֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים: וַיַּמְלִחְמָה לֹא
 הָיְתָה עַד שָׁנַת-שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ לַמַּלְכוּת אֱסָא:

טז בַּשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ לַמַּלְכוּת אֱסָא עָלָה
 בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְהוּדָה וַיָּבֶן אֶת-הֶרְמֶה
 לְבִלְתִּי תַת יוֹצֵא וְבָא לְאֱסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַיָּצֵא
 אֱסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֲצֵרוֹת בֵּית יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ
 וַיִּשְׁלַח אֶל-בֶּן-הֶחָדָד מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדֶרֶמְשֶׁק
 לֵאמֹר: בִּרְיַת בִּינִי וּבִינְךָ וּבִין אָבִי וּבִין אָבִיךָ הִנֵּה
 שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ הֶפֶר בִּרְיַתְךָ אֶת-בַּעֲשָׂא
 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֶה מַעֲלִי: וַיִּשְׁמַע בֶּן-הֶחָדָד אֶל-
 הַמֶּלֶךְ אֱסָא וַיִּשְׁלַח אֶת-שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר-לוֹ
 אֶל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּכּוּ אֶת-עֵינוֹן וְאֶת-דֹּן וְאֶת אֲבֵל
 מִיָּם וְאֶת כָּל-מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי: וַיְהִי כִשְׁמַע
 בַּעֲשָׂא וַיַּחֲדֹל מִבְּנוֹת אֶת-הֶרְמֶה וַיִּשְׁבֹּת אֶת-
 מִלְּאכְתּוֹ: וְאֱסָא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת-כָּל-יְהוּדָה
 וַיִּשְׁאוּ אֶת-אֲבָנֵי הֶרְמֶה וְאֶת-עֲצֵיהָ אֲשֶׁר בָּנָה
 בַּעֲשָׂא וַיָּבֶן בָּהֶם אֶת-גִּבְעָה וְאֶת-הַמִּצְפָּה: וּבַעֲת
 הַהִיא בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל-אֱסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
 אֵלָיו בְּהַשְׁעֲנֶךָ עַל-מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל-
 יְהוָה אֱ-לֹהֶיךָ עַל-כֵּן נִמְלֹט חֵיל מֶלֶךְ-אֲרָם
 מִיָּדְךָ: הֲלֹא הַפּוֹשִׁים וְהַלּוֹבִים הָיוּ לְחֵיל לָרֹב
 לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהַשְׁעֲנֶךָ עַל-
 יְהוָה נִתְּנָם בְּיָדְךָ: כִּי יְהוָה עִינָיו מִשְׁטָטוֹת
 בְּכָל-הָאָרֶץ לְהַתְחַזֵּק עִם-לִבָּבָם שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכָּלָת
 עַל-זֹאת כִּי מַעֲתָה יֵשׁ עִמָּךְ מִלְחָמוֹת: וַיִּכְעַס
 אֱסָא אֶל-הָרֹאֶה וַיִּתְּנֵהוּ בֵּית הַמֶּהֱפֹכֶת כִּי-בִזְעָף
 עִמּוֹ עַל-זֹאת וַיִּרְאֶץ אֱסָא מִן-הָעָם בָּעֵת הַהִיא:
 וַהֲנִיחָה דְּבָרֵי אֱסָא הָרֹאשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים הֵנָּה
 כְּתוּבִים עַל-סֵפֶר הַמִּלְכִּים לִיהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל:
 וַיִּחַלֵּא אֱסָא בַּשָּׁנָה שְׁלוֹשִׁים וְתִשְׁעָה לַמַּלְכוּתוֹ
 בְּרַגְלָיו עַד-לַמַּעֲלָה חָלָיו וַגַּם-בְּחָלָיו לֹא-דָרַשׁ
 אֶת-יְהוָה כִּי בִרְפָאִים: וַיִּשְׁכַּב אֱסָא עִם-אֲבֹתָיו
 וַיָּמָת בַּשָּׁנָה אַרְבָּעִים וְאַחַת לַמַּלְכוֹ: וַיִּקְבְּרֵהוּ
 בְּקִבְרֹתָיו אֲשֶׁר כָּרָה-לוֹ בְּעִיר דָּוִיד וַיִּשְׁכְּבֵהוּ
 בַּמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר מִלֵּא בְּשָׁמַיִם וַזָּנִים מִרְקָחִים

בְּמִרְקָחַת מַעֲשֵׂה וַיִּשְׁרְפוּ-לוֹ שָׂרָפָה גְדוֹלָה עַד-
לְמָאד:

יז וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק עַל-
יִשְׂרָאֵל: וַיִּתֵּן-חֵיל בְּכָל-עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתֵּן נְצִיבִים בָּאָרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֲפֹרִים אֲשֶׁר
לְכַד אָסָא אָבִיו: וַיָּהִי י'-הָוָה עִם-יְהוֹשָׁפָט כִּי הָלַךְ
בְּדַרְכֵי דָוִד אָבִיו הַרְאֵשׁוּנִים וְלֹא דָרַשׁ לְבַעֲלִים:
כִּי לֹא-לֹהֵי אָבִיו דָּרַשׁ וּבְמִצּוֹתָיו הָלַךְ וְלֹא
כַּמַּעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל: וַיִּכָּן י'-הָוָה אֶת-הַמֶּלֶכֶה בִּידּוֹ
וַיִּתֵּנוּ כָּל-יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי-לוֹ עֶשְׂר־
וְכַבֹּד לָרֹב: וַיִּגְבֶּה לָבוֹ בְּדַרְכֵי י'-הָוָה וְעוֹד הִסִּיר
אֶת-הַבָּמֹת וְאֶת-הָאֲשֵׁרִים מִיְּהוּדָה: וּבִשְׁנַת
שְׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֹן-חֵיל וְלַעֲבָדָיָה
וְלִזְכָּרְיָה וְלִנְתַנְאֵל וְלַמִּיכָהוּ לִלְמַד בְּעָרֵי יְהוּדָה:
וְעַמֻּמָּהם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וְנַתַנְיָהוּ וְזַבְדִּיָהוּ
וַעֲשֵׂהאֵל וְשַׁמִּירמֹות וַיְהוֹנָתָן וְאַדְנִיָהוּ וְטוֹבִיָהוּ
וְטוֹב אֲדוֹנִיָה הַלְוִיִּם וְעַמֻּמָּהם אֱלִישַׁמֶּע וַיְהוֹרָם
הַכֹּהֲנִים: וַיִּלְמְדוּ בִיהוּדָה וְעַמֻּמָּהם סֵפֶר תּוֹרַת
י'-הָוָה וַיִּסְבּוּ בְּכָל-עָרֵי יְהוּדָה וַיִּלְמְדוּ בָעָם:
וַיָּהִי פָתַח י'-הָוָה עַל כָּל-מַמְלָכוֹת הָאָרְצוֹת אֲשֶׁר
סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא גָלְחָמוּ עִם-יְהוֹשָׁפָט: וַיִּמְן-
פְּלִשְׁתִּים מִבִּיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה וְכֶסֶף מִשְׁאֵל גַּם
הָעַרְבִיאִים מִבִּיאִים לוֹ צֶאֱן אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים
וּשְׁבַע מֵאוֹת וְתִשְׁעִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וּשְׁבַע מֵאוֹת:
וַיָּהִי יְהוֹשָׁפָט הָלַךְ וַגְּדַל עַד-לְמַעְלָה וַיִּכָּן
בִּיהוּדָה בִּירְנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת: וַיִּמְלֹאכָה רִבְכָּה
הָיָה לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאֲנָשֵׁי מִלְחָמָה גְּבוּרֵי חֵיל
בִּירוּשָׁלַם: וַאֲלֵה פָקְדָתָם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם
לִיהוּדָה שָׂרֵי אֲלָפִים עֲדָנָה הַשָּׂר וְעַמּוֹ גְּבוּרֵי חֵיל
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף: וְעַל-יָדוֹ יְהוֹחָנָן הַשָּׂר וְעַמּוֹ
מֵאוֹתִים וּשְׁמוֹנִים אָלֶף: וְעַל-יָדוֹ עֲמַסִּיָה בֶן-
זַכְרִי הַמִּתְנַדֵּב לִי-הָוָה וְעַמּוֹ מֵאוֹתִים אָלֶף גְּבוּר
חֵיל: וַיִּמְן-בְּנִימֹן גְּבוּר חֵיל אֲלִיָדָע וְעַמּוֹ נִשְׁקִי-
קִשָׁת וּמִגָּן מֵאוֹתִים אָלֶף: וְעַל-יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעַמּוֹ
מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים אָלֶף חִלּוּצִי צָבָא: וַאֲלֵה
הַמְּשָׁרְתִים אֶת-הַמֶּלֶךְ מִלְכָּד אֲשֶׁר-נָתַן הַמֶּלֶךְ
בְּעָרֵי הַמְּבָצָר בְּכָל-יְהוּדָה:

הלכות שבת פרק ג

ג,א מתיר להתחיל במלאכה מערב שבת, אף על פי שהיא נגמרת מאליה בשבת: שלא נאסר עלינו, אלא לעשות מלאכה בעצמו שילוי; אבל שתעשה המלאכה מעצמה בשבת, מתיר לנו להנות במה שנעשה בשבת מאליו.

ג,ב פיצד: פותקין מים לגנה ערב שבת עם חשכה, והיא מתמלאת והולכת כל היום בלוי. ומניחין מגמר תחת הפלים, והן מתגמרין והולכין כל השבת בלה. ומניחים קלור על גבי העין, ואספלונית על גבי המכה, ומתרפין והולכין כל השבת בלה. ושורין דיו וסממנין עם חשכה, והן נשרין והולכין כל השבת בלה. ונותנין צמר ליורה, ואונין שלפשתן לתנור, והם משתנין והולכין כל השבת בלה. ופורסין מצודות לחיה ולעופות ולדגים עם חשכה, והן צדין והולכין כל השבת בלה. וטוענין בקורת בית הבד ובעגולי הגת עם חשכה, והמשקין זבין והולכין כל השבת בלה. ומדליקין את הנר או את המדורה מבערב, והיא דולקת והולכת כל השבת בלה.

ג,ג מניחין קדרה על גבי האש, או בשר בתנור או על גבי גחלים, והן מתבשלים והולכין כל השבת בלה, ואוכלין אותן בשבת. ויש בדבר זה, דרכים שחן אסורין גזרה, שמוא יחתה בגחלים בשבת.

ג,ד פיצד: תבשיל שלא בשל כל צרבו, וחמין שלא חוהמו כל צרבן, או תבשיל שבשיל כל צרבו וכל זמן שמצטמק הוא יפה לו אין מושחין אותו על גבי האש בשבת, אף על פי שהנה מבעור יום: גזרה שמוא יחתה בגחלים כדי להשלים בשולו, או כדי לצמקו. לפיכך אם גרף האש, או שכפה אש הכירה באפר או בנערת הפשתן הדקה, או שעממו הגחלים שחרי חן במכפות באפר, או שהסיקה בקש

או בגבכה או בגללי בהמה דקה שחרי אין שם גחלים בוערות חרי זה, מתיר לשהות עליה: שחרי הסיח דעתו מזה התבשיל, ואין גוזרין שמוא יחתה באש.

ג,ה במה דברים אמורים, בכירה שהכלה מועט. אבל התנור אף על פי שגרף האש, או חפה באפר, או שהסיקהו בקש או בגבכה אין מושחין בתוכו, ולא על גביו, ולא סומכין לו תבשיל שלא בשל כל צרבן, או שבשיל כל צרבן ומצטמק ויפה לו: הואיל והכלו חם ביותר, אינו מסיח דעתו; וחוששים שמוא יחתה בזו האש המעוטה, אף על פי שהיא אש קש וגבכה או מכפה.

ג,ו ולמה אסרו לשהות בתנור, אף על פי שגרף מופני שהגורף אינו גורף אלא רב האש ועצמה, ואי אפשר לגרף כל האש עד שלא תשאר ניצוצה אחת; ומפני שהכלו חם, שמוא יחתה כדי לנער הניצוצות הנשארות.

ג,ז חפפה הכלו רב מהכל הכירה, ומועט מהכל התנור. לפיכך אם הסיקו בגפת או בעצים חרי הוא בתנור, ואין מושחין בתוכו ולא על גביו, ולא סומכין לו תבשיל שלא בשל כל צרבן, או מצטמק ויפה לו: אף על פי שגרף, או כפה באפר. ואם הסיקהו בקש או בגבכה חרי הוא בכירה שהסקה בקש ובגבכה, ומשחין עליו. ומתיר לסמוך לכירה מבערב, אף על פי שאינה גרופה. ואיזו היא כירה, ואיזה הוא כפה כירה, מקום שפיתת שתי קדרות; וכפה, מקום שפיתת קדרה אחת.

ג,ח תבשיל חי שלא בשל כלל, או שבשיל כל צרבן ומצטמק ורע לו מתיר לשהותו על גבי האש, בין בכירה וכפה בין בתנור. וכן תבשיל שבשיל ולא בשל כל צרבן, או בשל כל צרבן ומצטמק ויפה לו אם השליף לתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות, נעשה הכל

בְּתַבְשִׁיל חַי; וּמִתֵּר לְשִׁחוּתוֹ עַל הָאֵשׁ, אִם עַל פִּי שְׂלֹא גָרַף וְלֹא כֶסֶה, מִפְּנֵי שֶׁכָּבֵר הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמּוֹנּוֹ, וְאֵינוֹ בָּא לַחֲתוֹת בִּגְחָלִים.

ג, ט כל תבשיל שאסור לשחוטו אם עבר ושהה אותו אסור לאכלו עד מוצאי שבת, וימתין בכדי שיעשה. ואם שכחו אם תבשיל שלא בשל כל צרכו הוא, אסור עד מוצאי שבת; ואם תבשיל שבשל כל צרכו הוא ומצטמק ויפה לו, מתר לאכלו בשבת.

ג, י כל שמותר לשחוטו על גבי האש פשוטלים אותו בשבת, אסור להחזירו למקומו. ואין מחזירין לעולם, אלא על גבי פירה גרופה, או מבסה, או בכירה וכפח שהסקו בקש וגבבה; והוא, שלא הניח הקדרה על גבי קרקע; אבל משהניחה על גבי הקרקע, אין מחזירין אותה, ואכלו על גבי גרופה, או מבסה. ואין מחזירין לתנור ולא לבסה, שהסקו בגפת או בעצים, אף על פי שגרף או כסה, מפני שהכלן חם ביותר. וכל שאין מחזירין עליו, אין סומכין לו בשבת.

ג, יא אסור להכניס מגרפה לקדרה, והיא על האש, להוציא ממנה בשבת: מפני שמגם בה, וזה מצרפי הבשול הוא; ונמצא במבשיל בשבת. ומתר להחזיר מבירה לכירה, אכלו מבירה שהכלה מועט לכירה שהכלה מרבה; אבל לא מבירה לטמינה, ולא מטמינה לכירה. ג, יב לא ימלא אדם קדרה עססיות ותרמוסין, או חבית שלמים, ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשכה, וישחה אותן שאלו וכיוצא בהן, אף על פי שלא בשלו כל עיקר, בתבשיל שלא בשל כל צרכו הן, מפני שאינן צריכים בשול הרבה; ודעתו עליהן לאכלן לאלתר, ולפיכך אסור לשחוטן בתנור. ואם עבר ושהה אסורין עד מוצאי שבת, וימתין בכדי שיעשו.

ג, יג תנור שנתן לתוכו בשר מבעוד יום,

ושהה אותו בשבת אם בשר גדי הוא וכיוצא בו, מתר, שאם יחתה בגחלים, יתחרך הבשר שאינו צריך אלא חמימות האש בלבד; ואם בשר עז או שור הוא, אסור, שמא יחתה בגחלים, לבשלו. ואם טח פי התנור בטיט, מתר שאם בא לפתח התנור ולחתות, תכנס הרוח, ויתקשה הבשר ויפסד, ויצטנן התנור.

ג, יד וכן כל דבר שהרוח מפסדת אותו, אין גוזרין עליו שמא יגלחו ויחתה; ומפני זה נותנין אננין שלפשתן לתוך התנור עם חשכה, שאם גלחו יפסד.

ג, טו נתן גדי שלם לתוך התנור הרי זה כבשר חעז או בשר שור, ואסור לשחוטו, שמא יחתה בגחלים: אלא אם כן טח התנור. ומתר לשלשל כבש הפסח לתנור עם חשכה, אף על פי שאינו טח, מפני שבני חבורה, זריזים הן.

ג, טז אין צולין בשר בצל וביצה על גבי האש אלא כדי שייצלו מבעוד יום, ויהיו ראויין לאכילה. ואם נשארו אחר כן על האש בשבת, עד שייצלו הרבה מתר, מפני שחן כמצטמק ורע לו: שאם חתה יחרך אותו, שעל גוף האש חם. ומפני זה מניחין המגמר תחת הפלים עם חשכה שאם חתה בגחלים, ישרף המגמר ויעשן הפלים.

ג, יז הא למדת, שכל דבר שאנו אוסרין בענין זה, אינו אסור ממש שהיה נעשה בשבת; אלא גזרה, שמא יחתה בגחלים. לפיכך אין נותנין צמר ליורה, אלא אם כן היתה עקורה מעל האש שמא יחתה בגחלים: והוא, שיחיה פיה טח בטיט שמא יגם בה, משחשכה.

ג, יח אין נותנין את הפת בתנור עם חשכה, ולא חררה על גבי הגחלים אלא כדי שיקרמו פנים שאינן מדבקים בתנור או באש. ואם נשארו אחר כן, עד שיגמר אפיתן מתר: שאם יחתה, יפסיד אותו. ואם נתן סמוך לחשכה,

וְחִשְׁבָה וְעָדִין לֹא קָרְמוּ פָּנֶיהָ אִם בְּמִזִּיד אֶסּוּר
לְאָבֵל מִהֵן עַד מוֹצְאֵי שַׁבָּת, וַיִּמָּתִין בְּכַדִּי
שִׁיעָשׂוּ. וְאִם בְּשׁוֹגֵג מִתֵּר לֹא לְרִדּוֹת מִמָּנְחָה מִזֶּזֶן
שְׁלוֹשׁ סְעוּדוֹת, בַּשַּׁבָּת; וְכִשְׁהוּא רִדָּה לֹא
יִרְדָּה בְּמִרְדָּה בְּדֶרֶךְ שְׁהוּא עוֹשֶׂה בַחַל, אֲלֹא
בְסַפִּין וּכְיוּצָא בָּהּ.

ג, יט עוֹשֶׂה אָדָם מְדוּרָה מִכָּל דֶּבֶר שִׁירָצָה, בֵּין
עַל גִּבִּי קָרָקַע בֵּין עַל גִּבִּי מְנוּרָה, וּמִדְּלִיקָה
מִבְּעוֹד יוֹם, וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה אוֹ מִתְּחִמָּם
בְּגִגְדָּה בַּשַּׁבָּת. וְצָרִיךְ שִׁידְלִיק רַב הַמְדוּרָה קֹדֶם
חֲשֻׁכָה, עַד שֶׁתֵּחָא שְׁלֵחֶבֶת עוֹלָה מֵאֲלִיָּה קֹדֶם
הַשַּׁבָּת; וְאִם לֹא הִדְלִיק רַבָּה, אֶסּוּר לְהַנּוֹת בָּהּ
בַּשַּׁבָּת גִּזְרָה, שְׁמָא יַחְתֶּה בָּהּ וַיִּנִּיד הָעֵצִים בְּדִי
שֶׁתַּעֲלֶה הַשְּׁלֵחֶבֶת. וְאִם הִדְלִיק עֵץ יַחֲדִי, צָרִיךְ
לְהִדְלִיק רַב עִבּוֹ וְרַב הַקָּפוֹ מִבְּעוֹד יוֹם.

ג, כ בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּגִבּוּלִין; אֲבָל
בְּמִקְדָּשׁ, מֵאֲחִיזִין אֶת הָאוּר בַּעֲצִים בְּמְדוּרַת
בֵּית הַמִּזְבֵּחַ עִם חֲשֻׁכָה, וְאִין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא
יַחְתֶּה, שֶׁחַבּוּחֵינִים זְרִיזִין הֵן.

ג, כא הֵיטָה מְדוּרָה שְׁלֵקָנִים, אוֹ שְׁלֵגְרַעֲנִין אֵינּוּ
צָרִיךְ לְהִדְלִיק הָרַב; אֲלֹא בִּיּוֹן שֶׁתַּחֲחִיל בָּהּ
הָאֵשׁ קֹדֶם הַשַּׁבָּת, מִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, מִפְּנֵי
שֶׁהָאֵשׁ נִתְּלִית בָּהֶן בְּמַחֲרָה, וְאֵינּוּ צָרִיךְ
לְחַתּוֹת. לְפִיכָּךְ אִם אֶגֶד הַקָּנִים, אוֹ הַנִּיחַ
הַגְּרַעֲנִין בַּחֲתֻלּוֹת הָרִי הֵן בַּעֲצִים, וְצָרִיךְ
שֶׁתַּעֲלֶה בָּהֶן הַשְּׁלֵחֶבֶת מֵאֲלִיָּה קֹדֶם הַשַּׁבָּת.

ג, כב מְדוּרָה שְׁלִזְפָּת, אוֹ שְׁלֵגְפְרִית, אוֹ
שְׁלֵרְבָב, אוֹ שְׁלִקִּירָה, אוֹ שְׁלֵקֶשׁ, אוֹ שְׁלֵגְבָּבָה
אֵינּוּ צָרִיךְ לְהִדְלִיק רַבָּה קֹדֶם הַשַּׁבָּת, מִפְּנֵי
שֶׁהָאֵשׁ מִדְּלָקַת אוֹתָם בְּמַחֲרָה.

הַלְבוֹת שַׁבָּת פֶּרֶק ד'

ד, א יֵשׁ דְּבָרִים שְׁאֵם טָמֵן בָּהֶן חֲתִבְשִׁיל, הוּא
מִתְּחִמָּם וּמוֹסִיפִין בְּכִשּׁוּלֹוּ בְּעֵין הָאֵשׁ בְּגוֹן
זָפֵת, וְזָבֵל, וּמְלַח, וְסִיד, וְחוּל, אוֹ זִזְגִין וּמוֹכִין
וְעֹשִׁים בְּזִמָּן שִׁשְׁלִשְׁתָּן לַחִים וְאֶפְלוֹ מִחֲמַת

עֲצָמָן; וּדְבָרִים אֲלוֹ, נִקְרְאִין דְּבַר הַמוֹסִיף. וַיֵּשׁ
דְּבָרִים שְׁאֵם טָמֵן בָּהֶן חֲתִבְשִׁיל, וַיֵּשׂאֵר
בְּחִמְיּוּתֹו אוֹתֹו מְלַחֲצָטָן בְּגוֹן זִזְגִין וּמוֹכִין
וְעֹשִׁים יְבִשִׁין, וּכְסוּת, וּפְרוֹת, וּכְנָפֵי יוֹנָה,
וְנִעְרַת הַפִּשְׁתָּן, וְנִסְרַת חֲרָשִׁים, וּשְׁלִחִין, וְגוֹי
צָמֵר; וּדְבָרִים אֲלוֹ, נִקְרְאִין דְּבַר שְׁאֵינּוּ מוֹסִיף.

ד, ב מִן הַדִּין הָיָה, שֶׁטּוֹמְנִין בְּדֶבֶר הַמוֹסִיף
מִבְּעוֹד יוֹם, וַיֵּשׂאֵר חֲתִבְשִׁיל טָמֵן בַּשַּׁבָּת,
שְׁחָרִי מִשְׁחִין עַל גִּבִּי הָאֵשׁ בַּשַּׁבָּת. אֲבָל אֶסּוּר
חֲכָמִים לְהַטְמִין בְּדֶבֶר הַמוֹסִיף, מִבְּעוֹד יוֹם;
גִּזְרָה, שְׁמָא תִּרְתַּח הַקְּדָרָה בַּשַּׁבָּת, וַיִּצְטָרֵךְ
לְגַלּוֹתָהּ עַד שֶׁתִּנּוּחַ הִרְתִּיחָהּ, וַיַּחֲזֹר וַיְכַסֶּה
בַּשַּׁבָּת; וְנִמְצָא טוֹמֵן בְּדֶבֶר הַמוֹסִיף בַּשַּׁבָּת,
שְׁהוּא אֶסּוּר. לְפִיכָּךְ מִתֵּר לְטָמֵן בְּדֶבֶר הַמוֹסִיף,
בֵּין הַשְּׁמִשּׁוֹת שֶׁסֶּתֶם קְדָרוֹת בֵּין הַשְּׁמִשּׁוֹת,
כְּבָר רִתְּחוּ וְנָחוּ מִבְּעוֹבְעוֹן, וְכִיּוֹן שֶׁנָּחוּ, שׁוּב
אֵינּוּ רוֹתְחִין.

ד, ג וְכֵן מִן הַדִּין הָיָה, לְטָמֵן חֲתִבְשִׁיל בְּדֶבֶר
שְׁאֵינּוּ מוֹסִיף, בַּשַּׁבָּת עֲצָמָה; אֲבָל אֶסּוּר
חֲכָמִים דְּבַר זֶה גִּזְרָה שְׁמָא יִטְמִין בְּרַמִּין וַיַּחֲחֶה
בּוֹ נִיצוּצוֹת שְׁלֵאֵשׁ, וְנִמְצָא חוֹתָהּ בְּגַחְלִים;
לְפִיכָּךְ אֶסּוּר לְהַטְמִין דְּבַר חֵם בַּשַּׁבָּת, וְאֶפְלוֹ
בְּדֶבֶר שְׁאֵינּוּ מוֹסִיף.

ד, ד סֶפֶק חֲשֻׁכָה סֶפֶק לֹא חֲשֻׁכָה, מִתֵּר לְטָמֵן
אֶת דְּבַר חֵם; וּמִתֵּר לְטָמֵן דְּבַר הַצּוֹנֵן בַּשַּׁבָּת,
בְּדֶבֶר שְׁאֵינּוּ מוֹסִיף, בְּדִי שְׁלֵא יִצְטָנֵן בִּיּוֹתָר,
אוֹ בְּדִי שֶׁתִּפּוֹג צִנְתּוֹ. חֲמוּץ שֶׁטְמָנֵן מִעֶרֶב
שַׁבָּת, וְנִתְּגָלוֹ בַּשַּׁבָּת מִתֵּר לְכַסּוֹתָו, שְׁחָרִי
אֵינּוּ מוֹסִיף; וּמִתֵּר לְהַחֲלִיף הַכֶּסֶף בַּשַּׁבָּת.
כִּיצַד נוֹטֵל כֶּסֶף וּמַנִּיחַ בְּנִפִי יוֹנָה, אוֹ נוֹטֵל
בְּנִפִי יוֹנָה וּמַנִּיחַ הַכֶּסֶף.

ד, ה פֶּנֶח חֲתִבְשִׁיל אוֹ חֲמוּץ חֲמוּץ, מִכְּלִי לְכָלִי
אַחֵר מִתֵּר לְהַטְמִין חֲכָלִי אַחֵר בַּשַּׁבָּת בְּדֶבֶר
שְׁאֵינּוּ מוֹסִיף, כְּמוֹ הַדְּבַר הַצּוֹנֵן; שְׁלֵא אֶסּוּר

לְהַטְמִין בַּשַּׁבָּת, אֲלֵא דְבַר חָם שֶׁהוּא בְּכָלִי
רֹאשׁוֹן שְׁנַת־בִּשְׁל בּוֹ; אֲבָל אִם פָּנְחוּ, מִתֵּר.

ד,ו מְנִיחִין מִחָם עַל גְּבִי מִחָם בַּשַּׁבָּת, וְקִדְרָה
עַל גְּבִי קִדְרָה, וְקִדְרָה עַל גְּבִי מִחָם, וּמִחָם עַל
גְּבִי קִדְרָה; וְטַח פִּיהֶם בְּבִצָּק: לֹא בַשֶּׁבִיל
שִׁיחֻמוֹ, אֲלֵא בַשֶּׁבִיל שִׁיעֲמָדוֹ עַל חָמֶם שְׁלֹא
אָסְרוּ אֲלֵא לְהַטְמִין בַּשַּׁבָּת; אֲבָל לְהַנִּיחַ כְּלֵי חָם
עַל גְּבִי כְּלֵי חָם, כְּדֵי שִׁיחִיו עֹמְדִין בַּחֲמִימוֹתָן
מִתֵּר. אֲבָל אִין מְנִיחִין כְּלֵי שִׁישׁ בּוֹ דְּבַר צוּנָן,
עַל גְּבִי כְּלֵי חָם, בַּשַּׁבָּת שְׁחָרֵי מוֹלִיד בּוֹ חָם
בַּשַּׁבָּת; וְאִם הִנִּיחוּ, מִבְּעָרֵב מִתֵּר, וְאִינוּ
כְּטוֹמֵן בְּדַבָּר הַמוֹסִיף.

הַלְבוֹת שַׁבָּת פֶּרֶק ה

הֵא חֲדָלְקַת נֵר בַּשַּׁבָּת אֵינָה רְשׁוּת, אִם רָצָה
מְדָלִיק וְאִם רָצָה אֵינוֹ מְדָלִיק; וְלֹא מִצְוָה שְׂאִינוּ
חַיִּב לְרַדֵּף אַחֲרֶיהָ עַד שִׁיעֲשֶׁנָּה, כְּגוֹן עֲרוּבֵי
חֲצֵרוֹת אוֹ נְטִילַת יָדִים לְאֲכִילָה: אֲלֵא חוֹבָה.
וְאַחַד אֲנָשִׁים וְאַחַד נָשִׁים, חַיִּבִּין לְהִיּוֹת
בְּבִתְיָהֶן נֵר דְּלוּק בַּשַּׁבָּת. אִפְלוּ אִין לֹא מִחַ
יֵאכֹל שׂוֹאֵל עַל חֲפֵת־חַיִּים, וְלוֹקַח שָׁמֶן וּמְדָלִיק
אֶת הַנֵּר: שְׁוֵה בְּכָלֵל עֲנָג שַׁבָּת הוּא. וְחַיִּב
לְבָרֵךְ קֹדֶם חֲדָלְקָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצוּנָנוּ לְחֲדָלִיק נֵר שְׁלֹשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שְׁמִיכָרֵךְ עַל
כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהוּא חַיִּב בָּהֶם מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים.

ה,ב מִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְנֵר הַשַּׁבָּת: וְהוּא, שְׁלֹא
יֵחָא תְּדַבֵּר צָרִיף עֵינֵין חֲרִיבָה; אֲבָל דְּבַר שְׁצָרִיף
לְדַקְדֵּק בְּרֵאשִׁיתוֹ, אִסּוּר לְהַבְחִינוֹ לְאוּר חֲנֵר
גְּזֵרָה, שְׁמָא יִטָּח.

ה,ג חֲמִידָלִיק צָרִיף לְחֲדָלִיק מִבְּעוֹד יוֹם, קֹדֶם
שְׁקִיעַת חַמָּה. וְנָשִׁים מִצְוֹת עַל דְּבַר זֶה, יוֹתֵר
מִן הָאֲנָשִׁים, לְפִי שֶׁהֵן מִצְוִיּוֹת בְּבִתִּים, וְהֵן
הַעֲסָקוֹת בְּמִלְאכַת חֲבִית; וְאֵף עַל פִּי כּוֹן, צָרִיף
הָאִישׁ לְהַזְחִירָן וְלְבָדֵק אוֹתָן עַל כָּה, וְלוֹמַר
לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ עָרֵב שַׁבָּת קֹדֶם שְׁתַּחֲשֹׁד, חֲדָלִיקוּ
אֶת הַנֵּר. סֶפֶק חֲשֵׁכָה וְנִכְנָם חַשְׁבָּת, סֶפֶק לֹא

נִכְנָם אִין מְדָלִיקוּן.

ה,ד מִשְׁתַּשְׁקַע חַמָּה עַד שִׁירָאוּ שְׁלוֹשָׁה
כּוֹכָבִים בִּינוֹנָיִים, הוּא הַזְּמַן הַנִּקְרָא בֵּין
הַשְׁמָשׁוֹת בְּכָל מְקוֹם; וְהוּא סֶפֶק מִן הַיּוֹם, סֶפֶק
מִן הַלֵּילָה, וְדָנִין בּוֹ לְהַחֲמִיר, בְּכָל מְקוֹם.
וְלְפִיכָּה אִין מְדָלִיקוּן בּוֹ; וְהַעוֹשָׂה מְלָאכָה בֵּין
הַשְׁמָשׁוֹת שַׁבָּת וּבֵין הַשְׁמָשׁוֹת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת,
בְּשׁוּגָג חַיִּב חֲטָאת מִכָּל מְקוֹם. וְכּוֹכָבִים אֵלּוּ
לֹא גְדוּלִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא קְטָנִים שְׂאִין
נִרְאִין אֲלֵא בַּלֵּילָה; וּמִשְׁיִירָאוּ שְׁלוֹשָׁה כּוֹכָבִים
אֵלּוּ הַבִּינוֹנָיִים, חֲרִי זֶה לֵּילָה וְדָאִי.

ה,ה פְּתִילָה שְׁמִידָלִיקוּן בָּהּ לַשַּׁבָּת, אִין עוֹשִׂין
אוֹתָהּ מִדְּבַר שְׁהָאוּר מִסְכָּסְכַת בּוֹ כְּגוֹן צִמָּר,
וְשַׁעַר, וּמָשִׁי, וְצִמָּר הָאֶרֶז, וּפְשִׁתָּן שְׁלֹא נָפִין,
וְסִיב שְׁלֹדְקֵל, וּמִינֵי הָעֵץ הָרַבִּים, וְכִיּוּצָא בְּהֵן;
אֲלֵא מִדְּבַר שְׁהָאוּר נְתִילִית בּוֹ כְּגוֹן פְּשִׁתָּה
נְפּוּצָה, וּבִגְדֵי שִׁשׁ, וְצִמָּר גָּפֹן, וְכִיּוּצָא בְּהֵן.
וְחֲמִידָלִיק צָרִיף שְׁיַדְלִיק, בָּרֵב חִיּוּצָא מִן
הַפְּתִילָה.

ה,ו חֲבוּרָךְ דְּבַר שְׁמִידָלִיקוּן בּוֹ, עַל דְּבַר שְׂאִין
מְדָלִיקוּן בּוֹ אִם לְהַעֲבוֹת הַפְּתִילָה כְּדֵי לְחוֹסִיף
אוֹרָה, אִסּוּר; וְאִם לְהַקְשׁוֹת הַפְּתִילָה כְּדֵי שְׁתַּחֲא
עוֹמְדָת וְלֹא תַשְׁתַּלְשֵׁל לְמַטָּה, מִתֵּר.

ה,ז נוֹתְנִין גְּרָגֵר שְׁלִמְלָח וְגָרִים שְׁלִפּוֹל עַל פִּי
חֲנֵר בְּעָרֵב שַׁבָּת, כְּדֵי שִׁיחָא דוֹלֵק בְּלִילֵי שַׁבָּת.
וְכָל הַפְּתִילוֹת שְׂאִין מְדָלִיקוּן בְּהֵן, עוֹשִׂין מִחֵן
מְדוּרָה בֵּין לְהַתְחַמֵּם כְּנֻגָּדָה, בֵּין לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
לְאוּרָה, בֵּין עַל גְּבִי מְנוֹרָה, בֵּין עַל גְּבִי קֶרֶקֶע;
וְלֹא אָסְרוּ אֲלֵא לַעֲשׂוֹתָן פְּתִילָה לְנֵר, בְּלִבָּד.

ה,ח שָׁמֶן שְׁמִידָלִיקוּן בּוֹ לַשַּׁבָּת, צָרִיף שִׁיחָא
נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַפְּתִילָה; אֲבָל שְׁמֵנִין שְׂאִין
נִמְשָׁכִין אַחֲרֵי הַפְּתִילָה כְּגוֹן זָפֶת, וְשַׁעוּה, וְשָׁמֶן
קִיק, וְאַלְיָה, וְחֵלֶב אִין מְדָלִיקוּן בְּהֵן. וּמִפְּנֵי מַחַ
אִין מְדָלִיקוּן בְּפְתִילוֹת שְׂאִין הָאוּר נְתִילִית בְּהֵן,
וְלֹא בְּשְׁמָנִים שְׂאִין נִמְשָׁכִים אַחֲרֵי הַפְּתִילָה

גִּזְרָה, שְׁמָא יְהִיָּה אֹר חֲנַר אֶפֶל, וַיִּטָּה אוֹתָהּ;
בְּשַׁעָה שִׁישְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ.

ה,ט חֲלָב שְׁחֵתִיכּוּ, וְקֶרְבִּי דָגִים שְׁנַמְזוּחוּ נֹתֵן
לְתוֹכָן שֶׁמֶן כָּל שְׁהוּא, וּמִדְּלִיק; אֲבָל שְׁמֵנִין
שְׂאִין מִדְּלִיקִין בְּהֵן אֶפֶלוּ עֶרְבָן בְּשֶׁמֶן מִשְׁמָנִים
שְׁמִדְלִיקִין בְּהֵן לֹא יִדְלִיק, מִפְּנֵי שְׂאִין נִמְשָׁכִין.

ה,י אִין מִדְּלִיקִין בְּעֵטְרָן, מִפְּנֵי שְׂרִיחוּ רַע שְׁמָא
יִנְיָחֵנוּ וַיֵּצֵא, וְחֹבֶכָה עָלָיו לִישֵׁב לְאוֹר חֲנַר. וְלֹא
בְּצָרִי, מִפְּנֵי שְׂרִיחוּ טוֹב שְׁמָא יִקַּח מִמֶּנּוּ, מִן
חֲנַר; וְעוֹד, מִפְּנֵי שְׁהוּא עָתָּה. וְלֹא בִנְפֹט לְבָן,
וְאֶפֶלוּ בַּחֹל מִפְּנֵי שְׁהוּא עָתָּה, וַיְבֹא לִידֵי סַבְּנָה.

ה,יא מִתֵּר לְהַדְלִיק לְכַתְחֵלָה, בְּשֶׁאֵר שְׁמָנִים
כְּגוֹן שֶׁמֶן צִנּוֹן, וְשִׁמְשָׁמִין, וְלֶפֶת, וְכָל כִּיּוֹצֵא
בְּהֵן: אִין אֶסוּר אֲלֹא אֵלּוּ שְׁמָנֵי חֲכָמִים, בְּלִבָּר.

ה,יב לֹא יִתֵּן אָדָם כָּלִי מִנְקָב מִלֵּא שֶׁמֶן עַל פִּי
חֲנַר, בְּשִׁבִּיל שִׁיחָא מִנְטָה, וְלֹא יִמְלֵא קַעֲרָה
שֶׁמֶן וַיִּתְּנָהּ בְּצֵד חֲנַר וַיִּתֵּן רֹאשׁ הַתְּתִילָה
לְתוֹכָהּ, בְּשִׁבִּיל שְׁתָּחָא שׁוֹאֶבֶת גִּזְרָה, שְׁמָא
יִקַּח מִן הַשֶּׁמֶן שְׁכַפְלִי: שְׁחָרִי לֹא נִמְאָס בִּנְר;
וְאֶסוּר לְחַנּוּת בְּשִׁבֶּת מִן הַשֶּׁמֶן שְׁחָדֵלֵק בּוֹ,
וְאֶפֶלוּ כְּבִתָּה חֲנַר, וְאֶפֶלוּ נֶטֶף מִן חֲנַר מִפְּנֵי
שְׁהוּא מְקַצֵּה מִחֲמַת אֶסוּר. וְאִם חֶבֶר הַכָּלִי
שִׁישׁ בּוֹ הַשֶּׁמֶן אֵל חֲנַר בְּסִיד, וּבְחֶרְסִית,
וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן מִתֵּר.

ה,יג אִין נֹתֵנִין כָּלִי תַּחַת חֲנַר לְקַבֵּל בּוֹ שֶׁמֶן
בְּשִׁבֶּת, שְׁחָרִי מְבַטֵּל הַכָּלִי מִחֲבָנּוּ; וְאִם נָתַנוּ
מִבְּעוֹד יוֹם, מִתֵּר. וְנֹתֵנִין כָּלִי תַּחַת חֲנַר
בְּשִׁבֶּת, לְקַבֵּל נִיצוֹצוֹת מִפְּנֵי שְׂאִין בְּהֵן מִמֶּשׁ,
וְחָרִי לֹא בִטְלוּ מִלְטִלְטָלוּ; וְאֶסוּר לִתֵּן לְתוֹכּוֹ
מִיָּם, וְאֶפֶלוּ מִעֶרֶב שִׁבֶּת מִפְּנֵי שְׁהוּא מְקַרֵּב
אֶת כַּבּוֹי הַנִּיצוֹצוֹת.

ה,יד אִין פּוֹלִין לְאוֹר חֲנַר, וְלֹא קוֹרִין לְאוֹר חֲנַר,
וְאֶפֶלוּ גְבוּהַ שְׁתֵּי קוֹמוֹת; וְאֶפֶלוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים
זֶה עַל גֵּב זֶה, וְחֲנַר בְּעֵלְיוֹנָה לֹא יִקְרָא וְלֹא יִפְלָה
לְאוֹרוֹ בַּתְּחִתּוֹנָה, שְׁמָא יִשְׁכַּח וַיִּטָּה. וְאִם חָיו

שְׁנַיִם קוֹרִין בְּעֵנִין אֶחָד, מִתְרִין לְקוֹרוֹת לְפָנֵי
חֲנַר שְׁכָל אֶחָד מֵהֵן מִזְכִּיר חֲבֵרוֹ, אִם שְׁכַח;
אֲבָל לֹא בְּשֵׁנֵי עֲנִינוֹת, שְׁכָל אֶחָד מֵהֵן טָרִיד
בְּעֵנִינוּ.

ה,טו הַתִּינוּקוֹת קוֹרִין לְפָנֵי רֶבֶן לְאוֹר חֲנַר,
מִפְּנֵי שְׁחָרֵב מִשְׁמָרָן; אֲבָל חוּא לֹא יִקְרָא, מִפְּנֵי
שְׂאִין אֵימָתָן עָלָיו. וַיֵּשׁ לוֹ לְרֹאוֹת בַּסֶּפֶר לְאוֹר
חֲנַר, עַד שְׂיִרְאָה רֹאשׁ הַפָּרָשָׁה שְׁהוּא צָרִיף
לְחֻקּוֹתָן; וְאַחֵר כֶּךָ נֹתֵן הַסֶּפֶר בְּיָדוֹ, וְהֵם
קוֹרְאִין לְפָנָיו.

ה,טז כָּלִים חֲדוּמִים זֶה לְזֶה, וְאִין נִבְרִין אֲלֵא
בְּעִיּוֹן חֲרִבָּה אֶסוּר לְחֻקֵּיכֶן לְאוֹר חֲנַר,
וְלַחֲבָחִין בִּינִיחִין: שְׁמָא יִשְׁכַּח, וַיִּטָּה. לְפִיכָּךְ
שְׁמֵשׁ שְׂאִינוֹ קְבוּעַ אֶסוּר לוֹ לְבַדֵּק פּוֹסוֹת
וּקַעֲרוֹת לְאוֹר חֲנַר, מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ מִבִּירָן, בֵּין
בֵּנֵר שֶׁלְשָׁמּוֹן, בֵּין בֵּנֵר שֶׁלְנֶפֶט שְׂאוֹרוֹ רֶב; אֲבָל
שְׁמֵשׁ קְבוּעַ מִתֵּר לוֹ לְבַדֵּק לְאוֹר חֲנַר פּוֹסוֹת
וּקַעֲרוֹת, מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ צָרִיף עִיּוֹן חֲרִבָּה. וְאִם
הָיָה נֵר שֶׁלְשָׁמּוֹן זֵית אִין מוֹרִין לוֹ לְבַדֵּק, וְאַף
עַל פִּי שְׁהוּא מִתֵּר: גִּזְרָה, שְׁמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ.

ה,יז נֵר שְׂאֵחֹרִי הַדֵּלֶת אֶסוּר לְפִתְחָהּ הַדֵּלֶת
וְלִנְעַל בְּדֶרֶכּוֹ, מִפְּנֵי שְׁהוּא מְכַבְּהוּ; אֲלֵא יוֹחֵר
בְּשַׁעָה שְׁפּוֹתָהּ, וּבְשַׁעָה שְׁנֹעֵל. וְאֶסוּר לְפִתְחָהּ
אֶת הַדֵּלֶת כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה בְּשִׁבֶּת, כִּדִּי שְׁתָּחָא
חֲרוּחַ מִנְשָׁכֶת בָּהּ, וְאַף עַל פִּי שְׂאִין שָׁם, אֲלֵא
רוּחַ הַמְּצוּיָה. וּמִנִּיחִין חֲנַר שֶׁלְשָׁכֶת עַל גִּבִּי
אֵילָן הַמִּחְבֵּר לְקֶרְקַע, וְאִינוּ חוֹשִׁישׁ.

ה,יח כָּל מְדִינּוֹת וְעִירוֹת שְׁלִישְׁרָאֵל, תּוֹקְעִין
בְּהֵן שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת בְּעֶרֶב שִׁבֶּת; וּבִמְקוֹם גְּבוּהַ
חָיו תּוֹקְעִין, כִּדִּי לְהַשְׁמִיעַ כָּל אֲנָשֵׁי הַמְּדִינָה,
וְכָל אֲנָשֵׁי הַמִּגְרָשׁ שָׁלָה.

ה,יט תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה, נִמְנָעוּ הָעוֹמְדִים בְּשִׂדּוֹת
מִלְּחָרֵשׁ וּמִלְּעֹדֵד וּמִלְּעֲשׂוֹת מִלְּאֲכָה שְׁבִשְׂדָּה;
וְאִין חֻקְרוֹבִין רִשְׁאִין לְכַנֵּס לְעִיר, עַד שְׁיִבּוּאוֹ
רְחוּקִים וַיִּכְנָסוּ בָּלָם בְּבֵת אַחַת. וְעַדִּין הַחֲנִיּוֹת

פתוחות, וְהַתְּרִיסִין מְנַחִין. הַתְּחִיל לְתַקַּע שְׁנֵיחַ נִסְתַּלְקוּ הַתְּרִיסִין, וְנִנְעָלוּ הַחֲנִיּוֹת; וְעָדִין הַחֲמִין וְהַקִּדְרוֹת מְנַחִות עַל גְּבֵי פִירָה. הַתְּחִיל לְתַקַּע תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית סֶלֶק הַמִּסְלָק וְהַטְּמִין הַמַּטְמִין, וְהִדְלִיקוּ אֶת הַנְּרוֹת. וְשׁוּחָה כְּדִי לְצִלוֹת דָּג, אוֹ כְּדִי לְהַדְבִּיק פֶּת בַּתְּנוּרָה; וְתוֹקַע וּמְרִיעַ, וְתוֹקַע וְשׁוֹבֵת.

הֵב תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה, תוֹקַע אוֹתָהּ בַּמְּנַחָה; וְהַשְׁלִישִׁית, קֶדֶם לְשִׁקְיעַת הַחֲמָה. וְכֵן תוֹקְעִין בַּמוֹצָאִי שַׁבָּת אַחֵר צֵאת הַכּוֹכָבִים, לְהַתִּיר הָעָם לְמַעֲשֵׂיהֶן.

הֵבא יוֹם הַכַּפּוּרִים שָׁחַל לַהֲיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, לֹא הָיוּ תוֹקְעִין; חָל לַהֲיוֹת בַּמוֹצָאִי שַׁבָּת, לֹא תוֹקְעִין וְלֹא מְבַדִּילִין. יוֹם טוֹב שָׁחַל לַהֲיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, תוֹקְעִין וְלֹא מְבַדִּילִין; חָל לַהֲיוֹת לְאַחֵר הַשַּׁבָּת, מְבַדִּילִין וְלֹא תוֹקְעִין.

הַלְבוֹת שַׁבָּת פֶּרֶק ו

וְאֵל אֲסוּר לֹאמַר לְגוֹי, לַעֲשׂוֹת לָנוּ מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת אִם עַל פִּי שְׂאֵינֹנוּ מַצְוָה עַל הַשַּׁבָּת, וְאִם עַל פִּי שְׂאֵמֵר לֹא מִקֶּדֶם הַשַּׁבָּת, וְאִם עַל פִּי שְׂאֵינֹנוּ צָרִיךְ לְאוֹתָהּ מְלָאכָה, אֲלֵא לְאַחֵר הַשַּׁבָּת; וְדָבָר זֶה, אֲסוּרוֹ מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים, כְּדִי שֶׁלֹּא תִהְיֶה שַׁבָּת קְלָה בְּעֵינֵיהֶן, וַיִּבְאוּ לַעֲשׂוֹת בְּעֶצְמוֹ.

וְכֵן גּוֹי שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה מֵעֶצְמוֹ בַּשַּׁבָּת אִם בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל עָשָׂה אוֹתָהּ אֲסוּר לַחֲנוּת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה עַד מוֹצָאִי שַׁבָּת, וַיִּמְתִּין בְּכַדִּי שֶׁתַּעֲשֶׂה; וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַדָּבָר בְּפִרְהָסִיהָ, עַד שֶׁיִּדְעוּ בּוֹ רַבִּים שֶׁדָּבָר זֶה בְּשִׁבִּיל פְּלוֹנִי הוּא נַעֲשֶׂה בַּשַּׁבָּת. וְאִם בְּשִׁבִּיל עֶצְמוֹ בְּלִבָּד עָשָׂה, מִתֵּר לַחֲנוּת בָּהּ בַּשַּׁבָּת.

וְגַם פִּיֻּצֵד: גּוֹי שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר, מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ יִשְׂרָאֵל; וְאִם בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, אֲסוּר. עָשָׂה כֶּבֶשׂ לִירֵד בּוֹ מִן הַסְּפִינָה, יֵרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל; וְאִם בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, אֲסוּר. מְלָא מַיִם

לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ, מִשְׁקָה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל; לִקְטַע עֵשָׂבִים לְהַאכִּיל לְבֶהֱמָתוֹ, מִנִּיחַ יִשְׂרָאֵל בְּהֶמְתּוֹ לֵאכֹל מִחֵן: וְהוּא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֲגוּי מִכִּיר לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂמָא יִרְבֶּה בְּמִלְאכְתּוֹ בְּשִׁבִּילוֹ, וְנִמְצָא עוֹשֶׂה בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁאֲפָשָׁר לְהַרְבוֹת בּוֹ לֹא יִהְיֶה בּוֹ בַּשַּׁבָּת, אֲלֵא אִם כֵּן אֵינֹנוּ מְבִירִין.

וְגַם אֲבָל דָּבָר שְׂאֵין בּוֹ לְהַרְבוֹת וּלְמַעֵט, כִּגְזוֹן נֵר וְכֶבֶשׂ, הוּאִיל וְעָשָׂה בְּשִׁבִּיל עֶצְמוֹ, נִהְיָה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל בַּשַּׁבָּת וְאִם עַל פִּי שְׂחִיבָה מְבִירִין. נֵר הַדְּלוּק בְּמִסְכָּה בַּשַּׁבָּת אִם רַב יִשְׂרָאֵל, אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ, שֶׁהִדְלִיק, עַל דַּעַת הָרַב מְדַלִּיק; וְאִם רַב גּוֹיִם, מִתֵּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ; מִחֲצָה לְמִחֲצָה, אֲסוּר. נִפְלָה דִּלְקָה בַּשַּׁבָּת, וְכֵן גּוֹי לְכַבּוֹת אֵין אוֹמְרִין לוֹ כִּבְיָה וְאֵל תִּכְבֶּה, מִפְּנֵי שְׂאֵין שְׁבִיתָתוֹ עָלֵינוּ; וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

וְהָ מֵת שֶׁעָשׂוּ לוֹ גּוֹיִם אֲרוֹן, וְחָפְרוּ לוֹ קֶבֶר בַּשַּׁבָּת, אוֹ הִבִּיאוּ לוֹ חֲלִילִין לְסַפֵּד בָּהֶן אִם בְּצִנְעָה יִמְתִּין בְּכַדִּי שֶׁיַּעֲשׂוּ לְמוֹצָאִי שַׁבָּת, וַיִּקְבֵּר בּוֹ. וְאִם הָיָה הַקֶּבֶר בְּסִרְטִיָּה גְדוּלָּה, וְהָאֲרוֹן עַל גְּבִיּוֹ, וְכָל הָעוֹבְרִין וְהַשָּׁבִין אוֹמְרִים שֶׁזֶה שְׁחֵנְכָרִים עוֹשִׂין עִכְשָׁו בַּשַּׁבָּת, לְפָלוֹנִי הוּא הָרִי זֶה לֹא יִקְבֵּר בּוֹ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל עוֹלָמִית, מִפְּנֵי שְׂחִיבָה בְּפִרְהָסִיהָ. וּמִתֵּר לְקַבֵּר בּוֹ יִשְׂרָאֵל אַחֵר וְהוּא, שֶׁיִּמְתִּין בְּכַדִּי שֶׁיַּעֲשֶׂה. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזָה.

וְגַם שֶׁהִבִּיאוּ חֲלִילִין בַּשַּׁבָּת לִמֵּת אִם עַל פִּי שֶׁהִבִּיאוּ מִצֵּד הַחוּמָה יִמְתִּין לְמוֹצָאִי שַׁבָּת כְּדִי שֶׁיִּבְאוּ מִמָּקוֹם קְרוֹב, וְאַחֵר כֶּךָ יִסְפְּדוּ בָּהֶן: שְׂמָא בְּלִילָה הִבִּיאוּ מִמָּקוֹם אַחֵר עַד הַחוּמָה, וּבִפְקֵר נִכְסוּ בָּהֶן. וְאִם יָדַע בּוֹדֵאִי שֶׁמִּמָּקוֹם פְּלוֹנִי הִבִּיאוּ בַּשַּׁבָּת, יִמְתִּין כְּדִי שֶׁיִּבְאוּ מֵאוֹתוֹ מִקּוֹם אַחֵר הַשַּׁבָּת וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַדָּבָר בְּפִרְהָסִיהָ גְדוּלָּה, כִּמּוֹ שְׂאֵמֵרֵנוּ.

ו,ז עיר ישראל וגו' דרין בתוכה, וְהִיְתָה בַּהּ מִרְחֵין הַמִּרְחָצַת בַּשַּׁבָּת אִם רַב גּוֹיִים, מִתֵּר לִרְחֵין בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיָּד; וְאִם רַב יִשְׂרָאֵל, יִמְתִּין בְּכָדִי שְׂיַחֲמוּ חֲמִיו: שְׂבִשְׂבִיל חֶרֶב הוֹחֲמוּ. מִחֲצָה לְמַחֲצָה, יִמְתִּין בְּכָדִי שְׂיַחֲמוּ חֲמִיו. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ו,ח יִשְׂרָאֵל שָׁאֵמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה זֹו בַּשַּׁבָּת אִף עַל פִּי שְׁעֵבֶר וּמִפִּין אוֹתוֹ מִכַּת מִרְדּוֹת מִתֵּר לוֹ לְחַנּוֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעֶרֶב, אַחֲרֵי שְׂיַמְתִּין בְּכָדִי שְׂתַעֲשֶׂה. וְלֹא אֶסְרוּ בְּכָל מְקוֹם עַד שְׂיַמְתִּין בְּכָדִי שְׂיַעֲשׂוּ, אֲלֹא מִפְּנֵי דָבָר זֶה: שָׁאֵם תֵּאמַר יְהֵא מִתֵּר מִיָּד שְׂמָא יֵאמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ, וְיִמְצָא הַדָּבָר מוֹכֵן מִיָּד; וְכִיּוֹן שְׂאֶסְרוּ עַד שְׂיַמְתִּין בְּכָדִי שְׂיַעֲשׂוּ, לֹא יֵאמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ, שְׁחֵרִי אֵינּוּ מוֹשְׁתַּכֵּר כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹתַעֲכָב לְעֶרֶב בְּכָדִי שְׂיַעֲשֶׂה דָבָר זֶה שְׂנַעֲשֶׂה בַּשַּׁבָּת.

ו,ט דָּבָר שְׂאֵינּוּ מְלָאכָה, וְאִין אֶסּוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת אֲלֹא מִשּׁוּם שַׁבָּת מִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל לִזְמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת: וְהוּא, שְׂיַחֲיָה שֵׁם מְקַצֵּת חֲלִי, אוֹ יְהִיָּה צְרִיף לְדָבָר צְרִף חֶרֶבָה, אוֹ מִפְּנֵי מַצָּחָה.

ו,י פִּיּוּצָה: אוֹמַר יִשְׂרָאֵל לְגוֹי לַעֲלוֹת בְּאִילָן בַּשַּׁבָּת אוֹ לְשׁוּט עַל פְּנֵי הַמָּוֶם, כִּדִּי לְהַבִּיא לוֹ שׁוּפֶר, אוֹ סָבִין לְמִילָה; אוֹ מִבִּיא לוֹ מִחֲצֵר לְחֲצֵר שְׂאִין בִּינִיחֵן עֶרֶוֹב, מִים חֲמִין לְחִרְחִין בָּהֶם קָטָן אוֹ מַצְטֵעֶר. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזָה.

ו,יא חֲלוּקַח בֵּית בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִתֵּר לוֹ לִזְמַר לְגוֹי לְכַתֵּב לוֹ חֲשֹטֶר בַּשַּׁבָּת שְׂאֵמִירָה לְגוֹי, אֶסּוּרָה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים, וּמִשּׁוּם יָשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא גִזְרוּ בְּדָבָר זֶה. וְכֵן חֲלוּקַח בֵּית מַחֵם בְּסוּרִיָּה, שְׂפּוּרִיָּה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה. וַיֵּב פּוֹסֵק אָדָם עִם חֲגוּי עַל הַמְּלָאכָה וּקְוָצִין דְּמִיָּם, וְחֲגוּי עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ; וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּשַּׁבָּת, מִתֵּר. וְכֵן הַשּׁוֹכֵר אֶת חֲגוּי

לְיָמִים חֶרֶבָה מִתֵּר, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּשַּׁבָּת. פִּיּוּצָה: כְּגוֹן שְׂשֹכֵר חֲגוּי לְשָׁנָה אוֹ לְשָׁנִים, שְׂיִכְתֵּב לוֹ אוֹ יֵאָרֵג לוֹ חֲרִי זֶה בּוֹתֵב וְאוֹרֵג בַּשַּׁבָּת, וּמִתֵּר, כְּאִלּוּ קָצִין עֲמּוֹ שְׂיִכְתֵּב לוֹ סֶפֶר אוֹ שְׂיֵאָרֵג לוֹ כְּגַד, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת שְׂיִרְצָה. וְהוּא שְׂלֹא יַחֲשֹב עֲמּוֹ, יוֹם יוֹם.

ו,יג כְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּצַנְעָה, שְׂאִין הַכֹּל מִבִּירִים שְׂזֹו הַמְּלָאכָה חֲנַעֲשִׁית בַּשַּׁבָּת, שְׂלִיִּשְׂרָאֵל הִיא; אֲבָל אִם הִיְתָה יְדוּעָה וּגְלוּיָהּ וּמִפְּרַסְמָתָה, אֶסּוּרָה שְׁחֵרּוּאָה אֶת חֲגוּי עוֹשֶׂה, אֵינּוּ יוֹדֵעַ שְׂקָצִין, וְאוֹמַר שְׂפִלּוֹנִי שְׂכָר חֲגוּי לַעֲשׂוֹת לוֹ, בַּשַּׁבָּת.

ו,יד לְפִיכָף הַפּוֹסֵק עִם חֲגוּי לְבָנוֹת לוֹ חֲצֵרוֹ, אוֹ בּוֹתְלוֹ, אוֹ לְקַצֵּר אֶת שִׂידָהּ, אוֹ שְׂשֹכְרוֹ שָׁנָה אוֹ שְׁתֵּים לְבָנוֹת לוֹ חֲצֵר, אוֹ לְטַע לוֹ כָּרֶם אִם הִיְתָה הַמְּלָאכָה בְּמִדְיָנָה, אוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחֹום אֶסּוּר לוֹ לְהַנִּיחֵן לַעֲשׂוֹת בַּשַּׁבָּת, מִפְּנֵי הַרְוָאִים שְׂאֵינָם יוֹדְעִים שְׂפֶסֶק; וְאִם הִיְתָה הַמְּלָאכָה חוּץ לַתְּחֹום מִתֵּר, שְׂאִין שֵׁם יִשְׂרָאֵל שְׂיִרְאָה אֶת הַפּוֹעֲלִין, כְּשֶׁחֵן עוֹשִׂין בַּשַּׁבָּת.

ו,טו וְכֵן מִתֵּר לְאָדָם לְחַשְׁבִּיר כְּרִמּוֹ אוֹ שִׂידָהּ לְגוֹי, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא זוֹרְעֵן וְנוֹטְעֵן בַּשַּׁבָּת, שְׁחֵרּוּאָה יוֹדֵעַ שְׂשֹכְרוֹרִין הֵן, אוֹ בְּאַרְיִסוֹת יָרֵד לָהֶן. וְדָבָר שְׂשֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּעָלִיו קְרוּי עָלָיו, וְאִין דְּרָף רַב אֲנָשִׁי אוֹתוֹ הַמְּקוֹם לְחַשְׁבִּירוֹ, אוֹ לְתַנּוֹ בְּאַרְיִסוֹת אֶסּוּר לְחַשְׁבִּירוֹ לְגוֹי: מִפְּנֵי שֶׁחֲגוּי עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת, וְהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּעָלָיו.

ו,טז מִתֵּר לְחַשְׂאִיל כְּלִים וּלְחַשְׁפִּירֵן לְגוֹי, וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶן מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת מִפְּנֵי שְׂאִין אֲנּוּ מַצְוִים עַל שְׂבִיתַת הַכְּלִים; אֲבָל בְּהִמָּתוֹ וְעֵבְרוֹ, אֶסּוּר מִפְּנֵי שְׂאֵנּוּ מַצְוִין עַל שְׂבִיתַת בְּהִמָּה וְעֶבֶד.

ו,יז הַמְּשַׁתְּתֵּף עִם חֲגוּי בְּמְלָאכָה, אוֹ בְּסַחֲרָה, אוֹ בְּחֻנּוֹת אִם הִתְנּוּ בְּתַחֲלָה שְׂיַחֲיָה שְׂכָר

השבת לגוי לבדו אם מעט אם הרבה, ושכר יום אחד כנגד יום השבת לישראל לבדו מתר. ואם לא התנו מבתחלה בשיבואו לחלק, נוטל הגוי שכר השבתות כלן לבדו, והשאר חולקין אותו; ואינו מוציא לו כלום כנגד יום השבת, אלא אם כן התנה בתחלה. וכן אם קבלו שרה בשתפות, דין אחד הוא.

ויהא אם לא התנו, ובאו לחלק השכר, ולא היה שכר שבת ידוע יראה לי שהגוי נוטל לבדו שביע השכר, והשאר חולקין. הנותן מעות לגוי להתעסק בהן אף על פי שהגוי נושא ונותן בשבת, חולק עמו שכר בשווה; וכן חורו כל הגאונים.

ויט לא יתן אדם בערב שבת כלים לאמון גוי לעשותו, אף על פי שפסק עמו אלא בכדי שיצא בהן מביתו, קדם שחשכה; וכן לא ימכר אדם חפצו לגוי, ולא ישאלנו, ולא ילנו, ולא ימשכנו, ולא יתן לו במתנה אלא בכדי שיצא באותו חפץ מפתח ביתו, קדם השבת: שכל זמן שהוא בביתו, אין אדם יודע אימתי נתן לו; וכשיצא הגוי מביתו בשבת, וחפץ ישראל בידו, יראה כמי שהלוהו לגוי או משכנו או פסק עמו או מכר לו, בשבת.

וב הנותן אגרת לגוי להוליכה לעיר אחרת אם קצין עמו שכר הולכה מתר, ואפלו נתנה לו ערב שבת עם חשכה: והוא שיצא בה מפתח ביתו, קדם השבת. ואם לא קצין אם יש במדינה אדם קבוע שחוא מקבין האגרות ושולח אותם לכל מדינה ומדינה עם שליחיו, מתר לתן לגוי האגרת: והוא שיהיה שחוא ביום כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה, קדם השבת שמוא זה שמקבין האגרות ושולחן, ביתו סמוך לחומה הוא. ואם אין שם אדם קבוע לכה, אלא הגוי שנותנין לו האגרת, הוא שמוליכה לעיר אחרת אסור לשלח ביד גוי האגרת לעולם, אלא אם כן קצין לו דמים.

וכא גוי שהביא חפציו בשבת, והכניסן לבית ישראל מתר; ואפלו אמר לו הניחן בזוית זו, חרי זה מתר. ומזמנין את הגוי בשבת, ונותנין לפניו מזונות לאכלו; ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו, מפני שאין שבייתתו עלינו. וכן נותנין מזונות לפני חבלב בחצר; ואם נטלן ויצא, אין נזקקין לו.

ובב מי שחיה בא בדרה, וקדש עליו היום, וחיה עמו מעות נותן ביסו לנכרי להוליכו לו, ולמוצאי שבת לזקחו ממנו. ואף על פי שלא נתן לו שכר על זה, ואף על פי שנתנו לו משחשכה מתר: מפני שאדם בחול על ממנו, ואי אפשר שישליכו; ואם לא תתיר לו דבר זה, שאין אסורו אלא מדברי סופרים יבוא להביאו בידו, ועובר על מלאכה שבתורה.

ובג במה דברים אמורים, בכיסו; אבל מציאה, לא יתן לנכרי, אלא מוליכה, פחות פחות מארבע אמות.

וכד ישראל שעשה מלאכה בשבת אם עבר ועשה בזדון, אסור לו להנות באותה מלאכה לעולם; ושאר ישראל, מתר להם להנות בה למוצאי שבת מיד: שנאמר "ושמרתם את השבת, כי קדש היא" היא קדש, ואין מעשיה קדש. ביצד: ישראל שבשל בשבת במזיד, למוצאי שבת יאכל לאחרים; אבל לו, לא יאכל עולמית. ואם בשל בשגגה למוצאי שבת יאכל, בין הוא בין אחרים, מיד. וכן כל פיוצא בזה.

ובג פרות שיצאו חוץ לתחום, וחזרו בשוגג, יאכלו בשבת, שהרי לא נעשה בגופן מעשה, ולא נשתנו; במזיד, לא יאכלו עד מוצאי שבת.

וכו השוכר את הפועל לשמר לו את הפרה ואת התינוק, לא יתן לו שכרו שלשבת לפיכך אין אחריות שבת עליו; ואם היה השכיר שכיר

שַׁבָּת אוֹ שְׂכִיר שָׁנָה, נֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם
לְפִיכָּךְ אַחֲרֵיכֶם שַׁבָּת עָלֶיךָ. וְלֹא יֹאמַר לוֹ, תֵּן
לִי שְׂכָרִי שֶׁל־שַׁבָּת, אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי
שֶׁל־שָׁנָה, אוֹ שֶׁל־עֶשְׂרֵה יָמִים.

הַלְבוֹת שַׁבָּת פָּרָק ז

זֶה מְלָאכֹת שְׁחִיבִין עֲלֵיהֶן סְמֵלָה וְכֵרֶת
בְּמִזְדֵּי, אוֹ קָרְבֵּן חֲטָאת בְּשֹׁגְגָה מִזֶּהן אֲבוֹת,
וּמִזֶּהן תּוֹלְדוֹת; וּמִנִּין כָּל אֲבוֹת מְלָאכֹת,
אַרְבָּעִים חֹסֶר אַחַת. וְאֵלּוּ הֵן הַחֲרִישָׁה,
וְהַזְרִיעָה, וְהַקְצִירָה, וְהַעֲמֹר, וְהַדִּישָׁה, וְהַזְרִיחָה,
וְהַבְרִירָה, וְהַטְחִינָה, וְהַתְרַקְדָּה, וְהַלִּישָׁה,
וְהַאֲפִיחָה, וְהַגְזִיזָה, וְהַלְבוֹן, וְהַנְפִיץ, וְהַצְבִּיעָה,
וְהַטְוִיחָה, וְעִשִּׂית הַנִּירִין, וְהַנְסַכֵּת הַמַּסְכָּה,
וְהַאֲרִיגָה, וְהַבְצִיעָה, וְהַקְשִׁירָה, וְהַתְתַּרָּה,
וְהַתְפִּירָה, וְהַקְרִיעָה, וְהַבְנִין, וְהַתְתִּירָה, וְהַתְפִּיחָה
בַּפִּטְיֹשׁ, וְהַצִּידָה, וְהַשְׁחִיטָה, וְהַחֲפֹשֶׁטָה,
וְהַחֲעֲבָדָה, וּמַחֲיִקַת הָעוֹר, וְהַתּוֹכּוּ, וְהַתְתִּיבָה,
וְהַמַּחֲיִקָה, וְהַשְׂרִטוּט, וְהַחֲבַעְרָה, וְהַכְּבוֹי,
וְהַחֲוָצָא מִרְשׁוֹת לְרְשׁוֹת.

זֶה כָּל אֵלּוּ הַמְּלָאכֹת וְכָל שֶׁהוּא מַעֲנִינּוּ, הֵן
הַנְּקִרְאִין אֲבוֹת מְלָאכֹת. פִּיּוּד הוּא עֲנִינּוּ;
אֶחָד הַחֹרֶשׁ, אוֹ הַחֹפֶר, אוֹ הַעוֹשֶׂה חֲרִיץ הָרִי
זֶה אֵב מְלָאכָה: שֶׁכָּל אַחַת וְאַחַת מִזֶּהן חֲפִירָה
בְּקִרְקַע, וְעִנִּין אֶחָד הוּא.

זֶה וְכֵן אֶחָד הַזּוֹרֵעַ זְרָעִים, אוֹ הַנּוֹטֵעַ אֵילָנוֹת,
אוֹ הַמְּבַרִּיחַ אֵילָנוֹת, אוֹ הַמְּרַבֵּיב, אוֹ הַזּוֹמֵר
כָּל אֵלּוּ אֵב אֶחָד הֵן מֵאֲבוֹת מְלָאכֹת, וְעִנִּין
אֶחָד הוּא: שֶׁכָּל אַחַת מִזֶּהן לְצַמַּח דָּבָר הוּא
מִתְבָּוֵן.

זֶה וְכֵן אֶחָד הַקּוֹצֵר תְּבוּאָה אוֹ קִטְנִית, אוֹ
הַבּוֹצֵר עֲנָבִים, אוֹ הַגֹּדֵר תְּמָרִים, אוֹ הַמוֹסֵק
זֵיתִים, אוֹ הַאֲזִירָה תְּאֵנִים כָּל אֵלּוּ אֵב מְלָאכָה
אַחַת הֵן: שֶׁכָּל אַחַת מִזֶּהן לַעֲקֹר דָּבָר מִגִּידוּלּוֹ
מִתְבָּוֵן. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה, שָׂאֵר הָאֲבוֹת.

זֶה הַתּוֹלְדָה, הִיא הַמְּלָאכָה הַדּוֹמָה לָאֵב מֵאֵלּוּ

הָאֲבוֹת. פִּיּוּד: הַמַּחֲתִּיךְ אֶת הַיָּרֵק מִעֵט מִעֵט
לְבָשָׁלוֹ, הָרִי זֶה חֵיב שְׂוֵי הַמְּלָאכָה תּוֹלְדָת
טְחִינָה, שֶׁהַטּוֹחַן לֹקַח גּוֹף אֶחָד וּמַחֲלִקוֹ לְגוֹפִים
הַרְבֵּה; וְכָל הָעוֹשֶׂה דָּבָר הַדּוֹמָה לַזֶּה, הָרִי זֶה
תּוֹלְדָת טּוֹחַן. וְכֵן הַלּוֹקַח לְשׁוֹן שְׁלֹמֶתֶכֶת, וְשָׂף
אוֹתוֹ כְּדֵי לָקַח מִעֲפָרוֹ כְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשִׂים צוּרְפִי
הַזֶּהב הָרִי זֶה תּוֹלְדָת טְחִינָה.

זֶה וְכֵן הַלּוֹקַח חֶלֶב, וְנֹתֵן בּוֹ קֶבֶח כְּדֵי לְחַבְּצוֹ
הָרִי זֶה חֵיב מַשׁוֹם תּוֹלְדָת בּוֹרֵר, שֶׁהָרִי הַפָּרִישׁ
הַקּוֹם מִן הַחֶלֶב; וְאֵם גִּבְנוֹ וְעָשָׂהוּ גִבְנָה, חֵיב
מַשׁוֹם בּוֹנֶה שֶׁכָּל הַמְּקַבֵּץ חֶלֶק אֶל חֶלֶק וְדִבֵּק
הַכֹּל עַד שִׁיעֵשׂוּ גּוֹף אֶחָד, הָרִי זֶה דּוֹמָה לְבִנְיָן.
וְכֵן לְכָל מְלָאכָה וּמְלָאכָה מֵאֵלּוּ הָאֲבוֹת, יֵשׁ
לָהֶן תּוֹלְדוֹת עַל דֶּרֶךְ זֶה שְׂאֵמֶרְנוּ; וּמִגּוֹף
הַמְּלָאכָה הַנַּעֲשִׂית בְּשַׁבָּת, תִּדְרַע מֵעֵין אֵיזָה אֵב
הִיא, וְתּוֹלְדָת אֵיזָה אֵב הִיא.

זֶה אֶחָד הָעוֹשֶׂה אֵב מֵאֲבוֹת מְלָאכֹת, אוֹ
תּוֹלְדָה מִן הַתּוֹלְדוֹת בְּמִזְדֵּי, חֵיב פֶּרֶת, וְאֵם
כָּאוּ עֲדִים, נִסְקָל; בְּשׁוֹגֵג, חֵיב חֲטָאת קְבוּעָה.
אֵם כֵּן, מִה הַפֶּרֶשׁ יֵשׁ בֵּין הָאֲבוֹת וְהַתּוֹלְדוֹת:
אֵין בֵּינֵיהֶן הַפֶּרֶשׁ, אֲלֵא לְעִנִּין הַקָּרְבֵּן בְּלִבָּד
שֶׁהָעוֹשֶׂה בְּשׁוֹגֵג אֵם עָשָׂה אֲבוֹת הַרְבֵּה בְּהַעֲלֵם
אֶחָד, חֵיב חֲטָאת עַל כָּל אֵב וְאֵב; וְאֵם עָשָׂה
אֵב וְתּוֹלְדוֹתָיו בְּהַעֲלֵם אֶחָד, אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא
חֲטָאת אַחַת.

זֶה פִּיּוּד: הָרִי שֶׁחֲרַשׁ, וְזֵרַע, וְקָצֵר בְּשַׁבָּת
בְּהַעֲלֵם אֶחָד חֵיב שְׁלֹשׁ חֲטָאוֹת; וְאֵפֶלּוּ עָשָׂה
הָאֲרָבָעִים חֹסֶר אַחַת בְּשֹׁגְגָה, כְּגוֹן שֶׁשָּׂכַח
שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכֹת אֲסוּרוֹת לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת חֵיב
עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה חֲטָאת אַחַת. אֲבָל אֵם
טָחַן, וְחֲתַךְ הַיָּרֵק, וְשָׂף לְשׁוֹן שְׁלֹמֶתֶכֶת בְּהַעֲלֵם
אֶחָד אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא חֲטָאת אַחַת, שֶׁהָרִי לֹא
עָשָׂה אֲלֵא אֵב אֶחָד וְתּוֹלְדוֹתָיו. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא
בְּזָה.

זֶה הָעוֹשֶׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת

בְּהֶעָלָם אֶחָד, אֵינּוּ חַיֵּב אֲלָא חֲטָאת אַחַת.
פִּיּוּצָא: הָרִי זֹרַע, וְנָטַע, וְהִכְרִיחַ, וְהִכְרִיב,
וְזָמַר בְּהֶעָלָם אֶחָד אֵינּוּ חַיֵּב אֲלָא חֲטָאת אַחַת,
שֶׁכֵּלֶן אֵב אֶחָד הֵן. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֹה.

הַלְבוֹת שַׁבַּת פֶּרֶק ח

ה,א חֲחֹרֶשׁ כָּל שָׁהוּא, חַיֵּב. הַמְנַבֵּשׁ בְּעִיקְרֵי
הָאֵילָנוֹת, וְהַמְקַרְסֵם עֲשָׂבִים, אוֹ הַמְזַרְד אוֹת
הַשְּׂרִיגִים, כִּדִּי לִיפּוֹת הַקֶּרֶקַע הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת
חֹרֶשׁ; וּמַשְׁיַעֲשֶׂה כָּל שָׁהוּא, חַיֵּב. וְכֵן הַמְשֻׁוּה
פְּנֵי הַשָּׂדֶה כְּגֹן שֶׁהַשְּׁפִיל הִתֵּל וְרָדְדוּ, אוֹ מִלֵּא
הִגִּיא חַיֵּב מַשׁוּם חֹרֶשׁ; וְשַׁעֲוִירוֹ, כָּל שָׁהוּא.
וְכֵן כָּל הַמְשֻׁוּה גִּמּוֹת, שַׁעֲוִירוֹ כָּל שָׁהוּא.

ה,ב חֲחֹרֶשׁ כָּל שָׁהוּא, חַיֵּב. הַזֹּמֵר אוֹת הָאֵילָן,
כִּדִּי שִׁיבְמֹה הָרִי זֶה מַעֲיִן זֹרַע. אֲבָל הַמְשֻׁקָה
צִמְחִין וְאֵילָנוֹת בַּשַּׁבַּת הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת זֹרַע,
וְחַיֵּב; וְכֵן הַשְּׁוֹרָה חֲטִין וְשַׁעֲוִרִין וְכִיּוּצָא בְּהֵן
בַּמִּים הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת זֹרַע, וְחַיֵּב.

ה,ג הַקּוֹצֵר בְּגִרְגָּרַת, חַיֵּב. וְתוֹלֵשׁ, תּוֹלְדֵת
קוֹצֵר הוּא; וְכָל הָעוֹקֵר דָּבָר מִגִּדּוּלָיו, חַיֵּב
מַשׁוּם קוֹצֵר. לְפִיכָף צָרוּר שְׁעָלוּ בּוֹ עֲשָׂבִים,
וְכִשּׁוֹת שְׁעָלָת בִּסְנָה, וְעֲשָׂבִים שֶׁצִּמְחוּ עַל גֵּב
הַחֲבִית הַתּוֹלֵשׁ מִהֵן, חַיֵּב: שְׁזֶה הוּא מְקוֹם
גִּדּוּלוֹ. אֲבָל הַתּוֹלֵשׁ מַעֲצִיין שְׂאִינּוּ נָקוֹב פְּטוּר,
מִפְּנֵי שְׂאִין זֶה מְקוֹם גִּדּוּלוֹ. וְעֲצִיין נָקוֹב בְּכִדִּי
שָׂרֵשׁ קָטָן, הָרִי הוּא פְּאָרְקִין; וְהַתּוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ,
חַיֵּב.

ה,ד כָּל זֶרַע שֶׁקִּצְרָתוֹ מִצִּמְחַת אוֹתוֹ וּמִגִּדּוּלָתוֹ,
כְּגֹן אֶסְפָּסְתָא וְסִלְקָא הַקּוֹצֵר בַּשָּׂנֶה, חַיֵּב
שְׁתֵּי חֲטָאוֹת: אַחַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא קוֹצֵר, וְאַחַת
מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹטֵעַ. וְכֵן הַזֹּמֵר, וְהוּא צָרִיף
לְעֲצִים חַיֵּב מַשׁוּם קוֹצֵר, וּמַשׁוּם נוֹטֵעַ.
גַּבְשׁוּשִׁית שֶׁלְעֶפֶר שְׁעָלוּ בָּהּ עֲשָׂבִים הַגְּבִיחָהּ
מֵעַל הָאָרֶץ וְהַגְּבִיחָהּ עַל גְּבִי יְתֻדוֹת, חַיֵּב מַשׁוּם
תּוֹלֵשׁ; הִיתָה עַל גְּבִי יְתֻדוֹת וְהַגְּבִיחָהּ עַל הָאָרֶץ,
חַיֵּב מַשׁוּם זֹרַע. תֵּאֲנִים שִׁיבְשׁוּ בְּאִבְיָהֶן, וְכֵן

אֵילָן שִׁיבְשׁוּ פְּרוֹתָיו בּוֹ הַתּוֹלֵשׁ מִהֵן בַּשַּׁבַּת
חַיֵּב, אִם עַל פִּי שֶׁהֵן פְּעֻקּוּרִין לְעֲנִין טַמְאָה.

ה,ה הַתּוֹלֵשׁ עַלְשִׁין, וְהַמְזַרְד וְרָדִין אִם לְאֲכִילָה,
שַׁעֲוִירוֹ בְּגִרְגָּרַת; וְאִם לְבַחֲמָה, שַׁעֲוִירוֹ כְּמִלּוֹא
פִּי גָדִי; וְאִם לְהַפְקָה, שַׁעֲוִירוֹ כִּדִּי לְבִשָּׁל בִּיּוּצָה.

ה,ו הַמַּעֲמֵר אֲכָלִין, שַׁעֲוִירוֹ בְּגִרְגָּרַת; וְאִם עֹמֵר
לְבַחֲמָה, שַׁעֲוִירוֹ כְּמִלּוֹא פִּי גָדִי; וְאִם לְהַפְקָה,
שַׁעֲוִירוֹ כִּדִּי לְבִשָּׁל בִּיּוּצָה. וְכִיּוּצָה הָאֲמוּרָה בְּכָל
מְקוֹם, הִיא בִּיּוּצָה בִּינּוֹנִית שְׁלִתְרִנְגוּלִין; וְכָל
מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כִּדִּי לְבִשָּׁל בִּיּוּצָה, הוּא כִּדִּי לְבִשָּׁל
בְּגִרְגָּרַת מִבִּיּוּצָה; וְגִרְגָּרַת, אֶחָד מִשְׁלוּשָׁה
בְּבִיּוּצָה. וְאִין עֹמֹר, אֲלָא בְּגִדּוּלֵי קֶרֶקַע.
הַמְקַבֵּין דְּבִלָּה וְעֲשֶׂה מִמֶּנָּה עֲגוּלָה, אוֹ שְׁנֻקָּב
תֵּאֲנִים וְהַכְּנִים הַחֲבֵל בְּהֵן עַד שְׁנֵתִקְבְּצוּ גֹוֶף
אֶחָד הָרִי זֶה תּוֹלְדֵת מַעֲמֵר, וְחַיֵּב. וְכֵן כָּל
פִּיּוּצָא בְּזֹה.

ה,ז הָדֵשׁ בְּגִרְגָּרַת, חַיֵּב; וְאִין דִּישָׁה, אֲלָא
בְּגִדּוּלֵי קֶרֶקַע. וְהַמְפָּרֵק, הָרִי הוּא תּוֹלְדֵת הָדֵשׁ.
הַחוּלֵב אוֹת הַבַּחֲמָה, חַיֵּב מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְפָרֵק.
וְכֵן הַחוּלֵב בְּחֵי שֵׁישׁ לוֹ עוֹר, חַיֵּב מַשׁוּם מְפָרֵק
וְהוּא, שִׁיחִיָּה צָרִיף לָדָם שִׁיבְצָא מִן הַחֲבוּרָה;
אֲבָל אִם נִתְּפוֹן לְחִזִּיק בְּלֶבֶד פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
מְקַלְקֵל. וְאֵינּוּ חַיֵּב, עַד שִׁיחִיָּה בָּדָם אוֹ בְּחֻלָּב
שֶׁהוּצִיא, בְּגִרְגָּרַת.

ה,ח בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בַּחוּבֵל בְּבַחֲמָה וְחִיָּה
וְכִיּוּצָא בְּהֵן. אֲבָל הַחוּבֵל בַּחֲבֵרוֹ אִם עַל פִּי
שְׁנֵתִפוֹן לְחִזִּיק חַיֵּב, מִפְּנֵי נַחַת רִוּחוֹ: שְׁחֲרִי
נִתְקַרְרָה דַּעְתּוֹ וְשִׁכְכָה חֲמָתוֹ, וְהָרִי הוּא
כְּמִתְקֵן; וְאִם עַל פִּי שְׂאִינּוּ צָרִיף לָדָם שֶׁהוּצִיא
מִמֶּנּוּ, חַיֵּב.

ה,ט שְׂמוּנָה שְׂרָצִים הָאֲמוּרִים בַּתּוֹרָה, הֵן שֵׁישׁ
לְהֵן עוֹרוֹת לְעֲנִין שַׁבַּת כְּמוֹ חִיָּה וּבַחֲמָה וְעוֹף.
אֲבָל שְׂאֵר שְׂרָצִים וְרִמְשִׁים, אִין לְהֵן עוֹר;
לְפִיכָף הַחוּבֵל בְּהֵן, פְּטוּר. וְאַחַד הַחוּבֵל
בְּבַחֲמָה חִיָּה וְעוֹף, אוֹ בְּשְׂמוּנָה שְׂרָצִים, וְעֲשֶׂה

חבורה ויצא חדם, או שנגזר חדם אף על פי שלא יצא חייב.

הי הפוחט את הפרות, חייב משום מפרק; ואינו חייב, עד שיהיה במשקין שפחט בגרגרת. ואין חייבים מן התורה, אלא על דריכת זיתים וענבים בלבד. ומתיר לסחט אשכול שלענבים, לתוך האכל שמשקה הפא לאכל אכל הוא, ונמצא במפרק אכל מאכל; אבל אם סחט לכלי שאין בו אכל חרי זה דורה, וחייב. והחולב לתוך האכל, או היונק בפיו פטור, ואינו חייב עד שיחלב לתוך הכלי.

היא הזורה או הבורר בגרגרת, חייב; והמחבין, חרי הוא תולדת הבורר. וכן הממחה שמרים מתוך המשקין חרי זה תולדת בורר או תולדת מרקד, וחייב: שחזרה והבורר והמרקד, דומין עניניהם זה לזה; ומפני מה מנו אותן בשלושה מפני שכל מלאכה שהיתה במשקן, מונין אותה בפני עצמה.

חייב הבורר אכל מתוך פסלת, או שהיו לפניו שני מיני אכלין וברר מין ממין אחר בנפה ובכברה, חייב; בקנון ובתמחוי, פטור; ואם ברר בידו לאכל לאתרו, מתיר.

היג והבורר פסלת מתוך האכל, אפילו בידו חייב. והבורר תרמוסין מתוך פסלת שלהן, חייב מפני שהפסלת שלהן ממתקת אותן, כשישלקו עמה, ונמצא בבורר פסלת מתוך אכל, וחייב. חיד הבורר אכל מתוך פסלת בידו להניחו, אפילו לבו ביזם נעשה בבורר לאוצר, וחייב. חייב לפניו שני מיני אכלין מערבין בורר אחד מאחר, ומניח לאכל מיד; ואם ברר והניח לאחר זמן, אפילו לבו ביזם פגון שפרר בשחרית, לאכל בין הערבים חייב.

הטו המשמר יין או שמן או מים, וכן שאר המשקין, במשמרת שלהן חייב; והוא, שישמר בגרגרת. אבל מסנני יין שאין בו שמרים, או

מים צלולין, בסודרין ובכפיפה מצרית, כדי שיהא צלול ביותר. ונותנין מים על גבי שמרים, בשביל שיצלו. ונותנין ביצה טרופה למסננת שלחרדל, כדי שיצלו; וחרדל שלשו מערב שבת למחר ממחו, בין ביד בין בכלי. וכן יין מגתו, כל זמן שהוא תוסם טורף חבית בשמריה, ונותן לתוך הסודרין: שעדין לא נפרשו השמרים מן היין יפה יפה, וכל היין כגוף אחד הוא. וכן חחרדל, וכל פיוצא בו.

הטו הטוחן בגרגרת, חייב. וכל השוחק תבלין וסמנין במכתשת חרי זה טוחן, וחייב. המחתך ירק תלוש, חרי זה תולדת טוחן. וכן הנוסר עצים להנות בנסרת שלהן, או ששא לשון שלמכתת חייב, משישוף כל שהוא; אבל המחתך עצים, אינו חייב עד שידקדק מהן כדי לבשל בגרגרת מביצה. והמרקד בגרגרת, חייב. חיד הלש בגרגרת, חייב. והמגביל את העפר, חרי זה תולדת לש; וכמה שעורו, כדי לעשות פי בור שלצורפי זהב. ואין גבול באפר, ולא בחול הגס, ולא במרסן, ולא בכיוצא בהן. והנותן זרע שמשמין או זרע פשתן וכיוצא בהן במים חייב משום לש, מפני שהן מתערבין ונתלין זה בזה.

הלכות שבת פרק ט

טא האופה בגרגרת, חייב. אחד האופה את הפת, או המבשל את המאכל או את הסממנין, או המחמם את המים הכל ענין אחד הוא. שעור המחמם את המים, כדי לרחץ בהן אבר קטן; ושעור מבשל סממנין, כדי שיהיו ראויין לדבר שמבשלין אותן לו.

טב הנותן ביצה בצד המחם בשביל שתתגלגל, ונתגלגלה חייב: שהמבשל בתולדת האור, במבשל באור עצמה. וכן המדיח בחמין מליח הישן, או קוליס האספנין והוא דג דק ורך ביותר חרי זה חייב: שהדחתו בחמין, זה

הוא גמר בשולן. וכן כל פיוצא בהן.

ט, הַמִּפְקִיעַ אֶת הַפִּיצָה בְּבֶגֶד חָם, או בְּחֹל וּבְאַבְק דְּרָכִים, שֶׁהֵן חֲמוּם מִפְּנֵי הַשֶּׁמֶשׁ אִף עַל פִּי שְׁנַצְלָת, פְּטוּר: שְׁתוּלָדוֹת חֲמָה, אֵינָם תּוֹלָדוֹת הָאֵשׁ; אֲבָל גָּזְרוּ עָלֵיהֶן, מִפְּנֵי תּוֹלָדוֹת הָאוּר. וְכֵן הַמִּבְשֵׁל בְּחֲמוּי טְבָרִיָּה וְכִיּוּצָא בָּהֶם, פְּטוּר. הַמִּבְשֵׁל עַל הָאוּר דָּבָר שֶׁחִיָּה מִבְשֵׁל כָּל צָרְבוֹ, או דָּבָר שְׂאִינוֹ צָרִיךְ בְּשׂוֹל כָּלֵל פְּטוּר.

ט, אֶחָד נָתַן אֶת הָאוּר, וְאֶחָד נָתַן אֶת הָעֵצִים, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַקֶּדֶרָה, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַבָּשָׂר, וְאֶחָד נָתַן אֶת הַתְּבָלִין, וְכָא אַחֵר וְהִגִּים כָּלֵם חֲיָבִים מַשּׁוּם מִבְשֵׁל: שֶׁכָּל הָעוֹשֶׂה דָּבָר מִצָּרְכֵי הַבְּשׂוֹל, חָרִי זֶה מִבְשֵׁל. אֲבָל אִם שָׁפַת אֶחָד אֶת הַקֶּדֶרָה תְּחִלָּה, וְכָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַמִּזְבֵּחַ, וְכָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הַתְּבָלִין, וְכָא אַחֵר וְנָתַן אֶת הָאוּר, וְכָא אַחֵר וְנָתַן עֵצִים עַל הָאוּר, וְכָא אַחֵר וְהִגִּים שְׁנֵים הָאֲחֵרִים בְּלִבָּה, חֲיָבִין מַשּׁוּם מִבְשֵׁל.

ט, הַחֵיָּה בָּשָׂר עַל גְּפִי גָחָלִים אִם נִצְלָה בּוֹ בְּגִרְגָּרָתָהּ, אִפְּלוּ בְּשָׁנִים וּשְׁלוֹשָׁה מְקוֹמוֹת חֲיָב; לֹא נִצְלָה בּוֹ בְּגִרְגָּרָתָהּ, אֲבָל נִתְּבַשֵּׁל כָּלֵם חֲצִי בְשׂוֹל חֲיָב. נִתְּבַשֵּׁל חֲצִי בְשׂוֹל מִצַּד אֶחָד, פְּטוּר עַד שִׁיִּהְפֶּךְ בּוֹ, וְיִתְּבַשֵּׁל חֲצִי בְשׂוֹל מִשְׁנֵי צַדָּדָיו. שָׁכַח וְחִדְּבִיק פֶת בַּתְּנוּר בַּשָּׁבֶת, וְנִזְכָּר מִתֵּר לֹא לְרִדּוֹתָהּ, קָדָם שֶׁתֵּאָפֵחַ וַיָּבֹא לִידֵי מִלְאכָה.

ט, הַמִּתִּיף אֶחָד מִמִּינֵי מִתְּכֹת כָּל שֶׁהוּא, או הַמַּחֲמֵם אֶת הַמִּתְכָּת עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה גָחָלֶת חָרִי זֶה תּוֹלָדֶת מִבְשֵׁל. וְכֵן הַמִּמְסֵם אֶת הַדִּוּגָּה, או אֶת הַחֵלֶב, או אֶת הַזֶּפֶת, וְהַכֶּפֶר, וְהַגִּפְרִית, וְכִיּוּצָא בָּהֶם חָרִי זֶה תּוֹלָדֶת מִבְשֵׁל. וְכֵן הַמִּבְשֵׁל כָּלֵי אֲדָמָה עַד שִׁיעֲשׂוּ חֶרֶם, חֲיָב מַשּׁוּם מִבְשֵׁל. כָּלֵלֹ שֶׁלְדָבָר: בֵּין שֶׁרָפָה גּוֹף קָשָׁה בָּאֵשׁ, או

שֶׁהִקְשָׁה גּוֹף רַךְ חָרִי זֶה חֲיָב, מַשּׁוּם מִבְשֵׁל.

ט, הַגִּזְזוֹ צֶמֶר או שְׁעָר בֵּין מִן הַבְּהֵמָה בֵּין מִן הַחִיָּה, בֵּין מִן חֲחִי בֵּין מִן חֲמָה, אִפְּלוּ מִן הַשְּׁלַח שְׁלָחַן חֲיָב. כִּמְחָ שְׁעוּרוֹ, כִּדֵּי לְטוֹוֹת מִמֶּנּוּ חֹט שְׂאָרָבוּ בְּרַחֲב הַסֵּיט כָּפוּל; וְכִמְחָ רַחֲב הַסֵּיט כִּדֵּי לְמַתַּח מִן בֶּהֱן שְׁלִיד עַד הָאֲצָבַע הָרֵאשׁוֹנָה, כְּשִׁיפְתָּח בִּינִיחָן כָּכֵל בּוֹחוֹ, וְהוּא קָרוֹב לְשָׁנֵי שְׁלִישֵׁי זֶרֶת. הַתּוֹלֵשׁ כִּנֶּה מִן הָעוֹף, חָרִי זֶה תּוֹלָדֶת גִּזְזוֹ. הַטּוֹוָה אֶת הַצֶּמֶר מִן חֲחִי פְטוּר שְׂאִין דָּרָךְ גִּזְזוֹה כִּכְהָ, וְאִין דָּרָךְ נִפְוִין כִּכְהָ, וְאִין דָּרָךְ טוֹוִיהָ כִּכְהָ.

ט, הַחֲנוּטֵל צֶפְרָנִיו, או שְׁעָרוֹ, או שְׁכָמוֹ, או זָקְנוֹ חָרִי זֶה תּוֹלָדֶת גִּזְזוֹ, וְחֲיָב; וְהוּא, שְׁחִטֵּל בְּכָלִי; אֲבָל אִם נָטְלָן בִּידּוֹ, בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר פְּטוּר. וְכֵן חֲחֹתֶךְ יִבְלֶת מְגוּפּוֹ, בֵּין בִּיד בֵּין בְּכָלִי פְטוּר, בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. וּמִתֵּר לְחִתֶּךְ יִבְלֶת בְּמִקְדָּשׁ בִּיד, אֲבָל לֹא בְּכָלִי; וְאִם חִיתָה יִבְשָׁה חֲזִתְכָה אִף בְּכָלִי, וְעוֹבֵד.

ט, הַחֲנוּטֵל שְׁעָרוֹ בְּכָלִי, כִּמְחָ יִטֵּל וַיִּחִיָּה חֲיָב שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת; וְאִם לָקַט לְבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחֹרוֹת, אִפְּלוּ אַחַת חֲיָב.

ט, צֶפְרָן שְׁפָרֵשׁ רַבָּה, וְצִיצִין שְׁלֵעוֹר שְׁפָרֵשׁ רַבֵּן אִם פָּרְשׁוּ כָּלִפִּי מַעֲלָה, וּמִצְעָרוֹת אוֹתוֹ מִתֵּר לְטֵל אוֹתָן בִּידּוֹ, אֲבָל לֹא בְּכָלִי; וְאִם נָטְלָן בְּכָלִי, פְּטוּר. וְאִם אֵינָן מִצְעָרוֹת אוֹתוֹ, אִפְּלוּ בִידּוֹ אֲסוּר. וְאִם לֹא פָרֵשׁ רַבֵּן אִפְּלוּ מִצְעָרוֹת אוֹתוֹ, אֲסוּר לְטָלָן בִּידּוֹ; וְאִם נָטְלָן בְּכָלִי, חֲיָב.

ט, יֵא חֲמִלְבֵּן אֶת הַצֶּמֶר, או אֶת הַפִּשְׁתָּן, או אֶת הַשֶּׁנִּי, וְכֵן כָּל פִּיוּצָא בֶּהֱן מִמְּחָ שְׁדָרְכוֹ לְהַתְּלִבֵּן חֲיָב. וְכִמְחָ שְׁעוּרוֹ כִּדֵּי לְטוֹוֹת מִמֶּנּוּ חֹט אֶחָד, אֲרָבוּ כִּמְלֹאָה רַחֲב הַסֵּיט כָּפוּל, שֶׁהוּא אֶרֶךְ אֶרְבָּעָה טַפְחִים. וְהַמְּכַבֵּם בְּגָדִים חָרִי הוּא תּוֹלָדֶת הַמְּלָבֵן, וְחֲיָב. וְהַפּוֹחֵט אֶת הַבֶּגֶד עַד שִׁיּוּצִיא חֲמוּם שָׁבוֹ חָרִי זֶה מִכְּבָסוֹ, וְחֲיָב: שֶׁהִסְחִיטָה מִצָּרְכֵי כְבוֹס הִיא, כְּמוֹ

שְׁחַתְהֶנָּה מִצָּרִי הַבְּשׂוּל. וְאִין סְחִיטָה בַּשְּׁעָר; וְהוּא חֲרִין לְעוֹר, שְׂאִין חֵיבִין עַל סְחִיטָתוֹ.

ט, יב הַמִּנְפִּין אֶת הַצֹּמֶר, אוֹ אֶת הַפְּשֵׁתוֹ, אוֹ אֶת הַשָּׁנִי, וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן חֵיב. וְכַמָּה שְׁעוּרוֹ בְּדִי לְטוֹת מִמֶּנּוּ חוּט אֶחָד, אֲרָבּוֹ אַרְבַּעַה טַפָּחִים. וְהַמִּנְפִּין אֶת הַגִּידִים עַד שְׁיַעֲשׂוּ בַּצֹּמֶר, בְּדִי לְטוֹת אוֹתָן חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת מִנְפִּין, וְחֵיב.

ט, יג הַצּוֹבֵעַ חוּט שְׂאֲרָבּוֹ אַרְבַּעַה טַפָּחִים, אוֹ דָּבָר שְׂאֲפָשֶׁר לְטוֹת מִמֶּנּוּ חוּט כְּזֶה חֵיב. וְאִין הַצּוֹבֵעַ חֵיב, עַד שִׁיְהֵא צָבַע הַמַּתְקִינִים; אֲבָל צָבַע שְׂאִינּוֹ מַתְקִינִים כָּלָל, כְּגוֹן שֶׁהַעֲבִיר סָרָק אוֹ שֶׁשָּׁר עַל גָּבִי בְּרוֹזָל אוֹ נְחָשֶׁת וְצָבַעוּ פְּטוּר; שֶׁחֲרִי אֶתָּה מַעֲבִירוֹ לְשַׁעֲתוֹ, וְאִינּוֹ צוֹבֵעַ בְּלוֹם; וְכָל שְׂאִין מְלֹאכֶתוֹ מַתְקִימָת בַּשֹּׁבֶת, פְּטוּר.

ט, יד הָעוֹשֶׂה עֵין הַצָּבַע חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת צוֹבֵעַ, וְחֵיב. כִּיּוֹצֵא: כְּגוֹן שֶׁנִּתֵּן קְלָקְלָנְתוֹם לְתוֹךְ מִי עֲבָצָא, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל שְׁחוּר; אוֹ שֶׁנִּתֵּן אֶסְטִים לְתוֹךְ מִי בְּרַבָּם, שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל יֶרֶק; וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה. וְכַמָּה שְׁעוּרוֹ, בְּדִי לְצָבַע בּוֹ חוּט שְׂאֲרָבּוֹ אַרְבַּעַה טַפָּחִים.

ט, טו הַטּוֹה אֶרֶץ אַרְבַּעַה טַפָּחִים מִכָּל דָּבָר הַנְּטוּה, חֵיב: אֶחָד הַטּוֹה אֶת הַצֹּמֶר, אוֹ אֶת הַפְּשֵׁתוֹ, אוֹ אֶת הַשְּׁעָר, אוֹ אֶת הַנּוֹצָה, אוֹ אֶת הַגִּידִין, וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּהֵן. הָעוֹשֶׂה אֶת הַלֵּבֶד חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת טוֹה, וְחֵיב: וְהוּא, שִׁילְבֵּד דָּבָר שְׂאֲפָשֶׁר לְטוֹת מִמֶּנּוּ אֶרֶץ אַרְבַּעַה טַפָּחִים בַּעֲבֵי בִינּוּנִי.

ט, טז הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בְּתֵי נִירִין, חֵיב. הָעוֹשֶׂה נֶפֶת, אוֹ כְּבֶרֶה, אוֹ סֵל, אוֹ סִבְכָּה, אוֹ שְׁפָרַג מִטָּה בְּחֻבָּלִים חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת עוֹשֶׂה נִירִין; וּמִשְׁיַעֲשֶׂה שְׁנֵי בְּתִים כְּאֶחָד מִכָּל אֶלּוֹ, חֵיב. וְכֵן כָּל הָעוֹשֶׂה שְׁנֵי בְּתִים בְּדָבָר שְׁעוֹשִׂין אוֹתוֹ בְּתִים בְּתִים כְּגוֹן אֶלּוֹ, חֵיב.

ט, יז דָּרָךְ הָאוֹרֵגִין, שְׂמוֹתֶיהֶן הַחוּטִין תְּחִלָּה בְּאֶרֶץ חִירִיעָה וּבְרַחֲבָהּ; וּשְׁנֵי אוֹחֲזִין זֶה

מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן, וְאֶחָד שׁוֹבֵט בַּשֹּׁבֶט עַל הַחוּטִין וּמַתְקֵן אוֹתָן זֶה בְּצַד זֶה, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה כָּלָה שְׁתֵּי בָּלָא עֵרֶב. וּמַתִּיחַת הַחוּטִין כְּדָרָךְ הָאוֹרֵגִין, הִיא הַנִּסְכַּת הַמַּסְכָּה; וְזֶה הַמּוֹתֵחַ, נִקְרָא מִסָּד. וְכִשְׁכּוֹפְלִין אוֹתָהּ וּמַתְחִיל לְהַכְנִים הָעֵרֶב בַּשְּׁתֵּי, נִקְרָא אוֹרֵג.

ט, יח הַמִּסָּד חֵיב, וְהוּא מְלֹאכָה מְאֻבּוֹת מְלֹאכּוֹת. וְהַשׁוֹבֵט עַל הַחוּטִין עַד שִׁיתְּפָרְקוּ וַיִּתְּקֶנָּם, חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת מִסָּד. וְכַמָּה שְׁעוּרוֹ, מִשְׁיַתְקֵן רַחֵב שְׁתֵּי אַצְבָּעוֹת. וְכֵן הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין בְּרַחֵב שְׁתֵּי אַצְבָּעוֹת, חֵיב. בֵּין שְׂאֲרָגָן בְּתַחֲלָה, בֵּין שֶׁחִיָּה מְקַצֶּת הַבֶּגֶד אֲרוּג וְאֲרוּג עַל הָאֲרוּג שְׁעוּרוֹ שְׁנֵי חוּטִין; וְאִם אֲרוּג חוּט אֶחָד, וְהַשְּׁלִים בּוֹ הַבֶּגֶד חֵיב. אֲרוּג בַּשֹּׁפֶת חִירִיעָה, שְׁנֵי חוּטִין בְּרַחֵב שְׁלֹשָׁה בְּתֵי נִירִין חֵיב: הֵא לְמַה זֶה דּוּמָה, לְאוֹרֵג צִלְצוֹל קִטָּן בְּרַחֵב שְׁלֹשָׁה בְּתֵי נִירִין.

ט, יט הַמְּדַקְדֵּק אֶת הַחוּטִין, וּמַפְרִידָן בָּעֵת הָאֲרוּגָה חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת אוֹרֵג. וְכֵן הַקּוֹלֵעַ אֶת הַנִּימִין, חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת אוֹרֵג; וְשְׁעוּרוֹ, מִשְׁיַעֲשֶׂה קְלִיעָה בְּאֶרֶץ שְׁתֵּי אַצְבָּעוֹת.

ט, כ הַבּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין, חֵיב; וּבּוֹצֵעַ, הוּא הַמַּפְרִיד אֶת הָאֲרוּג. בֵּין שֶׁהוֹצִיא הָעֵרֶב מִן הַשְּׁתֵּי אוֹ שֶׁהַעֲבִיר הַשְּׁתֵּי מֵעַל הָעֵרֶב, חֲרִי זֶה בּוֹצֵעַ וְחֵיב וְהוּא, שְׁלֹא יִהְיֶה מְקַלְקֵל, אֲלֹא יִתְכַּוֵּן לְתֵקוֹ, כְּדָרָךְ שְׁעוֹשִׂין אֵלּוֹ שְׂמַאֲחִין אֶת הַבִּגְדִים הַקְּלִים בְּיוֹתֵר: שְׁבּוֹצְעִין, וְאַחֵר כֶּךָ מְאֻחִין, וְחוֹזְרִין וְאוֹרֵגִין חוּטִין שְׁבָצְעוּ, עַד שְׁיַעֲשׂוּ שְׁנֵי הַבִּגְדִים אוֹ שְׁנֵי הַקְּרָעִים אֶחָד. וְהַפּוֹתֵר אֶת הַקְּלִיעָה לְתֵקוֹ, חֲרִי זֶה תוֹלֶדֶת בּוֹצֵעַ; וְשְׁעוּרוֹ, כְּשֶׁעוֹר הַבּוֹצֵעַ.

--הזמנים לפי אופק חו"ל--

			אסרו חג - בחו"ל		בבלי: חולין כה ירושלמי: בבא קמא כג תוספתא: יבמות ז נ"ך: דברי הימים ב יב רמב"ם: שבת ד	ה 8	ראשון Sunday	24 MAY
עלות השחר		4:19.....	נץ החמה					
סו"ז קר"ש - פג"א		8:36.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:14.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
עלות השחר		4:18.....	נץ החמה		בבלי: חולין כה ירושלמי: בבא קמא כג תוספתא: יבמות ז נ"ך: דברי הימים ב יב רמב"ם: שבת ד	ט 9	שני Monday	25 MAY
סו"ז קר"ש - פג"א		8:35.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:15.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
עלות השחר		4:18.....	נץ החמה		בבלי: חולין כו ירושלמי: בבא קמא כד תוספתא: יבמות ח נ"ך: דברי הימים ב יג רמב"ם: שבת ה	י 10	שלישי Tuesday	26 MAY
סו"ז קר"ש - פג"א		8:35.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:16.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
עלות השחר		4:17.....	נץ החמה		בבלי: חולין כז ירושלמי: בבא קמא כה תוספתא: יבמות ט נ"ך: דברי הימים ב יד רמב"ם: שבת ו	יא 11	רביעי Wednesday	27 MAY
סו"ז קר"ש - פג"א		8:35.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:16.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
עלות השחר		4:17.....	נץ החמה		בבלי: חולין כח ירושלמי: בבא קמא כו תוספתא: יבמות י נ"ך: דברי הימים ב טו רמב"ם: שבת ז	יב 12	חמישי Thursday	28 MAY
סו"ז קר"ש - פג"א		8:35.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:17.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
עלות השחר		4:16.....	נץ החמה		בבלי: חולין כט ירושלמי: בבא קמא כז תוספתא: יבמות יא נ"ך: דברי הימים ב טז רמב"ם: שבת ח	יג 13	ששי Friday	29 MAY
סו"ז קר"ש - פג"א		8:35.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:18.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
Candle Lighting 8:01 הנרות 								
			נשא, פרק א		בבלי: חולין ל ירושלמי: בבא קמא כח תוספתא: יבמות יב נ"ך: דברי הימים ב יז רמב"ם: שבת ט	יד 14	שב"ק Shabbos	30 MAY
עלות השחר		4:15.....	נץ החמה					
סו"ז קר"ש - פג"א		8:34.....	סו"ז קר"ש - גר"א					
סו"ז תפלה - פג"א		10:01.....	סו"ז תפלה - גר"א					
שקיעה		8:19.....	צה"כ לשיטת ר"ת					
Shabbos Ends 9:32 זמן מוצש"ק 								

זק"ל חודש סיון ליל מו"ש כל הלילה

וְעוֹן דִּי וְעֶסֶט מְחֻזָּק זִיין אַ מְעֻנְטֶשׁ צוּ דִּינְען דָּעם דָּעם אײַבערשטן, וועט ער דיר לײַב האָבן.
(ספֿר המדות אות אַהֲבָה סײַמן ז')